

ASPEKTE VAN DIE NAAMWOORDKONSTRUKSIE IN GRIEKWA-AFRIKAANS

Maria Magdalena Spruÿt

Verhandeling ingelewer vir die graad *Magister Artium*
in die Lettere en Wysbegeerte
aan die Universiteit van Zululand.

Studieleier: Prof R.M. Klopper

Januarie 1993

VERKLARING

Ek die ondergetekende verklaar hiermee dat die werk in hierdie verhandeling vervat, my eie oorspronklike werk is wat nog nie vantevore in die geheel of gedeeltelik by enige ander Universiteit ter verkryging van 'n graad voorgelê is nie.

Handtekening

Datum

M. M. Spangt

1993:01:24

OPSOMMING

In hierdie verhandeling word bepaalde aspekte beskryf van die naamwoordkonstruksie in Griekwa-Afrikaans, 'n vernamese niestandaarddialek van Afrikaans waaraan daar nog min gewerk is. Dit word bedoel as 'n bydrae tot 'n ewewigtiger benadering tot taalbeskrywing waarvolgens alle variëteite van Afrikaans as taalkundig gelykwaardig beskou word.

Bepaalde aspekte van die naamwoordkonstruksie in Griekwa-Afrikaans word leksikaal en sintagmaties beskryf, waarna 'n aantal hipoteses oor die verwantskap tussen Griekwa-Afrikaans en die koine getoets word.

Daar word eerstens tot die gevolgtrekking gekom dat daar by die naamwoordkonstruksie oorweldigende ooreenkomste op sowel leksikale as sintagmatiese vlak tussen Griekwa-Afrikaans en die koine bestaan sonder dat daar beduidende verskille is. Tweedens word teen die verwagting in bevind dat die taalgebruik van die sprekers van Griekwa-Afrikaans 'n beduidende aantal hoogs komplekse naamwoordstukke bevat. Verder word bevind dat sommige sprekers se taalgebruik inherente variasie vertoon t.o.v. bepaalde aspekte van voornaamwoordelike gebruik en ander s'n nie. Laastens word bevind dat die Kokstad-, Philippolis- en Campbell-gebiede as afsonderlike spraakgemeenskappe beskou kan word op grond van die sprekers se voornaamwoordelike gebruikspatrone.

SUMMARY

This dissertation focuses on a number of aspects of the noun phrase in Griekwa-Afrikaans, an important non-standard dialect of Afrikaans which has not yet been adequately described. It is intended as a contribution to a more balanced approach to linguistic description which accords all the dialects of Afrikaans equal merit.

After particular aspects of the nominal construction in Griekwa-Afrikaans are described lexically and syntagmatically, a number of hypotheses are tested regarding the relationship between Griekwa-Afrikaans and koiné Afrikaans.

The first conclusion arrived at is that there are overwhelming similarities in the nominal construction on lexical as well as syntagmatic level between Griekwa-Afrikaans and koiné Afrikaans without there being any significant differences. A second and unexpected conclusion is that recorded speech in Griekwa-Afrikaans contains a significant number of quite complex noun phrases. It was also concluded that some respondents exhibit inherent variation with regard to particular aspects of pronominal usage while others do not. Finally it was concluded that the Kokstad, Philippolis and Campbell areas can be considered separate speech communities with regard to pronominal usage.

DANKBETUIGINGS

Met die afhandeling van hierdie ondersoek wil ek graag my opregte dank betuig teenoor:

- Prof. R.M. Klopper, my studieleier, vir die insigte en kundige leiding wat die ondersoek moontlik gemaak het.
- My man, Johan, en my kinders, Sonia en Corné, vir opoffering en ondersteuning.
- Elsa Klopper, vir haar hulp met die finale proefleeswerk.
- Die Universiteit van Zululand, vir geldelike steun.

INHOUDSOPGAWE

PRINSIPIËLE VERANTWOORDING	1
1.1 DOELWITSTELLING.....	1
1.2 MOTIVERING.....	1
1.3 OMSKRYWING VAN TERSAAKLIKE BEGRIPPE	4
1.4 METODE VAN ONDERSOEK	6
1.5 DIE HIPOTETIES-DEDUKTIEWE INSLAG VAN DIË ONDERSOEK.....	8
 AGTERGRONDSPERSPEKTIEF	 10
2.1 INLEIDING	10
2.2 KULTUURHISTORIESE AGTERGROND VAN DIE GRIEKWAS	10
2.2.1 Agtergrondsbronne.....	10
2.2.2 Die herkoms van die Griekwas	11
2.3 SIENINGE OOR GRIEKWA-AFRIKAANS.....	13
2.3.1 Van Khoens tot Griekwa-Afrikaans.....	13
2.3.2 Griekwa-Afrikaans as 'n dialek van Standaardafrikaans.....	14
2.4 GEOGRAFIESE TIPERING VAN DIE GRIEKWA- GEMEENSKAPPE.....	15
2.5 SAMEVATTING	17
 DIE SEMANTIESE KENMERKE VAN NAAMWOORDE.....	 18
3.1 INLEIDING	18
3.2 REGISTERS EN STYLE	21
3.3 SAMEVATTING	23
 DIE VOORNAAMWOORD IN GRIEKWA-AFRIKAANS.....	 24
4.1 ONTLEDINGSBEGINSELS.....	24
4.1.1 Die voornaamwoord in Standaardafrikaans	24
4.2 HERINDELING VAN GRIEKWA-GEBIEDE N.A.V. VOOR- NAAMWOORDELIKE GEBRUIK	27
4.2.1 Griekwaland-Oos en Griekwaland-Wes as afsonderlike spraakgebiede	27
4.2.2 Taalverskynsels en taalkaarte	28
4.2.3 Die bepaling van spraakgebiede op grond van voornaamwoordelike gebruikspatrone	29
4.3 DIE OPSTEL VAN 'N DATABASIS	33
4.3.1 Klassifiseringskodes vir die identifisering van respondente	33
4.3.2 Motivering vir die selekteer van tekste	35
4.4 'N ALGEMENE TIPERING VAN DIE VOORNAAMWOORD- STELSEL IN GRIEKWA-AFRIKAANS	35

4.5	DIE BEPAALDE VOORNAAMWOORDE	36
4.5.1	Die persoonlike voornaamwoorde	36
4.5.2	Die betreklike voornaamwoorde	70
4.6	DIE NIEBEPAALDE VOORNAAMWOORDE	72
4.6.1	Die vraende voornaamwoorde	73
4.6.2	Die onbepaalde voornaamwoorde	74
4.7	SAMEVATTING	76
 DIE NAAMWOORDSTUK IN GRIEKWA-AFRIKAANS		78
5.1	INLEIDING	78
5.2	BEGRIPSOMSKRYWING	78
5.2.1	Die begrippe kernnaamwoordstuk en uitgebreide naamwoordstuk	78
5.2.2	Die voorstelling van naamwoordstukke deur middel van lyndiagramme	79
5.3	DIE INTERNE STRUKTUUR VAN NAAMWOORDSTUKKE IN GRIEKWA-AFRIKAANS	80
5.3.1	Die identifisering van naamwoordstukke in Griekwa-Afrikaans ..	80
5.3.2	Probleme rondom die identifisering van verskillende respondente in die Van Rensburg-verslag	80
5.3.3	Die identifisering van afsonderlike spraakgemeenskappe	81
5.3.4	Die selekteer van respondente	81
5.4	DIE BESKRYWING VAN DIE NAAMWOORDSTUKKE IN DIE GRIEKWA-AFRIKAANSE TEKSTE	82
5.4.1	Die Naamstuk	82
5.4.2	Die Voornaamwoordstuk	95
5.4.3	Die Substantiefstuk	98
5.5	SAMEVATTING	143
 DIE TOETS VAN DIE HIPOTESES		145
6.1	INLEIDING	145
6.2	OOREENKOMSTE EN VERSKILLE TUSSEN GRIEKWA-AFRIKAANS EN DIE KOINE	145
6.2.1	Die klassifikasie van die lekseme en sintagmas	146
6.2.2	Uiteensettings van ooreenkomste en verskille tussen Griekwa- Afrikaans en die koine	147
6.2.3	Semantiese verskille tussen Griekwa-Afrikaans en die koine	164
6.2.4	Gevolgtrekkings oor ooreenkomste en verskille tussen Griekwa- Afrikaans en die koine	165
6.3	DIE KOMPLEKSITEITSGRAAD VAN NAAMWOORDSTUKKE IN GRIEKWA-AFRIKAANS	166
6.3.1	Ondersoeke na kompleksiteit in Griekwa-Afrikaans	166

6.3.2	Die begrip kompleksiteit soos in hierdie ondersoek vervat	167
6.3.3	Register- en stylfaktore by die bepaling van kompleksiteitsgrade	169
6.3.4	Die stel van 'n hipotese oor die kompleksiteitsgraad van naamwoordstukke in Griekwa-Afrikaans	170
6.3.5	Die geselekteerde tekste	171
6.3.6	Die databasis wat uit die teksgedeeltes geëkserpeer is	171
6.3.7	Werkswyse.....	171
6.3.8	Die klassifikasie van naamwoordstukke	171
6.3.9	Gevolgtrekkings oor die kompleksiteitsgrade van Griekwa- Afrikaans.....	181
6.4	INHERENTE VARIASIE EN DIE GEOGRAFIESE TIPERING VAN GRIEKWA-AFRIKAANS.....	182
6.4.1	'n Agtergrondsperspektief oor variasie in taalgebruik.....	182
6.4.2	Die begrip inherente variasie soos in hierdie ondersoek vervat.....	183
6.4.3	Die hipotese oor inherente variasie in Griekwa-Afrikaans.....	183
6.4.4	Die selekteer van respondente	184
6.4.5	Werkswyse.....	184
6.4.6	Die databasis wat uit die teksgedeeltes geëkserpeer is	185
6.4.7	Die goed-konstruksie	186
6.4.8	Voornaamwoordelike geslagsonderskeid.....	188
6.4.9	Besitlike vorme.....	191
6.4.10	Gevolgtrekkings oor inherente variasie en die geografiese tipering van Griekwa-Afrikaans.....	193
	GEVOLGTREKKINGS	195
7.1	SAMEVATTING	195
7.2	BESLUIT	195
7.3	BEGRENSING.....	195
	BIBLIOGRAFIE	197
	ADDENDUM 1.....	206
	ADDENDUM 2.....	224

PRINSIPIËLE VERANTWOORDING

1.1 DOELWITSTELLING

1.2 MOTIVERING

1.3 OMSKRYWING VAN TERSAAKLIKE BEGRIPPE

1.4 METODE VAN ONDERSOEK

1.5 DIE HIPOTETIES-DEDUKTIEWE INSLAG VAN DIÉ ONDERSOEK

1.1 DOELWITSTELLING

In hierdie ondersoek gaan dit om 'n beskrywing van die naamwoordkonstruksie soos dit in Griekwa-Afrikaans voorkom. Die ondersoek fokus op bepaalde aspekte van die naamwoordkonstruksie en word gebaseer op ortografiese transkripsies van die dialek soos vervat in die finale verslag Die Afrikaans van die Griekwas van die Tagtigerjare (hierna genoem die Van Rensburg-verslag), wat deur die Universiteit van die Oranje-Vrystaat met die finansiële steun van die RGN onderneem en gedurende Maart 1984 voltooi is.

Twee vlakke van taalgebruik word in hierdie bydrae ondersoek :

- die voornaamwoordelike stelsel in Griekwa-Afrikaans, waarin onder andere gekyk word na aspekte soos genus, die beleefdheidsvorm *u*, wederkerige en wederkerende voornaamwoorde, besitlike voornaamwoorde en betreklike voornaamwoorde, en
- die sintagmatiese bou van die naamwoordstuk, te wete die verskillende voor- en nabepalings wat in hierdie konstruksie aangetref word asook die voorkoms van genitiefs- en partitiefsvorme.

1.2 MOTIVERING

'n Vername niestandaarddialek van Afrikaans waaraan daar min gewerk is, is Oranjerivier-afrikaans (Den Besten 1978, Van Rensburg 1984, Fourie 1986, Du Plessis 1987a, Links 1989, Nieuwoudt 1990). Tot en met die tagtigerjare was studies oor en belangstellings in die dialekte van Afrikaans grootliks tot akademië beperk; tot taalkundiges wat die "vele tale van die volksmond" (Van Heerden 1991:3) op skrif wou bestendig. Dit was 'n voortsetting van die eerste insigte oor die rol van taal binne sosiale konteks, en die verband tussen taal- en sosiale verskynsels. Rademeyer (1938:11) verwys na die taal van die Griekwas en Rehoboth-basters en sê dat die "Kleurlingtaal van ons land tot dusver nog so goed as geen aandag geniet het nie, en het nog maar altoos gedien vir een doel: om te amuseer!"

'n Hernude belangstelling in die tagtigerjare na die niestandaarddialekte van Afrikaans is gekenmerk deur studies wat deur verskeie taalkundiges onderneem is, soos Kaapse Afrikaans (Klopper 1983, Kotzé 1983), Afrikaans van die Kharkams (Links 1983), Aspekte van Suidwes-Afrikaans met spesiale verwysing na die Afrikaans van die Van der Merwes (Du Plessis 1987a) en Die Afrikaans van die Riemvasmakers (Fourie 1986).

Dié dialektstudies het erkenning verleen aan die rol van die niestandaardvariëteite van Afrikaans wat, soos in die geval van Griekwa-Afrikaans, die reste dra van 'n ouer kultuur, beide Nederlands en Khoens; die mate waarin hierdie variëteite van die koine verskil regverdig daarom objektiewe beskrywing. Du Plessis (1987b:105) wys daarop dat die Oranjerivier-variëteit die vroegste vorm van Afrikaans is wat die noordwestelike gebiede van die land ingedra is. Volgens Van Rensburg (in Botha e.a. 1989:454) het hierdie sprekers hulle moedertaal prysgegee ten gunste van "'n kenmerkende intertaalvorm van Afrikaans waarvan die bekendste subvariëteit sekerlik Griekwa-Afrikaans is".

Volgens die Van Rensburg-verslag is Griekwa-Afrikaans aan die kwyn, en is die nut van 'n studie van hierdie variëteit (1984:666) daarin te vinde dat "Afrikaans baie (kan) leer by die naderende dood van een van sy niestandaardvorme. Dieselfde faktore wat eens die voortbestaan van Griekwa-Afrikaans bedreig het, bedreig tans dié van standaard-Afrikaans. Die belangrikste hiervan is die isolasie (veral op ekonomiese terrein) en die vermindering van sprekers".

Hierdie siening, naamlik dat Standaardafrikaans aan die kwyn is en dat Griekwa-Afrikaans in 'n patologiese toestand verkeer, was oënskynlik 'n belangrike motivering vir die projek oor Griekwa-Afrikaans. Die voorgenoemde motiverings op sigself word nie as relevant beskou vir hierdie ondersoek na Griekwa-Afrikaans nie, maar wel die feit dat Griekwa-Afrikaans een van die variëteite van Afrikaans is. Verder is dit ook so dat indien die siening dat Standaardafrikaans bedreig word, geldig is, dit beteken dat hy sy hoëre funksies sal inboet sonder dat die koine of omgangstaal noodwendig in die gedrang sal kom. Sonder die volgehoue standaardisering van Afrikaans sal die leksikon op die lange duur ernstig aangetas word.

(L.T.) Du Plessis (Van Rensburg 1984:407) onderskryf hierdie siening, naamlik dat die uitsterf van Standaardafrikaans gekwalifiseer moet word want "dit is die standaardvorm van

Afrikaans wat op pad uit is omdat daar aan funksie en status ingeboet word. Nie-standaard-Afrikaans loop nie in die onmiddellike toekoms gevaar om uit te sterf nie".

Die nuwe belangstelling na dialektstudies wat die tagtigerjare gekenmerk het, word in die negentigerjare voortgesit, maar met 'n klemverskuiwing. Allerlei wisselinge is op die politieke en maatskaplike front aan die gebeur wat aan die groeiende belangstelling in Niestandaardafrikaans 'n nuwe dimensie gee. Die voortbestaan van Afrikaans word wel opnuut bedreig, maar nie soseer vanweë isolasie en 'n vermindering van sprekers nie as die verlies van Afrikaans as ampstaal; die moontlikheid word trouens deur beide kundiges en politici geopper dat Afrikaans in 'n nuwe politieke bedeling slegs as streektaal sal kan bly voortbestaan.

In hierdie verband sê Pokpas (Rapport 1991:4) dat "slegs twee van Suid-Afrika se elf tale tans as ampstale erken word... 'n wanbalans wat slegs reggestel kan word indien veeltaligheid tot volle erkenning kom". Hy sê verder dat "Bykans elke taalboek wat die patriotiese rol van volksvaders vereer, 'n flagrante miskennning van die Swart Afrikaanse geskiedenis (is). Van die Afrikaans-Hollands van die Khoekhoens, die Afrikaanse instruksietaal onder Moslems (1815) of die Arabiese invloed op die Afrikaanse taalstruktuur...kom weinig aan die lig". Odendaal (Insig 1991:16) sê dat dit volgens taalkenners "tyd geword (het) dat almal beseft dat die benaming "korrekte Afrikaans" ongeldig is. Alle variëteite is taalkundig gelykwaardig en voldoen aan dieselfde kommunikatiewe behoefte van hul gebruikers. Elke vorm van Afrikaans is goed en geskik vir 'n spesifieke konteks".

In 'n radiopraatjie (Monitor 1991:05:15) bepleit Brink die doseer van Afrikaans aan universiteite en skole, "in al sy vorme, soos met alle ander tale" die geval is. Die bestudering van Afrikaanse variëteite het inderdaad in so 'n mate momentum gekry dat tans aandag gegee word aan die instelling van 'n graadkursus by die Universiteit van Wes-Kaapland, asook gerekenariseerde geriewe ter ondersteuning van dialektnavorsing (Sunday Times 1991:15).

Gedurende Mei 1992 is die Stigting vir Afrikaans (SVA) bekend gestel met die doel om die gebruik van Afrikaans te bevorder. "Met die demokratisering van Afrikaans wat aan die gang is, is die kanse vir sy bestaan en behoud aansienlik groter indien die sogenaamde Europeesheid van die huidige standaardvorm van Afrikaans 'n bietjie getemper word en dat aanvullings uit die variëteite ook gereguleer word" aldus Van Rensburg (Rapport 1992:21). Hy pleit vir 'n Nuwe Afrikaans; 'n vorm van Afrikaans waarin die verskille tussen

Standaardafrikaans met sy duidelik herkenbare Europese wortels en die Afrika-variëteite van Afrikaans uit die weg geruim word.

Dat daar uit verskillende oorde opnuut 'n belangstelling en erkenning vir die niestandaarddialekte van Afrikaans is, is uit bogenoemde duidelik, en onderstreep die relevansie van 'n ondersoek soos dié. Verder is daar uit so 'n ondersoek ook veel te leer oor die ontwikkeling van Standaardafrikaans omdat, soos deur (L.T.) Du Plessis (Van Rensburg 1984:400) uitgewys, Griekwa-Afrikaans "nie die veranderinge ondergaan (het) wat standaard-Afrikaans gedurende die afgelope 50-150 jaar ondergaan het nie".

Die beskrywing van Afrikaans sluit tot nog toe nie 'n gelykwaardige beskrywing van sy niestandaardvorme in nie. Hierdie ondersoek behoort by te dra tot die benadering dat alle variëteite van Afrikaans as volwaardige vorme van Afrikaans beskryf word en nie as afwykings op 'n geïdealiseerde standaardvorm nie.

1.3 OMSKRYWING VAN TERSAAKLIKE BEGRIPPE

Die tersaaklike begrippe wat in hierdie ondersoek gebruik word, word vervolgens kortliks omskryf:

Taalverskeidenheid : die voorkoms van wisselvorme in 'n taal op fonologiese, morfologiese, sintaktiese en leksikale vlak.

'n Veranderlike : 'n entiteit met meer as een waarde wat 'n rol kan speel tydens taalgebruik.

Variant : een van verskeie realisasievorme van 'n veranderlike in 'n taal. So is die voornaamwoorde *hy* en *sy* variante van die vroulike voornaamwoord *sy* indien hulle afwisselend naas mekaar met verwysing na persone van die vroulike geslag gebruik word.

(Inherente) variasie : die sistematiese, afwisselende gebruik van twee of meer variante van 'n bepaalde taalvorm deur een spreker, soos wanneer die lekseme *hy* en *sy* in Griekwa-Afrikaans sonder betekenisverandering in die taalgebruik van dieselfde spreker na persone van die vroulike geslag verwys.

Variëteit : 'n vorm van 'n bepaalde taal (in hierdie geval Afrikaans), wat deur 'n spesifieke groep sprekers op so 'n wyse gebruik word dat dit as kenmerkend van die groep gereken

word. Hiervolgens word Oranjerivierafrikaans en Kaapse Afrikaans as twee onderskeibare variëteite van Afrikaans gereken.

Afrikaans: volgens Webb (in Botha e.a. 1989:431) 'n versameling van moedertaalvariëteite met 'n strukturele, sosiolinguistiese en taalpolitieke verwantskap; hiervolgens is daar ooreenkomste tussen die vorme en reëls van die variëteite, die mate waarin taalgebruikers dieselfde norme vir formele taalgebruik aanvaar en waarin sprekers hulleself reken as behorende tot 'n bepaalde taalgemeenskap. Dit hou in dat alle variëteite linguisties gelykwaardig en gepas is in 'n spesifieke konteks.

Standaardafrikaans: 'n bowestreekse variëteit van Afrikaans vir hoërklasfunksies soos onderwys, wetgewing, godsdiens en die wetenskap. Formele Standaardafrikaans word o.a. in lesingsale, die howe en die kerk gebruik; informele Standaardafrikaans in ontspanne situasies deur o.a. onderwysers, predikante en regsgeleerdes, en Superstandaardafrikaans deur enkele persone wat hulleself as linguisties gesofistikeerd beskou, byvoorbeeld dié wat voorskriftelik optree vir die opstel van skoolgrammatikas en woordeboeke.

Niestandaardafrikaans: een van 'n aantal variëteite met 'n plaaslike gebondenheid. Wanneer dit met 'n bepaalde groep mense geassosieer geraak het, is dit 'n dialek; wanneer dit met 'n bepaalde situasie geassosieer geraak het, 'n styl; en wanneer dit met 'n bepaalde aktiwiteit geassosieer geraak het, 'n register.

Die koine: die gesproke vorm van Afrikaans wat die grondslag vorm vir die voortdurende standaardisering en normering van Afrikaans. Dit is die sentrale en verbreidste dialek van Afrikaans en word deur die grootste aantal sprekers oor die mees uitgebreide spraakgebied van Afrikaans gepraat. Dit kan algemeen as binnelandse Afrikaans getipeer word in teenstelling met die ander dialekte, naamlik Oosgrensafrikaans, Kaapse Afrikaans, Richterveldse Afrikaans, Namakwalandse Afrikaans en Oranjerivierafrikaans, wat geografies op die uithoeke van Suid-Afrika geleë is.

'n Vernakuler: 'n variëteit van 'n taal wat suiwer in die sogenaamde laer sfere gebruik word. Afrikaans was tot diep in die 19e eeu 'n vernakuler, waarna die gebruik van die taal uitgebrei het tot die sogenaamde hoër sfere van kerk, onderwys en kultuur, asook tot skryftaal.

Griekwa-Afrikaans: 'n vorm van Oranjerivierafrikaans wat in Griekwaland-Oos, Griekwaland-Wes, die suidwestelike Vrystaat, die Noordoos-Kaap en die suidelike dele van Namibië gepraat word.

Van Rensburg-verslag : die finale verslag van 'n RGN-geborgde ondersoek na die Afrikaans van die Griekwas van die Tagtigerjare met as projekteur M. C. J. van Rensburg.

1.4 METODE VAN ONDERSOEK

Op grond van bronverkenning is besluit om te fokus op bepaalde aspekte van die naamwoordkonstruksie in Griekwa-Afrikaans, soos in afdeling 1.1 uiteengesit.

Alle besonderhede oor die naamwoordkonstruksie in Griekwa-Afrikaans wat vir hierdie ontleding gebruik is, is geabstraheer uit die Van Rensburg-verslag. Vir dié doel is gedeeltes van die verslag gekies waarin die taalverskynsels wat ontleed word, die meeste voorkom. Op hierdie wyse is data bekom oor die gebruik van die voornaamwoorde, die voorkoms van inherente variasie by die gebruik van voornaamwoordelike patrone, die konstruksie van die naamwoordstuk en die kompleksiteitsgrade van naamwoordstukke.

Die ontledings berus gevolglik op twee databasisse wat op die volgende wyse uit verskillende dele van die Van Rensburg-verslag saamgestel is:

- Die informasie wat gebruik is vir die beskrywing van die voornaamwoordelike stelsel in Griekwa-Afrikaans en vir die bepaling van inherente variasie in voornaamwoordelike gebruikspatrone, is vervat in 'n databasis wat grootliks uit vraag-en-antwoord onderhoude geëkserepeer is.
- Die taalvorme wat verband hou met die konstruksie van die naamwoordstuk is vervat in 'n databasis wat grootliks uit vertellings geëkserepeer is.

Nadat die onderskeie teksgedeeltes wat gebruik is vir die bepaalde afdelings van die ondersoek geïdentifiseer is, is hulle met behulp van 'n woordverwerkingsprogram in 'n databasis opgeneem. Die teksgedeeltes is daarna sistematies deurgewerk om seker te maak dat alle voorbeelde van 'n bepaalde taalvorm in die databasis opgeneem is.

Sekere kodes is gebruik vir die klassifikasie van die data, waarna dit met behulp van 'n sorteerprogram herskik is. Die patrone en taalverskynsels wat só geïdentifiseer is, word beskryf, gegewens word verduidelik en sekere gevolgtrekkings word gemaak.

'n Voorbeeld van hoe die klassifikasie van data gedoen is, is die volgende:

Klassifikasie van naamwoordstukke

Simbole wat gebruik is vir die klassifikasie van data:

! naam
, lidwoord of aanwysende woord
& adjektief
(voornaamwoord
% telwoord of kwantor
\$ substantief
" herhalingskonstruksie
@ partitiefskonstruksie
{ genitiefskonstruksie

Voorbeelde van enkel- en gekombineerde simbole wat bepaalde tipes

naamwoordstukke aandui:

! Lena Nero
,! die Maarmanse
,! daarie Kjemel
,!\$ die Adam Kok blandplaas
,&! 'n ou Oersons
,\$ die ster
,\$ daai nagster
"\$ die ster, daai nagster
(\$ sy skape
,%\$ die twintig skape
,%%\$ al twintig die skape
@ die skape van my pa-hulle
die skape se stere

Dié twee databasisse word as addenda tot hierdie ondersoek aangeheg. Slegs die tersaaklike sintagmas word in die addenda aangedui en waar dit nodig is om die sintagmas binne 'n wyer sinskonteks aan te bied, word die nodige informasie vir verifiëringsdoeleindes verskaf.

'n Gedeelte van die databasisse is op 'n stadium van ontleding deur 'n rekenaarvirus vernietig, waarna die data weer met die hand bygewerk is. Hierdie bygewerkte databasisse sal derhalwe nie bogenoemde kodes bevat nie.

'n Verskeidenheid ortografiese konvensies is in die Van Rensburg-verslag se transkripsies gebruik, en word telkens weergegee soos wat dit in die tekste verskyn.

1.5 DIE HIPOTETIES-DEDUKTIEWE INSLAG VAN DIÉ ONDERSOEK

Die taalkundige gegewens wat bekom is deur middel van die databasisse wat in die vorige afdelings uiteengesit is, word in hoofstuk 6 benut om 'n aantal hipoteses oor die verwantskap tussen Griekwa-Afrikaans en die koine hipoteties-deduktief te toets.

Sodanige deduktiewe toetsing behels dat die hipoteses as toetsbare positiewe stellings geformuleer word, waarna hulle geldigheid getoets word deur teenbewyse vir hulle in die databasisse te soek. Hipoteses waarvoor teenbewyse gevind word, faal, terwyl dié waarvoor geen teenbewyse gevind word nie, voorlopig as geldig beskou word tot tyd en wyl hulle deur verdere toetsing as ongeldig bewys sou word.

Die hipoteses wat getoets word, is die volgende:

Eerste hipotese: Griekwa-Afrikaans en die koine kan as twee afsonderlike dialekte van Afrikaans onderskei word op grond van verskillende gebruikspatrone by die voornaamwoorde en naamwoordstukke.

Tweede hipotese: Griekwa-Afrikaans, as 'n gesproke vernakulervorm van Afrikaans, vertoon minder komplekse sintaktiese patrone as die gesproke koine en geskrewe Standaardafrikaans.

Derde hipotese: Die gebruik van voornaamwoorde in Griekwa-Afrikaans word gekenmerk deur inherente variasie ten opsigte van drie gebruikspatrone:

- vroulike geslagsonderskeid, soos in *sy/ hy is my ma*;

- die *goed*-konstruksie, soos in *pa/ pa-goed*;
- die besitlike konstruksie, soos in *sy se goed/ hy se goed/ hom goed*.

Vierde hipotese: Afsonderlike spraakgebiede kan in Griekwa-Afrikaans onderskei word.

AGTERGRONDSPERSPEKTIEF

2.1 INLEIDING

2.2 KULTUURHISTORIESE AGTERGROND VAN DIE GRIEKWAS

2.3 SIENINGE OOR GRIEKWA-AFRIKAANS

2.4 GEOGRAFIESE TIPERING VAN DIE GRIEKWA-GEMEENSKAPPE

2.5 SAMEVATTING

2.1 INLEIDING

In hierdie hoofstuk word ter oriëntering 'n agtergrondsperspektief van Griekwa-Afrikaans gegee en word kortliks gekyk na die ontwikkeling van Griekwa-Afrikaans vanuit Khoens. Die gemeenskappe wat by die ondersoek betrek is, word geïdentifiseer en die geografiese ligging van die onderskeie gemeenskappe word aangedui. Kortom, dié hoofstuk bied 'n oorsig van die kultuurhistoriese, geografiese en sosiale faktore wat lateraan verklarenders betrek word by die ontleding van Griekwa-Afrikaans.

2.2 KULTUURHISTORIESE AGTERGROND VAN DIE GRIEKWAS

2.2.1 Agtergrondbronne

Die Van Rensburg-verslag wat as primêre databron vir hierdie ondersoek dien, doen omvangryk verslag oor die kultuurhistoriese agtergrond tot die Griekwas en Griekwa-Afrikaans. Alhoewel 'n afdeling wat handel oor die geskiedenis van die Griekwas nie by die verslag ingesluit is nie, is die bydraes van die onderstaande navorsers voldoende om die nodige agtergrondsperspektief te verskaf:

- Grobbelaar e.a. (in Van Rensburg 1984:705-776) gee besonderhede van 'n sosio-demografiese ondersoek na die Griekwa-gemeenskappe in Kokstad en omgewing.
- (L.T.) Du Plessis (in Van Rensburg 1984:396-426) se gevallestudie gee 'n agtergrondsperspektief vir taalbeplanners oor die ontstaan en ontwikkeling van Griekwa-Afrikaans, met relevante beskrywings van hoofmomente uit die geskiedenis van die Griekwa-nasie en sekere perspektiewe oor die geskiedenis van Griekwa-Afrikaans. Du Plessis verwys ook na demografiese, ekonomiese, politieke, kulturele en sosiale faktore wat die voortbestaan van Griekwa-Afrikaans kan beïnvloed.

- Hugo (in Van Rensburg 1984:609-618) gee besonderhede van 'n aantal radiopraatjies waarin onder andere gekyk word na Griekwa-legendes, die Griekwa-oorloë en sekere tipiese Griekwa-uitdrukkings.
- Nienaber (in Van Rensburg 1984:255-269) bespreek Griekwa-plekname. Hy verwys na die oorsprong van bekende plekname en gee belangrike inligting oor die heterogene aard van die Griekwa-nasie.

2.2.2 Die herkoms van die Griekwas

Die herkoms en vestiging van die Griekwas word deur navorsers soos Rademeyer 1938, Elphick 1977, Giliomee & Elphick 1982 en Davenport 1987 bespreek. Dit word as voldoende geag om hier slegs 'n kort opsomming van genoemde navorsers se bevindinge te gee.

Volgens Elphick 1977 het daar gedurende die sewentiende eeu 'n Hottentotstam¹ in die gebied om Saldanhabaai gewoon wat "Guriqua" genoem is en wat deel uitgemaak het van die Kaapse Khoen. Hierdie gemeenskap het geleidelik gedisintegreer, onder andere as gevolg van die pokke-epidemie van 1713 (Giliomee & Elphick 1982:23), met die gevolg dat te min Khoen-sprekers oorgebly het om hulle taal en kultuur in stand te hou. 'n Akkultureringsproses is gevolglik aan die gang gesit wat noodgedwonge op 'n taal- en kultuurverskuiwing onder die Khoen uitgeloop het.

Na bewuste pogings van die owerheid om die oorblywende groep te vernederlands het Adam Kok (gebore ongeveer 1710), 'n vrygestelde slaaf en kok van die Kaapse goewerneur, hierdie heterogene groep uit die Kaap uitgelei na die Noord-Kaap en omstreke. Die noordwaartse uitbreiding het langs die vallei van die Oranjerivier op tot by die Sentraal-Transoranje plaasgevind.

¹Wanneer na die taal van die Hottentotte verwys word, gebruik sommige taalkundiges die term *Khoekhoens*, soos in Botha e.a. (1989:15,436,454). Taalkundiges en geskiedskrywers het ook verskillende benaminge vir die Hottentotte, soos die *Khoen* (Nieuwoudt 1992:164), die *Khoekhoe* (Du Plessis 1987b:106), die *Khoekhoen* (Conradie 1986:22) en die *Khoikhoi* (Davenport 1987 en Giliomee 1982). In hierdie ondersoek word die benaming *Khoen* gebruik.

Die kleurskeidslyn van die agtiende eeu was onvas, en baie wat later aan die blanke kant van die Suid-Afrikaanse kleurlyn sou staan, was afstammelinge van 'n biologiese en kulturele vermenging wat bekend gestaan het as die "Baster-Hottentotte". Uit hierdie Basterkern het daar vroeg in die negentiende eeu 'n reeks gemeenskappe (langs en noord van die vallei van die Oranjerivier, van Namibië tot by Sentraal-Transoranje) ontstaan met 'n sosiale identiteit wat as die "Griekwas" beskryf kan word (Giliomee & Elphick 1982:266). Grobbelaar e.a. (in Van Rensburg 1984:731) wys op 'n studie van Ross 1976 waarvolgens hy die Griekwas tipeer as *...descendants of early Boer frontiersmen; of the remnants of Khoisan tribes...; of escaped slaves...; of free blacks from the colony...; and of African tribesmen....*

Die Griekwas was as gevolg van hul kleurverskil en dikwels buite-egtelikheid uitgesluit van politieke medeseggenskap en in hierdie verband verwys Grobbelaar e.a. (in Van Rensburg 1984:731) na Ross 1976 se argument dat die "nie-wit" groep die "wit" trekboere as 'n verwysingsgroep, of akultureringsrolmodel, gebruik het. Die Griekwas het mettertyd hulle moedertaal afgeleer en Hollands/Afrikaans as teikentaal geneem. Hulle het oorgegaan tot 'n stelsel van selfversorgende boerdery, Protestantisme aanvaar en gestreef na aanvaarding deur die wit groepe. Geografies het hulle hulself hoofsaaklik in die omgewing van Campbell, Douglas, Griekwastad, Daniëlskuil, Prieska en Philippolis (oor die algemeen bekend as Griekwaland-Wes) as boere en grondbesitters gevestig.

Teen die helfte van die negentiende eeu was hulle lewenstyl vergelykbaar met die van die wit trekboere, maar as gevolg van die algemene politieke klimaat van die tyd het die Griekwas hul plase begin verloor (Grobbelaar e.a. in Van Rensburg 1984:735). Ross (1976:94 soos aangehaal in Van Rensburg 1984:734), som die situasie só op: *...in the face of Boer pressure, the alienation of Griqua land and the absence of succour from the British, the Griqua could either cease as a community or they could trek.* 'n Groot gedeelte van die Griekwa-nasie (soos hulle na hulleself verwys) het onder aanvoering van Adam Kok III uit die Philippolis-distrik weggetrek na Niemandland, d.i. Kokstad en omgewing (ook bekend as Griekwaland-Oos), waar 'n parallelle Griekwagemeenskap tot stand gebring is.

(L.T.) Du Plessis (Van Rensburg 1984:404) wys daarop dat 'n verdere trek plaasgevind het toe 'n groepie van sowat 1600 in 1918 na Touwsrivier getrek het en hulle uiteindelik in Plettenbergbaai gevestig het.

Wat uit genoemde besprekings vir hierdie ondersoek van belang is, is dat Griekwa-Afrikaans histories gesien 'n variëteit van Afrikaans is wat sy ontstaan te danke het aan die vroegste taalkontak tussen Khoen-stamme aan die Kaap en die vroegste Nederlandse nedersetters.

2.3 SIENINGE OOR GRIEKWA-AFRIKAANS

In hierdie bespreking word aan die hand van relevante bronne 'n oorsig gegee van die ontwikkeling van Griekwa-Afrikaans vanuit Khoens en 'n beskrywing gegee van die stand van die Griekwa-Afrikaanse grammatika in die algemeen en die naamwoordstuk in besonder.

2.3.1 Van Khoens tot Griekwa-Afrikaans

Volgens Hugo (in Van Rensburg 1984:619) was Khoens die eerste vreemde taal waarmee Van Riebeeck en die eerste Hollandse nedersetters kennis gemaak het. Die Khoen het gou die Nederlands van die koloniste leer praat², op hulle manier, en dit mettertyd versprei oor 'n groot deel van die binneland.

Die taalvariëteite wat deur die Khoen die binneland ingedra is, was teen die begin van die 20e eeu oor 'n groot gebied noord en suid van die Oranjerivier versprei (Van Rensburg in Botha e.a. 1989:455). Hierdie bundel dialekte, wat bekend staan as Noordwestelike Afrikaans, of Oranjerivierafrikaans, sluit Griekwa-Afrikaans in en vorm saam met Kaapse Afrikaans en Oosgrens-Afrikaans die drie grondvariëteite van Afrikaans (Van Rensburg 1984:514). Hierdie benamings wys weliswaar op historiese toestande wat nie meer bestaan nie, maar die indeling word volgens Van Rensburg (in Botha e.a. 1989:439) geregverdig op grond daarvan "dat die taalvorme wat toe geografies geïdentifiseer kon word, tans nog voorkom, al lê hulle wyd oor Suid-Afrika versprei".

Van Rensburg (1984:514) wys daarop dat die Niestandaardnederlands wat veral aan die Oranjerivier, maar ook op ander plekke in die binneland vanaf sowat die begin van die agtiende eeu gebruik is, sterk beïnvloed is deur Khoens, alhoewel geen Griekwa ten tye van die opnames deur die navorsingspanne nog Khoens magtig was nie (Van Rensburg

²Volgens Hugo (in Van Rensburg 1984:619) "het die Hottentotte aan die Kaap gou die Europeërs se taal leer praat...", 'n implisering dat die Hollandse nedersetters 'n eenvormige Europese taal gepraat het. Die taalkundige opset waarmee die Khoen te doene gekry het, was waarskynlik baie meer gekompliseerd aangesien die nedersetters uit verskillende Nederlandse dialekgebiede afkomstig was. Die amptenary wat wesenlik die hoër stand van die Kaapse nedersetters verteenwoordig het, sou oorwegend die Amsterdamse dialek gebruik het; daarenteen sou die laer stand onder die nedersetters, wat uit matrose, soldate en allerlei vakmanne bestaan het, verskillende Nederlandse dialekte gepraat het. Dit is waarskynlik dat die Khoen eerder met die dialekte van laasgenoemde in aanraking sou gekom het, as dié van die amptenary.

Verskeie taalkundiges en navorsers lewer belangrike bydraes in die Van Rensburg-verslag. Vir die doeleindes van hierdie ondersoek word verwys na veral vier navorsingsverslae, te wete dié van (H.G.W.) Du Plessis, (L.T.) Du Plessis, Jenkinson en Van Rensburg:

- (H.G.W.) Du Plessis (Van Rensburg 1984:35-195) ondersoek aspekte van die sintaksis van Griekwa-Afrikaans en lewer breedvoerig kommentaar oor sintaktiese variasie in Griekwa-Afrikaans, met insluiting van 'n afdeling oor die naamwoordkonstruksie, die semantiese waardes van naamwoorde, anaforiek, vokatiewe, naamwoorde en die voor- en nabepalings tot naamwoorde.
- Jenkinson (Van Rensburg 1984:229-253) ondersoek die morfologie van Griekwa-Afrikaans en kyk na aspekte soos die behoud van morfematiese vorme en deflektering, woordsoortelike meerfunksionaliteit, meervoud, verkleining, die hiperkorrekte *ge-* en die *goed-*konstruksie.
- (L.T.) Du Plessis (Van Rensburg 1984:363-380) bespreek veral meervoudsvorming in Griekwa-Afrikaans, met spesifieke verwysing na die *-e* en *-s* meervoudsvorme, stapelvorme en die prosesse van taalverandering.
- Van Rensburg e.a. (1984:519-576) het 'n kontrastiewe leksikon van Griekwa-Afrikaans opgestel, wat bestaan uit 'n rekenaardatabasis van Griekwa-woorde en, waar moontlik, ooreenstemmende woorde in Standaardafrikaans.

In hierdie ondersoek word deeglik kennis geneem van die verslae en insigte van bogenoemde navorsers.

2.4 GEOGRAFIESE TIPERING VAN DIE GRIEKWA-GEMEENSKAPPE

Die ontledings en besprekings in hierdie ondersoek berus op die omgangstaal van 'n werkersklas uit die ouer geslag Griekwas uit die Griekwa-gebiede soos in die Van Rensburg-verslag uiteengesit. Een van die beperkinge van die verslag is dat die groep in Plettenbergbaai nie by die ondersoek betrek is nie, sodat dit nie moontlik is om te bepaal of ál die sprekers getipeer kan word as "dié wat nog praat van "hy se kinders", "louse" vir lecus en "tierse" vir tiers (nie)", aldus Van Rensburg (1984:458). 'n Verdere beperking is die feit dat die ondersoek fokus op die ouer geslag. Van Rensburg wys daarop dat die nuwe geslag nie

hulle ouers se taal praat nie, maar praat soos hulle onderwysers praat, sodat die jonger geslag se taalgebruik glad nie ter sprake kom nie.

Die navorsers wys daarop dat hierdie groep sprekers oor die algemeen dieselfde eienskappe toon, soos die feit dat hulle van die ouer geslag is, oorwegend ongeletterd is, nie beïnvloed is deur Standaardafrikaans nie en dus Griekwa-Afrikaans praat; ook dat hulle meer tradisievas is en gevolglik verbonde is aan die Griekwa-geskiedenis (Van Rensburg 1984:683).

Al die ouer sprekers wat bereik kon word, is as segspersone gebruik vir die opnames. Transkripsies van hierdie opnames is as databasis gebruik vir dié ondersoek na en beskrywing van die naamwoordkonstruksie soos dit voorkom in Griekwa-Afrikaans.

Vir die doeleindes van die navorsingsprojek oor Griekwa-Afrikaans het die navorsers, volgens De Wet (Van Rensburg 1984:682), die volgende teikengebiede geïdentifiseer op grond van die feit dat daar "tans nog steeds sprekers van Griekwa-Afrikaans in hierdie gebiede te vinde is":

Griekwaland-Wes : Griekwastad en omgewing

Griekwaland-Oos : Campbell, Douglas, Prieska en omgewing

Suid-Vrystaat : Philippolis-omgewing

Hierdie aanvanklike driedeling maak nie voorsiening vir Kokstad en omgewing nie, alhoewel dié gebied wel ingesluit is by die ondersoek na Griekwa-Afrikaans. In 'n ander indeling beskou Van Rensburg (1984:669) as tiperend van Griekwaland-Wes sprekers uit Campbell, Douglas, Griekwastad, Daniëlskuil, Prieska, Philippolis en Colesberg, en van Griekwaland-Oos sprekers uit Kokstad en sy onmiddellike omgewing. Laasgenoemde indeling word gebruik as basis vir die uiteensetting van die geografiese gebiede waarop hierdie ondersoek berus.

Die feit dat daar meer as een Griekwa-gemeenskap bestaan, en verder dat daar 'n duidelike historiese en geografiese afbakening tussen die onderskeie gemeenskappe bestaan, is ter sake en sal later in hierdie ondersoek weer aandag geniet. Op hierdie stadium word gewys op die feit dat daar 'n interafhanklikheid is tussen geografiese, historiese en sosiale faktore by ondersoeke soos dié, soos deur Du Plessis (1987b:55) uitgewys: "Geen variëteit sal slegs deur geografiese of sosiale of gespreksfaktore gevoed kan word nie". Volgens Van Rensburg (1984:515) kan Oranjerivierafrikaans as voorbeeld voorgehou word van sosiale

variasie wat met geografiese variasie gepaard gaan: "Dit lyk of die sosiale skakerings binne Oranjerivier-Afrikaans ook verband hou met die afstand van die see af - met die sprekers van Griekwa-Afrikaans as verteenwoordigend van hoëre sosiale strukture."

Daar is reeds gewys op die feit dat die Griekwas in Plettenbergbaai nie by die ondersoek betrek is nie. 'n Ontleding van dié groep se taalgebruik sou moontlik ook 'n beduidende bydrae kon lewer tot die tipering van Griekwa-Afrikaans in verskillende spraakgebiede.

2.5 SAMEVATTING

In hierdie hoofstuk is 'n oorsig gegee van die kultuurhistoriese agtergrond tot Griekwa-Afrikaans; daar is gekyk na die ontwikkeling van Griekwa-Afrikaans uit Khoens en 'n beskrywing is gegee van die stand van die Griekwa-Afrikaanse grammatika in die algemeen en die naamwoordstuk in besonder. Die indeling van die Griekwa-gemeenskappe in verskillende geografiese gebiede is ook bespreek. Na aanleiding van hierdie faktore is die sprekers geïdentifiseer as 'n bepaalde taalgemeenskap wat minstens twee aspekte van gemeenskaplikheid deel, naamlik linguisties en sosiaal.

Daar is ook gewys op historiese, geografiese en sosiale faktore wat 'n invloed kan hê op taalgebruik sodat die taalgebruik van gemeenskappe uit verskillende geografiese gebiede kan verskil na gelang van opvoedkundige peil, sosiale omstandighede en historiese prosesse.

DIE SEMANTIESE KENMERKE VAN NAAMWOORDE

3.1 INLEIDING

3.2 REGISTER- EN STYLFAKTORE

3.3 SAMEVATTING

3.1 INLEIDING

Omdat die naamwoordkonstruksie in Griekwa-Afrikaans in hierdie ondersoek op semantiese grondslag ontleed word, word die onderstaande lys semantiese kenmerke van naamwoorde kortliks in hierdie hoofstuk aan die hand van Ponelis 1979 (15-20) en Carstens 1985a uiteengesit:

verwysing,
bepaaldheid,
gebruik van vokatiwe,
generisiteit en
beskrywing.

(1) Verwysing

Verwysing word as een van die vernaamste kenmerke van naamwoorde (soortnaamwoorde, voornaamwoorde en name) beskou, aangesien naamwoorde vanuit die taal verwys na dinge in die werklikheid. Die term saak³ benoem sulke dinge waarna verwys word. Sodanige verwysing, wat vanuit die taal na buite die taal geskied, staan as deiktiese verwysing of deiksis bekend. In die onderstaande voorbeelde verwys die gekursiveerde naamwoorde telkens vanuit die taal na 'n saak in die werklikheid:

Die *man* loop in die straat
Ek is vandag baie moeg
Jan wil kom kuier

³Die term referering word in sommige bronne as ekwivalent vir verwysing gebruik op grond waarvan die ding waarna verwys word, die referent genoem word. In hierdie ontleding word die terme verwysing, saak en referent gebruik.

Naamwoorde verwys egter nie net deikties vanuit die taal na sake in die werklikheid nie, maar ook binne die taalkonteks self na naamwoorde wat tematies met dieselfde saak verband hou. Dié soort verwysing staan as foriese verwysing of foriek bekend (Carstens 1981:37). Indien 'n verwysende naamwoord na 'n voorafgaande naamwoord terugverwys, soos in:

⇐

die *man* sê *hy* kom kuier

word dit anaforiek genoem. Indien die verwysende naamwoord egter vooruit verwys na 'n daaropvolgende naamwoord, soos in:

⇒

hy is die *man* met die hoed

word dit kataforiek genoem.

Die voorkoms van kataforiese en anaforiese verwysing in 'n bepaalde teksgedeelte⁴ word verder bespreek in hoofstuk 4.

(2) Bepaaldheid

Die term bepaaldheid slaan op die aanname wat die spreker binne die gesprekskonteks maak oor die aangesprokene se kennis van die saak waaroor hy praat. Indien die spreker aanvaar dat die aangesprokene onbekend is met die saak, markeer hy die eerste naamwoordstuk wat deikties na die saak verwys deur middel van 'n onbepaalde lidwoord, of 'n onbepaalde voornaamwoord, soos in:

'n *kind* het seergekry of
iemand het seergekry

Indien die spreker aanvaar dat die aangesprokene bekend is met die saak, markeer hy die eerste naamwoordstuk wat deikties na die saak verwys deur middel van 'n bepaalde lidwoord, of 'n bepaalde voornaamwoord, soos in:

die kind het seergekry
hy het seergekry

⁴Met 'n teks(gedeelte) word nie net bedoel 'n geskrewe korpus taalgebruik nie, maar ook 'n gesproke korpus.

Indien die spreker na 'n unieke saak verwys, dit wil sê 'n saak wat na sy mening enig is van sy soort, markeer hy die eerste naamwoordstuk wat deikties na die saak verwys deur middel van 'n bepaalde lidwoord, soos in:

die son skyn bedags

Verwysing, bepaaldheid en onbepaaldheid speel 'n belangrike rol by die indeling en beskrywing van naamwoorde, en derhalwe word hierdie aspekte in groter diepte bespreek in die hoofstukke wat handel oor die voornaamwoordelike stelsel en die naamwoordkonstruksie in Griekwa-Afrikaans.

(3) Vokatiewe

Die term vokatief, of aanspreekvorm, verwys na naamwoordstukke wat nie-verwysend gebruik word omdat die aangesprokene uit die situasie bekend is (Ponelis 1979:19). 'n Vokatief kan gebruik word om die aangesprokene se aandag te trek, soos in:

Pietman, sit hier

'n Vokatief kan ook 'n verhouding tussen gespreksgenote deur middel van faktore soos grade van formaliteit struktureer, soos in:

*Meneer, u kan hier sit, of
Jong, jy moet hier sit*

Voornaamwoordelike aanspreekvorme (*jy* en *u*) word nie gewoonlik as vokatiewe gebruik nie (behalwe soos in *haai jy!*). Dit gee egter 'n aanduiding van sosiale afstand as familiêre en beleefde aanspreekvorme.

In die opnames is dit die blanke onderhoudvoerder se aanspreekvorm wat die sosiale afstand bepaal, en in hierdie verband word verwys na Du Plessis (in Van Rensburg 1984:113) se ontleding van 'n Laboviaanse frekwensie-indeks van die voorkomsvrekwensie van standaardvokatiewe (die woord *Baas* en enkele verwante vorme) in Griekwa-Afrikaans. Dié ontleding het aan die lig gebring dat die aanspreekvorm van die onderhoudvoerder die vokatief van die informant bepaal, en dat die gespreksonderwerp en die sintaktiese omgewing waarbinne die vokatief voorkom, ook 'n rol speel. Die sosiale afstand tussen spreker en hoorder kan dus 'n invloed hê op die spontaanheid van antwoorde.

(4) Generisiteit

Die term generisiteit verwys na groeplidmaatskap van 'n saak waar die spreker nie verwys na een spesifieke saak nie, maar waar hy eerder kollektief na alle lede van die groep verwys, of na enige lid van die groep as verteenwoordigend van die hele groep, soos in *die vrou is slimmer as die man*, *'n hond is 'n beter troeteldier as 'n kat*, of *rokers sal longkwale kry*.

Die opnames het talle voorbeelde opgelewer van generiese konstruksies, waar na 'n ongespesifiseerde saak verwys word as verteenwoordigend van 'n groep, byvoorbeeld deur middel van verwysing na *'n mens*, of die gebruik van die persoonlike voornaamwoorde *jy* en *jou*:

sal *jy* nou tevrede wees as *jou* kind 'n Engelsman trou

(5) Beskrywing

Die term beskrywing verwys na naamwoordstukke wat nie sake selekteer nie, maar beskrywings gee, soos in:

Piet is *'n pampoenkop*

Die sin kan herskryf word, sodat 'n adjektief die beskrywende naamwoordstuk vervang, soos in:

Piet is *dom*

Uit die voorgaande is dit duidelik dat die gebruik van naamwoorde in bepaalde kontekste en situasies plaasvind, en dat sprekers verskillende konstruksies in verskillende situasies gebruik. Faktore wat 'n spreker se keuse van taalvorme bepaal, word kortliks bespreek.

3.2 REGISTERS EN STYLE

Gesproke kommunikasie vind in 'n bepaalde situasie plaas, wat formeel of informeel kan wees. Die gespreksgenote praat in 'n sekere styl, gewoonlik 'n informele of formele styl. Hierdie informele en formele stylvlakke kan weer verder verdeel word in intieme, kasuele, konsultatiewe, formele en kil style (Du Plessis 1987b:22).

Die formele styl word gekenmerk deur selfbeluistering, waar die spreker sy eie taalgebruik monitor terwyl die spreker in 'n informele styl nie sy taalgebruik monitor nie. Die informele styl sal dus gekenmerk word deur faktore soos verkortings, sametrekings of weglatings op fonologiese vlak, deur minder komplekse vorme op morfologiese en sintaktiese vlak, en deur die gebruik van informele woorde, en selfs Engelse woorde, op leksikale vlak (Webb in Botha e.a. 1989:430).

'n Register word bepaal deur die aard van die geleentheid, die aktiwiteit van die spreker of die gespreksonderwerp, sodat 'n keuse gemaak kan word tussen byvoorbeeld koeranttaal, reklametaal, kanseltaal, bendetaal of gevangenistaal.

Soos in hoofstuk 2 uiteengesit, berus die Griekwa-Afrikaanse tekste op opnames van die informele spreektaal van 'n laer sosio-ekonomiese klas sprekers. Die sprekers is uit die ouer geslag, sodat dit te verwagte is dat hulle taalgebruik sintakties en morfologies die ouer vorme van die taal sou vertoon. In die opgeneemde onderhoude vertel die segspersone stories, hulle beskryf kultuurbedrywighede, gee inligting oor hulle herkoms en stel familieleden aan die onderhoudsvoerder voor. Dié styl is dus 'n informele, kasuele styl, en die register tipiese geselstaal. Minder komplekse sintaktiese en morfologiese strukture word dus verwag as wat in die formele styl sou voorkom.

Informele geselstaal word gekenmerk deur ongemarkeerde (neutrale) taalvorme terwyl formele taalgebruik, daarenteen, gekenmerk word deur meer gemarkeerde taalvorme. In die vernakuler is dit te verwagte dat die ongemarkeerde variant 'n hoër frekwensie sal toon as die laer frekwensie van die gemarkeerde variant. So byvoorbeeld is die normale, ongemarkeerde vorm om besitting in Standaardafrikaans aan te dui die *se*-genitiefsvorm saam met 'n eienaam of substantief, soos in *Piet se hoed > sy hoed*. In Griekwa-Afrikaans word die konstruksie ook op voornaamwoorde van toepassing gemaak, soos in *hy se boek, hulle se plaas, of ons se dinge*.

By 'n ondersoek soos dié sal die sintaktiese konteks waarbinne uitinge voorkom ook 'n rol speel. Daar kan verwag word dat vraag-en-antwoord onderhoude minder sintaktiese inligting sal verskaf omdat korter sinne gebruik word, in teenstelling met vertellinge waarin langer sinne gebruik word, sodat dit makliker sal wees om sintaktiese patrone te identifiseer en variante te vergelyk.

3.3 SAMEVATTING

In hierdie hoofstuk is daar gewys op die semantiese kenmerke van naamwoorde en die belangrikheid daarvan dat by 'n beskrywing van sintaktiese strukture en variante, benewens linguistiese faktore, ook kennis geneem moet word van nie-linguistiese faktore, soos o.a.:

1. die sosiale status van die segsman: hoe hoër die sosiale status van die segsman in sy eie gemeenskap, hoe meer geredelik gebruik hy standaardvorme soos *meneer*, of *mevrouw*. So 'n segsman gebruik ook geredelik simmetriese aanspreekvorme (*u* vir *u* en *jy* vir *jy*);
2. die sosiale afstand tussen segsman en onderhoudvoerder: die blanke onderhoudvoerder se aanspreekvorm sal die sosiale afstand tussen die gespreksgenote bepaal. Dit is moontlik dat so 'n sosiale afstand ook 'n invloed kan hê op die spontaanheid van antwoorde;
3. die styl en register: indien die segspersone 'n informele of kasuele styl gebruik en die register tipiese geselstaal is, is dit moontlik dat sintaktiese en morfologiese strukture sal voorkom wat nie in formele taal voorkom nie;
4. die gespreksonderwerp: by die vertelling word min aanspreekvorme gebruik, en daar is ook weinig verwysings na relasionele verbande. Vraag-en-antwoord onderhoude verskaf weer inligting oor assosiasies en verwantskappe;
5. die sintaktiese omgewing waarbinne uitinge voorkom: kort sinne bemoeilik die vasstel van sintaktiese patrone terwyl langer sinne die vergelykbaarheid van variante vergemaklik.

DIE VOORNAAMWOORD IN GRIEKWA-AFRIKAANS

4.1 ONTLEDINGSBEGINSELS

4.2 HERINDELING VAN GRIEKWA-GEBIEDE N.A.V. VOORNAAMWOORDELIKE GEBRUIK

4.3 DIE OPSTEL VAN 'N DATABASESIS

4.4 'N ALGEMENE TIPERING VAN DIE VOORNAAMWOORDSTELSEL IN GRIEKWA-AFRIKAANS

4.5 DIE BEPAALDE VOORNAAMWOORDE

4.6 DIE NIEBEPAALDE VOORNAAMWOORDE

4.7 SAMEVATTING

4.1 ONTLEDINGSBEGINSELS

Die eerste aspek van die naamwoordkonstruksie in Griekwa-Afrikaans wat ondersoek word, is die gebruik van die voornaamwoord. Die ontledingsbeginsels wat gevolg word is dié omskryf in Carstens 1985a en Ponelis 1979.

In hierdie ondersoek word Ponelis se Afrikaanse Sintaksis 1979 beskou as 'n teboekstelling van sintaktiese patrone wat in die koine gebruik word en wat nie 'n normatiewe inslag het waarin byvoorbeeld voorskrifte oor Standaardafrikaanse taalgebruik afgelei kan word nie.

4.1.1 Die voornaamwoord in Standaardafrikaans

In die volgende bespreking word kortliks gekyk na die indeling van die voornaamwoorde en 'n oorsig gegee van hoe die voornaamwoorde in taalkundige handboeke uiteengesit word. Die begrippe bepaaldheid, onbepaaldheid, verwysing en die rol van konteks by die keuse van voornaamwoorde word ook bespreek.

(1) Indeling van die voornaamwoorde

Volgens Carstens (1985a:56) word die voornaamwoorde in Afrikaans tradisioneel in nege subkategorieë onderverdeel:

- persoonlike voornaamwoorde
- onpersoonlike voornaamwoorde
- besitlike voornaamwoorde
- betreklike voornaamwoorde
- wederkerende/refleksiewe voornaamwoorde

wederkerige voornaamwoorde
aanwysende/demonstratiewe voornaamwoorde
onbepaalde voornaamwoorde
vraende voornaamwoorde

Dié groepe is mettertyd heringedeel in terme van bepaaldheid of niebepaaldheid, waarvolgens die twee groepe voornaamwoorde bepaalde en niebepaalde voornaamwoorde onderskei word, soos hieronder uiteengesit.

(a) Die bepaalde voornaamwoorde

Hierdie groep omvat die persoonlike voornaamwoorde, wat soos volg ingedeel word :

die selfstandige persoonlike voornaamwoorde (bv. *ek, jy, hy, sy, haar*)
die attributiewe persoonlike voornaamwoorde (bv. *my boek, sy skoene*)
die selfstandige besitlike voornaamwoorde (bv. *myne, julle s'n*)
die wederkerige voornaamwoord *mekaar*
die wederkerende, of refleksiewe voornaamwoorde (bv. *my/ myself, hom/ homself*)
die aanwysende voornaamwoorde (bv. *dié, hierdie, daardie*)
die betreklike voornaamwoorde (bv. *wie, wat*)

(b) Die niebepaalde voornaamwoorde

Hierdie groepering sluit in die onbepaalde voornaamwoorde (bv. *iets, iemand*), en die vraende voornaamwoorde (bv. *wie, watter*).

(2) Bepaaldheid en onbepaaldheid

'n "Nuwer" groepering, soos teenoor die tradisionele groepering in (1) uiteengesit, berus volgens Carstens (1985a:55) veral op die bekendheid of onbekendheid van die saak waarna met behulp van die voornaamwoorde verwys word. Hiervolgens het voornaamwoorde die kenmerk bepaaldheid indien hulle gebruik word om uit te wys na sake wat aan sowel die spreker as die aangesprokene bekend is, of as dit waarna verwys word, vasstelbaar is. Bepaaldheid gee aan die aangesprokene 'n aanduiding dat die spreker glo/aanvaar dat die aangesprokene in staat sal wees om dié korrekte saak te identifiseer. Bekendheid veronderstel dat daar bepaaldheid bestaan:

Dit is *Piet*, *hy* is die baas van die plaas

Onbepaalde voornaamwoorde verwys na sake wat nie aan die gespreksgenote bekend is nie, wat nie omskewe is of duidelik geïdentifiseer kan word nie. Onbepaalde voornaamwoordstukke introduceer nuwe en onbekende inligting:

almal bly daar
niks was oor nie

(3) Verwysing, deiksis en foriek

Voornaamwoorde as bepaalde referensiële uitdrukkings funksioneer besonder doeltreffend in die uitwys van sake of referente in die gesprekskonteks, en vervul daarom 'n belangrike rol in die kommunikasieproses.

Soos in hoofstuk 3 uiteengesit, loop verwysing, bepaaldheid en onbepaaldheid as semantiese waardes regdeur die naamwoordklas; hierdie waardes is veral van belang by die indeling en klassifikasie van die voornaamwoorde. Omdat daar algemeen in die literatuur aanvaar word dat voornaamwoorde 'n verwysingsfunksie het, en derhalwe 'n referensiële uitdrukking is, word kortliks gekyk na hierdie funksie van voornaamwoorde en die realisering daarvan op deiktiese en foriese wyse.

Deiktiese verwysing is 'n wyse om die aangesprokene se aandag te fokus op iets of iemand in die gemeenskaplike tyd-ruimtelike pragmatiese konteks, d.w.s. vanuit die perspektief van die spreker in 'n besondere kommunikatiewe konteks, byvoorbeeld:

hy is 'n boer

Die foriese gebruik van voornaamwoorde hou verband met naamwoorde wat tematies met dieselfde saak verbind kan word, soos in:

Daar is *Piet*
□
hy is 'n boer

Indien 'n verwysende voornaamwoord na 'n voorafgaande naamwoord terugverwys, soos in:

die *man* sê *hy* kom kuier

is dit anaforiese verwysing, waar die voornaamwoorde na 'n vroeër geïdentifiseerde antesedent in die teks of diskoers verwys. Indien die verwysende voornaamwoord egter vooruit verwys na 'n daaropvolgende naamwoord, soos in:

hy is 'n Griekwa

is dit kataforiese verwysing.

(4) Konteks as bepaler by die keuse van voornaamwoorde

Die konteks bepaal watter voornaamwoorde 'n spreker kies, hoeveel voornaamwoorde hy gebruik en hoe hy hulle aanwend vir referensiële doeleindes. Die spreker se gebruik en keuse van sekere bepaalde voornaamwoorde (soos tussen *u* en *ji*), hang byvoorbeeld saam met sy sosiale status in verhouding tot die aangesprokene (leser of hoorder) en sy algemene kommunikatiewe mikpunte (Carstens 1985a:54).

By die ontleding van die voornaamwoordstelsel in die spreektaal van die Griekwas sal die konteks waarin 'n uiting voorkom, uiteraard 'n belangrike rol speel by die korrekte interpretasie van verwysing, soos deur Van Rensburg (1984:103) uitgewys (vgl. ook die bespreking onder Verwysing in afdeling 3.1).

Ten slotte word gewys op Ponelis (1979:48) se siening oor die indeling en klassifisering van die voornaamwoorde, naamlik "dat geen definisie omvattend genoeg is om alle voornaamwoorde te dek nie; ook dat dit nie soseer gaan om definisies en indelings nie, maar wel om die verskeidenheid kragtige sintaktiese stelsels waarbinne voornaamwoorde funksioneer, te beskryf".

4.2 HERINDELING VAN GRIEKWA-GEBIEDE N.A.V. VOORNAAMWOORDELIKE GEBRUIK

Na aanleiding van die feit dat Griekwaland-Oos en Griekwaland-Wes in die Van Rensburg-verslag as twee afsonderlike Griekwa-gebiede gereken word (vgl. afdeling 2.4), is weer gekyk na dié indelings. Op grond van die redes soos hieronder uiteengesit, is besluit om 'n herindeling van die gebiede te maak.

4.2.1 Griekwaland-Oos en Griekwaland-Wes as afsonderlike spraakgebiede

Daar is reeds verwys na 'n indeling van die Griekwa-gebiede in Griekwaland-Oos en Griekwaland-Wes. As tiperend van Griekwaland-Oos geld die sprekers van Kokstad en

omgewing, en van Griekwaland-Wes die sprekers van Campbell, Douglas, Griekwastad, Prieska, Philippolis en Colesberg.

Volgens die landkaart is dit sinvol om die gebiede as twee afsonderlike entiteite te beskou op grond van geografiese verwyderdheid en verskille in sosio-ekonomiese ontwikkelingspeil. In hierdie verband wys Van Rensburg (1984:670) op verskeie aspekte wat die twee gebiede van mekaar onderskei: sommige Griekwas van Kokstad en omgewing, in teenstelling met dié in Griekwaland-Wes, is nog grondbesitters en talle familieledede vestig hulle op hierdie plase. Eersgenoemde is lede van die Griekwa Independentente Kerk wat 'n volkseie instelling is en heg skakel met die sogenaamde Baanbrekersraad, om sodoende die rol van die vroeëre kaptein en sy raadsmanne te vervul. Hulle handhaaf oor die algemeen 'n hoër onderwyspeil en is ekonomies meer bedrywig as diegene in Griekwaland-Wes. Hulle is ook die enigste groep wat 16 Oktober gedenk as Adam Kok se verjaarsdag.

Ten einde te bepaal of daar enige verskille tussen die groepe in Griekwaland-Wes voorkom, d.i. groepe wat ook geografies van mekaar geskei is, is 'n verdere indeling gemaak. Volgens die landkaart is Campbell, Douglas en Griekwastad die verste noord geleë terwyl Philippolis sowat 300 kilometer suid-oos van Campbell geleë is. 'n Tweede indeling word dus voorlopig gemaak tussen die Kokstad-, Philippolis- en Campbell-gebiede.

4.2.2 Taalverskynsels en taalkaarte

Du Plessis (1987b:62-66) verwys na die nut van 'n grondkaart om die geografiese verspreiding van taalverskynsels aan te toon, en 'n vlakkaart wat 'n linguistiese variant deur middel van 'n isoglos aandui, d.i. die lyn op 'n kaart wat die grens van die gebied aantoon waarbinne 'n sekere linguistiese variant voorkom. Dat 'n taalkaart dus 'n sekere nut sal hê om die voorkoms van geografiese verskille aan te dui, is duidelik; 'n isoglos, daarenteen, kan maklik die indruk skep dat daar 'n grenslyn tussen twee gebiede is terwyl dit slegs 'n aanduiding is van die grens van 'n enkele verskynsel. Du Plessis verwys na Louw 1964 se waarskuwing teen die gebruik van isoglosse wat variasieverskynsels as eksakte lyne wil impliseer, want "vlakke is daar op ons kaarte egter wel te sien". Hy sê verder: "Bakens en lyne (is) veels te eksak; 'n mens moet iets vaags hê om die gebiede aan te dui: nie 'n kaart op papier nie, lievers in die verbeelding".

Du Plessis wys verder daarop dat nie-linguistiese faktore⁵ soos geografiese, demografiese, staatkundige en sosiale faktore die lyn kan beïnvloed; faktore wat juis by die interpretasie van die Griekwa-gegewens in berekening gebring moet word.

In hierdie ondersoek word nie gebruik gemaak van taalkaarte of vlakkaarte om die verspreiding van taalverskynsels aan te dui nie; maar die "geografiese verspreiding van variasie (word) so beskou dat die taallandskappe....afgelei kan word" (Du Plessis 1987b:67). Die verwerking van die gegewens is gerig op die verband tussen die geografiese verspreiding van taalverskynsels in Griekwa-Afrikaans en ander ekstern-linguistiese feite; so 'n benadering behels dat die verwerkte taalmateriaal iets van die gebruikers van die besondere variëteit se geskiedenis, kultuur en sosiale stelsel sal openbaar.

Vervolgens word gekyk na die verband tussen geografiese verspreiding en taalgebruiksvorme by die Philippolis-, Campbell- en Kokstad-gemeenskappe.

4.2.3 Die bepaling van spraakgebiede op grond van voornaamwoordelike gebruikspatrone

Na aanleiding van die sosiale en ekonomiese verskille tussen die Griekwas van Griekwaland-Oos en Griekwaland-Wes onderskeidelik, kan verwag word dat daar ook verskille in hul taalgebruikspatrone sal voorkom.

In hierdie verband verwys Du Plessis (Van Rensburg 1984:105-115) na verskeie voornaamwoordelike gebruikspatrone wat as tiperend van Griekwa-Afrikaans beskou kan word. So byvoorbeeld word *hy* gebruik om na 'n vroulike referent te verwys ("My *ma...hy's* ok Griekwa"). Die *se*-konstruksie of "besitlike vorm" wat in Standaardafrikaans as *Jan se perd* > *sy perd* weergegee word, word in Griekwa-Afrikaans baie wyer toegepas, soos in:

$$\left. \begin{array}{l} sy \\ hy\ se \\ hom \end{array} \right\} perd$$

Verskillende aanspreekvorme soos *Baas* en *meneer*, *u* en *jy*, word ook met verwysing na dieselfde persoon, die onderhoudvoerder, gebruik.

⁵Volgens Du Plessis (1987b:15,36) sluit 'n taalgemeenskap al die sprekers in wat in onderlinge verkeer van dieselfde taal gebruik maak. So 'n gemeenskap deel ten minste twee eienskappe, naamlik dat hulle van dieselfde linguistiese kodes in hulle onderlinge kommunikasie gebruik maak en dat hulle geografies tot dieselfde groep behoort.

Ten einde te bepaal of sekere gebruikspatrone, soos dié hierbo, beperk is tot spesifieke gemeenskappe en of dit verspreid onder al die Griekwas voorkom, word die volgende vier patrone bespreek wat deur Du Plessis (in Van Rensburg 1984) as tiperend van Griekwa-Afrikaans beskou word:

- die gebruik van vokatiewe
- die gebruik van vokatiewe en aanspreekvorme (p. 111-118)
- die gebruik van besitlike konstruksies (p. 106)
- die aanduiding van voornaamwoordelike geslagsonderskeid (p. 105).

(1) Die gebruik van vokatiewe in Griekwa-Afrikaans

Die feit dat die aanspreekvorm van die onderhoudvoerder die vokatief van die segsman bepaal, en verder dat faktore soos die aangesprokene se sosiale status binne sy eie gemeenskap, die gespreksonderwerp en die sintaktiese omgewing waarbinne die vokatief voorkom, 'n rol speel by die keuse van 'n vokatief (Van Rensburg 1984:115), is reeds in afdeling 3.1 bespreek. In dieselfde bespreking is verwys na die frekwensie-indeks van die vokatief *Baas* en enkele verwante vorme wat deur die navorsers opgestel is, met persone uit Campbell, Douglas, Prieska en Kokstad as respondente.

Die resultate van hierdie ontleding is insiggewend omdat dit bydra tot die uitgangspunt dat Kokstad as aparte spraakgemeenskap beoordeel behoort te word: in 'n gesprek van ongeveer 4 200 woorde gebruik die respondent uit Douglas die woord *Baas* 147 keer, en die een in Kokstad dit slegs 'n halwe keer - *Ba...* (hy korregeer homself onmiddellik (Van Rensburg 1984:115)). Van die vier respondente gebruik slegs twee die vokatief *Meneer* - die een uit Kokstad 3 keer en die een uit Prieska 20 keer. Die respondente uit Philippolis gebruik slegs die vokatief *Baas*, *Kleinbaas* of *Kle'mies*.

Op grond van hierdie gebruikspatrone word daar dus 'n onderskeid gemaak tussen die sprekers uit Kokstad en omgewing, diegene uit Philippolis en omgewing en dié uit Campbell en omgewing.

(2) Die gebruik van vokatiewe en aanspreekvorme in Griekwa-Afrikaans

Ook by die voorkoms van vokatiewe plus aanspreekvorme is verskille tussen die groepe gevind. 'n Onderskeid word gemaak tussen familiêre en beleefde aanspreekvorme. In hierdie verband wys Du Plessis (Van Rensburg 1984:112) op die sosiale afstand wat tussen blanke en

Griekwa bestaan. Die aanspreekvorm word bepaal deur die blanke onderhoudvoerder sodat, soos deur Du Plessis uitgewys, "op enkele uitsonderings na (wat verband hou met faktore, soos gespreksonderwerp en die sosiale afstand van die aangesprokene), die spreker 'n V vir sy V (kry), maar 'n substandaard V vir sy T" (V en T verwys hier na die Latynse *tu* (familiêre) en *vos* (beleefde) aanspreekvorme).

In die ontledings is gevind dat respondente uit Kokstad en omgewing die vokatief *Meneer* gebruik en die aanspreekvorm *u* of *julle*:

Meneer...ek wil jille nie teleerstel nie (C1)

Soos op Bultfontein kan *u-hulle...* (C4)

Die ander groepe gebruik die beleefdheidsvorm *Baas*, *Basie* of *Kle'mies* saam met *-hulle*:

...wat ek vir Baas-hulle sê nie (A1)

of die aanspreekvorm word vermy deur herhaling van die vokatief :

Baas sien, ek sal vir Baas so sê... (D2)

Ook in hierdie geval word 'n onderskeid getref tussen die Kokstad-groep en die ander twee groepe.

(3) Die gebruik van besitlike konstruksies in Griekwa-Afrikaans

In die koine word die *se*-genitiefsvorm weergegee deur die besitlike voornaamwoord plus substantief soos in "*my/ joul haar/ sy boeke*".

In Griekwa-Afrikaans is gevind dat die *se*-konstruksie deur sekere groepe veralgemeen word ten opsigte van al die voornaamwoorde. So byvoorbeeld is gevind dat slegs die Campbell-groep die besitlike vorm *my se* plus die eiename *ta-goed*, *ma-goed* en *pa-goed* gebruik, dikwels in variasie met *my pa/ vader/ ma*:

..met sy ta-goed (D2 283:23)

..die vrou van my se ta-hulle

..my pa-goed (D1 245:10)

..issit die bas-goed (D2 278:15)

Die ander groepe gebruik die vorme soos in die koine:

onse heise was bymekaar - ek en *my pa* (A2 16:12,13)

Toe skryf sit *my vader* (C1 39:116)

my moeder, my grootvader (C1 38:75)

Na aanleiding van hierdie voorbeelde word daar dus 'n onderskeid gemaak tussen die Campbell-groep en die ander twee groepe.

(4) Die aanduiding van voornaamwoordelike geslagsonderskeid in Griekwa-Afrikaans

Volgens Du Plessis (in Van Rensburg 1984:103) veronderstel anaforiek die aanwesigheid van 'n antesedent en een of meer anafore waar die funksie van die antesedent die identifikasie en individualisasie van die referent is. Die gebruik van *hy* en *sy* sal derhalwe die referent geslagtelik identifiseer met die kenmerke (+manlik) of (+vroulik). Waar *hy* en *sy* in die koine mens en dier geslagtelik merk, is dit nie altyd die geval in Griekwa-Afrikaans nie, spesifiek met verwysing na die voornaamwoord *sy*, wat ook die kenmerk (+vroulik) kan hê.

So byvoorbeeld gebruik die Campbell-groep die manlike anafoor *hy* om die vroulike geslag aan te dui, en slegs by uitsondering in variasie met die vorm *sy*, soos in die koine :

My vrou...*hy* had kjinners gehad (D2 298:11)

Die groep uit Philippolis en omgewing gebruik sowel *hy* as *sy*, en soms *dit* in variasie om die vroulike geslag aan te dui :

My vrou...*dis* vier kinders gehad (A2 19:117)

My ma...*hy..sy's* hier dood (A4 28:19,20)

Die Kokstad-groep gebruik uitsluitlik *sy* om die vroulike geslag aan te dui :

My ma...*sy's* van Queenstown se Djones (C3 57:47)

Ook in hierdie geval word 'n onderskeid gemaak tussen die Kokstad-groep, die Campbell-groep en die Philippolis-groep.

Uit die voorgaande bespreking is dit duidelik dat daar 'n verband is tussen geografiese verspreiding en taalverskynsels in Griekwa-Afrikaans. Daar is aangedui dat die verskille tussen die onderskeie groepe onder andere toegeskryf kan word aan faktore soos skoolopleiding, opvoedingspeil en sosiale kontak; kortom, dat daar 'n interafhanklikheid is tussen geografiese, historiese en sosiale faktore by ondersoeke soos dié (vgl. die bespreking onder afdeling 2.4).

In hierdie verband word ook verwys na Nieuwoudt 1992 se siening dat "sosiolinguistiese en geografiese faktore moeilik van mekaar te skei (is)". In sy ondersoek na variasie op fonologiese vlak binne Oranjerivierafrikaans, wys hy op die interafhanklikheid tussen die dialektologie en die sosiolinguistiek en kom hy tot die gevolgtrekking dat daar 'n duidelike onderskeid tussen die oostelike en westelike subvariëteite van Oranjerivierafrikaans te sien is.

Du Plessis (in Van Rensburg 1984:44) wys ook daarop dat die Griekwas, soos in die geval van ander Afrikaanssprekendes, nie 'n homogene groep is nie: "die Griekwas (is) nòg 'n homogene taalgemeenskap (of sosiale groep) nòg 'n homogene geografiese groep ..". Van Rensburg sê verder (p. 48)..."(dat) selfs lede van dieselfde spraakgemeenskap nie altyd 'n akkurate passiewe beheersing van die ander variante wat in die betrokke gemeenskap gebruik word, het nie."

Op grond hiervan word die Griekwa-gebiede vir die doeleindes van die ondersoek in hierdie afdeling in die afsonderlike spraakgebiede Kokstad, Campbell en Philippolis ingedeel.

Hierdie aspek word verder in hoofstuk 6 bespreek, waar die hipotese oor afsonderlike spraakgebiede in Griekwa-Afrikaans aan die hand van sekere gebruikspatrone getoets word.

4.3 DIE OPSTEL VAN 'N DATABASIS

4.3.1 Klassifiseringskodes vir die identifisering van respondente

Transkripsies van informele gesprekke wat gevoer is met 'n aantal respondente, soos in die Van Rensburg-verslag vervat, vorm die basis vir die beskrywing van die Griekwas se gebruik van die voornaamwoorde. 'n Aantal tekste, soos hieronder uiteengesit, is geselekteer vir die opstel van die databasis.

Die Van Rensburg-verslag dui in sommige gevalle aan wat die beroep van die segspersoon was, terwyl dit in ander gevalle uit die teks afleibaar is. Waar die beroep (asook ander

besonderhede, soos die segspersoon se ouderdom) nie duidelik gestel word of afleibaar is nie, word slegs dié besonderhede wat wel beskikbaar is, verskaf.

Soos in afdeling 1.4 aangedui, word slegs die tersaaklike lekseme en sintagmas in die databasis⁶ aangebied. Waar dit nodig is om na die wyer sinskonteks te kyk, word die nodige inligting tydens besprekings vir verifiëringsdoeleindes verskaf.

Sekere kodes is gebruik vir die klassifikasie van die respondente en teksgedeeltes, soos in die volgende voorbeeld aangedui:

"Toe sit skryf *my vader, grootvader*" (C1 38:75)

C : Groep C (Kokstad en omgewing)

1 : eerste segspersoon (Adam Johannes Booysen)

38 : nommer van bladsy in die Van Rensburg-verslag

75 : nommer van reël op aangeduide bladsy in die verslag.

Groep A : Philippolis en omgewing (Griekwaland-Wes)

A1 Hendrik Lawerlot, bejaarde ongeskoolde messelaar

A2 Hendrik Mories, bejaarde veewagter/skeerder

A3 Sampie Rolls (65 jr), ongeskoolde koöperasiewerker

A4 Roos Visser, bejaarde ongeskoolde huisvrou

A5 Kammies van Wyk (95jr), ongeskoolde loswerker

A6 Willem Adams (75 jr), ongeskoolde dambouer

Groep B: Blanke dame, Philippolis

B1 Cornelia Petronella Phillips (80 jr), geskoolde dorpsbewoner.

Na ontleding van die databasis is besluit dat respondent B1 se bydrae nie omvattend genoeg is om beduidend by te dra tot die beskrywing van Griekwa-Afrikaans nie, en is dit derhalwe nie gebruik by die beskrywing van die voornaamwoordelike patrone wat geïdentifiseer is nie.

Groep C : Kokstad en omgewing (Griekwaland-Oos)

C1 Adam Johannes Booysen (90 jr), ambagsman/bouer

C2 Cecil George de Bruyn (66 jr), onderwyser

⁶Die databasis is aangeheg as Addendum 1.

- C3 Isaac Rose (71 jr), vroeër met beeste geboer
- C4 Mev de Bruyn, onderwyseres
- C5 Maria Minnies (+ 60 jr), dogter van plaasvoorman
- C6 Betta Mabel Jansen (74 jr), St 6 geslaag

Groep D : Campbell en omgewing (Griekwaland-Wes)

- D1 Klaas van der Westhuizen (65-80 jr)
- D2 Piet van der Westhuizen (10 jaar jonger as Klaas)
- D3 Gert Maarman (bejaard - ouderdom onbekend).

4.3.2 Motivering vir die selekteer van tekste

Die teksgedeeltes is gekies binne die beperkinge van die verslag. Die opnames is nie op 'n sintaktiese ontleding afgestem nie en in hierdie verband verwys Du Plessis (in Van Rensburg 1984:42) na sekere vereistes wat in 'n ondersoek na sintaktiese variasie gestel word, soos uitgewys deur Cheshire 1982 (aangehaal in Van Rensburg 1984:42): *very large quantities of data are necessary in order to ensure an adequate number of occurrences of the variables; and if linguistic constraints on variation are to be successfully isolated, these occurrences need to be in a wide range of different linguistic environments.*

As gevolg van die feit dat die opnames berus op gesprekke wat gevoer is met die ouer geslag (60 jaar en ouer), kom die taalgebruik van die jonger geslagte glad nie ter sprake nie en is dit nie moontlik om 'n vergelyking te tref tussen sprekers van verskillende ouderdomsgroepe nie.

Die teksgedeeltes wat gekies is vir die bespreking van voornaamwoordelike patrone in Griekwa-Afrikaans het hoofsaaklik 'n vraag-en-antwoord formaat waarin familie- en gesinsverbande, asook die afkoms en voorgeslagte van die Griekwas ter sprake kom. Dié informasie word gewoonlik aan die begin van 'n onderhoud verskaf, wanneer mense aan mekaar voorgestel word en daar op natuurlike wyse oor familieverbande gesels word, sodat voornaamwoorde, aanspreekvorme en besitlike vorme geredelik gebruik word. Hierdie teksgedeeltes het dan ook die grootste aantal voorbeelde van voornaamwoordgebruik opgelewer.

4.4 'N ALGEMENE TIPERING VAN DIE VOORNAAMWOORDSTELSEL IN GRIEKWA-AFRIKAANS

Die besprekings berus op 'n objektiewe beskrywing van elke respondent se gebruik van die voornaamwoorde.

Die tipering van die voornaamwoorde geskied aan die hand van die uiteensetting in afdeling 4.1, naamlik:

- die bepaalde voornaamwoorde, wat alle persoonlike voornaamwoorde, aanwysende voornaamwoorde en betreklike voornaamwoorde insluit, en waar die spreker binne die gesprekskonteks aanvaar dat die saak waaroor gepraat word aan die aangesprokene bekend is.
- Die niebepaalde voornaamwoorde, wat die onbepaalde voornaamwoorde en die vraende voornaamwoorde insluit, en waar die spreker aanvaar dat die aangesprokene onbekend is met die saak onder bespreking.

'n Skematiese voorstelling van die voornaamwoorde soos dit in Standaardafrikaans, die koine en Griekwa-Afrikaans voorkom, word inleidend tot elke bespreking aangebied.

4.5 DIE BEPAALDE VOORNAAMWOORDE

4.5.1 Die persoonlike voornaamwoorde

In die koine vervul die "egte" persoonlike voornaamwoorde (Ponelis 1979:55) sintakties bepaalde funksies:

- as subjek of as koppelwerkwoordaanvulling
- in die nie-subjekvorm as setselaanvulling of as objek
- in attributiewe vorm as voorbepaling by 'n naamwoordstuk
- as selfstandige besitsvorm, en
- *dit* as setselaanvulling: *daarvan* > *van dit*.

Die voornaamwoorde is na aanleiding van hulle sintaktiese funksies geleksikaliseer, soos in *ek*, *my*, *myne*. Hierdie sintaktiese funksies vorm ook die grondslag van 'n klassifikasie waar daar nie leksikale differensiasie voorkom nie, soos in *my* as objeksvorm x *my* as besitlike vorm.

Die eerste- en tweedepersoonsvoornaamwoorde word gewoonlik deikties gebruik, terwyl die derdepersoonsvoornaamwoorde naas die deiktiese funksie, ook 'n anaforiese funksie het. Verder het die persoonlike voornaamwoorde die semantiese kenmerke dat dit onderskei tussen persoon, getal en geslag asook tussen lewend en nie-lewend.

Die skema soos hieronder uiteengesit word in hierdie stadium van die bespreking ter oriëntering van die leser aangebied, sodat daarna terugverwys kan word. Daarna word die patrone vir Griekwa-Afrikaans waarop hierdie skema berus, volledig bespreek en by wyse van 'n interpretasie betrek waar die hipoteses (in hoofstuk 6) oor die gebruik van die voornaamwoorde in Griekwa-Afrikaans, getoets word.

Die gebruikspatrone wat in hoofletters aangedui word, beskryf die voornaamwoord soos dit in Standaardafrikaans voorkom (Carstens 1985a). Die gebruikspatrone wat in vetdruk aangedui word, beskryf die voornaamwoord soos dit in die koine voorkom (Ponelis 1979). Die gebruikspatrone wat in gewone druk aangedui word, beskryf die voornaamwoord soos dit in Griekwa-Afrikaans voorkom.

Indien 'n bepaalde taalvorm slegs een keer in die tekste voorgekom het, word dit pertinent aangedui sodat dit nie vir 'n algemeen gebruiklike vorm aangesien word nie.

PERSOONLIKE VOORNAAMWOORDE						
Enkelvoud						
Persoon	Subjek	Objek			Besitlik	
		Gewoon	Wederkerend	Wederkerig	Attributief	Predikatief
P1	EK	MY	MY(SELF)		MY	MYNE
	ek	my	my(self)		my	myne
	ekke					
	ek	my	my		my	myne
	ekke				my se	mynes
	myself					
P2	JY	JOU	JOU(SELF)		JOU	JOUNE
	jy	jou	jou(self)		jou	joune
	'n mens	'n mens				
	jy	jou	jou(self)		jou	joune
	'n mens	'n mens			jou se	jy s'n

PERSOONLIKE VOORNAAMWOORDE						
Enkelvoud						
Persoon	Subjek	Objek			Besitlik	
P2		Gewoon	Wederkerend	Wederkerig	Attributief	Predikatief
	U	U	U(SELF)		U	U S'N
	u	u	u(self)		u	U s'n
	u	u			u	
P3	HY	HOM	HOM(SELF)		SY	SYNE
	hy	homself	hom(self)		sy	syne
	dit	dit				s'n/sinne
	hy	hom	hom(self)		sy	syne
	dit	dit			hy se	s'n/sinne
					hom	
	SY	HAAR	HAAR(SELF)		HAAR	HARE
	sy	haar	haar(self)		haar	hare
	sy	haar			haar	
	hy	hom			sy	
	dit				hy se	
	DIT	DIT	HOM(SELF)		SY	
	dit	dit	hom(self)		sy	
	hy	hom				
	dit	dit			sy	
	hy	hom			hy se	
Meervoud						
P1	ONS	ONS	ONS(SELF)	MEKAAR	ONS	ONS S'N
	ons	ons	ons(self)	mekaar	ons	ons s'n/
						sinne
	ons	ons	ons	mekaar	ons	ons s'n/
					ons se	sinne
P2	JULLE	JULLE	JULLE(SELF)	MEKAAR	JULLE	JULLE S'N
	julle	julle	julle(self)	mekaar	julle	julle s'n/
	vok/ref+hulle	vok/ref+hulle				sinne
	julle	julle			julle se	julle sinne
	vok/ref+hulle	vok/ref+hulle				

PERSOONLIKE VOORNAAMWOORDE						
Meervoud						
Persoon	Subjek	Objek			Besitlik	
P2		Gewoon	Wederkerend	Wederkerig	Attributief	Predikatief
	U	U	U(SELF)	MEKAAR	U	U S'N
	u	u	u(self)	mekaar	u	u s'n
	u	u				
	u-hulle	u-hulle				
P3	HULLE	HULLE	HULLE(SELF)	MEKAAR	HULLE	HULLE
						S'N
	hulle	hulle	hulle(self)	mekaar	hulle	hulle s'n/
	vok/ref+hulle	vok/ref+hulle	hulle		hul	sinne
	hul	hul			hul	hul s'n/
						sinne
	hulle	hulle			hulle	hulle s'n/
	vok/ref+hulle	vok/ref+hulle			hulle se	sinne
	hul	hom			hul se	
	sy (vroulik)	hul			sy	

(1) Die subjekvorme van die persoonlike voornaamwoorde

Ek as eerstepersoon enkelvoud subjekvorm

Binne die gespreksituasie verwys die eerstepersoon enkelvoudsvorm telkens na die spreker:

Ek is gebore hier in Philippolis (A1 6:2)

Die vertellende *ek* lewer soms kommentaar op die ervarings van die belewende *ek* (Van Rensburg 1984:630), en word dan deel van 'n groep sodat die voornaamwoord *ons* gebruik word:

ek weet hoe't hille gedans...*ons* was nog maar mos klein... (C6 81:5)

Die generiese voornaamwoord ('n) *mens* word soms in plaas van *ek* gebruik om groter geldigheid aan uitsprake te verleen:

as 'n mens nou ies wat jy so ja:re las gaprat het ... (A1 6:24)

Die P2-vorm *jy* word dikwels (19 keer tydens een gesprek) in die plek van *ek*, of 'n mens, gebruik as 'n generiese konstruksie wat nie na die aangesprokene verwys nie, maar as ongespesifiseerde referent funksioneer, in hierdie geval in variasie met die P1 *ek*:

...en jy kan dit nie onthou nie, dan moet *ek* mos sê wat *ek* kan onthou (A1 6:25)

Generiese stellings kom verspreid in die tekste voor en word verderaan bespreek onder die afdeling Onbepaalde Voornaamwoorde, met beskrywing van die generiese voornaamwoord ('n) mens met die anafore *jy* en *jou*.

Ek word dikwels, soos in die koine, as deel van gedramatiseerde vertellings weggelaat uit die sinskonstruksie. Deur weglating van die antesedent word die werkwoord eerste geplaas en verkry so groter prominensie, 'n gesprekstategie wat volgens Feinauer (1990a:77) beperk is tot die informele gesproke taal en kenmerkend is van 'n lewendige verteltrant. Feinauer wys egter daarop dat die weglating van die voornaamwoord *ek* ook 'n beskeidenheidsmerker kan wees deurdat die spreker homself nie op die voorgrond wil stel nie:

- Kom daar by die hys, - vertel die grootmense ...ok - het bokke gehad (A6)

'n Voorbeeld is opgeteken waar die referent na haarself verwys as *myself*, in plaas van *ek*:

Dit is *myself* (verwysend na 'n foto van haarself) (C4 64:13)

By Groep D (Campbell en omgewing) is voorbeelde opgeteken van *ekke* wat soos in die koine as nadruksvorm van *ek* gebruik word (HAT 1985). In die volgende voorbeeld verwys die respondent na sy pogings om sy eie naaldwerk te doen:

Ek lap self.mar nou lap *ekke*. (D3 381:23)

Jy en u as tweedepersoon enkelvoud subjekvorme

Jy

Jy kom algemeen voor in die spreektaal van die Griekwas en word referensieel gebruik om die aangesprokene in informele situasies te identifiseer :

soos jy sê daar, hille kon dit baie goed skryf (C2 50:23)

In sekere gevalle word die voornaamwoordelike aanspreekvorm *jy* vermy as gevolg van sosiale afstand tussen die gespreksgenote, en waar dit wel voorkom is dit gewoonlik as generiese konstruksie waar na 'n ongespesifiseerde referent verwys word. Die ongespesifiseerde referent kan veronderstel word, maar daar is geen eksplisiete identifikasie nie (Van Rensburg 1984:104). Hierdie patroon, wat ook in die koine voorkom, is by al die groepe teëgekom (68 keer, teenoor 18 keer waar die gespreksgenoot direk aangespreek word):

ien Griekwastat as *jy* so Kraairivier hier so afgaan (A2 16:15)

Die segspersone in die Philippolis-omgewing gebruik die vokatiewe *Baas*, *Basie*, *Kle'mies* en so meer saam met '*n mens*, as vermyding van die informele *jy*:

Grootba(as)....ma da issie *me(n)s* kyk hoe verwaarloos plek nou (A3 22:17,23)

Die aanspreekvorm word ook deur hierdie groep as hoflikheidsvorm herhaal ten einde die informele *jy* te vermy en terselfertyd statusafstand te handhaaf :

Ja *Bas*, die sal *ba(a)s*...sal hulle nog kry da (A5 31:25)

Hierdie onderskeiding kom ook in die koine voor :

Vader, *u* sal my moet verskoon (plegstatige aanspreekvorm)

Pa, *pa* sal moet gou maak (beleefde aanspreekvorm)

Pa, *pa-hulle* moet nou kom (waar *pa* ook ander lede van die familie insluit)

Pa, *jy* moet jou litte roer (familiêre aanspreekvorm).

Die aanspreekvorm word in die ontlede tekste ook in gedramatiseerde vertellings gebruik :

(In gesprek met die landdros, soos oórvetel) :

"Mar sy lyk dan nou nie sos *jy*" (C5 69:127)

U

'n Insiggewende patroon is geïdentifiseer by gebruik van die hoflikheidsvorm *U*, waar slegs die segspersone in die Kokstad-omgewing die vorm gebruik. Hulle gebruik uitsluitlik die vokatief *meneer* as voornaamwoordelike aanspreekvorm saam met die hoflikheidsvorm *U* (sien verduideliking oor die hoe dié vorm ook in die koine gebruik word, hierbo):

Meneer...u sal dit verstaan (C2 50:25,27)

Dieselfde respondent gebruik soms ook die informele *jy* (3 keer) saam met die hoflikheidsvorm *u* (20 keer) :

U draai daar...'an hou jy verby (C2 53:96,98)

Die hoflikheidsvorm *u* word soms saam met *-hulle* gebruik (2 keer in een gesprek) :

Op Bultfontein kan *u-hulle* 'n meneer Marais ondervra (C4 62:41)

Hy, sy en dit as derdepersoon enkelvoud subjekvorme

Hierdie voornaamwoorde het naas die deiktiese funksie ook 'n sterk anaforiese gebruik (Ponelis 1979:56), aangesien die antesedent byderhand gehou word sonder om die leksikale naamwoordstuk telkens te herhaal. Deur die derdepersoonsvoornaamwoorde *hy, sy* en *dit* in Griekwa-Afrikaans anafories te gebruik, word die referent egter slegs in beperkte mate geïdentifiseer, aangesien identifikasie nie altyd ten opsigte van geslag plaasvind nie. Die referent kan dus nie onderskei word van alle ander referente nie; die voornaamwoord *hy* met die kenmerk (+manlik) het baie lede en die referent kan slegs onderskei word met behulp van 'n naamwoord of eienaam.

Hy

Soos genoem, het die voornaamwoord *hy*, net soos in die koine, 'n wye verwysingsfunksie in Griekwa-Afrikaans. Dit word referensieel gebruik as verwysing na 'n manlike referent (127 keer) :

Hy was 'n groot man (A1 6:20)

en ook na 'n nie-menslike, dierlike referent. Hierdie patroon is deurgaans dieselfde by die sprekers van al drie die spraakgebiede, nl. die Kokstad-, Philippoliis- en Campbell-gebiede.

..hy (die voël) vlie in jou heis in (C6 87:210)

Hy verwys na nie-telbare konkrete referente, 'n patroon wat dikwels met *dit* wissel (sien die bespreking onder *dit* as derdepersoon enkelvoudsvorm):

Hyt ('n vleisie) net eenmaal gekou, dis hy kla (C4)

en na telbare konkrete referente :

Hy (die slinger) het mos so 'n hout... (C6)

Telbare abstrakte referente word ook deur middel van *hy* geïdentifiseer :

..daarie saak...die dieng.. *hy* verbeter nog nie (C5 109:110,114)

Nie-referensieel word *hy* in die plek van *dit* gebruik, soos in die volgende voorbeeld as formele subjek by weersongesteldheid:

Dan sak *hy* (die koue) iet, innie somer in (C6 92:91)

As formele subjek by die koppelwerkwoord *is* in plaas van *dit is* :

Ja *hy's* bietjie kôut, *hy* es bietjie kôut. (C6 92:84)

In die koine word *hy* en *sy* gebruik vir mens en dier om natuurlike geslag aan te dui; in Griekwa-Afrikaans dui dit nie sonder meer geslag aan nie. *Hy* kan ook na 'n vroulike referent verwys (hierdie aspek word verder bespreek onder die afdeling Sy as derdepersoon enkelvoud subjekvorm).

Die feit dat *dit* en *hy* as anaforiese voornaamwoorde in skerp konkurrensie staan, word verder bespreek onder die opskrif *Dit*.

Sy

Soos reeds aangedui word *sy* in die koine gebruik om referente (mense en diere) geslagtelik te merk. In Griekwa-Afrikaans is *sy* as derdepersoon enkelvoud slegs aangetref as verwysing na 'n vroulike referent, of 'n referent met die kenmerk (-lewend).

Die ontleding van gebruikspatrone van die verskillende groepe respondente het ook interessante resultate gelewer. Vyf van die respondente in die Philippolis-groep (groep A) verwys na 'n vroulike referent as *hy*, terwyl 'n paar voorbeelde (2 uit 30 voorkomste) opgeteken is waar daar 'n klaarblykbare onsekerheid is of na die referent as persoon (+lewend) of ding (-lewend) verwys moet word (sien bespreking verderaan in hierdie afdeling).

Volgens (C.) Du Plessis (1985:17) kom die "onreëlmatige gebruik van die voornaamwoord", d.w.s. waar *hy* gebruik word met verwysing na die vroulike geslag, vroulike diere en gemeenskaplike diere, dwarsdeur die land in die spreek- en streektaal voor. Hy gee voorbeelde en moontlike redes vir die wisselende gebruik onder "standaardafrikaanse sprekers":

Versagting

(Die *babadogter*) Is *hy* nie pragtig nie?

Woede

Die *bediende* het die koppie laat val...*hy* is mos heeldag aan die slaap

Vleitaal

..ons *dogtertjie* se vierde verjaarsdag..ons is trots op *hom*

Selfstandigheid

Die *Betsie*...vir *hom* kan jy ook niks leer nie

Meegevoel

(Die jong *dogter*) *hy* probeer tog so hard om die bal te vang...*hy* het geen koördinasie nie....

Du Plessis wys op gebruikspatrone by "niestandaard-Afrikaanse sprekers" en kom tot die gevolgtrekking dat:

- daar wel mededinging bestaan tussen die manlike en vroulike voornaamwoord in Afrikaans;
- dat dit meer frekwent in Swart-, Kleurling- en Griekwa-Afrikaans voorkom, en

- dat dit veral kenmerkend is van die inwoners van die Noordweste van die land, en dan veral die Namakwalanders.

Die volgende gebruikspatroon is by een respondent geïdentifiseer, waar hy waarskynlik self-korrigerend beide vorme saam gebruik om na 'n fontein te verwys:

Kokfantein want *sy hy* het water...

en die vroulike vorm uiteindelik die oorhand kry:

...nou kôok *sy* uit Vaalkop (A2 16:29,30)

Die vroulike vorm word ook met die onsydige *dis* (of *dit*) (3 keer) vervang :

Dis vier kinnere gehat (A2 19:117)

'n Telbare abstrakte referent wat in die koine deur middel van *hy* aangedui word, word in die volgende voorbeeld deur die vroulike *sy* aangedui :

wat *die ding*... wat klebas se hart ytkom nie, *sy* sê nee nie (A2 18:84)
(*die ding* wat in kleinbaas se hart is, *dit* kan kleinbaas nie ontken nie)

Die respondente in die Kokstad-groep (groep C) asook een van die respondente uit Philippolis (groep A), gebruik deurgaans die vroulike vorm *sy* soos in die koine:

(my tweede dogter)....*sy* is daar bestuurderes (C2 54:142)

Soos hierbo na verwys, word beide vorms soms (2 keer in een gesprek) in variasie gebruik, alhoewel die grondpatroon *sy* oorheers :

dis nou my bybie...Els...*sy* is my dogtertjie. *Hy* en *sy* ma werk daar saam
(A6 418:102,125)

Samevattend kan dus gesê word dat die Kokstad-groep (groep C), die vorm *sy* as derdepersoon enkelvoud gebruik; die Philippolis-groep (groep A), hoofsaaklik *sy* gebruik

maar afwisselend met *hy* of *dit*. Die Campbell-groep (groep D), daarenteen, gebruik die vorm *hy*, soms afwisselend met *sy* alhoewel die grondpatroon *hy* oorheers.

Dit

Die gebruik van *dit* in Griekwa-Afrikaans, net soos in die koine, is wyduiteenlopend.

Dit word referensieel (deikties en fories) gebruik. By deiktiese verwysing word verwys na 'n referent wat in die gespreksituasie teenwoordig is, soos in die volgende voorbeeld waar *dit* in 'n gerapporteerde vertelling gebruik word:

Ja, *dit* is my kjind (C4 69:127)

en anafories, waar die referent vroeër in die gesprek geïdentifiseer is maar nie in die gespreksituasie teenwoordig is nie :

..(Dit is Le Fleur)....*dis* hy daai (A6 423:268,267)

Die volgende is 'n voorbeeld van kataforiese verwysing, waar die katafoor vooruit verwys na iets wat in die diskoers moet volg:

Dit is ou Adam Kok wat ope stadium gestaan het... (A1 6:9)

Anaforiese verwysing geskied ook waar die referent deur die naamwoordstuk geïntroduseer en uitsluitlik met 'n nie-lewende (of telbare, konkrete) referent verbind word :

Hierdie *kappie*...as *dit* gebêre word moet jy *dit* op 'n kussing sit (C4 62:61,69)

Demonstratief kan die aksent op *dit* val:

Dit kan ek nie sê nie (A6 424:296)

Die voornaamwoorde word in die koine in skerp konkurrensie gebruik, omdat *dit* toenemend deur *hy* verdring word soos wat reeds aangedui is by die bespreking van *Hy* as persoonlike voornaamwoord. Volgens Ponelis (1979:587) word *dit* in die omgangstaal die sterkste verteenwoordig as die anafoor van abstrakte antesedente, terwyl *hy* oorheers aan die konkrete uiteinde van die skaal. Hierdie patroon is ook in Griekwa-Afrikaans waarneembaar,

soos by telbare, konkrete soortnaamwoorde waar voorkeur gegee word aan *hy* (163 gebruiksvorkomste, teenoor 41 keer waar *dit* gebruik word) :

dinameit...*hy*

drilboor...*hy*

hamer...*hy*

masjien...*hy* (C6 429:9,10,13,15)

Dit word soms (3 keer in een gesprek) in variasie met *hy* gebruik met verwysing na 'n nie-lewende (of nie-telbare, konkrete) referent :

Dit (die vleis) kom net in, dans *hy* kla(ar) (A3 24:99)

Hy en *dit* word in die ontlede tekste afwisselend gebruik ook met verwysing na konkrete massanaamwoorde, met sterk voorkeur vir *hy* (4 keer in een gesprek, teenoor 3 keer in 5 gesprekke):

Issie *water* afkom da kom los *hy* hierie konkreet wat jy hier deergooi (A6 426:372)

Dit word merendeel by abstrakte massanaamwoorde gebruik:

Dan is *dit* Kleerling en dan is *dit* Maleier...ons moet mar die laste wees (C5 71:183,384)

By suiwer abstrakte antesedente, soos in die koine, oorheers *dit* (66 gebruiksvorkomste, teenoor 23 keer wat *hy* gebruik is) :

..*dit* laat nie 'n lekker smaak in jou mond nie (dat dinge so verkeerd loop) (C2 52:72)

Dit gee 'n mens kans om jou sak reg te maak (om te bid tot God) (C4 70:150,151)

Die volgende voorbeelde van die affektiewe gebruik van *dit* is by die Campbell-sprekers teëgekom :

toe ek nou 'n mannetjie was...toe's *dit* ook net vee oppas (D2 290:2)

Ik het...aangetrek..*dit* is mos nou net mooi netjies aangetrek (D2 292:16)

Omdat *hy* veel meer as *dit* gebruik word in anaforiese verband (167 voorkomste teenoor 66), is dit duidelik dat *dit* in Griekwa-Afrikaans, net soos in die koine, "gestadig aan die wyk is voor die aggressiewe opmars van *hy*" (Ponelis 1979:585).

Dit word ook as leë struktuurvuller, subjek en objek, gebruik, in hierdie geval as subjek (4 keer in een gesprek) :

..al reën *dit* ok.. (A6 430:49)

..is *dit* winter wort (77:121)

dit kapok bitter (77:123)

Hiernaas word die manlike vorm soms gebruik (1 keer vir elke 8 keer wat *dit* gebruik word) :

Hy ryp (C6 92:84)

Die leë *dit* verbind met adjektiewiese predikate om omgewingsgesteldheid aan te dui :

hy ryp...lat *dit* lyk sos 'n diklaag (C6 92:85)

Dit word dikwels as naamwoordpredikaat gebruik :

Vroeër jare was *dit* Sannaspoort.. dit is wat die Griekwas *dit* genoem het (A6 421:213)

Ons as eerstepersoon meervoud subjekvorm

Volgens Ponelis (1979:66) kan die betekenis van *ons* in die koine omskryf word as "ek en diegene met wie ek my identifiseer". Omdat dit nie altyd duidelik is wie almal onder *ons* ressorteer nie, maak *hy* 'n onderskeid tussen die inklusiewe en eksklusiewe gebruik van *ons*; inklusiewe gebruik sluit die gespreksgenote in, terwyl eksklusiewe gebruik die aangesprokene uitsluit. Hierdie patrone kom ook in Griekwa-Afrikaans voor, alhoewel die voorkoms van *ons* as inklusiewe subjekvorm in die tekste beperk is as gevolg van die aard van die onderhoude en die sosiale afstand tussen die gesprekvoerders.

In die tekste word *ons* as eksklusiewe subjek van die sin (met uitsluiting van die onderhoudsvoerder) gebruik om te verwys na volksgenote, voorsate, verlangse familie, lede van die gemeenskap, asook gesinslede :

nou kôop *ons* darem vleis by die kafee (A3 24:98)

(*ons* = ek en almal wat hier woon)

..en *ons* is dar yt gebore (uit Adam Kok uit) (C5 68:91)

(*ons* = familie)

Ons word slegs 'n paar keer in die tekste inklusief gebruik, d.w.s. met insluiting van die onderhoudvoerder:

maneer...*ons* kan maar instap (C2 51:56)

Julle en u as tweedepersoon meervoud subjekvorme

Julle

Soos in die geval van *ons*, is die voorkoms van *julle* as subjek en verwysend na die onmiddellike gespreksgenote redelik beperk, weer eens as gevolg van statusafstand tussen spreker en die onderhoudsvoerder as aangesprokene. Waar *julle* wel voorkom, word dit soos in die koine gebruik, soos in die volgende voorbeeld waar dit uitsluitlik op die aangesprokene gerig is:

Jille kan sommer nou net 'n rikkie wag, terwyl *jille* gesels (C5 71:195)

U

Julle word ook as 'n gemeensamer hoflikheidsvorm in die plek van, of saam met, *u* gebruik (vgl. ook die bespreking onder *u* en *jy* as tweedepersoon enkelvoudsvorm). Hierdie vorme word ook in die koine gebruik:

So *u* sal sien...mnr de Bryn...(sal) *jille* ene wys daarso (C1 36:17)

Statusafstand word gehandhaaf deur *u* saam met *-hulle* te gebruik :

Dit is nou die fote vannie wa wat *u-hulle* gesien het (C4 64:132)

By segspersone wat die vokatiewe *baas*, *basie* en so meer gebruik, word statusafstand gehandhaaf deur (in plaas van *u* en *julle*) *-hulle* by die vokatief te voeg :

..sal *baas-hulle* dit daar kry (A5 31:22)

Soos in die koine, neem *julle* (en *jy*) die hele terrein van die aangesprokene in beslag, afgesien van die beperkte gebruik soos hierbo aangedui.

Hulle as derdepersoon meervoud subjektvorm

Soos in die koine, slaan die gebruik van *hulle* as subjektvorm in Griekwa-Afrikaans op meervoudige referente, en word dit hoofsaaklik anafories gebruik :

Hille (ons kinders) moet nou gan na waar *hille* kan *hille*...bròt ontvang (C6 85:141)

Soos in die koine, is daar konkurrensie tussen *hulle* en *dit* waar meervoudige antesedente anafories verbind met *hulle* sowel as met *dit* (Ponelis 1984:591):

later van tyt het *dit* (die wild) mos nou aan't ytroei gerak... (C6 85:131)
Daaï pint kan ek nou net nie verstan hoe het *hille* (die wild) ytgeroei gerak
(C6 85:133)

Hulle kan na spesifieke referente verwys :

...waar *hille* (die Boesmans) vleise gabraai het (C6 86:149)

of na ongespesifiseerde referente, waar die ongespesifiseerde referent veronderstel word, maar daar geen spesifieke identifikasie is nie :

Nou gaan jy nou kleeeling invil...*hille* sien maar jou gaseg...dan kry jy nò kart...
(C5 69:106)

By versamelname (nie-telbare referente) word soms ook *hulle* gebruik:

hy kom blok die *sant* hier, lat *hille* hier lê (A6 426:372)

'n Paar gevalle is in die ontlede tekste teëgekóm waar *hul*, wat in die koine met genitiefsbetrekking gebruik word, in plaas van *hulle* gebruik word:

as *hul* (die mense) hoor hiervan (A3 22:37)
Hul (die mense) boer meeste met skape (A3 23:75)

In een geval verwys die segsman na die meervoudsvorm as *hy* in plaas van *hulle*:

...die anners (kinders), *hy* werk hier in die plaas (A5 33:20)

(2) Die objeksvorme van die persoonlike voornaamwoorde

In die koine het die persoonlike voornaamwoorde telkens net een subjektivorm, soos in afdeling 4.5.1 uiteengesit, maar verskeie objekvorme:

as gewone objek: die man sien *my*

as wederkerende objek: ek was *myself*

as wederkerige objek: ons help *mekaar*

Benewens bogenoemde voorkomste word die objeksvorm *my* ook as voorsetselaanvulling gebruik (Ponelis 1979:60):

hy sal dit *vir my* gee

In Griekwa-Afrikaans word die objeksvorm soos in die koine gebruik, maar hoofsaaklik as gewone objek en as voorsetselaanvulling.

My as eerstepersoon enkelvoud objekvorm

As voorsetselaanvulling:

..toet hille (in) daai gebied *vir my* plek het (A6:417:82)

As gewone objek:

..hille sien *my* darem.. (A5 33:22)

As indirekte objek:

Daa'na toe kos 'it *my* deurkom.. (A6 417:69)

Jou en u as tweedepersoon enkelvoud objekvorme

Jou

As gevolg van die sosiale afstand tussen die onderhoudvoerder en die informant word die voornaamwoordelike aanspreekvorme *jy* en *jou* sover moontlik vermy. Waar dit wel voorkom, verwys dit nie na die aangesprokene nie, maar na 'n ongespesifiseerde referent met 'n eerstepersoonsbetekenis:

...was die Griekwatrots nog nooit in *jou* ('n mens) aangewakker nie (C4 61:15)

Twee voorbeelde van epitetiese anafore met affektiese waarde, met die voorbepaling *jou*, is teëgekom. In die koine hang die voorkoms van epiteta nou saam met die onderwerp onder bespreking aangesien emosies neerslag in die taal vind (Prinsloo 1991), soos in die volgende gevalle waar dit as uitroepe gebruik word:

jou verdomde ding! (A1 7:34)

Appeliepie *jou* blaar! (C1 38:86)

In die plek van die informele *jou*, as verwysend na "*jy* en diegene met wie *jy* jou assosieer" en ten einde statusafstand te handhaaf, word die gemeensamer *julle* gebruik, in hierdie geval as gewone objek:

Mister...van Rensburg...ek wil *julle* nie teleerstel nie (C1 41:185)

U

Die meer formele aanspreekvorm *meneer* word saam met *u* as voorsetselaanvulling gebruik:

Meneer Booysen sal dit kan vir *u* gee (C2 50:11)

en as gewone objek:

...dat ek lat *u* verbygery het (C2 52:85)

Hom, haar, dit as derdepersoon enkelvoud objekvorme

Hom

Soos in die koine, het *hom* as objeksvorm 'n wye verwysingsfunksie. *Hom* word referensieel gebruik om manlike referente te merk:

..ek sal probeer onthou om *hom* te vra (C2 50:12)

en as voorsetselaanvulling:

'it het nie *aan hom* behoort nie (C2 51:61)

By konkrete nie-lewende referente word *hom* as gewone objek gebruik:

maar dit was in ninteen veertag gaweess.. wat ek *hom* (die keerwal) gemaak het
(A6 415:25)

Hierdie patroon word telkens herhaal:

die sloot...dan sny jy *hom* hier af (A6 426:366)
'n tregter (trekker)...hille noem *hom* Rebekka (A6 428:429)
die boor...hy boor *hom* 'n gat deur (A6 429:21))

By nie-telbare konkrete referente word *hom* gebruik:

die reënwater...hille keer *hom* (A6 427:384)

asook by abstrakte referente:

die regte Griekwatal...hille het *hom* sommer plat geprat (A5 34:2)

Soos in die koine (Ponelis 1979:70) word *hom* in Griekwa-Afrikaans al hoe meer ten koste van *dit* gebruik, veral in referensiële gebruike. Hierdie aspek is reeds onder die afdeling *Dit* bespreek.

Haar

Die gebruik van *haar* as vroulike merker in die objeksvorm of as voorsetselaanvulling is selde in die ontlede tekste teëgekom:

soos die kinders nou *op haar* sit (77:115)
sy't dit ver *in haar* bedryf gebring (C2 54:145)

Daar is gevind dat sprekers dié vorm eerder vermy, soos in die volgende voorbeelde:

Hy gan vir *my kind* (haar) daarie boek uitreik (C5 71:205)
dan vra hille vir *die ma* (haar) (C5 69:126)

By een van die segspersone is *haar* as objek heeltemal weggelaat:

Toe noem ons (-) mos Kaaikie Lawwerlot (A1 6:5)

By die afdeling oor die vroulike subjekvorm sy is verwys na (C.) Du Plessis (1985:15-17) se ondersoek na die wisselende voornaamwoordgebruik "veral onder anderskleuriges". In die volgende voorbeelde word die vroulike vorm *haar*, as voorsetselaanvulling, by sommige groepe (die Philippolis-groep en die Campbell-groep) met die manlike vorm *hom* vervang:

Myne (my pa) het nou dan nie een manniekie by *hom* (A2 19:118)

By die Campbell-groep (groep D) word *hom* afwisselend met *haar* gebruik:

Wat van *haar*? (D3 378:8)
ek het by *hom* gehet vier kjinners (D1 250:14)

In die vertellings het 'n segspersoon uit dieselfde groep telkens die vorm *haar* vermy deur te verwys na *die vrou*:

...By *die vrou* wat ek getrou het...want *die vrou* was 'n wedevrou...
ek het net *die eerste vrou* (D1 298:8,10,17)

Dit

As objeksvorm kan *dit*, soos in die koine, verwys na enkelvoudige sake:

En as dit gebêre word, moet jy *dit* (die kappie) op 'n kussing sit (C4 62:69)

Die gebruik van *dit* as meervoudige referent kom in die koine voor as anafoor by abstrakte en konkrete meervoudige nie-menslike referente (Ponelis 1979:591), soos in "die boeke is swaar...nou met ek *dit/hulle* rondra". In die ontlede tekste is voorbeelde gevind waar *dit* ook as anafoor by 'n menslike meervoudige referent gebruik word:

Dis witmense wat *dit* (die Griekwas) so ytgedrik het (A2 18:111)

...in die lekasie...sal baas-hulle *dit* (die twee vrouens) kry...die een is ou Roos en die anner een is ou Leis (A5 31:23)

Net soos in die koine staan *dit*, soos *hy*, dikwels in konkurrensie met *hom* by konkrete referente:

dan sny jy *hom* (die sloot) hier af en jy pak *hom* hie toe... (A6 426:366)
Hulle moes (*d*)*it* (die prent) afhall (C1 39:100)

asook by abstrakte referente:

Hulle kon *dit* (die taal) baie goed skryf (C2 50:23)
..maar king-Quang ek het *hom* (Hottentots) nog nie gahôr nie (A4 29:5)

Die lê *dit* word as objek gebruik:

Sy't *dit* ver in die lewe gebring (C2 54:145)

Soos in die koine (Ponelis 1979:70) word *dit* in Griekwa-Afrikaans spesiaal aangepas in kombinasie met voorsetsels, in hierdie geval as sinsverwysende *dit*, waar die voornaamwoord op saakverbande of proposisies slaan. In die koine word hierdie vorm op twee maniere gebruik; die meer formele vorm (*daarvan*) word gewoonlik skriftelik gebruik, terwyl *van dit* merendeels in die spreektaal gebruik word.

Beide vorme is in die ontlede tekste teëgekom:

..hy't nou niks vir ons ytgale *van dit* nie (van die Le Fleur-trek nie) (C3 56:11)
ek het niks *davan* gehou nie (A1 6:18)

In 'n gebruiksvariasie van hierdie vorm word *dit* in een voorbeeld in kombinasie met *aan* gebruik:

Ek het nie *da'an* veel 'toesie gevat nie (A1 6:28)

Ons as eerstepersoon meervoud objekvorm

Soos by die subjekvorm kan *ons* in die objeksvorm ook omskryf word as "ek en diegene met wie ek my identifiseer". In Griekwa-Afrikaans is hierdie identifisering dikwels onduidelik

omdat *ons* 'n wye gebruiksveld, beide deikties en anafories, het. Geen voorbeelde van die deiktiese gebruik van *ons* is in die betrokke teksontledings gevind nie weens die statusafstand tussen segspersoon en onderhoudvoerder, met die gevolg dat *ons* nie na *ek en jy* verwys nie maar merendeel gebruik word om te verwys na persone buite die gespreksveld:

inklusiewe *ons* - spreker en aangesprokene
eksklusiewe *ons* - spreker en andere.

Alhoewel talle voorbeelde van *ons* as subjekvorm teëgekom is, is baie min voorbeelde van *ons* as objek of setselaanvulling gevind. In die volgende voorbeelde verwys die *ons* nie na die gespreksgenote nie, maar na die Griekwas van die omgewing, sodat dit as eksklusiewe *ons* gebruik word:

Ons sig *ons* tot Djesus...
..Ons dank tôdie Here wat *ons* geskape het
..Ons vertrou dat Djesus *ons* sal verhoor (C6 87:190-192)

As voorsetselaanvulling verwys *ons* in die volgende voorbeeld na die spreker en diegene met wie sy haar assosieer, en sluit nie die aangesprokene in nie:

'n streit...om die kerk *van ons* (C6 86:156)
..is baie weinig *van ons* wat nog kan daai Bybels lees

In die volgende voorbeeld verwys *ons* na die spreker en haar familie:

Die vroumens wat sam *met ons* gewas het, het niks oorgekom (in die ongeluk) nie
(C6 86:180)

Julle en u as tweedepersoon meervoud objekvorme

Julle

Die gebruik van *julle*, soos by *u* en *jy*, word bepaal deur die formeelheidsgraad van die gespreksituasie (Ponelis 1979:67). In die ontlede tekste is die deiktiese gebruik van *julle* in die objeksvorm beperk, as gevolg van sosiale afstand tussen die gespreksgenote:

So u sal sien..die nagmalbikers..en mnr. De Bryn, *julle* ene wys daarsô (C1 36:17)

Die volgende uiting is gerig aan 'n persone buite die gespreksituasie:

Ek slaat *vir julle* voor my deer as ek hier prat (C4 28:30)

U

Die gebruik van *u* as verwysend na meervoudige referente in 'n informele gespreksituasie is beperk weens die statusafstand tussen gespreksgenote, maar ook weens die feit dat slegs die segspersone uit die Kokstad-groep (groep C) hierdie aanspreekvorm gebruik:

het ek *vir u* gesê hoe kom *u* daar? (C2 53:102)

In die volgende voorbeeld, net soos in die koine, word *-hulle* bygevoeg:

Dit is die fote wat *u-hulle* gesien het (C4 64:132)

Hulle as derdepersoon meervoud objektvorm

Hulle as meervoudige referent en gewone objektvorm word, soos in die koine, oorwegend anafories gebruik. Soos reeds vroeër in die bespreking genoem, sal anaforiese verwysing die aanwesigheid van 'n antesedent en een of meer anafore veronderstel, waar die funksie van die antesedent die identifikasie en individualisasie van die referent is. In die informele gespreksituasie moet dikwels uit die gesprekskonteks afgelei word wie of wat die antesedent is waarna anafories verwys word, omdat die antesedent nie bekend gestel word nie.

Die volgende twee sinskonstruksies kom voor in twee verskillende respondente se vertellings oor die Griekwa se stryd om erkenning. Dit is nie uit die konteks duidelik wie die *hulle* is na wie die segsman verwys nie:

ons't geveg daarteen en ons het *hille* hier afgehaal (C1 39:100)
(*hulle* = leiers/prente?)

As voorsetselaanvulling:

Tot in Engeland was *vir hulle* gasê: "Die Griekwamense is almal dood...." (C5 68:102)
(*hulle* = owerhede?)

In die volgende voorbeelde word die antesedent en anafoor saamgevoeg deur middel van -*hulle*, deur 'n segspersoon uit die Kokstad-gebied (groep C):

Ek is voorsitter daar, *van meneer Pais-hulle* (C2 52:74)

'n Segspersoon uit die Philippolis-gebied (groep A) gebruik die volgende vorm:

ek kan nie als onthou nie, wat *vir basie-hulle* nou sê nie (A1 6:24)

Dieselfde identifikasiepatroon word gevolg om relasionele verbande aan te toon:

Dit is nou my *ouma-hille* (A5:31)

van my *ma-hille* se mense (A5:31)

die vrou van my se *ta-hulle* (D2 293:6)

Die sprekers gebruik dikwels *hulle* om na ongespesiifiseerde referente met die betekenis "diegene met wie ek my identifiseer", te verwys:

hille het goet *by hille* statte ..so soek-soek-soek *tissen hille*....so alternits jy sal *hil* kry (A2 17:49)

Hierdie aspek van voornaamwoordelike anaforiek word verder bespreek onder die afdeling oor die niebepaalde voornaamwoorde.

(3) Die wederkerende voornaamwoorde

Die wederkerende voornaamwoord is die objeksvorm van 'n persoonlike voornaamwoord (*my, jou, haar, hom*, ens.), wat eksklusief anafories is aan die subjek van die sin. In die anaforiese verband staan net die sinsubjek en niks anders nie (Ponelis 1979:227):

<i>Subjek</i>	<i>Wdk ww</i>	<i>Wdk vnw</i>
Ek	verset	my

Die wederkerende voornaamwoord word ook gebruik as objek van die sin met 'n wederkerende genitiëfsvorm ("jy sal jou eie keel afsny"), binne 'n voorsetselgroep en as kopulapredikaat.

Die voorkoms van die wederkerende voornaamwoorde in Griekwa-Afrikaans is beperk, en slegs 'n paar voorbeelde kon in die ontlede tekste opgespoor word, en dan ook uitsluitlik onder die Kokstad-groep (groep C).

My as wederkerende eerste persoon enkelvoudsvorm

'n Respondent uit Kokstad gebruik die wederkerende voornaamwoord in die objeksvorm, anafories tot die subjek van die sin, in 'n sinskonstruksie wat in die koine 'n vaste uitdrukking is - "ek verstout my om te sê..", met die betekenis "ek neem die vrymoedigheid om te sê..". In die ontlede teks word die uitdrukking gebruik met die betekenis "ek troos my..":

Ek verstout my met die gedagte dat so hier en daar het ietsie agterbly waar ek betreur is (C2 50:29)

Dieselfde spreker gebruik die volgende generiese konstruksies, waar kollektief na alle lede van 'n groep verwys word as verteenwoordigend van die hele groep. Alhoewel dit op die oog af soos 'n wederkerende konstruksie lyk is dit 'n geval van *jou* wat met 'n eerste persoonsbetekenis gebruik word:

Dit gjee jou die kans om te jou sak regmak (C5 70:151)
(jy maak jou saak reg)

Dit gjee 'n mens die kans om te moe jou God stry innie gebed (C5 70:150)
(jy stry met jou God)

Die byvoeging van *-self* dien as beklemtoning en om dubbelsinnigheid uit te skakel:

omdat jy nou jouself gereg'streer het as Kleeeling (C5 71:179)

Jou as wederkerende tweede persoon enkelvoudsvorm

Geen voorbeelde is in die ontlede tekste gevind nie behalwe, soos hierbo, as 'n generiese konstruksie met 'n eerste persoonsbetekenis.

U as wederkerende tweede persoon enkelvoudsvorm

Geen voorbeelde is in die ontlede tekste gevind nie.

Hom as wederkerende derde persoon enkelvoudsvorm

Die wederkerende voornaamwoord as objeksvorm, anafories verbind met die subjek:

My oupa het *hom* hier innie dorp beywer as hoofman (C2 53:124)

Hy hou *hom* besig daarmee (C2 54:138)

Die volgende voorbeeld is by 'n segspersoon uit die Campbell-groep teëgekóm:

Smeer *hom* bo de lap...hy (die salf) trek *hom* (D1 250:25)

Haar as wederkerende derdepersoon enkelvoudsvorm

Geen voorbeelde is in die ontlede tekste gevind nie.

Ons as wederkerende eerste persoon meervoudsvorm

Die volgende voorbeelde is teëgekóm:

Dan verneder ons *ons* by daardie plek (C4 70:164)

Ons seg *ons* ogen op na die berg (C6 87:192)

Julle as wederkerende tweedepersoon meervoudsvorm

Geen voorbeelde is in die ontlede tekste gevind nie.

Hulle as wederkerende derdepersoon meervoudsvorm

Geen voorbeelde is in die ontlede tekste gevind nie.

(4) Die wederkerige voornaamwoorde

Hierdie voornaamwoorde verskyn nooit in die subjeksposisie nie, maar wel as objek, voorsetselaanvulling of as voorbepaling (Ponelis (1979:85). In die ontlede tekste is slegs 'n paar voorbeelde gevind, waar dit as objek gebruik word:

..ek en ou Kaatjie gevat *mekaar* (D2 278:24)

..Hai trek waar die wêreld lo:p swaar word, de help hella da *mekaar* (A6 435:197)

(5) Die besitlike voornaamwoorde

Die besitlike voornaamwoorde bestaan uit die attributiewe selfstandige besitlike voornaamwoorde en is die teenhangers van die persoonlike voornaamwoorde *ek*, *jy*, ens. Die selfstandige besitlike voornaamwoorde *myne*, *joune*, ens. is niks anders as 'n besondere

gebruik van die attributiewe besitlike voornaamwoorde onder anaforiese voorwaardes nie (Ponelis 1979:84):

<i>Attributief</i>	<i>Selfstandig (predikatief)</i>
Dit is <i>my</i> boek	Die boek is <i>myne</i>

Hierdie voornaamwoorde kan deikties of anafories verwys.

Waar 'n mens in die koine semantiese relasies soos besit of assosiasie deur middel van die besitlike voornaamwoord *se* + naamwoord gebruik, soos in *Piet se hoed* > *sy hoed*, toon die ontlede tekste benewens die genoemde patroon ook die gebruik van die persoonlike voornaamwoord (subjek) + *se* + naamwoord, soos in *hy se hoed*, *sy se hoed* of (sonder *se*), *hom hoed*. Hierdie gebruikspatroon het in die enkelvoudsvorm hoofsaaklik by die derdepersoonsvoornaamwoorde voorgekom waar na manlike of vroulike referente verwys word, alhoewel voorbeelde van *my se* en *jou se* ook opgeteken is.

In die meervoudsvorm word die besitlike voornaamwoorde *ons*, *julle* en *hulle*, benewens die gebruik soos in die koine, ook gebruik soos by die enkelsvoudsvorm, d.w.s. persoonlike voornaamwoord + *se* + naamwoord: *ons! julle! hulle se hoed*.

In hierdie verband sê Du Plessis (in Van Rensburg (1984:245) "Die implikasie hiervan is dat dié sprekers dan nie die besitlike voornaamwoorde *onse* na analogie van die Nederlandse verboë vorm nl onze (vir de-woorde en meervoude) gebruik nie, maar die perifrastiese *ons se* soos in *ons se hys*...volgens dié interpretasie het Griekwa-Afrikaans dan nie 'n geflekteerde *onse* behou nie, maar die perifrastiese *se* veralgemeen t.o.v. al die persoonlike voornaamwoorde ...aangesien dit reeds by name en selfstandige naamwoorde voorkom."

Dit is ook interessant dat al die groepe die meervoudsvorm *onse*, soms in variasie met *ons*, asook *hy se* in variasie met *sy* gebruik, maar dat die Philippolis-groep (groep A) uitsluitlik die vorm gebruik soos in die koine, bv. *sy bees*.

Hierdie besitlike vorme kan verskeie relasies uitdruk:

as besitting: *my sel my hoed*,

om verwantskap aan te dui: *hy sel sy ma*

om assosiasie aan te dui: *ons! ons se kerk*.

MY as eerste persoon enkelvoud besitlike voornaamwoord

As deiktiese verwysing vestig die spreker die aangesprokene se aandag op iemand in die gemeenskaplike gesprekskonteks:

my naam is Hendrik Lawwerlot (A1 6:1)

In die volgende voorbeelde is die referente nie in die gesprekskonteks teenwoordig nie:

my ma se naam is Kaaikie Lawwerlot (A1 6:4))

my kaar was groen (A2 19:114)

en word anafories verwys na 'n vroeër geïdentifiseerde antesedent:

das die *Rouse* nou - *my familie*...net *my* sisters wat Rouse is (A3 25:135)

tot lat ek nou *hier* gakom het...dis *my plek* dié (A3)

Die Campbell-groep (groep D) gebruik die genitiefsvorm *se*, wat normaalweg saam met 'n substantief gebruik word (Ponelis 1979:126), anafories saam met 'n persoonlike voornaamwoord om groeplidmaatskap aan te dui. Hierdie vorm word afwisselend met *my* gebruik:

hy, die vrou van *my se ta-hulle* (D2 294:6)

..die't *my ta* ook daar gewerk.. (D2 290:11)

..*my pa* is entlik innie Kaap gebore (D3 378:7)

en ook in deiktiese verband, om 'n persoonlike ingesteldheid aan die gespreksgenoot oor te dra:

as ek nou by *my se kant* voel (om te sê) (D2 300:1)

Die selfstandige vorm word anafories gebruik om verwantskap aan te dui:

...die mannetjies...dat is ok *myne* (A6 417:94)

soms in variasie met *myne*:

my nes (my kinders) is nou in die dorp (C6)

Jou as tweedepersoon enkelvoud besitlike voornaamwoord

As gevolg van die statusafstand tussen die gespreksgenote word *jou* ('n mens) nie direk tot die gespreksgenoot gerig nie, maar word gebruik as verwysing na 'n ongespesifiseerde referent om 'n algemene lewenshouding te beskryf. Hierdie voorbeelde word as generiese verwysings met 'n eerstepersoonsbetekenis gebruik:

Staan maar vir *jou* saak (A6 418:100)

...dit gee 'n mens 'n kans om te moet *jou* God stry in die gebed (C5 70:150)

agter daai sny je *jou* nou sol yt (D1 245:28)

In 'n gedramatiseerde vertelling rapporteer die spreker die spraak van 'n derdeparty:

...hille vra vir die ma: "Issit *jou* dogter?" (C5 69:126)

Die selfstandige vorm word baie min gebruik, waarskynlik as gevolg van die statusafstand tussen die gespreksgenote. Dit word wel gebruik in verwysing na 'n ongespesifiseerde referent:

die hele onkoste (van die saak) is *joune* (D3 388:8)

In een voorbeeld word die vorm as tweedepersoon enkelvoud gebruik maar met 'n eerstepersoonsbetekenis:

...jy kan mos nie....sê dis (die kinders) nie jy (*joune*) nie (A6 418:98)

U as tweedepersoon enkelvoud besitlike voornaamwoord

Die hoflikheidsvorm word ook as gevolg van die statusafstand tussen gespreksgenote selde deikties gebruik. Slegs een voorbeeld is teëgekome:

u het nou maar *u* lewe lank....(C6) (sin onvoltooid)

Sy as derdepersoon enkelvoud besitlike voornaamwoord

Die voorkoms van *sy* as attributiewe vorm om familieverband of besittings aan te dui, is wyd in Griekwa-Afrikaans:

want *sy* vrou en *sy* kind is hier (C6)

Dauer was amper in die moeilikheid met die skrywe van *sy* boek (C2 51:47)

Sy kom ook by 'n nie-menslike referent voor:

sy (die instrument) naam is 'n ghoera (A2:19)

en ook by 'n nie-menslike, dierlike referent:

daarie senings van die bees hier agter *sy* rug (A2:20)

Die vorm word dikwels in variasie met *hy se* gebruik as deiktiese verwysing na 'n gemeenskaplike gespreksgenoot:

Jaa, wat is *hy se* naam? (D3 380:31)

Om familieverband aan te dui:

hy se seun is Boeta Kok (D1 249:18)

Hy se en *sy* word soms in variasie met *hom* gebruik om familieverband aan te dui:

dit lyk nou *hom* vrou nou met anner mans galop het (C5 70:137)

By 'n nie-menslike referent kom *hy se* ook voor om relasionale verband aan te dui:

hy se (die kerk) foendament sit mos hier (D1 251:19)

Die selfstandige vorm (*syne* of vokatief/referensieel+*s'n/sinne*) word selde gebruik. Waar dit wel voorgekom het, is dit gebruik as generiese vewysing na 'n ongespesifiseerde referent met 'n eerste persoonsbetekenis:

Ek kan nou nie sê dis *daai man sinne* of *daai man s'n* nie (D1 418:95)

die bloed is sterker as *die pa sinne*..sterker as *die ma sinne* (D1 247:27,29).

By pleksverwysing kom die selfstandige vorm ook voor:

..da moet Kjemel (Campbell) *sinne* alman - in Griekwastad sinne moet Kokstad toe gan
(D1 252:18)

Haar as derdepersoon enkelvoud besitlike voornaamwoord

Die attributiewe voornaamwoord *haar* kom algemeen voor, om bloedverwantskap of goedkeurende assosiasie aan te dui::

hy is *haar* kind (C6)
sy het dit ver in *haar* bedryf gebring (C2 54:145)

Haar word dikwels in variasie met *hom*, *sy* of *hy se* gebruik:

hom (die dogter se) mamma is daar dood (C6)
hy werk nou sam met *sy* (haar) ma... (A6 418:104)
sy (haar) moesie het sy nou so (C5 69:117)
ons gaan by *sy* (Sarie se) huis verby (D1 248:26)
hy was 'n mooi meisie...*hy se* naam was Njaka....*haar* naam is Biesie, Njaka
(D3 393:14,20)

Die selfstandige vorm *hare* is nie teëgekome nie. In die volgende voorbeeld word *sinne* gebruik om verwantskap aan te dui:

..die pa se bloet is sterker as die ma *sinne* (D1 247:27)

Ons as eerstepersoon meervoud besitlike voornaamwoord

Die attributiewe besitlike voornaamwoord *ons* wat soos in die koine 'n eiendomsverhouding, bloedverwantskap of goedkeurende assosiasie aandui, verwys in die ontlede tekste meer dikwels eksklusief na die Griekwa-volk, die gemeenskap of die huisgesin as na onmiddellike gespreksgenote:

ons predikasies is in Afrikaans (C2 51:52)
dit is nou *ons* drag (C4 62:63)
ook: *ons* onnerwysers/ hulp/ kerk/ grotes

Die vorm *ons* word dikwels in variasie met *onse* gebruik:

...mar *onse* woonplek was mar in Mount Frer (C6)
ook: *onse* drinkwater/ plek/ voete/ kinnars

Waarskynlik as gevolg van die statusafstand tussen gespreksgenote, word die eksklusiewe selfstandige vorm uitsluitlik gebruik om te verwys na referente buite die gesprekskonteks:

hierie lant nou wat *ons s'n* is, hy was mos genoem Griekalant-Oos (C6)

Julle as tweedepersoon meervoud besitlike voornaamwoord

As gevolg van die statusafstand tussen gespreksgenote waar direk na die onderhoudvoerder verwys word, is die besitlike vorm selde teëgekrom. Waar dit wel voorgekom het, was dit in gedramatiseerde vertellings of gerapporteerde spraak en word dit saam met *se* gebruik:

Ma sê: ".....*julle se* vrymanne (vryers) (PV)
ook: *julle se* skool/tjelt/oupa-hulle (D1)

U of u-hulle as tweedepersoon meervoud besitlike voornaamwoord

Geen voorbeelde is gevind nie.

Hulle as derdepersoon meervoud besitlike voornaamwoord

Die besitlike vorm word, net soos in die koine, attributief gebruik in verwysing na meervoudige referente:

Hulle plek op Kransdraai (C6)
ook: *hulle* kinders/ mense/ goed

Anders as in die koine gebruik een segspersoon die besitlike vorm in enkelvoud in plaas van die meervoudsvorm:

Die ou Griekwase hiersô, sy bees, sy pêre, sy donkies, sy wa... ry hout...
(D3 384:28)

Die besitlike vorm *hulle* word dikwels saam met die genitiefsvorm *se* gebruik, soms in variasie met *hul se*:

Hulle (die Boesmans) wat *hulle se* gif (C5)

...eit *hulle se* plase (C1 37:55)

...op *hul se* plase (C1 39:122)

Die selfstandige vorm word ook gebruik:

die baas (vat) *hulle sinne* in by die stasie toe (A2 19:123)

In die volgende voorbeeld word die selfstandige vorm saam met 'n tydsverwysing gebruik:

...darie *oetyd sinne* (se kinders)...nie soos *nou s'n* (C6)

(6) Die emfatiese persoonlike voornaamwoorde en *Self*

Deur die gebruik van *self* word persoonlike voornaamwoorde (*dit* uitgesonder) tot emfatiese voornaamwoorde versterk as subjek, objek en voorsetselaanvulling (Ponelis 1979:81).

Die voorkoms van *self* in die ontlede tekste is beperk. Slegs 'n paar voorbeelde (8) is gevind, waar dit soos in die koine gebruik word. In die volgende voorbeeld word die persoonlike voornaamwoord en *self* subjekversterkend as deel van die naamwoordstuk gebruik:

Ek *myself* het met osse geploe (C6 90:18)

Ek maak *hom self* (die ghoera).. (A2 20:150,160,173)

...ek moet *hom self* speel...ek kan *hom self* mak ok..

nou kan *jy self* dink.... (C1 40:136)

(7) Die genitiefsvorm en *Eie*

Die genitiefsvorm wat as besitlike voornaamwoord plus substantief aangedui word (*sy pen*), kan ook herskryf word as *Jan se pen*. In die ontlede tekste word die genitiefsvorm *se* hoofsaaklik saam met die persoonlike voornaamwoord gebruik (sien die bespreking hierbo, soos in *hy se bees*).

In die volgende voorbeelde word *eie* versterkend saam met die genitiefsvorm gebruik (slegs 10 voorbeelde is in die ontlede tekste gevind):

hulle kry *hul eie* regering (D3 380:13,14,15,16)

hulle eie plase

hulle is op *hulle eie*

ek is op *my eie*

(8) Die aanwysende (demonstratiewe) voornaamwoorde

Die volgende is 'n skematiese voorstelling van die aanwysende (of demonstratiewe) voornaamwoorde soos wat dit in Standaardafrikaans, in die koine en in die Griekwa-Afrikaanse tekste gebruik word:

Die aanwysende/demonstratiewe voornaamwoorde		
<i>Standaardafrikaans</i>	<i>Die koine</i>	<i>Griekwa-Afrikaans</i>
HIERDIE	Hierdie	hierdie
DIÉ	dié	dié
DAARDIE	daardie	daardie
	hierie/hieries	hierie/hieries
	darie/daaries	darie/daaries
	daai	daai
	haai	haai
	dese	dese

Volgens Ponelis (1979:89-90) is *hierdie*, *daardie* en *dié*, die aanwysende/demonstratiewe voornaamwoorde. Hulle toon 'n deiktiese neiging ten opsigte van "nabyheid", waar *hierdie* (*hierie*) verwys na die onmiddellike omgewing en *daardie* (*darie*, *daai*) meer verwyderd van die gespreksgenote. Verder word *hierdie* en *daardie* hoofsaaklik attributief gebruik, met *dié* 'n variant van *hierdie*.

Die Griekwa-Afrikaanse tekste lewer die volgende voorbeelde :

...*Daarie* bergie/kleintjie/soort roers (C3 58:72, 59:100)

...*hierie* kappie/een/oorbaadjie (C4 62:71)

...*dié* se plaas (C1 39:121)

...Captain Blayi...*dié*'t die mense..geschkiet..(C1 37:53)

...dis my plek *dié* (C1 36:26)

Die vorm *haai* word soms as 'n fonetiese vervorming van *daai* deur een van die respondente gebruik. Dit is moontlik dat *hierdie* vorm ook deur ander respondente gebruik word, maar

tydens transkripsie as *daai* gehoor en só getranskribeer is. Hierdie vorm is ook in die koine bekend:

..*haai* ou vrou is baie oud (A6 420:173)

..hy kan nog *haai* taal praat (A6 420:186)

..*haai* agtienvoetbokwa (A6 427:394,406)

..hulle't *haai* "public" (openbare pad) deergebring.

Een voorbeeld is teëgekom waar *dese* soos *hierdie* gebruik word, moontlik as vervorming van die Nederlandse "deze" (Van Rensburg 1984:247). Hierdie vorm kom nog by ouer sprekers voor, soos in "tot *dese* en vandag toe", of as vaste uitdrukking, soos in "na *dese*...". In die voorbeeld verwys die segspersoon plegstatig na haar godsdiensbelewenis:

..die Here wat ons geskape het tot *dese* dag toe (C6 87:190)

Ponelis (1979:89) wys daarop dat alhoewel die predikatiewe (of selfstandige) gebruik van die aanwysende voornaamwoorde nie so dikwels voorkom as die attributiewe voornaamwoorde nie, dit al meer gebruik word. Die predikatiewe aanwysende voornaamwoord kom ook in Griekwa-Afrikaans voor:

Dissie Ingilse kerk *daai* (A3 23)

Dis my plek *dié* (C1 36:26))

In die tekste is die voorkoms van die attributiewe vorm veel hoër as die selfstandige vorm (1 uit elke 30 voorkomste).

In die voorbeeld word die demonstratiewe aard van die aanwysende voornaamwoorde duidelik, waar die koppelwerkwoord 'n verband lê tussen demonstratiewe *dit* en *hierdie*, *daardie* en *dié*, soos in:

Ja, is my dogtertjie *daai* (A6 418:126)

Hierdie/daardie word attributief sowel as selfstandig gebruik :

hierdie is die oorspronklike ou gebou (C2 51:26)

Ons behoort nog aan *daai* (C6)

Net soos in die koine word *daardies* soms in die meervoudsvorm gebruik, waar die -s toevoeging ook as 'n tipe-anaforiese substantiveerder gesien kan word (Van Rensburg 1984:246):

Die taal van *daardies* toe ek nog klein was (A5)
(daardies = die Griekwas)

In die volgende voorbeeld word *dié* emfaties by sinsaanvang gebruik :

Dié kan ek nie entlik sê nie (C1 37:32,109)

Dié word ook anafories gebruik verwysend na menslike referente :

my tweede dogter, *dié* is te Umtata (C2 54:142)

ook nie-menslike referente :

Die Bybel, *dié* het ek nog (C6)

Een segspersoon gebruik die volgende idiomatiese uitdrukking :

..jy's 'n "other-colour", en jeis 'n *dié* en *darie* (C5 69:108)

Diè word dikwels as variant van *hierdie* gebruik (9 voorkomste uit 25). Die emfatiese gebruik van *dié* by sinsaanvang (6 uit 25), asook die anaforiese gebruik van *diè*, het minder voorgekom (5 uit 25).

4.5.2 Die betreklike voornaamwoorde

Die volgende is 'n skematiese uiteensetting van die betreklike voornaamwoorde soos wat dit in Standaardafrikaans, in die koine en in die Griekwa-Afrikaanse tekste gebruik word:

Die betreklike voornaamwoorde		
<i>Standaardafrikaans</i>	<i>Die koine</i>	<i>Griekwa-Afrikaans</i>
WAT	Wat	Wat (dat)
WAARVOOR	waarvoor	wat (toe)
(VIR) WIE	(vir) wie	
HIERVOOR	hiervoor	
DAARVOOR	daarvoor	
(VIR) DIT	(vir) dit	

Die betreklike voornaamwoorde *wat*, *waarvoor*, (*vir*) *wie*, *daarvoor*, en *vir dit* vorm 'n oorgang na die kategorie voegwoorde, aangesien betreklike voornaamwoorde soos voegwoorde (bv. *dat*, *omdat*) aandui dat 'n bysin saam met 'n hoofsin gebruik word; die voornaamwoorde verwys anafories na die naamwoorde en verrig dus 'n voegwoordelike funksie.

Die volgende voorbeelde kom in die Griekwa-Afrikaanse tekste voor:

die baas *wat* hier saam met my werk...*hy* behoort ook aan daai kerk (A3 23)

..dis nou al werk *wat* ek doen, enne die baas het my nou *daarvoor* hier (A5 32)

In die tekste word die betreklike voornaamwoord *wat* grotendeels gebruik as betreklike konstruksie met 'n naamwoordstuk as antesedent en 'n beperkende bysin (40 uit 60) :

..die wasgoed *wat* daar hang (A2 17)

..my kjinners, *wat* hier agtergebly het (A6 417:68)

Wie as betreklike woord *vir* menslike antesedente saam met *se* word nêrens aangetref nie:

die ene *wat* die hant soe gawees het (A2 16)

(teenoor: die ene *wie se* hand so gewees het)

Die betreklike woord *wat* verwys na menslike sowel as nie-menslike referente :

Adam Kok, *wat* op 'n stadium gestaan het (A1 6)

die hollieday *wat* die baas nou see toe gaan (A5 33)

die "wier" *wat* hulle my naam op geteken het (A6 416:23)

die kokery *wat* ek doen (C4 62:48)

Die betreklike woord *wat* word in die koine dikwels as tydsverwysingsadjunk in die plek van *toe* gebruik. In die ontlede tekste is gevind dat *toe* deurgaans met *wat* vervang word:

die dag *wat* ek hier kom (A2 17)

dis eers *wat* ek getrou het (A2 19)

..was in nineteen veertag geweess.. *wat* ek hom gemaak het (A6 416:25)

In die koine funksioneer die onbepaalde voornaamwoorde *iemand*, *al*, *dit*, *iets*, *almal*, *enigiets*, *niks*, *die(gene)* onder andere as antesedente. In die ontlede tekste is gevind dat *iemand* en *niemand* dikwels met *een* of *nie een* vervang word:

daar's *nie een wat* mouterkarre gehat het.. (A2 17:42)

daar's *nie een wat* hom ken nie (A2 20:163)

"...is hie nie *iemand wat*...?" (WA 420:189)

Die vorm *almal* word dikwels in variasie met die Griekwa-Afrikaanse vorm *alman* gebruik:

Hille leef nog (my kjenners)...*aalman*...wat lewe (C3 59:105)

..Griekwavolk. *almal* wat oor die berg getrek het (C4 61:26)

Voorbeelde uit die ontlede tekste van ander onbepaalde voornaamwoorde plus *wat* is die volgende:

..'n kollietjie..en so *iets wat* jy kan afvryf (C5 69:121)

Dis *iets wat* jy so jare laas gepraat het (A1 6)

...*die wat* Engels praat (C1)

...*enigiets wat* hulle doodgeskiet het (C5 66:22)

...daar was *niks wat* hulle bedruk nie (C6)

...dis *al wat* ek verstaan (A5 31)

Soos hierbo gemeld is die genitiefskonstruksie *wie se* of *wat se* nêrens in die tekste teëgekom nie, en ook nie die betreklike voornaamwoorde *waarvoor*, (*vir*) *wie*, *daarvoor*, *hiervoor*, en (*vir*) *dit* nie.

4.6 DIE NIEBEPAALDE VOORNAAMWOORDE

Die niebepaalde voornaamwoorde verwys na sake wat nie aan die gespreksgenote bekend is nie, of na sake wat nie omskrewe is of duidelik geïdentifiseer kan word nie (Carstens 1985a:55). Die spreker aanvaar binne die gesprekskonteks dat die aangesprokene onbekend is met die onderwerp onder bespreking, op grond waarvan hy 'n vraende of onbepaalde voornaamwoord kan gebruik.

Die volgende is 'n skematiese voorstelling van die niebepaalde voornaamwoorde, soos wat dit in Standaardafrikaans, die koine en in die Griekwa-Afrikaanse tekste gebruik word:

Die niebepaalde voornaamwoorde				
Standaardafrikaans	Vraend		Onbepaald	
	Menslik	Nie-menslik	Menslik	Nie-menslik
	WIE	WAT	IEMAND	IETS
			NIEMAND	NIKS
			ELKEEN	ELKEEN
			ALMAL	ALMAL
Die koine				ALLES
	wie	wat	iemand	iets
	wat	watse	niemand	niks
	watter	waffer	elkeen	elkeen
	waffer		almal	almal
Griekwa-Afrikaans			algar	alles
	wat	wat	iemand	iets
	waffer	watse	elkeen	niks/nikse
			almal	almal
			algar	alles
			alman	als/haals
			nie een	
			nie ene	

4.6.1 Die vraende voornaamwoorde

Die vraende voornaamwoorde, nes die onbepaalde voornaamwoorde, het as basis die onderskeid menslik/nie-menslik. Die vraende voornaamwoorde *wie* en *wat* word as voorlopige naamwoorde deur die spreker gebruik om meer inligting oor iemand of 'n saak te bekom gedurende 'n gesprek.

As gevolg van die aard van die onderhoude is weinig vrae deur die Griekwa respondente gestel, aangesien hulle merendeel die vrae van die onderhoudvoerder beantwoord het. Slegs 'n paar voorbeelde is aangeteken waar die vraende voornaamwoord *wie* (menslik) direk aan die gespreksgenoot gerig is:

wie se vrou, maneer? (C3 59:104)

wie's dit weer, mister, *wie's* jy (C1 41:181)

In een geval word *wat* in plaas van *wie* gebruik in verwysing na 'n menslike referent :

Wat is le Fleur? Kom hy van Adam Kok af? (C6)

Die volgende voorbeeld word soos in die koine gebruik:

..die landdros..*wat* was sy nam? (A6 416:37)

Die gebruik van *wat*, soos in die koine, veronderstel 'n navraag oor 'n nie-menslike subjek :

Wat was die fout? (C6)

Wat kan ek doen? (C6 418:108)

Wat is die gesegde? (C2 51:32)

Wat help dit om dit te ontken? (C4 64:123)

Die volgende voorbeelde is ook opgeteken waar na nie-menslike referente verwys word:

Watse goed is dit die? (A1 7)

Die vorme *watter* en *waffer* (*wa:wwer*) word afwisselend vir nie-menslike referente gebruik:

kan nie onthou *watter* oorlog was dit nie..(C4 61:29)

die kerk..die bontste ene *wavve* een issie outste (A3 23:62)

Hou't hille gasê? *wa:wwer* plek toe? (A6 422:229)

Hy was een jaar, *waffer* jaar was dit..(C6 92:92)

4.6.2 Die onbepaalde voornaamwoorde

Ten opsigte van die koine onderskei Ponelis (1979:101) die onbepaalde voornaamwoorde in 'n sentrale groep en 'n randgroep wat berus op 'n skaal waarvolgens eersgenoemde, aan die bopunt van die skaal, die mees tipiese voornaamwoorde is, en die randgroep die laagste; albei groepe verwys na vae of onduidelike sake tussen gespreksgenote waarvan die identiteit of aard nie gespesifiseer is nie.

Die sentrale groep het die kern *iemand/niemand* en *iets/niks*, wat menslik/nie-menslik asook positief/negatief verwys. *Iemand* en *niemand* het die kenmerke menslik en positief/negatief.

In die tekste word *iemand*, soos in die koine, met die kenmerk menslik/positief gebruik :

is hier nie *iemand* wat... hom (die regte Griekwa) onthou nie) (A6 420:189)

hierie is *iemand* anners (op die foto)..om dit in te vil (C4 64:137)

In die ontlede tekste is geen voorbeelde van *niemand* gevind nie, maar wel *nie ene*, of *nie een*, in menslike/negatiewe verwysing :

nog *nie ene* ge-"attempt" om te getrek het (C1 36:21)

ek sien *nie* meer *ene* nie (A1 8)

nie ene mens gaan nie (A2 16)

Iets en *niks* het die kenmerke nie-menslik en positief/negatief. Die volgende voorbeelde, soos in die koine, verwys nie-menslik/positief :

iets wat jy mee gebore is (jou afkoms) (C5 69:120))

dis *iets* anners. (die feit dat ons as dieselfde rassegroep geklassifiseer is) (C5 67:60)

terwyl die voorbeelde hieronder nie-menslik/negatief verwys:

(diere)... *enigiets* wat hulle dodgeskiet het (C5 66:22)

hulle het my *niks* gesê nie (A3 22)

ek het *niks* Hollands geken nie (A2 18)

daar is *niks* wat hulle (die diere) bedruk het nie (C6)

Die randgroep omvat 'n wye versameling vorme, wat nie slegs menslik/nie-menslik en positief/negatief verwys nie, maar ook enkelvoud/meervoud. *Elkeen* met die kenmerke nie-menslik en onbepaald is nêrens aangetref nie, maar wel met die kenmerk menslik:

hoe *elkeen* aan sy plaas gekom het (C4 82:59)

by *elkeen* van die nasies (A4)

en *almal* as meervoud :

hulle was *almal*..da was siewe broers gewees (A3 25)

die Boesmans...hulle stoot *almal* uit (A2 17)

Almal, soos in die koine, word soms in variasie met *algar* gebruik :

Algar ken my (A1 8)
Algar is hier weg (A1 8)

en soms in verwysing na 'n nie-menslike referent :

Dis witmense...my beeste *amal* uitgetrek (A2 19)
die mielies..*almal* verkoop (A2 19)
Daar is ook nie *almal* (foto's) nie (C4)

Soos reeds aangedui word *alman* dikwels in variasie met *almal* deur al die segspersone gebruik:

alman hanne geklap (D1 253:22)
ennie Grukwas het *alman* daai vere..gehad (D3 382:22)

As onbepaalde voornaamwoord het *alles* die kenmerk nie-lewend :

hulle (die mense) het *alles* gehad (A3 24)
(alles = lewensmiddele)

met een verwysing na 'n menslike referent:

die *alles* word nou Kleurling (C5)

Alles word soms in variasie met *als* gebruik :

die plaaswerk en *als* (A4)
..pêre gehat. Ja, kar ok..gehat..*als* (A5 32)

of *haals*, as 'n fonetiese vervorming van *als*:

haals is gebreek (C1 36:22)

4.7. SAMEVATTING

In hierdie hoofstuk is aangedui volgens watter semantiese kriteria die voornaamwoorde geklassifiseer en ontleed word en hoe die databasis waarop die ontledings berus, saamgestel is.

Daar is aangedui dat hoewel Van Rensburg 1984 nie 'n onderskeid maak tussen die gemeenskappe van Griekwaland-Oos en Griekwaland-Wes nie, dit ook as afsonderlike spraakgemeenskappe geïdentifiseer kan word op grond van die gebruik van die voornaamwoord. Vir hierdie doel is na vier aspekte van voornaamwoordgebruik gekyk, nl. die vokatief, aanspreekvorme, sy as vroulike merker en die besitlike vorme. Hierdie gebruiksverskille het daartoe gelei dat verdere spraakgemeenskappe in Griekwaland-Wes geïdentifiseer is, naamlik Campbell en omgewing, en Philippolis en omgewing.

Daar is by wyse van tabelle vergelykende tiperings gemaak van die voornaamwoordelike gebruik in Standaardafrikaans, die koine en Griekwa-Afrikaans en 'n beskrywing is gegee van die voornaamwoorde wat in die ontlede tekste voorkom.

Die mate waarin die gebruik van voornaamwoorde in Griekwa-Afrikaans en die koine ooreenkom of verskil word in hoofstuk 6 verder ondersoek aan die hand van bepaalde hipoteses.

DIE NAAMWOORDSTUK IN GRIEKWA-AFRIKAANS

5.1 INLEIDING

5.2 BEGRIPSOMSKRYWING

5.3 DIE INTERNE STRUKTUUR VAN DIE NAAMWOORDSTUK IN GRIEKWA-AFRIKAANS

5.4 DIE BESKRYWING VAN DIE NAAMWOORDSTUKKE IN DIE GRIEKWA-AFRIKAANSE TEKSTE

5.5 SAMEVATTING

5.1 INLEIDING

Die tweede aspek van die Griekwa-Afrikaanse taalgebruik wat ondersoek word, is die sintaktiese bou van die naamwoordstuk. Daar word eerstens ter wille van duidelikheid na die gebruik van relevante terme gekyk. Daarna word die tipes naamwoordstukke omskryf asook hulle interne struktuur, d.i. die konstituente en die organisasie van die konstituente.

Die werkswyse wat gevolg word met die beskrywing van die taalgebruik in die tekste word uiteengesit, die databasis wat opgestel is, word bespreek, asook die keuse van respondente. Hierdie bespreking word gevolg deur 'n beskrywing van die naamwoordstukke soos dit in geselekteerde tekste in die Van Rensburg-verslag voorkom.

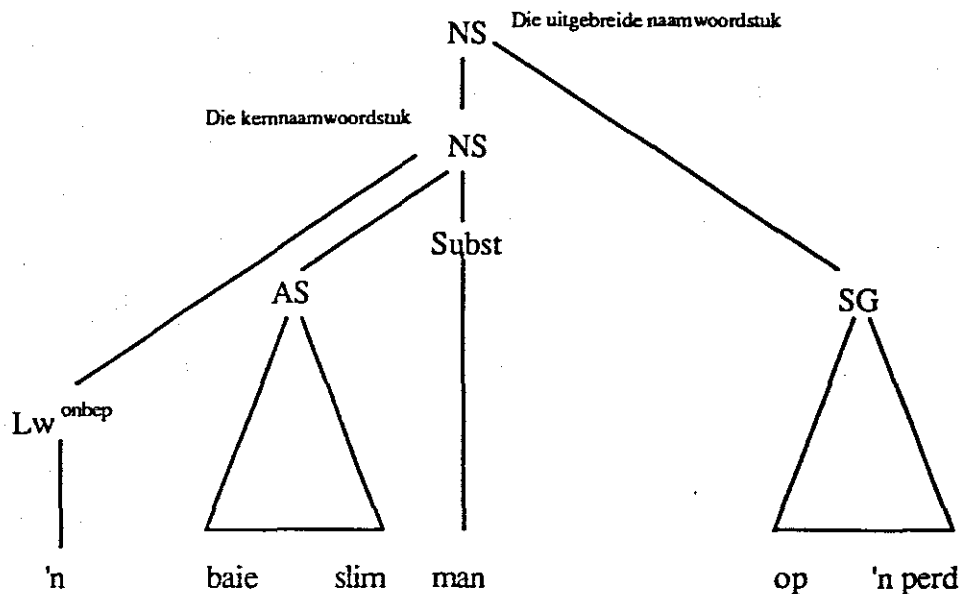
5.2 BEGRIPSOMSKRYWING

5.2.1 Die begrippe kernnaamwoordstuk en uitgebreide naamwoordstuk

Die term "naamwoordstuk" word as dekterm gebruik vir konstruksies wat uit een paradigma bestaan, byvoorbeeld *man*, sowel as vir konstruksies wat uit meer as een paradigma, of uit 'n kombinasie van paradigmas en sintagmas opgebou is, byvoorbeeld *'n baie sterk man*. Konstruksies wat uit een paradigma bestaan, kan simplekse naamwoordstukke genoem word en dié wat uit meer as een paradigma, of 'n kombinasie van paradigmas en sintagmas opgebou is, komplekse naamwoordstukke.

'n Naamwoord plus sy spesifiserende voorbepalings (soos 'n lidwoord, adjektiefstuk, telwoord, kwantor, partitiefkonstruksie, ens.) word 'n kernnaamwoordstuk genoem. So 'n kernnaamwoordstuk wat deur 'n nabepalende sintagma soos 'n setselgroep, betreklike bysin of bystellende bysin gekomplementeer word, word 'n uitgebreide naamwoordstuk genoem. Hoewel die kern- en uitgebreide naamwoordstukke in die onderstaande lyndiagram aangedui

word, word dit nie nodig geag om die terme *kernnaamwoordstuk* of *uitgebreide naamwoordstuk* in lyndiagramme te gebruik nie.

Omdat simplekse naamwoordstukke (d.i. eenwoord naamwoordstukke) sintagmaties onkompleks is, is hulle nie van belang tydens 'n bespreking van naamwoordelike kompleksiteit nie, en fokus dié bespreking dus slegs op komplekse naamwoordstukkonstruksies. Uiteraard word kern- sowel as uitgebreide naamwoordstukke bespreek.

5.2.2 Die voorstelling van naamwoordstukke deur middel van lyndiagramme

In hierdie bespreking word naamwoordstukke soos volg deur middel van lyndiagramme voorgestel:

- (1) In lyndiagramme word die naamwoord wat die kern van die naamwoordstuk vorm, telkens deur middel van 'n vertikale lyn aangedui, terwyl voor- of nabepalende elemente deur middel van skuinslyne tussen die NS-knooppunt en die bepaling se knooppunt aangedui word.
- (2) Omdat die voorbepalings en kern van 'n naamwoordstuk 'n hegte eenheid as die kern en die nabepalings vorm, word die kern plus voorbepalings as kernnaamwoordstuk onderskei van 'n uitgebreide naamwoordstuk wat bestaan uit so 'n kernnaamwoordstuk plus sy nabepalende elemente.

(3) In die besprekings word die term "voorbepaling" gerieflikheidshalwe as dekterm gebruik vir enige spesifiserende paradigma of sintagma wat die naamwoordstuk voorafgaan, en "nabepaling" vir enige sintagma wat die kernnaamwoordstuk komplementeer.

(4) In lyndiagramme word voorbepalende elemente telkens na gelang van hulle leksikale klasse benoem, en word hulle hiërargies los van mekaar, direk met die NS-knooppunt verbind. In die diagramme word knooppunte egter nie deur middel van voorbepalings of nabepalings aangedui nie aangesien hulle relatiewe posisie tot die naamwoordstuk in die kern selfverduidelikend is en hulle in losse assosiasie met mekaar verbind (Lyons 1979:455).

5.3 DIE INTERNE STRUKTUUR VAN NAAMWOORDSTUKKE IN GRIEKWA-AFRIKAANS

5.3.1 Die identifisering van naamwoordstukke in Griekwa-Afrikaans

In hierdie afdeling word die interne struktuur van die naamwoordstukke in Griekwa-Afrikaans beskryf aan die hand van om en by 300 naamwoordstukke wat uit die Van Rensburg-verslag opgeteken en in 'n databasis⁷ opgeneem is.

Die voorbeelde vir die beskrywing van naamwoordstukke is bekom deur omvattende gespreksgedeeltes van 'n aantal respondente uit die voorgenoemde verslag te ekserpeer en te klassifiseer. Taalgebruik wat op hierdie wyse bekom is, is ontleed en frekwente variante sintaktiese gegewens is geïdentifiseer deur die interne linguistiese funksies van hierdie strukture met soortgelyke taalvorme in die koine te vergelyk.

Waar uitsonderlike patrone geïdentifiseer is, is daar benewens bogenoemde databasis ook wyer gekyk na ander teksgedeeltes, in welke gevalle die nodige gegewens (d.i. die bladsynommer in die Van Rensburg-verslag) vir verifiëringsdoeleindes aangedui word.

Die ontleding van die naamwoordstukke behels dat alle sodanige stukke wat in die tekste voorkom, geïdentifiseer en volgens die subparadigmas naamstuk, voornaamwoordstuk en substantiefstuk geklassifiseer is. Daar word telkens aangedui hoedanig elke tipe naamwoordstuk ooreenkom met die koine of daarvan verskil.

5.3.2 Probleme rondom die identifisering van verskillende respondente in die Van Rensburg-verslag

⁷ Hierdie databasis is aangeheg as Addendum 2.

Die onderhoude waarop die transkripsies in die Van Rensburg-verslag berus, is 'n formele opset waarin daar 'n statusverskil tussen die onderhoudvoerder en respondent bestaan, wat daartoe lei dat respondente nie geneig was om verskillende stylaarde te gebruik nie. Die gevolg is dat taalgebruikspatrone in Griekwa-Afrikaans nie met veiligheid in verskillende stylaarde bestudeer kan word nie, soos wat Du Plessis trouens ook op p. 44 van die Van Rensburg-verslag beklemtoon.

5.3.3 Die identifisering van afsonderlike spraakgemeenskappe

Vir die redes wat reeds in afdeling 4.2 by die bespreking van die voornaamwoorde in Griekwa-Afrikaans gemotiveer is, word daar ten opsigte van die ontleding van die naamwoordstukke in Griekwa-Afrikaans ook afsonderlike spraakgemeenskappe ondersoek.

Benewens die gebiede wat reeds geïdentifiseer is, word Prieska ook bygevoeg. Dié gemeenskap se taalgebruik het nie by die ontleding van die voornaamwoorde ter sprake gekom nie, omdat daar geen vraag-en-antwoord onderhoude met die sprekers gevoer is wat as grondslag gedien het vir die ontleding van voornaamwoordelike patrone nie.

5.3.4 Die selekteer van respondente

Die beskrywing van die naamwoordstukke in Griekwa-Afrikaans berus op 'n klassifisering van die naamwoordstukke in transkripsies van informele gesprekke gevoer met die respondente hieronder uiteengesit.

Dié spesifieke groepe respondente en tekste is gekies binne die beperkinge van die verslag, soos in die eerste hoofstuk uiteengesit. By die klassifikasie van die respondente word die segspersoon se voorletters aangedui, soos in die volgende voorbeeld:

die rimetiek (AW)

die settees (PV)

AW : Andries van Wyk, Philippolis

PV : Een van die (ongeïdentifiseerde) vroue uit Prieska

Waar benewens sinstukke ook volsinne aangehaal word, word die bladsynommer aangedui:

daai hôhe [Aferkaans]...en daar is daai hôhe [Engels] (GM 997)

GM : Gert Maarman, Campbell

997 : Nommer van bladsy in die Van Rensburg-verslag.

Philippolis en omgewing:

AW Andries & Kammies van Wyk

WA Willem Adams

Kokstad en omgewing:

GM Gert Minnie

JR John & Isaac Rose

Campbell en omgewing:

LN Lena Nero

GR Gert Maarman

KW Klaas & Piet van der Westhuizen

PV Prieska-vrouens

Die tekste bestaan hoofsaaklik uit vertellings en gesprekke van die respondente met mekaar. Soos in die geval van die voornaamwoordelike ontleding, is die respondente almal volwassenes uit die ouderdomsgroep 60 jaar en ouer, wat dit moontlik maak om die voorkomste van naamwoordstukke te vergelyk en variasie te bepaal.

5.4 DIE BESKRYWING VAN DIE NAAMWOORDSTUKKE IN DIE GRIEKWA-AFRIKAANSE TEKSTE

Die naamstukke word eerste bespreek, daarna die voornaamwoordstukke en laastens die substantiefstukke.

5.4.1 Die Naamstuk

Die voorkoms van naamstukke in die Griekwa-Afrikaanse tekste het gewissel na gelang van die tipe gesprekke wat opgeteken is. Sommige vertellings het 'n beperkte voorkoms van naamstukke getoon as gevolg van die aard van die gespreksonderwerp, soos belewenisse wat deur die respondent oorvertel word, stories wat vertel word of beskrywings van kulturele aktiwiteite, soos een van die respondente, Lena Nero, se beskrywing van die "hokmeisie". Waar gesprekke verwysings na aspekte soos die herkoms van die Griekwas bevat het, het naamstukke meer dikwels voorgekom; Lena Nero se vertelling het byvoorbeeld 2 naamstukke

naamstukke opgelewer, naamlik *die boegoe* en *daai oeroe*, en Andries en Kammies van Wyk se gesprek 56 naamstukke.

1. Tipes name wat as kern van die naamstukke kan optree

Die volgende tipes name het voorgekom as die kern van naamstukke:

- voornamen en vanne, soos *Andries Abram Stockenstrom Le Fleur*
- vanne wat deur titels of verwantskapsterme voorafgegaan word, soos *meneer Roberge* of *Oom Lukas*
- byname, soos *ou Kammies*
- plekname, soos *die Prieska*
- substantiefagtige name⁸ soos *die son*, *die lente*, *die see*
- name wat op etniese groeperings dui, soos *die Griekwas*
- name van spele, soos *die pandspele*
- name van organisasies, soos deur een segsman aangegee: "aners is in *die Rouman Katoliek*, anders is in *die Church* aners is in *die Independant*"
- dagname, soos *die Sondag*
- maandname, soos *die Jannewarie*
- stapelvorme, soos *die Hof Pariment magistraat*

Bogenoemde naamstukke kom hoofsaaklik voor as kernnaamstukke, d.i. name met voorbepalings, terwyl uitgebreide naamstukke, d.i. name plus nabepalings, nie so dikwels voorgekom het nie.

2. Tipes voor- en nabepalings in die naamstuk

Voorbepalings

- Persoonstukke opgebou uit voornaam en van wat as 'n eenheid optree, soos *Willem Kammies*
- Name met titels of verwantskapstitels as voorbepalings, soos *Kaptein Kok*
- Bepaalde en onbepaalde lidwoorde as voorbepalings, soos *die Kamnek*, *'n Oersons*
- Aanwysende voornaamwoorde as voorbepalings, soos *daai Prieska*
- Adjektiewe as voorbepalings, soos *ou Sakkie Dysel*

⁸ Ponelis (1979:117) verwys na naamwoorde wat uit die soortnaamwoordklas op pad is om name te word, of reeds name is en vas met *die* verbind. Hierdie substantiefagtige name sluit konstruksies in soos *die son*, *die maan*, *die wind*, *die weer*, *die klimaat*.

- Name as voorbepalings by substantiefstukke, soos *Le Fleur se agterruiter*
- Aanwysende voornaamwoorde plus adjektiewe as voorbepalings, soos *daai hoë Engels*
- Herhalingskonstruksies, soos *daai Griekwa, daai anner Griekwa*

Nabepalings

- Name as nabepalings by substantiefstukke, soos *die distrik Fauresmith*
- Setselgroepe as nabepalings, soos *die Kleurlinge van Oos-Griekwaland*
- Substantiefstukke as nabepalings, soos *Afrikaans ons moedertaal*
- Betreklke bysinne as nabepalings, soos *die Griekwas wat nou hier bly*

3. Die naamstuk as sintagma

Voorbepalings by naamstukke

Die persoonsnaamstuk opgebou uit voornaam en van

Voorname en vanne kom dikwels in die vertelling voor, veral waar gesinslede aan die onderhoudvoerder voorgestel word. Die elemente van persoonsnaamstukke, naamlik voornaam en van, is gelykwaardig omdat hulle in dieselfde sintaktiese verband gebruik kan word, en geeneen van hulle as 'n kern of bepaling onderskei kan word nie. Hierdie vorme word net soos in die koine gebruik:

My volle naam is *Saul Djoha:nnes Mienie* (SJM 910)

My ma was 'n *Gys Waterboer* (SJM 948)

Dit is *Adam Kok* van Kokstad (WA 520)

Die persoonsnaamstuk met 'n titel as voorbepaling in die naamstuk

baas Roberge (KW 864)

baas Isak Nel (WA 531)

oom Willem du Plooy (KW 621)

oom Lukas (GR 695)

nooi Ennie (732)

oom Arend (722)

ouma Sarie (GR 638)

broer Kysen (GR 653)

meneer Swarts (GM 995)

meneer Paulsen

Koning Waterboer (GR 674)

Kaptein Kok (KW 862)

Dokter De Villiers (733)

Onbepaalde en bepaalde lidwoorde as voorbepalings in die naamstuk

In 'n beduidende aantal gevalle waar voorbepalings in die teks as deel van 'n naamstuk gebruik is, is sulke voorbepalings onbepaalde of bepaalde lidwoorde, eerder as byvoorbeeld aanwysende voornaamwoorde of adjektiewe.

Die onbepaalde lidwoord as voorbepaling in die naamstuk

Die onbepaalde lidwoord word soos in die koine uitsluitlik saam met name gebruik om generisiteit aan te dui:

Hier kom 'n man, is ok 'n *Oerson* (WA 582)

Ek is 'n *Maarman* (GR 699)

O, die baas is 'n *Hendriks*? (GR 693)

Die Bantoe trou 'n *Griekwa* (GR 680)

Enklitiese vorme van die onbepaalde lidwoord kom dikwels voor, alhoewel hulle waarskynlik as gevolg van 'n verskeidenheid transkripsiekonvensies nie aangedui word nie. In die volgende voorbeelde verbind *dit* en *is 'n*:

disse *Griekwa* = dit is 'n *Griekwa* (GR 680)

disse Bantoe = dit is 'n *Bantoe*

disse kal kaffer = dit is 'n *kal kaffer*

Die bepaalde lidwoord as voorbepaling in die naamstuk

Die bepaalde lidwoord in verbinding met 'n naam identifiseer en individualiseer 'n bepaalde referent in gesprekke waar die spreker veronderstel dat die referent aan alle gespreksgenote bekend is. Dié vorme word in die ontlede tekste net soos in die koine gebruik:

Ons was in die *Detch Refom*

dit is nou...die *stam Griekwa* (WA 533)

my mense, die *Maarmanse* (GR 699)

Die enklitiese vorm *'ie* van die bepaalde lidwoord *die* het ook voorgekom, byvoorbeeld waar *soos* en *die* verbind, of *meen* en *die*:

lyk mar net soosie Baster = soos *die Baster*

..ik menie Grieka = ek meen *die Griekwa* (KW 630)

In die vertellings word dikwels verwys na verskillende etniese groeperings, waar die naam as kern met die bepaalde lidwoord verbind om groepe as bepaalde referente te identifiseer:

die Xhosas

die Jode

die Swartes (WA)

die Swartmense

die Koranners

die Koelies (KW)

die Blankman

die Swartman

die Bantoeman (GM 1004)

Plekname word soos in die koine met en sonder bepaalde lidwoorde gebruik. Die bepaalde lidwoord word as vaste bepaling in die naamstuk gebruik wanneer na die distrik verwys word en nie die dorp nie, soos in die koine *die Hantam* of *die Kamdeboo*:

die Kaap (GR 699)

die Kolonie (PV 769)

die Kjemel (Campbell) (IJ 795)

die Vrystaat (KW)

die Suide

die Prieska (PV 821)

Geen vaste patroon kon egter geïdentifiseer word nie, aangesien die respondent wat die vorm "die Prieska" gebruik, in dieselfde teksgedeelte ook na Prieska (en ander lokaliteite) verwys sonder die gebruik van 'n lidwoord as voorbepaling:

En toe bly ek mar in *Prieska*. Ek het grootgeword in *Louisville*....en toe kom bly ek in *Upington*....En daarvanaf is ek hiervanaf *Kakamas* toe.. (PV 768-9)

Die ongemarkeerde gebruik van plekname, dit wil sê sonder 'n bepaalde lidwoord, het by al die respondente voorgekom, soos 'n respondent uit Kokstad wat verwys na *Kleidsdale*, *Port Shepstone*, *Maraiskop* en *Sederville* (p.934-6). Dieselfde respondent gebruik ook die volgende vorme:

daai stik is nou gevat en hei's oorgegee..dit behoort nou aan *Transkei*

Sover ons ma:r gery het, ma:r net eitgevind...is ons in *die Transkei* (SJM 934)

Waar 'n pleknaam plus bepaalde lidwoord nie gebruik word om 'n staat of distrik van 'n dorp te onderskei nie, word dit soos in die koine gebruik wanneer die respondent die lokaliteit wil verpersoonlik, of om die bepaaldheid of bekendheid van die lokaliteit in die tydruimtelike oriëntasie tussen spreker en hoorder te versterk. 'n Respondent uit Philippolis gebruik die volgende konstruksies:

Daaroor is'ie plek se nam vandag "*Die Heilkoppe*".

Toe staan die Ingelse koenon op *Koolskop*.....Toe sê hille sommer die plek se naam is *die Hylkoppie*. (WA 588)

Unieke verwysing, waar daar slegs een eksemplaar van 'n klas is, word soos in die koine deur die bepaalde lidwoord as voorbepaling by 'n naam aangedui:

Ek het nou *die Bybel* onnergaan (GM 47)

..en *die Here* maar preis en dank (JR 987)

Wie's die man wat in *die Presidentsraad* is? (SJM 919)

..die man wat preek..Ik me:n van *die Christen* (JR 985)

Soos in die koine is daar sekere soortnaamwoorde wat op pad is om name te word, of reeds name is, en wat dus vas met die bepaalde lidwoord verbind (Ponelis 1979:117). Die bepaaldheid van die substantiefagtige name word versterk om die uniekheid van die referent aan te dui. Hierdie patrone het verbreid by al die respondente voorgekom:

die wolke

die hemel (GP 791)]

die deiwel (JR 28)

die wind (LN)

die boegoe

die rimetiek (AW)

die settees (PV)

die jaarliks (verwysend na 'n jaarlikse feesdiens)

Die bepaalde lidwoord word voor 'n weeksdag gebruik:

moes maar weer *die Sondag* die boek gaan haal (SJM 927)

Slegs een geval is gevind waar die bepaalde lidwoord voor 'n maandnaam gebruik word:

Kyk, ek is gebore daar in...ses-en-neëntig....Ja, *die Jannewarie* (WA 865)

Die bepaalde lidwoord word in verbinding met 'n rangtelwoord voor 'n maandnaam gebruik:

die dertigste Mei (MR 810)

Ook slegs een geval is gevind waar 'n bepaalde lidwoord voor 'n bynaam gebruik word:

Mei volle naam is, Saul Djoha:nnes Mienie ...ek is mos nō Johannes *die Dôper* (SJM 910)

Aanwysende woorde as voorbepalings in die naamstuk

Die aanwysende (voornaam)woorde⁹ *hierdie* en *daardie* as voorbepalings tot name is nie dikwels teëgekome nie. In een teksgedeelte (p. 989-999) het *die* 26 keer voorgekom en *hierie* of *daai/darie* 7 keer. Waar die aanwysende woorde wel gebruik word, druk dit nie noodwendig verwyderdheid of nabyheid uit nie maar hou, soos in die koine, eerder verband met "die wêreld waarmee die spreker hom vereenselwig, of nie vereenselwig nie" (Ponelis 1979:125).

⁹Ponelis (1979:89,125) beskryf *hierdie/dië*, en *daardie* (*daai*) as aanwysende/demonstratiewe voornaamwoorde waar dit dui op die deiktiese aard van dié elemente, naamlik *hierdie* as in die onmiddellike nabyheid van die spreker teenoor *daardie* as verwyderd van die spreker - ruimtelike verwyderdheid kan ook verband hou met afkeer. As aanwysende woorde kan *hierdie* dui op die "wêreld van die spreker", terwyl *dié* anafories gebruik kan word, soos in *Die vrou het vier kinders. Dit is dié wat nou probleme het.*

In die volgende voorbeelde word afstand aangedui, naamlik *hierie* en *hier* wat wys op die nabyheid en *daar* en *daai* op die verwyderheid van die referent:

Nee, ons kom klaar met *hierrie Blankes* hie rondom ons

...Kleurlinge daar in Sederville...helle kom ok met *daai Blankes* klaar (C5 998)

In die volgende voorbeelde is die referente nie in die gesprekskonteks teenwoordig nie, sodat afstand nie ter sprake is nie. Uit die gebruik van die aanwysende naamwoorde kan egter afgelei word in watter mate die respondent die referent as gunstig of ongunstig bejeën, of met watter referent hy hom vereenselwig:

Dis nou daarie ôu dingese nōu, *daarie Koraanner* (AW 893)

Nog van *daai outydse Griekwas* (SJM 909)

..hille kan *daai Engelsman* ok lyster (AW 894)

is *daai Mathew* wat ek .. vir baas vertel het (WA 534)

Ja, *hierie Robert Kobietjie* se pa (GR 670)

Ja, *hierie ou Henri Martinnies* was ons gewere (GR 671)

Hierie baas Fichardt se skoonpa was...die plasbas

Hierie ..Kleinnooi wat...Bas Fikhardt se vrou is

...soes *hierie Springbok twak*...hulle't gesê Magaliesberg (HM 730)

Die emfatiese gebruik van aanwysende woorde in verbinding met name het ook nie dikwels voorgekom nie, en slegs twee voorbeelde is in een gesprek geïdentifiseer:

Toe's *hierie Prieska* nog net Prieska (PV 763)

Is mar net *hierie Afrikans* se besigheid (PV 766)

Die volgende is 'n skematiese uiteensetting van die semantiese funksies van die aanwysende woorde, na aanleiding van die bespreking hierbo:

Tabel 1

DIE SEMANTIESE FUNKSIES VAN DIE AANWYSENDE WOORDE			
<i>Lekseem</i>	Relatiewe afstand		
	<i>Naby</i>	<i>Verder</i>	<i>Nog verder</i>
dié	+		
hierdie	+		
daardie		+	
doerie			+

Tabel 2

DIE SEMANTIESE FUNKSIES VAN DIE AANWYSENDE WOORDE					
<i>Lekseem</i>	Sprekersaffek				
	<i>Bekend</i>	<i>Onbekend</i>	<i>Nadruk</i>	<i>Goedkeuring</i>	<i>Afkeer</i>
dié	+	-	+	-	-
hierdie	+	-	+	+	-
daardie	+	+	-	-	+
doerie	-	+	-	-	-

Adjektiwiese voorbepalings in die naamstuk

Behalwe vir die affektiewe *ou* is adjektiewe as voorbepalings by name baie selde teëgekom. In die meeste gevalle waar adjektiewe wel gebruik word, is dit adjektiewe soos *groot* wat in verbinding met ander adjektiewe gebruik word, nie net om grootte of hoeveelheid aan te dui nie, maar ook volwassenheid, soos ook in die koine die geval is. In die volgende voorbeeld word die adjektiewe *groot* en *mak*, anders as in die koine waar *groot* en *mak* gesamentlik eerder na diere sou verwys, gebruik om 'n referent te beskryf as synde *volwasse* en *beskaafd*:

hy te *groot mak* Zoela gehad. (GR 675)

In 'n ander vertelling word die adjektiewe *ou* en *groot* gebruik om die begrip van volwassenheid oor te dra. Hierdie kan as 'n stapelvorm beskou word, aangesien *ou* en *groot* semanties dieselfde onderbou het:

die ou groot Griekwa (VW)

Volgens Badenhorst (1985:17-29) word aan alle konstituente wat as voorbepaling by die naamwoord optree en wat voorafgegaan word deur 'n determineerder, 'n adjektiwiese funksie toegeken. Vink (1985:22) beskou 'n telwoord, soos in 'n paar goeie wette, egter nie as 'n adjektief nie. Ponelis (1979:571) verwys na 'n konstruksie soos die volgende as pro-substantivering, waar die pro-substantiewe onder tipe-anaforiese reduksie tot stand kom en die rangtelwoord plus naam vervang kan word deur *een* (*die eerste een*):

die eerste Le Fleur..toe hei hiervendaan getrek het (SJM 936)

Ou word veral met name verbind in vertellings oor jagtogte, in geselsies oor kultuurbedrywighede of stories wat oorvertel word:

ou Wolf en ou Jakkals
ou Oersons

Die adjektief *ou* word dikwels gebruik wanneer affektief na bekendes verwys word:

ou Tooi
ou Boet
ou Sakkie Dyssel
ou Andries Oerson (AW 4)

Die affektiewe adjektief *ou* word hier voor 'n bynaam gebruik :

het ek hom die naam gesjee *ou Willem Sjeelbek* (WA 529)
die een se naam gegee *ou Vel* (WA 537)
en die een het ek gegee *ou Boms*

Adjektiewe wat gebruik word, is soms vir 'n nie-dialekspreker semanties ondeursigtig omdat dit anders as in die koine gebruik word, soos in die volgende voorbeeld waar die adjektief *skoon* nie betrekking het op skoongewaste Griekwas nie, maar 'n verwysing is na daardie Griekwas met 'n *suiwere* afkoms. Die graadbepaling *loutere* het dieselfde betekenis, waarskynlik afgelei van die uitdrukking *die loutere waarheid* > *die reine waarheid*, na analoog waarvan verwys word na *suiwere Griekwas*:

daar is 'ie meer *skôn Griekwa* nie (GM 997)

Ons se ma is *loutere Griekwas* (IJ 739)

Die graadbepaling *pure* word ook as adjektief gebruik om te verwys na die Griekwa se rassuiwerheid, na aanleiding van *puur* = *suiwer*. Hierdie vorm kan ook as 'n stapelvorm beskryf word, waar elke herhaling nuwe inligting bekend stel:

isse groot nasie...baie nasie...*piere Griekwas* (GM 679)

In die volgende voorbeeld is *pure* idiomaties verbind met die kern, sodat dit, soos in die koine, 'n intensiverende funksie het:

Daar is *piere Transkei* rondom ons (SJM 934)

In die volgende voorbeeld word die aanwysende pro-adjektief *so* in verbinding met 'n adjektief gebruik:

sô ordentlike Aferkans (GM 1018)

Naamstukke wat meer as een adjektief bevat, het nie dikwels voorgekom nie, sodat dit nie moontlik is om sinvol na hierdie aspek te kyk nie. Die volgende voorbeelde waar meer as een adjektief saam met 'n naam gebruik word en waar volgorde bepaal kan word, is uit twee vertellings geïdentifiseer:

die *ou groot* Griekwa (VW)

ou twee Boesmans

dai *ou twee* Boesmanse (PV 831)

Soos reeds aangedui, word *ou* algemeen in die ontlede tekste aangetref as adjektief in naamstukke. Vink (1985:37) wys daarop dat wanneer affektiewe adjektiewe, soos *ou* en *klein* in die koine gebruik word, die adjektief se interpretasie nie deur sy attributiewe posisie bepaal word nie, maar deur die konnotatiewe of denotatiewe interpretasie daarvan. In 'n sindeel soos *liewe ou leser* word sprekersaffek deur *ou* geïmpliseer en geen inligting oor die ouderdom van die leser verskaf nie, sodat dit denotatief gebruik word en in die eerste posisie verskyn. In 'n sindeel soos *ou vervelige self* verskaf *vervelige* inligting oor die naamwoord,

en word dit konnotatief gebruik sodat *ou* in die tweede posisie verskyn. Vink (1985:39) kom uiteindelik tot die slotsom dat aangesien die konnotatiewe en denotatiewe interpretasie van *ou* baie na aan mekaar lê, en dikwels ineenvloei, daar geen verband tussen die interpretasie van *ou* en sy attributiewe posisie bestaan nie.

Aanwysende woorde plus adjektiewe as voorbepalings in die naamstuk

Daar is reeds verwys na die gebruik van die aanwysende (voornaam)woorde *daardie* of *hierdie*, nie slegs om nabyheid of verwyderheid uit te druk nie, maar ook om die mate waarin die respondent hom met die onderwerp onder bespreking vereenselwig of nie, aan te dui. Die aanwysende woorde word dus ook gebruik om goedkeuring of afkeer aan te dui (vgl. die bespreking hierbo).

In die volgende voorbeeld word die aanwysende woord *daai* deur 'n segspersoon gebruik om aan te dui dat hy hom nie met "hoë Afrikaans" en "hoë Engels" as spreekvorme vereenselwig nie:

daai hōhe Aferkans...en daar is daai hōhe Engels (GM 997)

In die volgende voorbeeld verwys die segspersoon na 'n groep waarvan hy nie deel was nie:

(Nog) van *daai outydse Griekwas* wat oor 'sie berg gekom 't. (SJM 909)

In 'n ander vertelling word na die referente verwys as verwyderd van die plek onder bespreking:

..dan vang hulle nou die erdvark...lop seek hulle *daai ou Boesman* (daarom is)
daai ou twee Boesmanse morsdood geslat (PV 831)

Die segspersoon, wat goed kan sing, gebruik die aanwysende woord om goedkeurend te verwys na ander musikante met wie hy hom duidelik identifiseer:

Hierie ou David Kobietie, hy sie broer ...*hierrie Robert Kobietjie*...
hie'ie Isak Kobietie...hy was die man van daai vijol...ons het vir hom gesing
(GR 670)

In 'n gedramatiseerde vertelling word die aanwysende woord gebruik om fisiese nabyheid aan te dui:

Hy sê virrie Boerman: "Man skiet dood *hierie blerrie Kaffer*" (JR 965)

Herhaling van elemente in die naamstuk

Die herhaling van naamstukke (en substantiefstukke) as nadruksmiddel kom dikwels voor in die tekste; dit funksioneer as toenemende spesifisering van die kernnaamstuk en verskaf ook verdere inligting. Hierdie vorme kom ook in die koine voor. Lyons (1977:391) verwys na dié tipe konstruksies as semanties ekwivalent, of endosentries, wat daarop neerkom dat die geheel dieselfde betekenis het as sy onderdele:

Mar dis 'n *ou Boesman* gewis. *Ou Boesman - ou Koraner-Boesman* (PV 831)
..ek kry vandag ok 'n *dinges*, 'n *Kleerling*, 'n *Grukwa* (GR 644)

In die volgende voorbeeld word 'n opeenstapeling van name saam met 'n bepaalde lidwoord gebruik om die begrip *owerheid* oor te dra: dié soort konstruksie is soortgelyk aan herhalingskonstruksies, of stapelvorme, met die verskil dat dit nie semanties ekwivalent is nie en daarom as eksosentries beskou kan word. Die begrippe *hof* en *pariment* verwys na owerheidsinstansies, terwyl *magistraat* as die verteenwoordiger van dié instansies beskou kan word:

Die dag toe die, toe *die Hof Pariment magistraat* dar kom (IJ 816)

Komplekse naamstukke

'n Groot aantal komplekse naamstukke (wat uit meer as een paradigma, of 'n kombinasie van paradigmas of sintagmas opgebou is) is in die ontlede tekste teëgekom. In die voorbeelde het die naam 'n onbepaalde en bepaalde lidwoord onderskeidelik, en twee adjektiewe as voorbepalings:

'n groot mak Zoela (GR 675)
die ou groot Griekwa (VW)

In die volgende voorbeeld word die naam deur 'n aanwysende woord plus adjektief en telwoord voorbepaal:

daai ou twee Boesmans (PV 831)

Nabepalings by naamstukke

Die setselgroep as nabepaling by naamstukke

Setselgroepe wat funksioneer as nabepalings in 'n naamstuk het selde voorgekom. Slegs twee voorbeelde is in een teksgedeelte geïdentifiseer:

die Kleurlinge van *Os-Griekaland* (GM 997)

die Kleurlinge van *die Kap*

Die substantiefstuk as nabepaling by naamstukke

'n Naamstuk met 'n substantiefstuk as nabepaling het ook net een keer in een teksgedeelte voorgekom:

Afrikaans, *ons moedertaal* (GM 9)

Die betreklike bysin as nabepaling by naamstukke

Betreklike bysinne as nabepalings by naamstukke het min voorgekom:

dis ou Le Fleur wat *ons so omgekonkel het* (AW 898)

Adam (Kok) wat *ons gesê het Adam Kok was* (JR 851)

Dan sê hy dit is Piet van Rooi wat *daa geslag het* (PV 829)

5.4.2 Die Voornaamwoordstuk

'n Voornaamwoordstuk is 'n naamwoordstuk met 'n voornaamwoord in die kern van die sintagma (Ponelis 1979:117-120).

Weinig komplekse voornaamwoordstukke, d.i. voorname vergesel van voor- en nabepalende paradigmas of sintagmas, is in die ontlede tekste gevind. Die meeste voorbeelde wat geïdentifiseer is, was onbepaalde voornaamwoorde met voorbepalings wat verwys na groepe mense of versamelings, en wat tot 'n groot mate ook so in die koine gebruik word. Waar verskille tussen die koine en Griekwa-Afrikaans wel voorkom, word dit aangedui.

1. Die tipes voornaamwoorde as die kern van voornaamwoordstukke

Die volgende tipes voornaamwoorde het voorgekom as die kern van voornaamwoordstukke:

(1) Onbepaalde voornaamwoorde soos *alles, goed, ding* en *elkeen* wat verbind met deiktiese voorbepalings soos *sol/sulke* en die kwantor *enige*, asook betreklike konstruksies en adjektiwiese nabepalings;

(2) Bepaalde voornaamwoorde soos *hulle, ons* en *julle* wat verbind met betreklike konstruksies asook meervoudige voornaamwoorde en kwantors, en wat die kern vorm van deelkonstruksies.

Tipes voor- en nabepalings in die voornaamwoordstuk

In die besprekings word verwys na die volgende tipes voor- en nabepalings wat in verbinding met die voornaamwoorde gebruik word:

Die bepaalde lidwoord

Die bepaalde voornaamwoorde *ons* en *hulle*

Die onbepaalde voornaamwoordstuk *sulke, solike* en *so*

Die kwantors *enige* en *een*.

Nabepalings in die voornaamwoordstuk

Die onbepaalde voornaamwoord *alles/als*

Betreklike konstruksies.

2. Die Voornaamwoordstuk as sintagma

Voorbepalings in die voornaamwoordstuk

Die bepaalde lidwoord *die* as voorbepaling in die voornaamwoordstuk

Slegs twee voorbeelde van 'n bepaalde lidwoord as voorbepaling by 'n onbepaalde voornaamwoordstuk is in een teksgedeelte geïdentifiseer:

die almal moet so drink van die boegoe ...*die almal* wat hier woon (LN 707)

Die gebruik van hierdie konstruksies is sintagmaties anders as in die koine, waar die onbepaalde voornaamwoord sonder die lidwoord gebruik word (soos in *almal moet daarvan drink*, of *almal wat hier woon*).

Die bepaalde voornaamwoorde *ons* en *hulle* as voorbepalings in die voornaamwoordstuk

Die volgende voorbeelde is in een teksgedeelte geïdentifiseer:

mar die anders die sny hulle *ons almal*

Sô moet *hulle almal*, sô moet hulle nou die boegoewater... (LN 720)

Ons almal was Kaapse Kleurlinge (SJM 913)

Anders as in die koine, word *alman* dikwels in variasie met *almal* gebruik:

ons alman, die vrouens ook

Die onbepaalde voornaamwoord *sulke* as voorbepaling in die voornaamwoordstuk

Vorme soos *ding*, *dinge* en *goed* verskyn dikwels as die kern van die voornaamwoordstukke. Ponelis (1979:103) verwys na die uiterlike verskyning van hierdie vorme as substantiwies van aard, maar na gebruik as onbepaalde voornaamwoorde. Die gemeensame variant *goed* funksioneer as 'n soort meervoud van *iets*.

In die volgende voorbeeld verbind die deiktiese voorbepaling *sulke* met die onbepaalde voornaamwoord "goed":

ken nie *sulke goed* nie (LN)

Die voorbepaling *solike* word ook dikwels in variasie met *sulke* teëgekom. 'n Moontlike rede hiervoor is dat *so* en *sulke* versmelt tot een woord, naamlik *solike*. 'n Ander interpretasie is dat konstruksies met die morfeem *+lik*, soos *menslik*, *dierlik*, **dwarslik*, 'n ekwivalerende betekenis het naamlik *soos 'n mens/dier/*dwars*. Op grond van die gelykstellende onderbou word *-like* by *so* gevoeg om *solike* te vorm (vgl. ook die Engelse konstruksie *such like*). Hierdie vorm is nie bekend in die koine nie:

vir *solike dinge*

In plaas van *sulke goed*, *so 'n soort ding* of *so iets* word die volgende vorm ook gebruik:

dit is Hollans of *so soorte van goete*

Die voorbepaling *so* is slegs een keer in een teksgedeelte geïdentifiseer as voorbepaling by 'n onbepaalde voornaamwoordstuk:

dan moet sei nōu *so elke ene* maak (LN 707)

So en *sulke* word meer volledig bespreek as voorbepalings in die substantiefstuk, aangesien dit daar meer verbreed voorgekom het.

Kwantors as voorbepalings in die voornaamwoordstuk

Die kwantor *enige* verbind met 'n substantiwiese onbepaalde voornaamwoord:

Doek als, *enige ding* hy niet, hy moet niet wees (LN 716)

Soos by *sulke* as voorbepaling word *enige* ook dikwels in verbinding met *soort van* gebruik:

in blikkies of *enige soort van ding* (AW 4)

Nabepalings in die voornaamwoordstuk

Die onbepaalde voornaamwoord *alles/als* as nabepaling in die voornaamwoordstuk

Die onbepaalde voornaamwoord word gebruik om te verwys na nie-menslike referente:

die dinge als moet net soentoe gaan (KW)

Betreklike konstruksies

'n Naam as nabepaling by 'n voornaamwoordstuk korreleer met 'n betreklike bysin:

ons Griekwas (*ons wat Griekwas is*) (AW)

5.4.3 Die Substantiefstuk

'n Substantiefstuk is 'n naamwoordstuk met 'n substantief in die kern van die sintagma.

1. Tipes substantiewe wat as die kern van substantiefstukke gebruik kan word

Hierdie klas het verbreed voorgekom met 'n wye verskeidenheid soortnaamwoorde en massanaamwoorde. Soortnaamwoorde soos *kerk*, *kierie*, *kar*, *draadloos*, *kop*, *liggaam*, *skape*, *boeke* en *rivier* het die grootste gebruiksvaarkomste getoon.

Benewens 'n groot aantal substantiewe wat soos in die koine gebruik word, soos die massanaamwoorde *water*, *vleis*, *meel*, *koring*, *mielies*, *hawer* en *brood*, is 'n aantal substantiewe wat as kenmerkend van basilek Griekwa-Afrikaans getipeer kan word,

geïdentifiseer. So byvoorbeeld gebruik 'n segspersoon uit Prieska woorde soos *louens*, *man-lous* en *meisie-lous*, *wip-pits* ('n toestel om water mee te skep), *pittekoffie*, *velskoens*.

Substantiewe wat opgeval het uit die vertelling is soos dié van 'n spreker uit Campbell wat woorde soos *poelanieheis* ('n self-geboude huisie), *rieteheis*, *boekiese*, *ouerse*, *omhangding* asook *omhang* (karos), *kambassie* gebruik.

Sprekers uit Kokstad gebruik woorde soos *vierwielespan* ('n perdekar), *leeus* in variasie met *lous*, *loue*, *leeuens* en *louens*, *manhars* (maanhaar), *djakkaltaks*, *knekels* (knieë), *vrouense*, *manmens*.

Massanaamwoorde met meervoudsvorme, soos *kosse*, *wilte*, *waters*, *geldte*, *mieliese*, *koringse* het ook dikwels voorgekom.

Maatnaamwoorde het hoofsaaklik soos in die koine in verbinding met hooftelwoorde voorgekom, soos *tien jaar*, *drie uur*, *tien sent*, waar dit 'n eenheid aandui en nie 'n meervoud neem nie (Ponelis 1979:47). Dit het ook in konstruksies voorgekom waar NS¹ maat of getal aandui, soos *'n span mense*, *'n klomp mense*, *'n boksie vuurhoutjies*, *'n stel kuikentjies*.

Abstrakte soortnaamwoorde, soos *moedertaal*, *mening*, *nasie*, *volk*, *droogte*, *tyd*, *geloof*, het min voorgekom en abstrakte massanaamwoorde soos *straf* of *liefde*, het die minste voorgekom. In een geval word die adjektief *warm* gesubstantiveer en in plaas van die abstrakte soortnaamwoord *hitte* gebruik:

die *warm* (van die droogte) (AW)

Nominale¹⁰ soos *behandeling*, *gesondheid* en *boerder*, het eweneens min voorgekom. Respondente gebruik dikwels 'n verskeidenheid nominale om dieselfde begrip oor te dra. Die begrip *liggaamlike ongesteldheid* word in die volgende voorbeelde onderskeidelik beskryf as:

die siekgeit (PV)

die sieklikgeid (PV)

¹⁰ Volgens Ponelis (1979:483) kan die kernsubstantief in 'n nominaalkonstruksie uit werkwoorde of kopulapredikate, d.i. adjektiewe en naamwoorde, afgelei word, soos in *uitbrei* - *uitbreiding*, *verlore* - *verlorenheid*.

die moeilikheid (WA)
die gemoeilikheid (AW)
die moeilike (met my) (GR)

Ander nominaalvorme is die volgende:

die astantgeit (PV)
die deermekaargeit (PV)
'n teleerstelling (PV)
die jaarliks (JR)
die vergaders (vergadering) (SJM)
die dansery
'n stropery
die behandeling (GM)
die gesondheid
vir *die verbetering* van onse nasie (AW)
is 'n *verandering* van vroer jare (dit is anders as wat dit vroeër was)

Sommige van bogenoemde vorme, soos *gemoeilikheid*, *die moeilike* en *die jaarliks* is onbekend in die koine terwyl die ander vorme soos in die koine gebruik word.

Daar is gevind dat 'n groot verskeidenheid substantiewe wat uit Engels ontleen is, geredelik deur respondente uit Philippolis en Kokstad gebruik word, terwyl voorbeelde ook by 'n respondent uit Prieska teëgekom is.

Respondente uit Kokstad:

autumn, *spring-tyd*, *springtime*, *history*, *mister Cohen*,
captain Elliot, 'n *lining*, 'n *loss of memory*,
die *kietchen*, die *photo's* (CF)
die *tounhall*, die *twosteps* (SJM)
die *boys*, die *Book of Life* (GM)

Respondent uit Philippolis:

haar *boddies*, die *goggels*
die *waaipers*, die *kerrier*
die *parcels*, die *kolwer* ('culvert')

die *amen* ('army'), die *vrym* ('frame')
die *mudguard*, 'n *spenner*
'n *prempie*, 'n *bybie* (WA)

Respondente uit Prieska en Campbell:

haar *sandals*
die *strêps* (PV 834)
die *djoukies* (GP 792)

Een voorbeeld is teëgekrom waar die respondent na 'n blanke verwys in die ingeburgerde slawetaalvorm:

die *duusman* (LN 723)

2. Tipes voorbepalings tot substantiefstukke

Lidwoorde, aanwysende woorde, besitlike vorme, adjektiewe en sekere vraagwoorde het as voorbepalings voorgekom.

Kwantors soos *elke*, *enige*, *menige* en *geen* het voorgekom, asook geheel aanduiders soos *al* en *hele*, die graadwoorde *sulke* en *so*, getalsomskrywers soos *omtrent* en *so 'n* en bepaalde en onbepaalde hoof- en rangtelwoorde.

3. Die substantiefstuk as sintagma

Lidwoorde as voorbepalings in substantiefstukke

Substantiefstukke met lidwoorde as voorbepalings het die meeste voorgekom, met *die* meer frekwent as '*n*'; *die* 31 keer in een teksgedeelte, en '*n*' 7 keer. Daar is gevind dat weens die aard van die vertellings, die onbepaalde lidwoord dikwels as gespreksinleier gebruik word ten einde die referent aan die gespreksgenote bekend te stel, waarna die bepaalde lidwoord gebruik word om die referent verder te identifiseer en te lokaliseer. Hierdie vorme word ook in die koine gebruik.

Aangesien die bepaalde lidwoord so verbreid voorkom, word geen verwysings na spesifieke respondente by voorbeelde gegee nie. Die voorkoms van hierdie paradigma kan uit die addenda tot dié ondersoek nagegaan word.

Die bepaalde lidwoord as voorbepaling in die substantiefstuk

Volgens Botha & Odendal (1989:133-134) is die determineerder, in hierdie geval die bepaalde lidwoord, se belangrikste funksie om te spesifiseer, te individualiseer en te identifiseer in gesprekke waar die referent aan beide spreker en hoorder bekend is. Volgens De Stadler (1982:11) bevat die bepaalde lidwoord geen inligting betreffende die lokaliteit of aard van die referent nie, maar dit gee aan die hoorder te kenne dat die referent binne die taalgebruikskonteks identifiseerbaar en lokaliseerbaar is.

Die bepaalde lidwoord word volgens Ponelis (1979:17) tydens 'n gesprek saam met 'n substantief gebruik om referente vir die aanhoorder te markeer met betrekking tot bepaaldheid, naamlik bekendheid en uniekheid, en generisiteit.

Die markering van bekendheid deur middel van die bepaalde lidwoord

In die voorbeelde hieronder word die bepaalde lidwoord net soos in die koine gebruik om referente te markeer wat na die mening van die spreker aan al die gespreksgenote bekend is. Substantiewe het die grootste gebruiksfrekwensie getoon, massanaamwoorde 'n kleiner gebruiksfrekwensie en abstrakte soortnaamwoorde die kleinste gebruiksfrekwensie:

<i>substantiewe</i>	<i>massanaamwoorde</i>	<i>abstrakte soortnaamwoorde</i>
die hiest	die brood	die geloof
die vel	die waters	die moederstaal
die slang	die grond	die geveg
die haas	die reent	die geveg
die man-lou	die sant	die koue

Die markering van uniekheid deur middel van die bepaalde lidwoord

Die uniekheid van 'n referent word net soos in die koine deur middel van die bepaalde lidwoord gemarkeer, sodat die spreker op dié manier aandui dat die referent na sy mening enig van sy soort is en alombekend is aan die gespreksgenote. Hierdie tipe referent het 'n klein frekwensie in die ontlede tekste getoon:

die son
die wind
die nagster
die deiwel

Die markering van generisiteit deur middel van die bepaalde lidwoord

Die gebruik van die bepaalde lidwoord voor die enkelvoudsvorm wanneer na meervoudige referente verwys word, kom selde in die ontlede tekste voor. Hierdie vorme kom ook in die koine voor (Ponelis 1979:45):

Dis nog die jare van *die Afrikanerska(a)p* en *die boerbok* en *die gwarabok* (PV 769)

..en *die skap* word ok geboer en *die bok* word ok geskêr (SJM 1005)

Generiese konstruksies waar die bepaalde lidwoord in verbinding met meervoudsvorme gebruik word, soos ook in die koine die geval is, het eweneens min voorgekom, moontlik as gevolg van die onderwerp van bespreking:

boer met *die skape* (SJM 1001)

daar is nou *die kallers*..en *die osse* (JR 972)

Da sê hille nou *die mense* het mossie heizies gebou

Die markering van individualiteit deur middel van die bepaalde lidwoord

Net soos in die koine, geskied individualisering van die referent deur middel van 'n bepaalde lidwoord. In die volgende voorbeelde word die referent geïndividualiseer en onderskei van ander moontlike referente deur middel van die bepaalde lidwoord:

Dis nou *die lammervanger* daarie - daai grootte (SJM 1001)

Seen is dood, dis nou *die kjindskjind* (CF 979)

Nou's nou *die kjêrelse*, die gele:rde...die 'educated' mannetjies (CF 973)

Weglating van die bepaalde lidwoord

Net soos in die koine, word die bepaalde lidwoord soms weggelaat uit konstruksies wat deel vorm van gedramatiseerde vertellings:

(-) *Grôt pan*, daar's water. Daar lê slaap (-) *pêre*. Jakkals, hoekom lat jy (-) *bye* vir my so steek...

hoekom la jy (-) *mense* vir my so slat? ...blaas (-) *reier*. Staen (-) *reier* entjie ver. (KW 604)

Die gebruik van verouderde vorms van die bepaalde lidwoord

Een segsman gebruik 'n bekende Afrikaans uitroep, met sy ou, verboë naamvalsform uit Nederlands ontleen. Volgens die WAT (Schoonees 1961) is die standaardvorm *op dees aard*, *op de aarde*, of *op die aarde*:

(op) *der aarde!* (GR 696)

Die onbepaalde lidwoord as voorbepaling in die substantiefstuk

Die onbepaalde lidwoord word semanties geïnterpreteer as *een onbekende ...*, sodat onbepaalde verwysing bewerkstellig word, in teenstelling met die bepaalde lidwoord wat die referent identifiseer en lokaliseer.

Daar is 'n noue verband tussen die hooftelwoord *een* en 'n as voorbepalende element in die substantiefstuk, omdat beide na slegs een referent verwys. Benewens die onbepaalde lidwoord, wat uit *een* ontwikkel het, is daar nog 'n ander lekseem *een* met die betekenisbeperkinge van die aanvanklike lidwoord *een*:

DIE LIDWOORDELIKE EN TELWOORDELIKE GEBRUIKE VAN DIE LEKSEEM EEN			
	<i>Een</i>	<i>Een</i>	'n
	<i>Telwoord</i>	<i>Onbepaalde lidwoord</i>	<i>Onbepaalde lidwoord</i>
<i>Minder as twee</i>	+	+	+
<i>Onbekend</i>	+	+	+
<i>Generies</i>	-	-	+

Die markering van onbekendheid deur middel van die onbepaalde lidwoord

Soos in die koine, het onbepaalde lidwoorde in die ontlede tekste meestal voor enkelvoudige soortnaamwoorde voorgekom, met die semantiese interpretasie van *een onbekende*:

pa moet ons vanand lop hal moet 'n *sambok* (IJ 757)

Nou-die-dag 'n *haas* op-ie pad opgetel (IJ 754)

Ou kêrel't dar 'n *besigheidjie* dar gehet (PV 806)

ook:

'n kerk	'n man	'n skaap
'n skool	'n kind	'n bok
'n plaas	'n seentjie	'n bees
'n stat	'n dogtertjie	'n os
'n land	'n oom	'n springbok

Die markering van enkelheid deur middel van die onbepaalde lidwoord

Slegs 'n paar voorbeelde is teëgekom waar die onbepaalde lidwoord gebruik word met die fokus op getal, dit wil sê waar getal semanties swaarder weeg as onbekendheid. In die volgende voorbeelde word 'n en *een*, net soos in die koine, uitruilbaar gebruik:

onse kjerck...hier's *ene* hiersô, 'n *anner* op Bultfontein, op Sederville is ok *een*
(SJM 994)

hy se monnement..dis ok *een getuie* lat mens kan sien dis die waarheid daarie
(SJM 997)

Die markering van generisiteit deur middel van die onbepaalde lidwoord

Soos in die koine, word onbepaalde lidwoorde gebruik om generisiteit te markeer:

...'n *mens* wat nie mooi gelewe het nie
sy laaik as sei 'n *kjint* wakker mak (JR 966)

Die markering van generisiteit deur middel van die weglating van die onbepaalde lidwoord

Onbepaalde lidwoorde word soos in die koine dikwels weggelaat in generiese konstruksies:

as (-) *mens* vry, dan moet (-) *mens* so oorkom (PV 823)

..die man is blink opge-"polish"..wan die man soek (-) *meisie* (PV 824)

..dan lyk hy soes een wat (-) *kind* abba (PV 824)

Die markering van identifisering deur middel van die onbepaalde lidwoord

Die onbepaalde lidwoord word, soos in die koine, ook gebruik om onbekende referente tydens 'n gesprek te identifiseer. Verdere verwysing na die referent geskied deur middel van 'n bepaalde lidwoord, omdat die gespreksgenote dan oor gedeelde kennis van die referent beskik. In die volgende voorbeeld word die referent deur die onbepaalde lidwoord bekend

gestel, en daaropvolgende verwysings geskied deur middel van 'n aanwysende voornaamwoord en 'n bepaalde lidwoord:

hierie is 'n *riem*...*daarie riem* wat so gespan is...*die riem*...agter die bome (JR)

Die onbepaalde lidwoord word soms by bekendstelling van die referent weggelaat :

ons het (-) *velbroek* gedra...*die velbroek*...*daai velbroek*

Die weglating van die onbepaalde lidwoord

Soos in die koine word die onbepaalde lidwoord in nie-generiese substantiefstukke as deel van die voorbepaling weggelaat, byvoorbeeld voor adjektiewe:

moes ons water net so (-) *groot drom* vol dra, ek het mos (-) *klomp tjelt* gekry
(PV 822)

Die aanwysende (voornaam)woord as voorbepaling in die substantiefstuk

Die aanwysende (voornaam)woorde *hierdie* en *daardie* (sien die bespreking in die afdeling oor die Naamstuk), asook die emfatiese *dié* word dikwels soos 'n bepaalde lidwoord gebruik om na 'n spesifieke referent te verwys. In een teksgedeelte het *dié* 35 keer voorgekom, *daai* en *hierie* 15 keer en die emfatiese *dié* 6 keer (p. 923-928). Die aanwysende woord sou in sulke gevalle eerder as 'n bepaalde lidwoord beskou kan word omdat dit nie in die plek van 'n naamwoord staan, of as 'n "voorlopige" naamwoord optree nie. Verder kan die bepaalde lidwoord en *daardie* (*daai*) afwisselend dieselfde soortnaamwoord voorbepaal, sonder om enige aanduiding te gee van 'n semantiese onderskeid ten opsigte van verskil in fisiese afstand of van gevoelswaarde. Hierdie gebruike van die aanwysende voornaamwoorde kom ooreen met die koine:

dit is innie jeis..in *daai boek* in...

ek moes maar weer die Sondag *die boek* gaan haal en loop kyk (SJM 927)

toe ons met *die babetjie* terug (kom)...*daai babetjie* moe jille gaan registreer..

(SJM 924)

Anders as die geval by name, het *hierdie* en *daardie* as aanwysende woorde by substantiefstukke dikwels voorgekom. Ook hier, soos by name, druk dit nie noodwendig verwyderdheid of nabyheid uit nie, maar hou eerder verband met "die wêreld waarmee die

spreker hom vereenselwig, of nie vereenselwig nie" (Ponelis 1979:125) (vgl. ook die bespreking onder Naamstukke), d.w.s. *hierdie* as gunsaauiding en *daardie* as aanduiding van afkeer. Dié vorme word ook in die koine gebruik:

'n skirkie...hy is nou gemaak van *hierie toue*, *hierie wit toue* (PV 832)

daai wêreld is mos anner wêreld (PV 770)

darie jong loutjies...hille sal vir ons kom seermaak (PV 775)

In sommige gevalle word *daai* gebruik sonder dat dit afstand of afkeer aandui. Op 'n vraag aan 'n respondent oor sy van, gebruik hy *dié* en *daarie* emfaties om onderskeid te maak tussen die sake onder bespreking:

Ja, myself *daai naam* gegee

Nou op *dié manier* toe vat ek sommer *daarie nam*... (KW 889)

Haai word soms in variasie met *daai* gebruik:

haai anner man het 'n mofline-sjeel doek (GR 655)

so't ons gedra *darie tyd*

'n Paar voorbeelde is gevind waar die aanwysende naamwoorde *daai* en *hierie* gesubstantiveer word:

jy sal *daais* kan kry

hieries wat hier bly (JR)

Een segspersoon gebruik die ou Nederlandse vorm in plaas van *hierdie*:

dietse goed (PV)

Een geval is teëgekom waar *die* en *darie* saam met *doerie* gebruik word as verwysend na ongespesifiseerde referente buite die gesprekskonteks, en om onderskeid te maak tussen die voorwerpe onder bespreking. Drie vlakke van verwyderdheid word so uitgedruk, waaruit dit blyk dat die aanwysende woorde *die*, *hierdie* en *daardie* en *doerie* in Griekwa-Afrikaans benewens relatiewe afstand en sprekersaffek, ook gebruik word met 'n differensiërende nie-deiktiese funksie:

Dié een die drink dié goed, in die een drink darie ding en darie een drink doerie ding (IJ 816)

In die volgende voorbeeld word die aanwysende woord wel met 'n differensiërende deiktiese funksie gebruik:

ons moet *daai ietsietjie* angjee en *daarie beker* en *daai skottel* en *daarie soes* (KW 612)

Die semantiese funksies van die aanwysende woorde kan aan die hand van die voorbeelde hierbo genoem, soos volg skematies voorgestel word:

Tabel 1

DIE SEMANTIESE FUNKSIES VAN DIE AANWYSENDE WOORDE IN GRIEKWA-AFRIKAANS			
<i>Lekseem</i>	Relatiewe afstand		
	<i>Naby</i>	<i>Verder</i>	<i>Nog verder</i>
dié	+	-	-
hierdie	+	-	-
daardie	+	+	+
doerie	-	-	+

Tabel 2

DIE SEMANTIESE FUNKSIES VAN DIE AANWYSENDE WOORDE IN GRIEKWA-AFRIKAANS					
<i>Lekseem</i>	Sprekersaffek				
	<i>Bekend</i>	<i>Onbekend</i>	<i>Nadruk</i>	<i>Goedkeuring</i>	<i>Afkeer</i>
dié	+	-	+	-	-
hierdie	+	-	+	+	-
daardie	+	+	-	-	+
doerie	-	+	-	-	-

Die telwoordstuk as voorbepaling in die substantiefstuk

Die telwoorde word onderverdeel in hoof- en rangtelwoorde, en bepaalde en onbepaalde telwoorde. In die geval van die hooftelwoord kan die telwoordstuk uit net die hooftelwoord bestaan, soos in *daar was twintig*, of uit 'n getalsomskrywer en 'n hooftelwoord, in welke geval daar van 'n telwoordstuk sprake is, soos in *daar was omtrent twintig*.

In die geval van 'n rangtelwoord kan die telwoordstuk uit net 'n rangtelwoord bestaan, of uit 'n getalsomskrywer en 'n rangtelwoord wat deur die bepaalde lidwoord van mekaar geskei is, soos in op *presies die derde dag (het dinge begin gebeur)*.

Bepaalde telwoorde dui presies omlynde getalle aan (Ponelis 1979:131), soos in die volgende voorbeelde:

twee donners
twee draaie
vyftien sent
veertien sjelings (AW)
een dag
tweeduisend akkers (JR)

Soos in die koine, word die hooftelwoord *een* dikwels op so 'n wyse gebruik dat daar nie duidelik onderskei kan word tussen 'n lidwoordelike lekseem of telwoordelike lekseem nie. In die volgende voorbeeld het *een* 'n lidwoordelike betekenis, omdat dit met die klem op onbekendheid, eerder as getal, gebruik word:

daas nie eentlik verskil nie, want dis ma *een mens*, ja, is ma *een mens* (JR)

In die volgende voorbeeld het *een* 'n telwoordelike betekenis waar die respondent verwys na die Griekwas as *een groep*, en nie as 'n groep wat by gebrek aan grond vir uitbreiding almal op 'n ongeïdentifiseerde plek kan bly nie:

ons is overstock... ons kan nie bly net in *een bondeltjie* (JR)

In 'n verwysing na hoofman Le Fleur wat 'n groep mense saam met hom op trek geneem het, kan die bepaalde hooftelwoord *een* wat voor die substantief gebruik word op twee maniere

verstaan word, naamlik dat die trek "op 'n dag"¹¹ wat onbekend is" weggeneem is, of dat die trekkers almal by een geleentheid weggeneem is, d.w.s dat daar nie meer as een trek plaasgevind het nie:

hy't die baie mense *een slag* weggedra hierso (JR)

In die volgende voorbeelde word *een* soos in die koine gebruik met verwysing na 'n "onbekende/ongeïdentifiseerde tydstop":

ek was ok *een slag* in-ie Griekwatal in Kimbiri (PV 764)

Ek het *een slag* so 'n jakkelskros gehet (GP 795)

Die telwoord word in die volgende voorbeeld ook nie as getal gebruik om *een* te onderskei van meer as een nie, maar is 'n versamelingsaanduiding soos in '*n klomp mense wat deurmekaar bly*:'

dis nou net *een gelag* deurmekaar (VW)

Hierdie vorm kom ook in die koine voor, soos in *dit was nou een groot gemors*.

In die volgende konstruksie word die bepaalde hooftelwoord saam met die affektiewe *ou* en 'n naam gebruik:

twee ou persie lammertjies (PV)

By die naam *Persiese* word die adjektiverende afleidingsuffiks *-ies* ingekort tot *-ie* en die attributiewe *-e* val weg. Hierdie patroon het slegs een keer en ook net by een segspersoon voorgekom.

'n Onbepaalde hooftelwoord word deur een segspersoon as voorbepaling by 'n verkorte werkwoord-afgeleide nominaal gebruik, in plaas van *allerhande*, terwyl die nominaal *gepraters* sonder die woordfinale "-y" gebruik word. Die patroon kom nie in die koine voor nie:

¹¹ Hierdie vorm word ook in die koine gebruik, byvoorbeeld *hy het dit eenkeer vertel*, of *hy sal hulle nog eendag wys*. *Een* beteken in hierdie gevalle by 'n onbekende/ongespesifiseerde geleentheid. In die ontlede tekste het *een slag* dieselfde betekenis as *eenkeer* in die koine.

alhande geprater (GM)

'n Getalsomskrywer word saam met 'n hooftelwoord as telwoordstuk gebruik om benaderde getalle aan te dui. In die volgende voorbeeld word die getalsomskrywers opgestapel om so 'n benaderde getal aan te dui; dit is 'n endosentriese konstruksie omdat al die omskrywers dieselfde semantiese onderbou het. Hierdie tipe konstruksie kom ook algemeen in die koine voor:

omtrent seker so daar in die deisent of tweedeisent rond (AW)

In sommige gevalle word die onbepaalde lidwoord saam met die substantiefstuk en die hooftelwoord gebruik, waarskynlik as 'n vorm van die geheelaanduider *so* + 'n:

sê nou ons hit 'n *tweehonnert mense* hier (AW)

toe ek daar kom (werk)... 'n *twintig jaar*

Hierdie vorme kom ook in die koine voor, soos in *so 'n tweehonderd mense* 'n *goeie tweehonderd mense*.

Wanneer getalsomskrywers ingedeel word volgens 'n klier wat formeelheidsgraad aandui, met die meer formele vorme aan die bopunt van die klier en die gewestelike of informele vorme aan die onderpunt, val die opgetekende vorme in Griekwa-Afrikaans aan die onderpunt van die klier, sodat dit as 'n informele vorm van getalsomskrywing gereken word:

<i>naastenby</i>	}	tweehonderd mense
<i>ongeveer</i>		
<i>ongeveer 'n</i>		
<i>so ongeveer</i>		
<i>so om en by</i>		
<i>omtrent so</i>		
<i>so 'n goeie</i>		
<i>'n goeie</i>		
<i>so 'n</i>		
<i>'n</i>		

Die onbepaalde hooftelwoorde, wat soos in die koine met soort- sowel as massanaamwoorde verbind, is 'n paar maal in die ontlede teksgedeeltes teëgekom. In die geïdentifiseerde

voorbeeld verbind die telwoorde hoofsaaklik met massanaamwoorde wat dui op maat of hoeveelheid :

baie sjelt

'*n klomp* sjelt

min sjelt

Die getalsomskrywer *bietjie* word met 'n wye verskeidenheid betekenisbetrekkinge en sintaktiese funksies in Griekwa-Afrikaans gebruik:

bietjie hoër standerdse

bietjie geskiedenis

bietjie louwater

bietjie apelepsie atteks

Volgens die WAT (Schoonees 1961) kan *bietjie* selfstandig optree as 'n substantief '*n bietjie* ('n klein hoeveelheid), as telwoord soos in *bietjie albasters*, waar hoeveelheid uitgedruk word, of as adjunk, soos in '*n bietjie koud*. Ponelis (1979:297) verwys na '*n bietjie* as 'n laer-intensiteit graadadjunk, soos in *hy dink 'n bietjie na*, of 'n beperkingskwalifiseerder soos in *sy vryheid is 'n bietjie ingekort*.

In die tekste kan *bietjie* in sommige gevalle onderskei word as 'n onbepaalde hooftelwoord wat verbind met massanaamwoorde, om maat of hoeveelheid aan te dui. In sulke gevalle beskou Ponelis '*n bietjie* as 'n massabepaler (Ponelis 1979:45):

bietjie louwater

bietjie meel (AW)

In die volgende voorbeeld is '*n bietjie* waarskynlik die ekwivalent van (*ons beleef so*) '*n stukkie* (*geskiedenis*), soos in die koine, sodat *bietjie* as 'n maatnaamwoord gereken moet word:

dis nou maar '*n bietjie geskiedenis* wat ek nou ken (SJM)

Indien die Standaardafrikaanse kognaat van 'n segsman se verwysing na sy gesondheidstoestand (*epileptiese aanvalle*) 'n meervoud naamwoordlekseem soos

galaanvalle of *maagkrampe* is, kan *bietjie* 'n adjektief wees aangesien dit die gradeerbaarheidstoets slaag (*bietjie/baie aanvalle*):

Ek is ok nie fris nie...*Bietjie apelepsie atteks* wat mei gevat het (SJM 907)

'n Ander moontlikheid is dat *bietjie* 'n onbepaalde hooftelwoord kan wees indien *bietjie apelepsie atteks* dieselfde beteken as *enkele/n paar epileptiese aanvalle*. Die waarskynlikste ontleding is dat *bietjie*, soos in die koine, as versagtingsadjunk gebruik word, soos in *kom bietjie hier*, of *hy wil jou 'n bietjie spreek*.

Bietjie word ook gebruik as getalsomskrywers met die betekenis *amper* en 'n paar onderskeidelik. Die volgende voorbeeld is nie bekend in die koine nie:

is *bietjie twalfier* (JB 841)

Dié voorbeeld kom wel in die koine voor, soos in *dis nou 'n bietjie lank terug*:

dis nou *bietjie jare* terug (JB)

In die volgende voorbeeld word *bietjie* ook as getalsomskrywer saam met *so*, sonder die onbepaalde lidwoord, gebruik met die betekenis *so 'n paar musiekstukkies*. Hierdie vorm kom ook in die koine voor, soos in *ek speel so ('n) bietjie klavier*:

ek speel *so bietjie stukkies* (JB)

Volgens Ponelis (1979:123) is *so 'n* die aanwysende pro-adjektief, wat in die voorbeeld saam met *bietjie* as 'n massabepaler gebruik word (Ponelis 1979:45):

moet ek vir *so 'n bietjie melk* dertig sent betaal (AW)

Die kwantor as voorbepaling in die substantiefstuk

Daar is nie eenstemmigheid by taalkundiges oor die indeling van o.a. kwantors en telwoorde nie. Benewens die kwantors *elke*, *enige*, *menige*, en *geen* onderskei Ponelis (1979:420) ook *baie*, *min*, 'n paar, as kwantors (p. 472); terwyl *baie*, *enige*, *etlike*, 'n boel, ens. (p. 133) ook as onbepaalde telwoorde gebruik kan word en ook reeds hierbo as sodanig bespreek is. De Stadler (1982:6,358) onderskei universele kwantors as *al* en sy variante (soos *alle*, *alles*,

almal, algar, al en *elk*), numeriese kwantors (die hoof- en rangtelwoorde) en eksistensiële kwantors (wat onbepaalde telwoorde insluit). In hierdie bespreking word verwys na Ponelis 1979 se uiteensetting van die kwantors.

Die voorbepalings *elke, enige, menige* en *geen* (of kwantors, aldus Ponelis 1979:420) kom selde in die ontlede tekste voor. Slegs drie voorbeelde is in een vertelling geïdentifiseer, waar dit soos in die koine gebruik word:

elke dag
enige kos (LN)
enige een

Die geheelaanduider as voorbepaling in die substantiefstuk

Volgens Ponelis (1979:134) is *al* en *hele* geheelaanduiders en staan hulle in aanvullende spreiding; *al* in verbinding met massanaamwoorde ("al die perskes") en *hele* voor enkelvoudige soortnaamwoorde ("die hele perske").

Al is in die koine die geheelaanduider wat saam met 'n meervoudige substantief of 'n massanaamwoord gebruik word wat vir bepaaldheid (bekendheid) gemarkeer is deur die bepaalde lidwoord *die*.

Alle, daarenteen, is die geheelaanduider wat saam met 'n meervoudige substantief of massanaamwoord gebruik word wat weens die afwesigheid van die bepaalde lidwoord *die* vir onbepaaldheid gemarkeer is.

Die ontlede tekste het slegs een voorbeeld van *alle* en baie min voorbeelde van *al* as geheelaanduider opgelewer. Waar dit wel geïdentifiseer is, word dit soos in die koine gebruik:

al die gif
al die mense

Waar *alle* gebruik word, is dit 'n enklitiese vorm van *al* + *die*:

alle lokasie se vee (KW 619)

en in verbinding met 'n bepaalde lidwoord en 'n adjektief:

al die klein jakkalkies (PV)

Daar is gevind dat, anders as in die koine, *al* feitlik deurgaans met *hele* vervang word:

die *hele* tjelt (PV)

die *hele* mense (GM)

tien sjielings se jaartsgoed...maak *jou hele kjenners* toe (AW)

In 'n vertelling gebruik een segspersoon die volgende voorbeeld met die betekenis "die helfte van al die vee":

dood..alle lokasie se vee, *die helfte, hele helfte* so tenie bosse (KW 619)

Hierdie vorm word ook in die koine gebruik, soos in "toe eet hy *die hele helfte* van die appel".

Anders as in die koine, word die lidwoord en geheelaanduider soms omgedraai:

heel die mense

heel die veil ("bruidsluier") (LN)

heel die liggaam

ook: ..hy werk op *my hele liggaam* (GM 698)

As versamelingsbepaler dui *hele* soos in die koine maat, grootte of hoeveelheid aan:

die skap se *hele rug* (LN)

'n Maatnaamwoord word as voorbepaling tot die massanaamwoord gebruik met die betekenis "al die geld" of "die hele klomp geld", sodat dit 'n NS + NS-konstruksie tot gevolg het. Hierdie vorm kom algemeen voor in die koine:

die *klomp tjelt* (PV)

ons se *hele tjelt* (LN)

In die volgende voorbeeld is die werkwoord as nominaal gesubstantiveer met die interpretasie "al die vrou se idees/opvattinge" of "'n vrou se lewensuitkyk". Hierdie vorm kom nie in die koine voor nie:

die vrou se *hele bedoel* (WA)

In die volgende voorbeeld word *volle* gebruik met die betekenis *al* - "vertel hom al die dinge soos wat dit gebeur het", of soos in die koine "die volle waarheid":

vertel hom *die volle voorwaardes* (VW)

Die graadwoord *so* of *sulke* as voorbepaling in die substantiefstuk

Soos reeds genoem, is *so* volgens Ponelis (1979:123) die aanwysende pro-adjektief wat saam met sy uitroepskorrelaat *wat* voor die onbepaalde lidwoord gebruik word, soos in *so 'n mooi dag*, of *wat 'n mooi dag*. Voor massanaamwoorde en meervoudige soortnaamwoorde (wanneer daar nie 'n eksplisiete onbepaalde lidwoord aanwesig is nie), word *sulke* gebruik, soos in *sulke mooi dae*.

De Stadler (1982:113) wys daarop dat *so*, benewens bogenoemde kenmerke, ook as graadwoord beskou word wanneer hy graadsinne verbind, soos in "hy is *so* 'n derduidelike *dat almal hom haat*". Die kernsubstantiewe in konstruksies soos dié kan as beskrywend of prediserend getipeer word, en die graadwoord plus graadsin het dan betrekking op die eienskap wat in die substantief herwin kan word. In 'n konstruksie soos *so 'n man is wat ons nodig het*, word *so 'n* as 'n eenheid beskou, wat as aanwysende woord optree.

Hierdie ambivalensie word verder bevestig deur die twee onderskeibare waardes, naamlik *so* as 'n aanduiding van graad, soos in *sy is so 'n engel*, en *so* as 'n aanduiding van subkategorie, soos in *hy is so 'n dokter* (De Stadler 1982:114).

Ponelis (1979:282) verwys na 'n vergelyking van ooreenkoms wat geassosieer word met *so*, hetsy as pro-adjektief of as graadwoord. As adjektief is *so* 'n versmelting van *so* en die vergelykingswoord, soos in *dit bevredig (so) soos geen ander tee nie*, en as graadwoord *jy weet dit so goed soos ek* (in hierdie verband verwys Ponelis na die Nederlandse *zo+als*). In gevalle soos *praat soos 'n vader met hom* word die vergelykingskonstruksies vervang deur 'n adjektiwiese wyse-adjunk of deur die wyse-voorsetselgroep *praat (op so 'n wyse) met hom* (Ponelis 1979:344).

Verder is daar by *so 'n* 'n duidelike gelykstellende element, waar 'n gebruiksvorm soos *jou vark* as beledigende verwyd gebruik word in die teenwoordigheid van 'n aangesprokene; die gebruiksvorm *so 'n vark*, daarenteen, word gebruik in die afwesigheid van die referent.

Dat daar ook 'n anaforiese verband in sekere konstruksies met *so 'n* is, blyk uit 'n patroon soos *een van die vrouens, so 'n ou vet vrou, het saam gelag* (Ponelis 1979:573).

Uit die voorgaande is dit duidelik dat *so* (en *sulke* by meervoudige referente) 'n wye verskeidenheid semantiese relasies omvat:

as graadadjektief "*so 'n vark*"

as deel van 'n kopulapredikaat "*hy is so 'n vark*"

as deiktiese of demonstratiewe adjektief, aangevul deur lyftaal "*hy lyk sô*"

as bywoord met 'n kataforiese funksie "*die saak staan sô*"

as pro-adjektief met 'n gelykstellende anaforiese betekenis "*die vrou, so 'n vet ou vrou, het ook gelag*".

as aanwysende woord "*so 'n man* is wat ons nodig het".

Uit die voorbeelde hierbo is dit ook duidelik dat benewens die feit dat *so* as bindstrategie optree met kataforiese en anaforiese funksies, dit ook aangewend word as 'n deel van 'n dramatisering- of gesprekstrategie, of fatiese kommunikasie, waar die hoorder in die gesprekskonteks teenwoordig is. Tydens 'n gesprek sou lyftaal, gesigsuitdrukking en handgebare 'n vernane demonstratiewe of aanvullende funksie kon vervul:

...die boggelrug(man)... Nee, ek lop-ie met *so 'n man* nie (PV 824)

Die volgende konstruksies het soos in die koine 'n anaforiese sowel as demonstratiewe funksie en soos wat uit die konteks afgelei kan word, gaan sulke verduidelikings gepaard met handgebare. In die eerste voorbeeld word *so* saam met 'n gebruik, en in die tweede word *so* sonder 'n gebruik:

..die vijol...is sommer *so 'n kort dingetjie sô*. Ok *sô 'n ronne enetjie*. (GM 668)

..die vijol...Dan kry hy *so krom koppie*. *So krom nek*. (GM 669)

In die meeste gevalle word *so* of *sulke* as graadbepalings in samehang met ander tekselemente gebruik, soos in die volgende voorbeeld waar aanvaar kan word dat die respondent ook handgebare sal gebruik as deel van sy gesprekstategie. Die graadwoord *sulke* word gespesifiseer deur 'n graadbepaling, terwyl verdere spesifisering van die referent deur middel van die aanwysende woord *hierie*, plus handgebare, geskied:

Hy't einlik *net sulke hierie goete* gehad hier agter
(verwysend na 'n Boesman se agterstewe) (PV 831)

So het dikwels voorgekom as graadwoord plus adjektief, waar *so* die kenmerk wat in die adjektief beskryf word, versterk. Hierdie vorm kom ook in die koine voor, soos in "ek is só moeg":

Dan word ons *so 'n ou sisrok* gekoop hier by die smouse
(PV 821)

ook: *so 'n ronne ui* (GM 657)
so 'n lang nek (GM 660)
so 'n ronne blik (GM 664)
so 'n grys ou (GM 666)

In die volgende voorbeeld word die graadwoord gespesifiseer deur 'n graadbepaling, wat ook as maatbepaler of kwantor kan optree:

die man is *net so 'n knop* oppie rug (PV 824)

Die onbepaalde lidwoord is weggelaat na die graadwoord:

Moes ons water *net so (-) groot drom* vol dra (PV 822)

Die graadbepaling *so* word ook voor 'n maatnaamwoordstuk gebruik wat semanties met die deelkonstruksie verband hou, maar wat nie formeel as 'n deelkonstruksie benoem word nie:

eet ons *so 'n stuk brood*

So word as graadbepaling saam met 'n maatnaamwoord gebruik:

gooi so 'n bietjie water (LN)

Een segspersoon gebruik die graadbepaling *so* voor die graadwoord *soveel*, wat gesubstantiveer word deur die byvoeging van die verkleiningsmorfeem *-tjie* met die betekenis "so 'n klein pensioentjie":

ek kry darem *so sove(e)ltjie* my kleinbas (KW 615)

Sulke as graadwoord word, soos in die koine, voor massanaamwoorde en meervoudige soortnaamwoorde gebruik, beide met en sonder 'n adjektief:

plant *sulke groot pampoene* (AW)

In die volgende voorbeeld is *sulke* 'n anaforiese markeerder:

drie tjeelvisse...Is ok net *sulke visse* (BJ 843)

In variasie met *sulke* word *so*, *solike*, *soeke*, *solke* en *sokke* in die ontlede tekste as graadwoorde en as anaforiese markeerders voor 'n meervoudige soortnaamwoord gebruik. Die volgende vorme kom ook in die koine voor:

dan kry hy (die huis) *soeke dwarslatte* (GM 646)

(rondawels)...Is *solke klippertjies* so opmekaar (GM 645)

sisrokke...met *so bandjies* om (PV 821)

Dit is goedjies wat *sokke fraings* het (PV 832)

Die volgende voorbeeld kom nie in die koine voor nie:

Nooit *solike moeilikgyte* gekry vir *solike goed* nie (IJ 754)

'n Leemtewoord as voorbepaling in die substantiefstuk

Die vraagwoorde as voorbepalings by 'n substantiefstuk word ook nie dikwels gebruik nie (slegs 2 keer in een teksgedeelte):

watse soort Griekwas

watter mannetjie (WA)

Die genitiefsvorm as voorbepaling in die substantiefstuk

Die besitlike voornaamwoord as voorbepaling in die substantiefstuk

Die genitiefsvorm word op twee maniere gebruik: as besitlike voornaamwoord plus substantief, of as tydsuitdrukking/ naamwoordstuk + *se* + substantief (Ponelis 1979:128). As besitlike voornaamwoord plus substantief hou die genitiefsvorm verband met verwysings na besit, assosiasie of verwantskap, waarvan die grondwaarde 'n betrekking tussen referente voorstel (bv. *ek + ma = my ma*). In die volgende voorbeelde uit die ontlede tekste is die referente konkreet:

my ma

my vrou

my materse

sy naam

haar liggaam (AW)

en abstrak:

onse moederstaal

onse gedagte

onse mening (AW)

Eksosentriese herhalingskonstruksies het ook voorgekom, waar elke herhaling 'n uitbreiding op die vorige naamwoordstuk is:

(le Fleur)...hy's vir *sy bloed*, hy's vir *sy geslag*, hy's vir *sy oumense*

(AW 867)

Volgens Ponelis (1979:83) is dit die nie-onderwerpvorm van die attributiewe persoonlike voornaamwoord wat as die voorbepalende besitlike voornaamwoord gebruik word, soos in *jy besit* > *jou besitting*, of *jy reageer* > *jou reaksie* sodat die semantiese relasies van besit, verwantskap of assosiasie aangedui word.

In die volgende voorbeeld word 'n ander semantiese relasie uitgedruk, naamlik 'n gevoelswaarde. Die segsman verwys na haarself as kind synde *voor op die wa in grootmense*

se geselskap" Sy gebruik die adjektief *uitgelate* en substantiveer dit sodat die gevoelswaarde deur die substantief gedra word:

ma sê: "jy met *jou ytgelaatgeit*" (PV)

Die gevoelswaarde van die konstruksie word ook in die volgende voorbeeld deur die substantief gedra:

jou skelm! (PV)

Die *se*-vorm as deel van die voorbepaling in die genitiefsnaamwoordstuk

Daar word in Griekwa-Afrikaans merendeels na nie-menslike referente verwys deur middel van die konstruksie naamwoordstuk + *se* + substantief. Die grondwaarde in hierdie gevalle stel die volgende betrekking tussen referente voor: *die vroumens + rok*, of *die grootmense + tale*:

die vroumens se rok

die grootmense se tale (WA)

die eienaar se gjeld (GR)

Genitiefsnaamwoordstukke as voorbepalings word ook gebruik as geheel- en deelkonstruksies, waar die genitief 'n gedeelte en die kernsubstantief die geheel aandui:

die water se borrel (LN)

die lammertjies se sterc (PV)

die vuur se ruik (SJM)

As tydsuitdrukking:

(soos) *die nou se kind* (PV)

Die vraende voornaamwoord *wie* plus *se* word as voorbepaling gebruik by die substantief (verwysend na 'n lykstoet vir 'n afgestorwene):

wie se lykstasie gaan da? (LN)

Naamwoorde soos *kind*, *ma*, of *pa* is relasioneel van aard en impliseer gevolglik 'n vaste relasie met 'n ander referent wat deur die genitiefsvorm uitgedruk word. Daar is reeds in die vorige hoofstuk verwys na die besitlike voornaamwoord plus *se*-konstruksie, wat algemeen deur die Griekwas gebruik word, en in beide enkel- en meervoud voorkom: *hy se* (mense) en *hulle se* (mense), in plaas van *sy* (mense) en *hulle* (mense). Hierdie konstruksies kom ook voor as voorbepalings in substantiefstukke:

julle se vrymanne (vryers) (LN)

ma se ou kromrug neef (LN)

hy se ou oom

Indien na die semantiese verwantskap in die genitiefskonstruksies hierbo gekyk word, is dit duidelik dat dit nie slegs as geheel- en deelkonstruksies funksioneer nie, maar dat soos in die koine verskeie semantiese relasies deur die onderskeie naamwoordstukke in 'n konstruksie aangedui word:

NS¹ besit NS²:

die vrou se rok

die eienaar se gjeld

NS¹ is verwant aan NS²:

die vrou se kind

hy se ou oom

NS¹ veroorsaak NS²:

die grootmense se tale

die vuur se ruik

NS¹ is die geheel waarvan NS² 'n komponent is :

die water se borrel

die lammetjies se stêre

NS¹ is die tydstip waarop NS² geld:

die nou se kind

Die lidwoord en adjektief as voorbepalings in die substantiefstuk

Adjektiewe funksioneer beskrywend ten opsigte van die substantief. Die gebruik van adjektiewe in die ontlede tekste is nie baie produktief nie en het, soos in die koine, meestal voorgekom as drieparadigma naamwoordkonstruksies, met lidwoorde in die aanloopposisie:

die *mal* meidjie (VW)
'n *helse* ontploffing
'n *ronne* blik
'n *lelike* ding
'n *arm* geslag
'n *jong* meisiekind (AW)
'n *ongemaklike* aand
'n *moeilike* tyd

In die ontlede tekste word adjektiewe soos in die koine gebruik, behalwe dat die attributiewe -e soms gebruik en soms weggelaat word. In die volgende voorbeeld word "skoon" sonder die attributiewe -e, wat die adjektief as intensiewe vorm markeer, gebruik, terwyl "maklike" wel met die attributiewe -e gebruik word:

die *skoon* waarheid
'n *maklike* waarheid

Ander voorbeelde is ook geïdentifiseer waar die attributiewe -e opsioneel gebruik word:

hei's vir ons mos *ie blanke mense* (AW 867)
van *die blank mense* wat ek vanmore so is (AW 860)
hulle speel op *skelm plekke* (PV 821)
ek vra *vreeslike kak* vir ma (PV 823)

Adjektiewe word dikwels só gebruik dat die betekenis slegs uit die konteks afgelei kan word. Die respondent se verwysing na die waarheid as *(nie) skoon (nie)* en *maklik*, onderskei tussen die geloofwaardigheid van twee sake. In die koine kom vorms soos *die pure/reinelsuiwere waarheid* lonsin oor:

nie lat ek sê dis *die skoon waarheid* nie, mar dis 'n *maklike waarheid* dié
(AW 862)

Konstruksies soos die volgende word soos in die koine, *die ene gelag*, of *'n hele gedoe*, gebruik:

piere kranse

piere Transkei rondom ons

Een voorbeeld is gevind waar die adjektief, anders as in die koine, as intensiewe vorm in die aanlopposisie gebruik word, voor 'n naamwoordstuk wat reeds vir bepaaldheid gemarkeer is:

pure daai dinge (SJM)

Die bepaalde lidwoord in verbinding met die adjektief *los* is 'n verwysing na motors by 'n begrafnis wat nie aan die plaaslike inwoners behoort nie:

die *los* kare (BJ)

Die segsman verwys na 'n *warmfles*:

die *toe* bottel (PV)

Selfstandige adjektiewe word soos in die koine ook in verbinding met meervoudige soortnaamwoorde, sonder 'n lidwoord in die aanlopposisie, gebruik; in sulke gevalle is die konstruksie vir onbepaaldheid gemarkeer:

klein finteintjies (LN)

klein jakkalkies (PV)

goedkoop dae

groot manne (GM)

Adjektiewiese voorbepalings wat korrespondeer met betreklike konstruksies en 'n kopulawerkwoord plus sy aanvulling/predikaat word soos in die koine gebruik (3 keer in een teksgedeelte):

outydse kinnere (PV)

= kinders wat outyds is

Die betekenis van die adjektief is soms vir die nie-dialekspreker ondeursigtig:

die *nageboude* plasie

= die plasie wat later aangelê is

hartseerlike verhale (SJM)

= verhale wat hartseer is

daai *goddelike* man

= die man wat ons van God vertel - 'n godsman

'n *hopelose* pint

= 'n saak wat nie beredder kan word nie (SJM)

Die segsman gebruik die volgende vorm waarskynlik na analoog van *my eersgeborene* om te verwys na haar plek van geboorte, of *geboorteplek*. Hierdie vorm kom nie in die koine voor nie:

my *geborende* plek (IJ)

Graadadjektiewe kom dikwels in die tekste voor waar dit net soos in die koine gebruik word:

die *kleinste* lammertjies (PV)

die *grootste* plekke (VW)

die *jongste* broer

die *beste* middels

my *lieflikste* pyp

Die volgende vorm word in die koine gebruik as *my heel beste os*:

my *meeste beste* os (GM)

Die graadadjektief *groot* word met verskeie interpretasies gebruik. Verwysend na grootte of omvang word dit denotief gebruik, soos wat dit ook in die koine voorkom:

'n *groot* koeël (VW)

die *groot* rint (GM)

die *groot* siek

In die volgende voorbeeld is *groot*, in verbinding met *stad* as verwysend na 'n groot klomp mense, vir die nie-dialek spreker semanties ondeursigtig en verskil van gebruik in die koine:

(ons was) 'n *groot* stad

Die adjektief *volle* in verbinding met *mens* is insgelyks semanties ondeursigtig en word anders gebruik as in die koine, waar dit verwys na "n volwaardige mens; "iemand wat sy potensiaal ten volle ontwikkel" Die segspersoon gebruik dit met die betekenis "word nou 'n grootmens" of "volwasse":

hy word *volle mens* (VW)

Baie beteken hier *groot*:

...is *baie nasie* (VW)

Die volgende is 'n voorbeeld van 'n nominaliseringsproses waar die eerste element van die substantiefstuk 'n deeltjiewerkwoord is. Hierdie konstruksies is algemeen in die koine, soos 'n *optelbrak*, of 'n *wegloopkind*:

'n *grotmak* boesmantjie (VW)

'n Kort sluiertjie by 'n bruidsuitrusting word beskryf as *stomp*:

hierie *stomp* veiletjie (VW)

ook in die volgende beskrywing, maar met die gewone volgorde (so 'n *stomp* mysoor ding), omgedraai, sodat 'n stapelvorm ontstaan. *Stomp ding* en mysoor het dieselfde semantiese onderbou, naamlik 'n *stomp ding* soos 'n *muis se oor*:

so 'n *stomp ding mysoor* (VW)

Skil as adjektief is in die volgende uitdrukking waarskynlik 'n verkorte vorm van *skilpad*:

(ek kyk jou met) 'n *skil oog* (WA)

Intensiewe vorme van adjektiewe is nie baie produktief in Griekwa-Afrikaans nie. Die volgende voorbeeld kan as so 'n intensiewe vorm beskou word, met die gewone betekenis *vol tot op die rand of propvol* aangewend om te verwys na 'n *vol bus* of in die meervoud *volgepakte busse*:

gelykvol biste (busse) (IJ)

Segspersone uit Prieska gebruik dikwels die adjektief *ou* as voorbepaling in die substantiefstuk:

ou brynkjeent
ou klein boertjie
ou mak perd
ou grotmense
ou man
ou vrinne

Alhoewel adjektiewe hoofsaaklik saam met lidwoorde as determineerders gebruik word, is die affektiewe gebruik van *ou*, soos die geval by die naamstukke, algemeen as voorbepaling by die substantiefstuk. In sulke gevalle word *ou* se interpretasie nie deur sy attributiewe posisie bepaal nie, maar deur die aard van die omringende konstituente (Vink 1985:136). In die volgende voorbeelde is daar nie ander adjektiewe (bv. "die verslete *ou* rok") wat die idee van ouderdom beklemtoon nie, maar word die denotatiewe interpretasie soos in die koine uit die konteks afgelei:

ou ooie
ou blou sisrokke
ou Griekwa-ouvrou (PV)

Die konnotatiewe interpretasie, soos vertedering, word deur die verkleiningsuffiks aangedui:

'n *ou* halfkroontjie (PV)
ou hysietjie (LN)

Tydens 'n gesprek oor die herkoms van die Griekwas verwys die segspersoon (met deemis, na aanleiding van die affektiewe *ou* wat as voorbepaling saam met die lidwoord gebruik word en die verkleiningsuffiks), na die kinders van gemengde huwelike deur die werkwoord *verkleur* te substantiveer:

die *ou* verkleerlingetjies (AW)

die *ou* verkleerdertjies

Soos in die koine, word *ou* ook pejoratief gebruik:

ou vylgoed (VW)

(dis) 'n *ou* kar

Kleuradjektiewe word dikwels gebruik:

daai *rooi* kar

die *wit* bult

einlik *geel* tanne

die *rooi* klip

my *swart* rok (PV)

Een segspersoon gebruik die kleuradjektief *blou* as verwysend na *lank gelede*, moontlik na analoog van die uitdrukking *een maal in 'n blou maand* met die betekenis volgens die HAT as *selde* (Odendal e.a. 1985):

blou jare gelede (JB)

Die adjektief *ander* kom dikwels in die ontlede tekste voor. Waar dit op groeperings of getalle dui, het dit semantiese kenmerke in gemeen met die kwantors, soos in die volgende voorbeeld waar *anner* verwys na 'n groep, of 'n aantal:

die *anner* mense (WA)

Sonder 'n voorbepalende lidwoord verwys *anners* na *nog genades*, of *nog seëninge*, sodat dit ook as van 'n kwantor afgelei beskou kan word:

Indien *anders* as 'n adjektief beskou word, behoort dit die gradeerbaarheidstoets te slaag, of na 'n inherente kenmerk te verwys van die naamwoord wat gekwalifiseer word, soos in *blou lug*, of dit behoort predikatief gebruik te kan word, soos in *die blou lug > die lug is blou*. Die gebruik van *ander* soos in die voorbeelde hierbo, slaag nie die gradeerbaarheidstoets nie; dit dui nie op inherente kenmerke nie en kan ook nie predikatief gebruik word nie. Sodra 'n konstruksie soos *die anner mense* predikatief gebruik word, verander die betekenis: *die mense is anders* het dieselfde betekenis as *die anderste(r) mense*, waar *anderste(r)* wel as adjektief gebruik word en op inherente gemoedskenmerke dui.

Hieruit blyk dit dat *anders* slegs marginaal as 'n adjektief beskou kan word - die verwantskap tussen onbepaalde telwoorde, sekere kwantore en sekere adjektiewe behoort verder ondersoek te word.

Anders as in die koine is in die ontlede tekste gevind dat *anders* soms gesubstantiveer word, onder die invloed van die Engelse *others*. In al die voorbeelde hieronder dui *anders* op getalle of groeperings, waar die afwesigheid van die lidwoord die onbepaaldheid van die konstruksie versterk:

(my kinders)...die wat lewe is mar hier in Prieska. *Anners* is nou afgesterf

(PV 765)

(die mense)...'n hele "groep". *Anners* is oppie pad dood (AW 891)

Aners is in die Rouman Katoliek *aners* is innie "church" *aners* is innie

"independant" (JR 1032)

Ook in die volgende voorbeeld word verwys na 'n groep wat deur middel van die lidwoord vir bepaaldheid gemerk is om te onderskei tussen diegene wat bou en diegene wat versierings aanbring:

Helle bou hom so...*Die anners* maak vir hom môoi blommetjies binnekant

(GP 797)

Ander word ook soos in die koine as tydsbepaling gebruik:

die anner dag (WA)

Daar is reeds verwys na die verbreide gebruik van *hele*, byvoorbeeld as geheelaanduider. In die volgende voorbeelde word dit soos in die koine as adjektief gebruik:

die *heel* dag (LN)
die *hele* nag

Die adjektief *hoog* word in die volgende voorbeelde attributief en in die stellende trap, saam met 'n graadbepaling, gebruik:

(is) bietjie *hoë* Engels

en in die vergrotende trap saam met die graadbepaling *bietjie*, maar met die graadbepaling *baie* ook bygevoeg as versterking, soos ook in die koine *dis 'n bietjie baie moeilik*:

(is) bietjie baie *hoger* Afrikaans (JR)

In die volgende voorbeeld word drie voorbepalings gebruik: 'n lidwoord, 'n adjektiefstuk met 'n graadwoord en 'n voltooid verleden deelwoord *gekalwerde*. Die uitdrukking, wat eufemisties gebruik word en verband hou met die hubaarheid van 'n vrou, is vir die nie-dialekspreker ondeursigtig:

'n *kort gekalwerde* koei (WA)

Komplekse konstruksies soos die drie voorbeelde hierbo het selde voorgekom. In die volgende voorbeeld word 'n adjektief saam met 'n graadwoord en onbepaalde lidwoord as voorbepalings gebruik:

'n *baie groot* man

In die volgende konstruksie word 'n onbepaalde lidwoord, 'n adjektief, 'n onbepaalde telwoord en 'n verdere adjektief as voorbepaling gebruik:

'n *ou paar plat* velskoens (PV)

Die genitiefsvorm as voorbepaling in die substantiefstuk

Name as voorbepalings kom dikwels voor as deel van genitiefskonstruksies:

die Jood se land (AW)

Adam Kok se agterruiter (KW)

Le Fleur se span (AW 891)

Abram Stockenstrom Le Fleer se volk (AW)

'n Maatnaamwoord as voorbepaling in die substantiefstuk

Kombinasies van substantiefstukke kom nie dikwels in die tekste voor nie en waar dit wel voorkom, is dit gewoonlik as soortnaamwoord plus substantiefstuk, d.w.s. 'n sintagma as voorbepaling en nie net 'n lekseem nie:

'n beker koffie (PV)

daai skottel brood (AW)

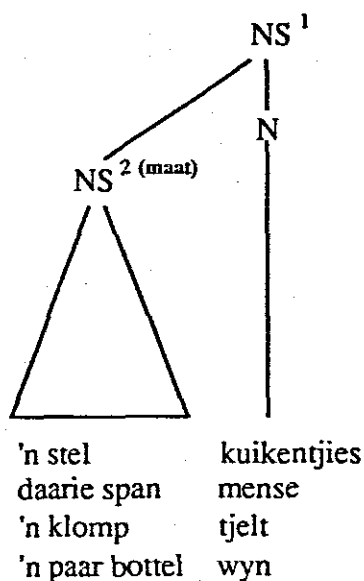
Die lidwoord dui die onbepaaldheid van die soortnaamwoordstuk aan:

'n stukkie brood

Die aanwysende voornaamwoord dui op bepaaldheid:

daai bottel sierdeeg

In die volgende gevalle dui NS² 'n ongespesifiseerde maat of hoeveelheid aan:

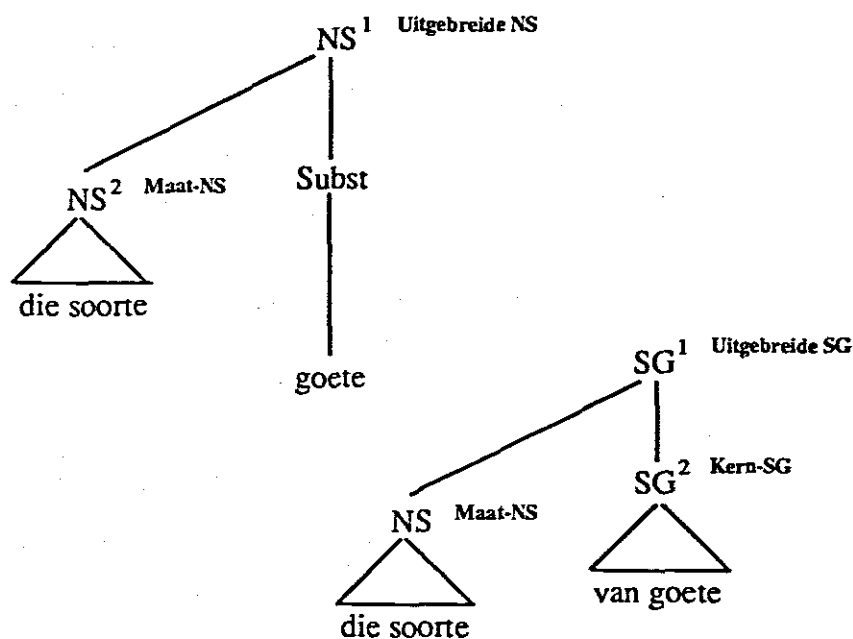
In die naamwoordstuk *'n kwaai soort bees* dien die maatnaamwoordstuk *'n kwaai soort* om die tipe bees waarvan daar sprake is, verder te onderskei van ander tipes beeste:

[NS¹ [NS² 'n kwaai soort] bees] (AW)

Uitdrukkings soos *daai soorte van goete* word soos in die voorbeeld hieronder geredeliker as *daai soorte goete* deur segspersone gebruik:

Kleerlinge en [NS¹ [NS² *daai soorte*] *van goete*]] (AW)

Volgens Ponelis (1979:160) hou dié konstruksie wat ook in die koine voorkom, verband met NS+NS-konstruksies wat aan Engelse uitwerking toegeskryf kan word. Deur die toevoeging van die setsel word die naamwoord tot setselgroep herontleed, en die uitgebreide naamwoordstuk gevolglik tot uitgebreide setselgroep:

(1) Die nabepalings by substantiefstukke

'n Betreklike konstruksie as nabepaling in die substantiefstuk

Die meeste betreklike konstruksies in die ontlede tekste bestaan, soos in die koine, uit 'n kernnaamwoordstuk plus 'n nabepalende betreklike bysin.

Die betreklike konstruksie is in die koine uit 'n anaforiese oogpunt in wese 'n gelykstellende konstruksie omdat die antesedent-naamwoord na die naamwoord van die kernnaamwoordstuk terugverwys. Dieselfde patroon is in die ontlede tekste gevind:

daai spore wat hille die pēre gary het mee (KW 625)

'n rooi jet wat so opstaan (WA 585)

die liedjie wat daai oudjie woo gesê het (WA 593)

die sierdeeg wat sy wil weer knie (WA 547)

Een van die respondente gebruik die volgende konstruksie, waarskynlik as gevolg van 'n verspreking:

daar is ... mense sos wat die klerlinge is (biekie hoër standardse gehad het).
(GM 992)

Daar is ook gevind dat die patroon van 'n betreklike konstruksie as nabepaling, anders as in die koine, ook op ander konstruksies oorgedra word, byvoorbeeld bysinne wat op die oog af na betreklike bysinne lyk, maar waar *wat* 'n voegwoord met dieselfde betekenis as *dat* is:

(ONDUIDELIK) vannie blank mense, *wat ik vemô:re ok sô is* (AW 860)

(deur die blankes *dat* ek vanmore so siek is)

By sommige sinskonstruksies waar 'n mens soos in die koine 'n betreklike voornaamwoord sou verwag, gebruik die spreker ander voegwoorde. Al die voorbeelde is vervat in 'n vertelling van die *hokmeisie* wat *geoeroe* word, sodat die konstruksies as plegstatige verwysings beskou kan word, soos in die koine *die pligte die jy nalaat..*, of *die foute die jy maak...*:

allie waters *daar sy soe deergaan* (LN 705)

die slang *die daar innie water is* (LN)

Die volgende konstruksie is ook bekend in die koine, soos in *dom mense...dís nou met wat ek moet werk*, waar die uitdrukking vir affek gemarkeer is:

daai oeroe, (dis nou) *met wat ek vir haar skoenmak* (LN 703)

In plaas van adjunkte van plek en tyd wat dien as antesedente van bywoordelike betreklike bysinne, word *wat* gebruik in die ontlede tekste gebruik:

die deerkie *wat hy moet eit* (KW)

(*waar* hy moet eit)

daai tyd *wat hy weggegaan het*

(*toe* hy weggegaan het)

daai dag *wat hulle ..hulle sien hom nie* (KW 710)

daai môre *wat ek hom mos ythal* (715)

dis daai tyd *dat hy die boegoewater eet* (KW 721, ook 24)

In die vorige hoofstuk is daarop gewys dat betreklike voornaamwoorde soos *wat, waarvoor, daarvoor* en (vir) *wie* 'n oorgang vorm na die kategorie voegwoorde, aangesien betreklike voornaamwoorde - soos die geval is met voegwoorde - aandui dat 'n bysin saam met 'n hoofsin gebruik word. Die voornaamwoorde verwys anafories na die naamwoorde en verrig dus 'n voegwoordelike funksie.

Die volgende voorbeelde kom nie in die koine voor nie. Op die oog af lyk dit of die spreker *wat* as 'n voegwoord gebruik en nie as 'n betreklike voornaamwoord wat anafories na die naamwoord terugverwys nie en die persoonlike voornaamwoorde (*hom, ek*) word dus as anaforiese verwysing ingevoeg. Andersyds kan die invoeging van die persoonlike voornaamwoorde deur die spreker as 'n sterker markeerder van die objek of subjek beskou word:

daai ou *wat die Jood hier HOM gestier het* (AW 891)

die stert *wat ek HOM hier hou* (PV 820)

die ertappels *wat so groot is as EK my kop is*

Die betreklike voornaamwoord word soms weggelaat:

daai outjie (-) *da eit die skool eit is* (AW)

In die volgende voorbeelde word die referent, net soos by die bepaalde lidwoorde, geïndividualiseer en onderskei van ander moontlike referente deur middel van die betreklike bysin:

die broeke *wat ons geleik het* (GM 654)

die namme ... *wat (ons) nou sjee* (GM 651)

die kjeeners *wat dit gedoen het* (WA 601)

die sluier..*wat jy om jou nek draai* (WA 597)

die liedjie *wat daai oudjie woo gesê het* (WA 593)

'n Infinitiefkonstruksie as nabepaling in die substantiefstuk

Baie min infinitiefkonstruksies is in die ontlede teksgedeeltes as nabepalings by naamwoordstukke gevind. Waar dit wel voorgekom het, word dit soos in die koine gebruik:

sê vir die mense *om 'n volk te word* (AW)

die dood *om te sterwe* (GR)

'n Naamwoordsin as nabepaling in die substantiefstuk

Volgens Ponelis (1979:455) kom 'n naamwoordstuk plus nabepalingsin tot stand deurdat die predikaat saam met die naamwoordsin wat daarmee verbind is, omgesit word tot 'n komplekse naamwoordstuk met die predikaat as kernnaamwoord en die naamwoordsin as nabepaling, soos in:

Dat die film geld verdien het, is nuus
Die nuus *dat* die film geld verdien het ...

Die meeste bysinkerstruksies in die tekste toon hierdie patroon, maar met die verskil dat *lat* in plaas van *dat* as voegwoord gebruik word:

die ding *lat ek reeds gesê het jy's nie reg nie* (WA)

Lat word ook soms in Griekwa-Afrikaans gebruik waar 'n mens in die koine die tydsadjunk *toe* sou gebruik:

daai tyd *lat julle grootgeword het* (WA)

Dit is opmerklik dat voegwoorde soos *sodat*, *omdat* of *totdat*, waar *dat* 'n deel van die stam vorm, glad nie voorkom nie en dat *lat* as 'n spreektaalvariant van dié voegwoorde gebruik word:

tol die miesies *lat hy binne-in daai ou man se skoot val* (KW)

sê vir die volk *lat God kan vir julle 'n volk wees* (AW)

dis die ding *lat ek reeds sê jy's nie padvaardig nie* (KW)

Slegs een voorbeeld is in die ontlede teksgedeeltes gevind waar 'n vorm soortgelyk aan die voegwoord *totdat* gebruik word, naamlik die tydsadjunk *toe* wat met *tot* geassimileer en saam met die spreektaalvariant van *dat* gebruik word:

sit saam met die volk *toet lat jy hoeners kry* (PV)

("...totdat die hoenders huietoe kom" - idiomatiese uitdrukking)

'n Setselgroep as nabepaling in die substantiefstuk

Die setselgroepe wat as nabepalings in substantiefstukke optree, markeer bepaalde semantiese relasies tussen naamwoorde, naamlik as lokaliteit, herkoms, assosiasie, besit, deel van 'n geheel, oorsaak en gevolg:

Lokaliteit:

'n man *aan onse kant* (GM)
die sierdeeg *in die skottel* (WA)
die slang *in die water* (PV)

Assosiasie:

die moeilike *aan my kant* (GR)

Herkoms:

'n ander kerk *van ons* hier (JR)
die Kleurlinge *van die Kaap*

Deel van 'n geheel:

die hele vleiskant *van die lammers* (PV)

Oorsaak en gevolg:

die sjelt *van die bok* (WA)
die warm *vannie droogte* (AW)

Volgens Ponelis (1979:151-2) vorm die setselgroep met *van* 'n sterk parallel met die genitiëfsvorm; hy wys daarop dat "hoe swaarder die naamwoordstuk, hoe eerder verskyn dit in die *van*-vorm". Hiervolgens word voorkeure by die genitiëfsvorm bepaal deur die persoonlike voornaamwoorde eerste te plaas, gevolg deur name, substantiefstukke met voorbepalings, substantiefstukke met nabepalings, met uiteindelik die betreklike konstruksies as voorkeur vir *van*-nabepalings.

Die ontlede tekste toon dieselfde patrone, naamlik dat die persoonlike voornaamwoorde (soos in *ons/hy sel/julle se voormense*) voorkeur toon vir genitiëfskonstruksies bo *van*-nabepalings:

my neef (eerder as "die neef van my")

haar kinnars
jou werk (PV)

Name neem ook eerder die genitiefsvorm bo 'n *van*-nabepaling. Uit die konteks van voorbeelde soos die volgende is dit duidelik dat Fauresmith vir hierdie spreker as die sentrum geld, met Jagersfontein as ondergeskik. Die semantiese kenmerk is dus ook dié van assosiasie:

Fauresmith se Jaersfontein (AW)
(teenoor: *die Jaersfontein van Fauresmith)

As aanduiding van assosiasie:

die stam se kant (AW)

As deel van 'n geheel:

die water se borrel (LN)
die lammertjies se sterc (PV)

Partitiefkonstruksies, of deelbepalings, dui deelversamelings aan van 'n groter versameling. Ponelis (1979:136) ontleed versamelingsbepalings as predetermineerders, maar wys daarop dat dit ook as naamwoordstukke beskou kan word. Hiervolgens word sinne soos *baie van die besittings* afgelei van *baie besittings* [*van die besittings*], sodat die partitiefkonstruksie as nabepaling by die naamwoordstuk optree.

Volgens De Stadler (1982:76,147) kan setselgroepstatus toegeken word aan *van* en die naamwoordstuk wat daarop volg, sodat die setselgroep 'n nabepaling word in 'n (uitgebreide) naamwoordstuk waarvan die kernnaamwoordposisie nie altyd gevul is nie.

Die volgende is voorbeelde uit die teks, waar die kern nie eksplisiet nie maar as ellips aangedui word:

een (-) *van die Griekwaplase*
een (-) *van die tarentale*
toe't (-) *van die mannetjies* horn gegooi mit die klip
twee (-) *van my vroumense* lewe nog

Waar *baie* 'n deel van die konstruksie vorm, word dit gepromoveer tot die naamwoordstuk, alhoewel dit by implikasie steeds 'n partitiefskonstruksie is:

baie (-) van daai mense

baie (-) van sy mans

'n Naamstuk as nabepaling in die substantiefstuk

'n Substantief en naam as stapelvorm

Die volgende is 'n stapelvorm met 'n endosentriese konstruksie, omdat die substantief en naam 'n gemeenskaplike semantiese onderbou het:

next mand Februarie (GM)

'n Pleknaamstuk as nabepaling by 'n substantiefstuk:

die distrik Fooriesmit (AW)

die naam Preezfontein (KW)

die plaas Bultfontein (GM)

'n Persoonsnaamstuk as nabepaling wat korreleer met 'n betreklike bysin:

Die volgende voorbeelde word soos in die koine gebruik:

Haar ounoi, Bellie Venter (GR 696)

'n ounoi, Bellie Venter

Sy ma, Mieta Maarman

My mense, die Maarmanse (GR 699)

Die semantiese onderbou van bogenoemde nabepalings kan skematies soos volg uiteengesit word:

NS	NS
<i>Substantiefstuk</i>	<i>Naamstuk</i>
<i>Algemeen</i>	<i>Spesifiseer, identifiseer of presiseer funksies binne die naamstuk</i>
<i>persoon</i>	<i>meer informasie oor persoon</i>
'n ounoi	Bellie Venter
<i>tydperk</i>	<i>meer informasie oor tydsaspek</i>
next mand	Februarie
<i>gebied/area</i>	<i>meer informasie oor staat/plaas/dorp</i>
die distrik	Fooriesmit

(2) Die herhaling van elemente in die substantiefstuk

In 'n NS¹ + NS²-konstruksie waar herhalings plaasvind, bestaan daar 'n disjunktiewe verhouding tussen die twee naamwoordstukke. Hierdie patroon het dikwels en by al die respondente voorgekom, waar die tweede naamwoordstuk gebruik word as verdere spesifisering van die naamwoordstuk, sodat die konstruksies as eksosentries beskou kan word:

NS ¹	NS ²
(na) <i>die kerk toe,</i>	<i>die jaarliks toe (GM)</i>
<i>die ster,</i>	<i>darie nagster (LN)</i>
<i>'n skilpadjie,</i>	<i>darie soort skilpadjie (LN)</i>
<i>'n jong meid,</i>	<i>harde jongmeid (PV)</i>

Die tweede NS het soms 'n betekenisinhoud wat slegs uit die gesprekskonteks afgelei kan word. In die volgende voorbeeld word verwys na die *hokmeisie*, wie se status by die aanvang van haar menstruele siklus vanaf *meisie* na *grootmeisie*, of *jongmeisie* bevorder word. Die konstruksie is endosentries omdat die twee naamwoordstukke semanties ekwivalent is:

dan word sy 'n *grootmeisie, jongmeisie (LN)*

(3) Die substantiefstuk *die woord* in vaste uitdrukkings

Die substantiefstuk *die woord* het verskeie kommunikasieverwante betekenisse in Griekwa-Afrikaans en word vryelik saam met kommunikasiewerkwoorde soos *sê* en *spreek* gebruik.

In voorbeelde soos die volgende bestaan daar 'n verband tussen die werkwoord en substantiefstuk, soos in *gee* [*'n bevel*], waar die substantiefstuk herontleed word tot die simplekse werkwoord *beveel*:

spreek die woord (in plaas van net *spreek*)

In die volgende voorbeelde word die substantiefstuk *die woord* in verbinding met *sê* as groepwerkwoord geabsorbeer sodat die segsman dit as 'n meer formele stylvariant kan gebruik, ten einde dit te onderskei van meer simplekse teenhangers:

wat *sê* jy *die woord*

sal *die woord* *sê*

ons *sê die woord* om te *sê* (IJ 738)

In uitdrukkings soos die volgende is *woord* deel van die substantiefstuk, wat met 'n bepaalde betekenis gebruik word:

Soos in die koine:

wragtag, op *my woord* (PV)

kan ons nie *daai woord* verstaan nie

die soet woordjies wat hei vir hille in die mond gesit hit (SJM 940)

As verwysend na *kennis* of *soos ek die saak ken*:

kry bietjie beter *die woord* (VW)

is nou natierlik *my woord*

As verwysend na *die agtergrond van die saak*:

die woorde van die Griekwa-sake kom uit (JB)

As verwysend na woorde met trefkrag:

die spreeklike woorde

(4) Die voorkoms van geykte Nederlandse substantiefstukke

Uitdrukkings met 'n Nederlandse oorsprong, soos "hygend hert" word in die koine affekties gebruik. In die ontlede tekste het baie min sulke vorme voorgekom, waar dit nie vir spesiale affek gemarkeer is nie, maar deel van die segsman se spreektaal is.

Volgens die WAT (Schoonees 1961) word na iemand van Europese afkoms, of na 'n blanke, deur veral Kleurlinge (as 'n ouer vorm van taalgebruik) verwys as o.a. 'n *Duitsman*, 'n verouderde vorm van Nederlands, asook *Duisman* of *Diesman*, wat van eersgenoemde afgelei is. In vroeë Afrikaans is die vorm *Duister* in plaas van Duitser ook gebruik, 'n vervorming wat deur metatesis ontstaan het. Die Griekwa segspersoon gebruik die volgende vorm:

die duusman (LN)

Daar is reeds verwys na die bekende Afrikaanse vorme van die volgende uitdrukking, naamlik *op dees aarde*, *op die aarde* en *op de aarde*. Die volgende verouderde gebruiksvorm is slegs een keer aangetref:

op der aarde!

Die volgende is verouderde vorme wat soortgelyk is aan die Engelse *these*, Duitse *diese* en Nederlandse *dese*:

dietse goed (PV)

op dese dag

Volgens die WAT (Schoonees 1961) is *gaf* die verlede tyd van die Nederlandse *geven*. In Afrikaans word *gaaf*, benewens as attributiewe adjektief, ook in die digterlike sin gebruik, met die betekenis *gawe*, soos in *Skone gaaf van God gegewe*. In die teks word *gaf* waarskynlik na aanleiding van laasgenoemde gebruik, naamlik *sy gaf - dit wat hy gee*. Die oorsprong van die vorm *engaf* is nie duidelik nie, maar word deur die spreker in plegstatige verwysings gebruik:

dankie vor al *sy gaf*

dankie vir *die engaf* (PV)

'n Ander respondent gebruik die vorm soos dit algemeen in die koine gebruik word:

Vader seën *hierie gawe* (GP)

Die respondent verwys na sy leeftyd met die verouderde Nederlandse vorm *leven*:

die levestyd

Die volgende gebruiksvorm verwys na die nageslag, of kleinkinders, se erfdeel, waar *kinneren* die ou Nederlandse meervoudsvorm vir *kinders* is:

die kinskinnegront

Volgens die HAT (Odendal e.a. 1985) is *daler* 'n afkorting van *riksdaalder*, die vroeë muntstuk wat deur die NOIK in die Kaapkolonie in omloop gebring is. Die volgende uitdrukking is soortgelyk aan die koine *'n pond 'n dag*, waar NS¹ die kern is en NS² 'n tydperk aandui:

word *'n daler 'n dag* betaal (HM - Prieska)

(5) 'n Substantiefstuk met 'n kern uit Khoens

Slegs 'n paar voorbeelde van substantiefstukke met 'n kern uit Khoens is teëgekom:

'n masetsi ('n kort gekalwerde koei - 'n hubare vrou)

die *nabassas* (term wat gebruik word by die inisiëring van 'n jong meisie)

daai *oeroe* ('n middel wat tydens die inisiëringsproses gebruik word)

5.5 SAMEVATTING

In hierdie hoofstuk is die sintagmatiese bou van die naamwoordstuk en die ontledingsbeginsels wat gevolg is vir die beskrywing van naamwoordstukke in Griekwa-Afrikaans, uiteengesit. 'n Breedvoerige beskrywing is gegee van die naamwoordstukke wat in die ontlede tekste voorgekom het.

Daar is gewys op verskille en ooreenkomste tussen Griekwa-Afrikaans en die koine en die kompleksiteit van naamwoordstukke is kortliks bespreek. Hierdie aspekte word

breedvoerig in Hoofstuk 6 bespreek waar die hipoteses, wat verband hou met die naamwoordstuk in Griekwa-Afrikaans, getoets word.

Daar is ook tot die gevolgtrekking gekom dat sekere aspekte van die naamwoordstuk verder ondersoek behoort te word, te wete die beskrywing van getalsomskrywers as element van die telwoordstuk, en die verwantskap tussen onbepaalde telwoorde, sekere kwantore en sekere adjektiewe.

DIE TOETS VAN DIE HIPOTEESES

6.1 INLEIDING

6.2 OOREENKOMSTE EN VERSKILLE TUSSEN GRIEKWA-AFRIKAANS EN DIE KOINE

6.3 DIE KOMPLEKSITEITSGRAAD VAN NAAMWOORDSTUKKE IN GRIEKWA-AFRIKAANS

6.4 INHERENTE VARIASIE EN DIE GEOGRAFIESE TIPERING VAN GRIEKWA-AFRIKAANS

6.1 INLEIDING

Die volgende vier hipoteses word in hierdie hoofstuk getoets volgens die prosedure wat in afdeling 1.5 uiteengesit is:

Eerste hipotese: Griekwa-Afrikaans en die koiné kan as twee afsonderlike dialekte van Afrikaans onderskei word op grond van verskillende gebruikspatrone by die voornaamwoorde en naamwoordstukke.

Tweede hipotese: Griekwa-Afrikaans, as 'n gesproke vernakulervorm van Afrikaans, vertoon minder komplekse sintaktiese patrone as die gesproke koiné en geskrewe Standaardafrikaans.

Derde hipotese: Die gebruik van voornaamwoorde in Griekwa-Afrikaans word gekenmerk deur inherente variasie ten opsigte van drie gebruikspatrone:

- vroulike geslagsonderskeid, soos in *syl hy is my ma*,
- die *goed*-konstruksie, soos in *pa! pa-goed*;
- die besitlike konstruksie, soos in *sy se goed! hy se goed! hom goed*.

Vierde hipotese: Afsonderlike spraakgebiede kan in Griekwa-Afrikaans onderskei word.

6.2 OOREENKOMSTE EN VERSKILLE TUSSEN GRIEKWA-AFRIKAANS EN DIE KOINE

In hoofstukke 4 en 5 is met betrekking tot die gebruik van voornaamwoorde en naamwoordstukke deurgaans op die ooreenkomste en verskille tussen Griekwa-Afrikaans en

die koine gewys. In hierdie afdeling word die verwantskap tussen die twee dialekte objektief getoets aan die hand van die volgende hipotese:

Griekwa-Afrikaans en die koine kan as twee afsonderlike dialekte van Afrikaans onderskei word op grond van verskillende gebruikspatrone by die voornaamwoorde en die naamwoordstukke.

6.2.1 Die klassifikasie van die lekseme en sintagmas

Ten einde te bepaal watter onderskeide daar bestaan tussen Griekwa-Afrikaans en die koine, word die beskrywings van hoofstuk 4 (die voornaamwoordelike stelsel in Griekwa-Afrikaans) en hoofstuk 5 (die naamwoordstuk in Griekwa-Afrikaans) in hierdie afdeling gebruik as basis vir die ontleding wat op twee vlakke geskied, naamlik op leksikale vlak, waar die gebruik van die voornaamwoorde ontleed word, en op sintagmatiese vlak, waar die gebruik van die verskillende tipes naamwoordstukke ontleed word. Daar word in tabelvorm aangedui watter van die lekseme en sintagmas in Griekwa-Afrikaans voorkom, watter in die koine voorkom en of enige van die lekseme en sintagmas in slegs een van die twee dialekte voorkom.

Verder word eksemplaries gekyk na 'n aantal semantiese verskille tussen Griekwa-Afrikaans en die koine wat nie soos die hoofkorpus data op objektiewe wyse verantwoord kan word nie, aangesien fyn genuanseerde betekenisbetrekkinge in Griekwa-Afrikaans dikwels vir die nie-dialekspreker ondeursigtig is.

Laastens word die geldigheid van die hipotese oor die verwantskap tussen Griekwa-Afrikaans en die koine deur middel van die objektiewe verrekening van die tabelle getoets.

6.2.2 Uiteensettings van ooreenkomste en verskille tussen Griekwa-Afrikaans en die koine

Tabel 1: DIE VOORNAAMWOORDE: OOREENKOMSTE EN VERSKILLE TUSSEN GRIEKWA-AFRIKAANS EN DIE KOINE OP LEKSIKALE VLAK

	GA	Koine	Net in GA	Net in Koine
<u>Die Bepaalde Voornaamwoorde</u>				
<u>Subjekvorme</u>				
<u>P1. Ev</u>				
Ek	+	+		
Ekke	+	+		
<u>P2. Ev</u>				
Jy	+	+		
'n Mens (= jy generies gebruik)	+	+		
U	+	+		
<u>P3. Ev (manlikevorm)</u>				
Hy	+	+		
Dit	+	+		
<u>P3. Ev (vroulike vorm)</u>				
Sy	+	+		
Hy: geslagaanduidend	+	-	+	
Hy: affekties gebruik	+	+		
Dit	+	+		
<u>P3. Ev (onsydig)</u>				
Dit	+	+		
Hy	+	+		
<u>P1. Mv</u>				
Ons	+	+		
<u>P2. Mv</u>				
Julle	+	+		
Vokatief+hulle	+	+		
<u>P2</u>				
U-hulle	+	+		

	GA	Koine	Net in GA	Net in Koine
<u>P3. Mv</u>				
Hulle	+	+		
Vokatief+hulle	+	+		
Hul	+	+		
Sy	+	-	+	
<i>Objeksvorme</i>				
<u>P1. Ev</u>				
My	+	+		
<u>P2. Ev</u>				
Jou	+	+		
'n Mens (<i>jou</i> = generies gebruik)	+	+		
<u>P2. Ev</u>				
U	+	+		
<u>P3. Ev</u> (manlik)				
Hom	+	+		
Dit	+	+		
<u>P3. Ev</u> (vroulik)				
Haar	+	+		
Dit	+	+		
Hom : geslagaanduidend	+	-	+	
Hom : affekties	+	+		
<u>P3. Ev</u> (onsydig)				
Dit	+	+		
Hom	+	+		
<u>P1. Mv</u>				
Ons	+	+		
<u>P2. Mv</u>				
Julle	+	+		
Vokatief+hulle	+	+		
<u>P2. Mv</u>				
U	+	+		

	GA	Koine	Net in GA	Net in Koine
U+hulle	+	+		
<u>P3. Mv</u>				
Hulle	+	+		
Vokatief+hulle	+	+		
Hul	+	+		
Hom	+	-	+	
<i>Wederkerende voornaamwoorden</i>				
<u>P1. Ev</u>				
Myself	+	+		
My	+	+		
<u>P2. Ev</u>				
Jouself	+	+		
Jou	+	+		
<u>P2. Ev</u>				
Uself	-	+		+
U	-	+		+
<u>P3. Ev</u>				
Homself	+	+		
Hom	+	+		
<u>P3. Ev</u>				
Haarself	-	+		+
Haar	-	+		+
<u>P1. Mv</u>				
Onself	-	+		+
Ons	+	+		
<u>P2. Mv</u>				
Julleself	-	+		+
Julle	-	+		+
<u>P2. Mv</u>				
Uself	-	+		+
U	-	+		+
<u>P3. Mv</u>				
Hulleself	-	+		+

	GA	Koine	Net in GA	Net in Koine
Hulle	-	+		+
<i>Wederkerige voornaamwoorde: Meervoud</i>				
Ons - mekaar	+	+		
Julle - mekaar	+	+		
U - mekaar	-	+		+
Hulle - mekaar	+	+		
<i>Besitlike voornaamwoorde</i>				
<u>P1. Ev</u>				
My	+	+		
My se	+	-	+	
<u>P2. Ev</u>				
Jou	+	+		
Jou se	+	-	+	
<u>P2. Ev</u>				
U	+	+		
U se	+	-	+	
<u>P3. Ev</u>				
Sy	+	+		
Hy se	+	-	+	
Hom	+	-	+	
<u>P3. Ev</u>				
Haar	+	+		
Sy	+	-	+	
Hy se	+	-	+	
<u>P3. Ev</u>				
Sy	+	+		
<u>P1. Mv</u>				
Ons	+	+		
Ons se	+	-	+	
<u>P2. Mv</u>				
Julle	+	+		
Julle se	+	-	+	

	GA	Koine	Net in GA	Net in Koine
<u>P2. Mv</u>				
U	-	+		+
<u>P3. Mv</u>				
Hulle	+	+		
Hul	+	+		
Hulle se	+	-	+	
Hul se	+	-	+	
Sy	+	-	+	
<i>Besitlike voornaamwoorde:Selfstandig</i>				
<u>P1. Ev</u>				
Myne	+	+		
Mynes	+	-	+	
<u>P2. Ev</u>				
Joune	+	+		
Jy s'n	+	-	+	
<u>P2. Ev</u>				
U s'n	-	+		+
U sinne	-	+		+
<u>P3. Ev</u>				
Syne	+	+		
Vokatief + s'n	+	+		
Vokatief + sinne	+	+		
<u>P3. Ev</u>				
Hare	-	+		+
<u>P1. Mv</u>				
Ons s'n	+	+		
Ons sinne	+	+		
<u>P2. Mv</u>				
Julle s'n	-	+		+
Julle sinne	+	+		
U s'n	-	+		+
U sinne	+	+		
<u>P3. Mv</u>				

	GA	Koine	Net in GA	Net in Koine
Hulle s'n	+	+		
Hulle sinne	+	+		

Aanwysende/demonstratiewe voornaamwoorde

Hierdie	+	+		
Hierie	+	+		
Dié	+	+		
Daardie	+	+		
Darie	+	+		
Daai	+	+		
Haai	+	+		
Dese	+	+		
Hieries	+	+		
Daries	+	+		
Dietse	+	-	+	
Doerie	+	+		

Betreklike voornaamwoorde

Wat	+	+		
Waarvoor	-	+		+
(vir) wie	-	+		+
Hiervoor	-	+		+
Daarvoor	-	+		+
(vir) dit	+	+		

Die Niebepaalde voornaamwoorde

Vraende voornaamwoorde

Menslik

Wie	+	+		
Wat	+	+		
Watter	+	+		
Waffer	+	+		
Watse	+	+		

	GA	Koine	Net in GA	Net in Koine
<i>Nie-menslik</i>				
Wat	+	+		
Watse	+	+		
Waffer	+	+		
Onbepaalde voornaamwoorde				
<i>Menslik</i>				
Iemand	+	+		
Niemand	-	+		+
Nie ene / een	+	+		
Elkeen	+	+		
Almal	+	+		
Algar	+	+		
Alman	+	-	+	
<i>Nie-menslik</i>				
Iets	+	+		
Niks	+	+		
Nikse	+	-	+	
Elkeen	+	+		
Almal	+	+		
Alles	+	+		
Als	+	+		
Haals	+	+		
Totaal:	102		21	23

Opsomming:

Die gebruik van 146 verskillende voornaamwoordelike lekseme in Griekwa-Afrikaans en die koine is in die voorafgaande tabel opgeteken. Uit die 146 lekseme kom 102 gemeenskaplik in Griekwa-Afrikaans en die koine voor. Verder kom 21 lekseme slegs in Griekwa-Afrikaans en 23 slegs in die koine voor.

In persentasieberekenings uitgedruk beteken dit dat bykans 70% van die voornaamwoordelike lekseme gemeenskaplik in Griekwa-Afrikaans en die koine voorkom, dat ongeveer 14% van die lekseme tiperend is van Griekwa-Afrikaans, met ongeveer 16% wat in die koine voorkom, maar nie in Griekwa-Afrikaans nie.

Wat die tipiese gebruik van voornaamwoordelike lekseme in Griekwa-Afrikaans betref, oorweeg verskille t.o.v. die *se*-konstruksie waar die koine se patroon:

Referensiële NS } *se* N
Naam

veralgemeen word tot:

Referensiële NS } *se* N
Naam
Pvnm

Wat die betreklike voornaamwoorde betref, gebruik die respondente oorwegend die vorme

Tydadjunk { *wat*

N^{instr} { *met wat*

soos in *die dag* wat ek hier kom en daai oeroe met wat ek haar nou vryf waar 'n mens in die koine 'n verskeidenheid ander lekseme in die plek van *wat* sou gebruik:

Tyadjunk { *toe*

N^{instr} beoordeelde { *waarmee*
vir wie
waarvoor

Die laaste tipiese gebruikspatroon van voornaamwoorde in Griekwa-Afrikaans is dié waar daar in die derdepersoon enkelvoud benewens die manlike vorme ook variante voorkom wat geen geslagsonderskeid aandui nie, sodat *hy* en *hom* met verwysing na manlike sowel as vroulike wesens gebruik word. Die begin van 'n soortgelyke verbreiding in die koine is te bespeur in gevalle waar *hy* en *hom* besig is om *dit* te verdring (Ponelis 1979:70, 587). Verder wys (C.) Du Plessis (1985:17) daarop dat geslagsonderskeid ook in die koine tydens affektiese gebruik opgehef word. Opsommenderwys kan dus gesê word dat die opheffing van geslagsonderskeid by die derdepersoon enkelvoud nie uniek aan Griekwa-Afrikaans is nie, aangesien dit ook in 'n mindere mate in die koine voorkom.

Dit is net in die geval van wederkerendheid wat 'n gebruikspatroon algemeen in die koine voorkom terwyl dit minder algemeen in die Griekwa-Afrikaanse tekste gebruik word. Waar die lekseem *-self* in die koine saam met alle voornaamwoordelike vorme gebruik word, is net die volgende vorme in Griekwa-Afrikaans opgeteken:

eerstepersoon enkelvoud: *my/ myself*

tweedepersoon enkelvoud: *joul jouself*

derdepersoon enkelvoud: *hom/ homself* en

eerstepersoon meervoud: *ons/ onself*

Uit die ontledings is dit duidelik dat daar verreweg groter ooreenkomste as verskille op leksikale vlak tussen Griekwa-Afrikaans en die koine voorkom.

**Tabel 2: DIE NAAMWOORDSTUKKE: OOREENKOMSTE EN VERSKILLE TUSSEN
GRIEKWA-AFRIKAANS EN DIE KOINE OP SINTAGMATIESE VLAK**

	GA	Koine	Net in GA	Net in Koine
<u>Naamstukke</u>				
Voorbepalings				
Voornaam en van	+	+		
Titel en naam	+	+		
Onbepaalde lidwoord en naam	+	+		
Bepaalde lidwoord + naam	+	+		
Bepaalde lidwoord + pleknaam	+	+		
Bepaalde lidwoord + unieke soortnaam	+	+		
Bepaalde lidwoord + weeksdag	+	+		
Bepaalde lidwoord + maandnaam	+	+		
Bepaalde lidwoord + spele	+	+		
Bepaalde lidwoord + siekte	+	+		
Bepaalde lidwoord + rangtelwoord + naam	+	+		
Bepaalde lidwoord + bynaam	+	+		
<u>Aanwysende (voornaam)woord + naam</u>				
<i>Hierdie/hieriëldië</i>				
<i>Daardie/darie/daai/doerie</i>				
: deikties	+	+		
: afstand	+	+		
: affekties	+	+		
Adjektief + naam	+	+		
Aanwysende woord + adjektief + naam	+	+		
Herhaling van elemente in naamstuk:				
: endosentries	+	+		
: eksosentries	+	+		
Nabepalings				
Setselgroepe	+	+		

	GA	Koine	Net in GA	Net in Koine
Substantiefstukke	+	+		
Betreklike bysinne	+	+		
<u>Voornaamwoordstukke</u>				
Vorbepalings				
Bepaalde lidwoord + Onbepaalde vnw <i>almal</i>	+	-	+	
Bepaalde lidwoord + Onbepaalde vnw <i>alles</i>	+	-	+	
Bepaalde voornaamwoorde <i>ons,hulle</i> + <i>almal</i>	+	+		
Bepaalde voornaamwoorde <i>ons,hulle</i> + <i>alman</i>	+	-	+	
Onbepaalde voornaamwoord <i>sulke</i> + Vnw	+	+		
Onbepaalde voornaamwoord <i>solike</i> + Vnw	+	-	+	
Onbepaalde voornaamwoord + <i>soorte van goete</i>	+	-	+	
Kwantor + Vnw <i>enige</i>	+	+		
Kwantor + Vnw <i>enige soort van</i>	+	+		
Nabepalings				
Vnw + Onbep vnw <i>alles/als</i>	+	+		
Betreklike konstruksies: Vnw + naam	+	+		
<u>Substantiefstukke</u>				
Vorbepalings				
<u>Bepaalde lidwoord + Subst</u>				
: bekendheid	+	+		
: uniekheid	+	+		
: generisiteit	+	+		
: individualisering	+	+		
Weglating van bepaalde lidwoord	+	+		
Verouderde vorm van lidwoord <i>der</i>	+	-	+	
<u>Onbepaalde lidwoord + Subst</u>				

	GA	Koine	Net in GA	Net in Koine
: onbekendheid	+	+		
: enkelheid	+	+		
: generisiteit	+	+		
Weglating van onbepaalde lidwoord				
: generisiteit	+	+		
: identifisering	+	+		
: nie-generies	+	+		
<u>Aanwysende woorde</u>				
<i>Hierdie/hierie/dié</i> + Subst				
<i>Daardie/darie/daai/haai</i> + Subst				
: deikties	+	+		
: afstand	+	+		
: affekties	+	+		
<i>Dietse</i> + Subst	+	-	+	
<u>Telwoord + Subst</u>				
Bep hooftelwoord + Subst	+	+		
Bep hooftelwoord + <i>een</i> + Subst	+	+		
: onbekendheid	+	+		
: versameling	+	+		
Bep hooftelwoord + Adjektief + Subst	+	+		
Onbep Lw+ Hooftelwoord + Subst	+	+		
Getalsomskrywer + Hooftelwoord + Subst	+	+		
Onbep hooftelwoord + Subst	+	+		
Onbep hooftelwoord + Massanaamw	+	+		
Onbep hooftelwoord + <i>bietjie</i> + Massanaamw	+	+		
<i>Bietjie</i> as maatnaamw + Subst	+	+		
<i>Bietjie</i> as adjektief + Subst	+	+		
<i>Bietjie</i> as versagtingsadjunk + Subst	+	+		
<i>Bietjie</i> as getalsomskrywer + Tydsaanduider	+	-	+	
<i>Bietjie</i> as getalsomskrywer gespesifiseer deur graadadjunk <i>so</i> + Subst.	+	+		

	GA	Koine	Net in GA	Net in Koine
graadadjunk <i>so</i> + Subst	+	+		
<i>Bietjie</i> as massabepaler gespesifiseer deur				
Aanwysende pro-adjektief <i>so 'n</i> + Subst	+	+		
 <u>Kwantor + Subst</u>				
Kwantor (<i>elkelenigelenage</i>) + Subst	+	+		
 <u>Geheelaanduider + Subst</u>				
Geheelaanduider <i>al</i> + Bep Lw + Subst	+	+		
Geheelaanduider <i>al</i> + Bep Lw (enklities) + Subst	+	+		
Geheelaanduider <i>al</i> vervang deur <i>hele</i> + Bep Lw + Subst	+	-	+	
Geheelaanduider <i>al</i> vervang deur <i>heel</i> +Bep Lw +Subst	+	-	+	
 Bep Lw/genitiëfsvorm v.d. pers vnw + <i>hele</i> + Subst	+	+		
Bepaalde Lw + Maatnaamw + Massanaamw	+	+		
Graadwoord <i>so 'n</i> (anafories) + Subst	+	+		
Graadwoord <i>so 'n</i> (anafories en demonstratief) +Subst	+	+		
Graadwoord <i>so 'n</i> + Adjektief + Subst	+	+		
Graadbepaling <i>net</i> + Graadwoord <i>so 'n</i> + Subst	+	+		
Graadbepaling <i>so</i> + Onbep Lw +Maatnaamw +Subst	+	+		
Graadwoord <i>sulke</i> + Subst	+	+		
Graadwoord <i>solike</i> + Subst	+	-	+	
Graadwoord <i>sokke</i> + Subst	+	+		
Graadwoord <i>soeke</i> + Subst	+	+		
Graadwoord <i>solke</i> + Subst	+	+		
Graadwoord <i>so</i> + Subst	+	+		
Graadbepaling <i>net</i> + <i>sukke</i> + Aanw wrd + <i>goete</i>	+	-	+	
Graadbepaling <i>net</i> + Aanw wrd + Subst	+	+		
Graadwoord <i>sulke</i> + Adj. + Massanaamw	+	+		
 Leemtewoord + Subst	+	+		

	GA	Koine	Net in GA	Net in Koine
Vraagwoorde <i>waffer, watter, watse</i> + Subst	+	+		
Besitlike vnw + Subst	+	+		
Besitlike vnw + Gesubstantiveerde Adj: affekties gebruik	+	+		
<u>NS + se + Subst:</u>				
: om besitting aan te dui	+	+		
: om verwantskap aan te dui	+	+		
: om assosiasie aan te dui	+	+		
: om oorsaak aan te dui	+	+		
: om geheel en deel aan te dui	+	+		
Vraende vnw <i>wie</i> + <i>se</i> + Subst	+	+		
Lidwoord + Adj + Subst	+	+		
Lidwoord + Adj (sonder finale -e) + Subst	+	+		
Adj (intensief) + Aanw wrd + Subst	+	-	+	
Bep Lw + Graadadjunk + Subst	+	+		
Lw + Genominaliseerde deeltjiewerkwoord + Subst	+	+		
Lw + Adj (intensief) + Subst	+	+		
Lw. + Adj (affektief) + Subst	+	+		
Lw + Adj (kleur) + Subst	+	+		
Gesubstantiveerde <i>anders</i> sonder Bep Lw	+	-	+	
Gesubstantiveerde <i>anders</i> gespesifiseer deur Bep Lw	+	+		
Geheelaanduider <i>hele</i> as adjektief gebruik	+	+		
Graadbepalers <i>bietjie</i> en <i>baie</i> + Adj + Subst	+	+		
Lw + AS met graadwoord as adjunk	+	+		
Lw + Graadwoord + Adj. + Subst	+	+		
Lw + Adj. + Onbep Telw + Adj.	+	+		
Genitiefsvorm: naam as voorbepaling	+	+		

	GA	Koine	Net in GA	Net in Koine
<u>Maatnaamwoord as voorbepaling:</u>				
Lw + Soortnw + Subst	+	+		
Aanw wrd + Soortnw + Subst	+	+		
NS dui ongespesifiseerde maat of hoeveelheid aan	+	+		
Maatnw as voorbepaling by kernnws	+	+		
Nabepalings				
<u>Betreklike konstruksies</u>				
Kernnwst + nabep. betrek bysin	+	+		
Gelykstellende konstruksie	+	+		
<i>wat</i> in plek van adjunkte van plek en tyd	+	+		
<i>wat</i> as voegwoord met dieselfde betekenis as <i>dat</i>	+	-	+	
Ander voegwoorde (bv. <i>daar</i>) in plek van <i>wat</i>	+	+		
Invoeging van pers vnw naas betrek. bysin	+	-	+	
Betreklike woord weggelaat	+	-	+	
Betrek. bysin individualiseer referent	+	+		
Infinitieskonstruksie as nabepaling	+	+		
Naamwoordsin met <i>lat</i> i.p.v. <i>dat</i>	+	+		
Naamwoordsin met <i>lat</i> i.p.v. <i>sodat/ omdat</i> , ens.	+	-	+	
<u>Setselfgroepe</u>				
: om lokaliteit aan te dui	+	+		
: om assosiasie aan te dui	+	+		
: om geheel en deel aan te dui	+	+		
: om oorsaak en gevolg aan te dui	+	+		
: om herkoms aan te dui	+	+		
<u>Genitiesvorme</u>				
: by name	+	+		
: om assosiasie aan te dui	+	+		
: om geheel en deel aan te dui	+	+		
<u>Partitieskonstruksies</u>				

	GA	Koine	Net in GA	Net in Koine
Kern in naamwoordposisie nie gevul nie	+	+		
<u>Naamstuk as nabepaling</u>				
Subst en naam as stapelvorm	+	+		
Pleknaamstuk as nabepaling	+	+		
Persoonsnaamstuk wat korreleer met betrek bysin	+	+		
Herhaling van elemente in Substantiefstuk	+	+		
Totaal	123		18	-

Opsomming:

Die gebruik van 141 verskillende naamwoordelike sintagmas in Griekwa-Afrikaans en die koine is in die voorafgaande tabel opgeteken. Uit die 141 sintagmas kom 123 gemeenskaplik in Griekwa-Afrikaans en die koine voor. Verder kom 18 sintagmas slegs in Griekwa-Afrikaans voor, terwyl daar geen sintagmas opgeteken is wat slegs in die koine voorkom nie.

In persentasieberekenings uitgedruk beteken dit dat bykans 87% van die naamwoordelike sintagmas gemeenskaplik in Griekwa-Afrikaans en die koine voorkom, en dat ongeveer 13% van hulle tiperend is van Griekwa-Afrikaans.

Wat die tipiese gebruik van naamwoordelike sintagmas in Griekwa-Afrikaans betref, is daar verskille t.o.v. beide die voorbepalings en nabepalings in die naamwoordstuk opgeteken.

Voorbepalings in die voornaamwoordstuk

Wat die onbepaalde voornaamwoorde betref, gebruik die respondente dikwels die vorm *so*, soos in *so soorte van goete*, waar 'n mens in die koine eerder *sulke* sou gebruik, soos in *sulke soorte van goete*. Verder gebruik die respondente ook die vorm *solike*, soos in *solike dinge*, wat waarskynlik 'n versmelting van *so* en *sulke* is, in variasie met *sulke*.

Voorbepalings in die substantiefstuk

Die respondente gebruik oorwegend die vorm *hele* waar 'n mens in die koine *al* sou gebruik, soos in *heel die mense* > *al die mense*. Soos by die voornaamwoordstuk, word *solike* ook gereedelik in verbinding met substantiewe gebruik, soos in *solike moeilikgyte*.

Nabepalings in die naamwoordstuk

Wat die betreklike konstruksie betref, gebruik die respondente oorwegend die betreklike woord *wat* soos in *vannie blanke mense wat ek so siek is*, of *die deerkie wat ek moet uit*, of *daai dag wat ek hulle gesien het*, waar 'n mens in die koine 'n ander lekseem in die plek van *wat* sou gebruik:

Griekwa-Afrikaans

Die koine

Betreklike woord *wat*

Voegwoord	<i>dat....</i>
Adjunk van plek	<i>waar....</i>
Adjunk van tyd	<i>toe....</i>

By naamwoordsinne as nabepalings gebruik die respondente oorwegend die spreektaalvariant *lat*, soos in *hy tol die miesies lat hy val*, of *dis die ding lat ek gesê jy's nie padvaardig nie*, of *sê vir die volk lat God vir julle 'n volk kan wees*, waar 'n mens in die koine 'n verskeidenheid ander lekseme sou gebruik:

Griekwa-Afrikaans

Die koine

Voegwoord *lat....*

	<i>dat...</i>
	<i>sodat....</i>
Voegwoorde	<i>omdat....</i>
	<i>totdat....</i>

'n Verdere tipiese gebruikspatroon van naamwoordstukke in Griekwa-Afrikaans is waar die onbepaalde voornaamwoord *alman*, soos in *ons alman wat hier woon*, as kern in die voornaamwoordstuk gebruik word waar 'n mens in die koine die onbepaalde voornaamwoord *almal* sou gebruik.

Daar is geen voorbeelde opgeteken van sintagmas wat uitsluitlik in die koine en nie in Griekwa-Afrikaans voorkom nie.

Uit die ontledings hierbo kan afgelei word dat daar verreweg groter ooreenkomste as verskille op sintagmatiese vlak tussen Griekwa-Afrikaans en die koine voorkom.

6.2.3 Semantiese verskille tussen Griekwa-Afrikaans en die koine

Die volgende eksemplariese voorbeelde van naamwoordstukke is uit die ontlede tekste opgeteken wat in Griekwa-Afrikaans met ander betekenisse as in die koine gebruik word, of só gebruik word dat dit vir die nie-dialekspreker ondeursigtig is:

die jaarliks : 'n jaarlikse kerklike byeenkoms

'n groot mak Zoela: 'n volwasse, beskaafde Zulu-man

die ou groot Griekwa: 'n bejaarde, volwasse Griekwa-man

skoon Griekwas: Griekwas met 'n suiwere afkoms

loutere Griekwas: dieselfde betekenis as *skoon Griekwas*

die Hof Pariment magistraat: die magistraatshof

'n groot star: 'n groot klomp mense bymekaar

jou hele kjenners: al jou kinders

die vrou se hele bedoel: die vrou se lewensuitkyk

die volle voorwaardes: die volle waarheid

jou ygelaatheid: jou astrantheid

'n lykstasie: 'n lykstoet

julle se vrymanne: julle vryers

'n arm geslag: 'n geslag met min voorregte

die skoon waarheid: die suiwer waarheid

'n maklike waarheid: iets wat maklik geglo kan word

die los kare: motorkarre wat nie aan die plaaslike inwoners behoort nie

die toe bottel: 'n warmfles

die nageboude plasie: 'n plasie wat later aangelê is

hartseerlike verhale: verhale wat seermaak

'n hopelose punt: 'n saak wat nie beredder kan word nie

daai goddelike man: 'n godsman (soos 'n dominee)

volle mens: 'n volwasse persoon

'n stomp veiletjie: 'n kort sluier

gelykvol biste: busse stampvol passasiers gelaai

'n soveeltjie: 'n pensioentjie

'n kort gekalwerde koei: 'n hubare vrou

die sluier (om jou nek): 'n serp

die spreeklike woorde: woorde met trefkrag

die woorde (van die Griekwasake kom uit): die agtergrond van die saak word bekend gemaak.

Soos reeds aangedui, is die bostaande voorbeelde slegs informatief van aard omdat dit weens die fyn genuanseerde betekenisverskille tussen Griekwa-Afrikaans en die koine nie op objektiewe wyse verantwoord kan word en derhalwe nie by die hoofkorpus data ingesluit is nie.

6.2.4 Gevolgtrekkings oor ooreenkomste en verskille tussen Griekwa-Afrikaans en die koine

In hoofstukke 4 en 5 is met betrekking tot die gebruik van voornaamwoorde en naamwoordstukke deurgaans op die ooreenkomste en verskille tussen Griekwa-Afrikaans en die koine gewys. In hierdie afdeling word die verwantskap tussen die twee dialekte objektief getoets aan die hand van die volgende hipotese:

Griekwa-Afrikaans en die koine kan as twee afsonderlike dialekte van Afrikaans onderskei word op grond van verskillende gebruikspatrone by die voornaamwoorde en die naamwoordstukke.

Daar moet uiteraard beduidende ooreenkomste tussen twee lekte bestaan voordat hulle as dialekte van dieselfde taal beskou kan word, maar daar moet uiteraard ook beduidende verskille tussen hulle bestaan voordat hulle as afsonderlike dialekte van dieselfde taal gereken kan word.

Teenstrydig met 'n klaarblyklike persepsie dat daar aansienlike verskille tussen Griekwa-Afrikaans en die koine voorkom, is dit uit die ontledings duidelik dat daar oorweldigende ooreenkomste op sowel leksikale as sintagmatiese vlak tussen Griekwa-Afrikaans en die koine by gebruikspatrone in die naamwoordkonstruksie voorkom sonder dat daar beduidende verskille voorkom.

'n Moontlike verklaring vir die genoemde ooreenkomste is dat die koine iewers in die verlede beduidend beïnvloed is deur 'n vroeëre vorm van Griekwa-Afrikaans. In hierdie verband sê Den Besten (1987:86) dat die Kaapse Khoen en die slawe 'n pidgin-vorm van Afrikaans gepraat het en alhoewel die taal van die koloniste nooit in 'n pidgin ontwikkel het nie, hulle kontak met die Khoen en die slawe gelei het tot die kreolisering van die

spreektaal. Davids (1990:10) onderskryf hierdie siening en sê dat *the simplified grammar and syntax of Afrikaans would suggest an influence of the Khoe-Khoen and the slaves, whose languages have simplified grammatical structures. Their grammatical structures, with the dialects of the lower class Hollanders, together probably resulted in the development of the grammatical structures and forms which make Afrikaans so different from modern Dutch.*

Dit blyk dus uit die voorgaande vergelyking van voornaamwoordelike lekseme en naamwoordstukke dat die hipotese, naamlik dat Griekwa-Afrikaans en die koine as twee afsonderlike dialekte van Afrikaans onderskei kan word, nie as geldig aanvaar kan word nie.

6.3 DIE KOMPLEKSITEITSGRAAD VAN NAAMWOORDSTUKKE IN GRIEKWA-AFRIKAANS

6.3.1 Ondersoeke na kompleksiteit in Griekwa-Afrikaans

Volgens (H.G.W.) Du Plessis (Van Rensburg 1984:97) word die naamwoordstukke van Griekwa-Afrikaans gekenmerk deur 'n geringer mate van kompleksiteit as dié van Standaardafrikaans. In hierdie verband verwys hy na "...Bernstein se kodeteorie, nl. dat die taal van die middelklasspreker (in vergelyking met die Britse laerklasspreker) 'n hoër mate van sintaktiese kompleksiteit vertoon...". Hy wys daarop dat Van den Broeck (1983:115) meer aspekte by sy ondersoek betrek as Bernstein, wat fokus op sosiale klasse as enigste sosiale veranderlike, en sê dat studies oor die sosiale korrelasies van sintaktiese variasie van die standpunt uitgaan dat "the lower social classes use more simple, the upper more complex syntactic structures".

Ten einde te bepaal of die voorbepalings tot die naamwoord in Griekwa-Afrikaans sintakties minder kompleks is as in Standaardafrikaans, meet Du Plessis (Van Rensburg 1984:125) die lengte van N-eenhede (wat die hele NS insluit) in gesproke Griekwa-Afrikaans teenoor geskrewe Standaardafrikaans en bevind dat die gemiddelde lengte van 'n N-eenheid in Griekwa-Afrikaans "effens laer" is. Na aanleiding hiervan kom hy tot die gevolgtrekking dat die gesproke Griekwa-Afrikaans van 'n laerklasspreker sintakties minder kompleks sal wees as die taalgebruik van 'n hoërklasspreker in Standaardafrikaans. Uit voorgaande en uit studies in Engels en Vlaams (waarvan hy kortliks melding maak), bevind Du Plessis:

- ..."dat sintaktiese vereenvoudiging optree as sneller vir sintaktiese kompleksiteit as balans en dat die teenpool van sintaktiese kompleksiteit sintaktiese eenvoud is" (Van Rensburg 1984:96) en formuleer hy sy sogenaamde kompensasiëbeginsel;
- dat gesproke taal 'n kleiner mate van sintaktiese kompleksiteit vertoon as byvoorbeeld formele, geskrewe taal - dat dit vir Afrikaans anders sal wees, blyk onwaarskynlik (Van Rensburg 1984:176);
- dat sintaktiese kompleksiteit in hoër mate 'n registerverskynsel is; om die ondersoek verder te voer, behoort daar volgens hom gekyk te word na die verband tussen sintaktiese kompleksiteit en gespreksonderwerp, meetbare sosiale studies, die graad van formeelheid, ens. (Van Rensburg 1984:175).

6.3.2 Die begrip kompleksiteit soos in hierdie ondersoek vervat

Die kompleksiteitsgraad van 'n naamwoordstuk word vir die doeleindes van dié ontleding bepaal op grond van die aantal paradigmas wat die naamwoord in die kern van die konstruksie voorafgaan, of op grond van die kombinasie van paradigmas en sintagmas wat dit voorafgaan of wat daarop volg.

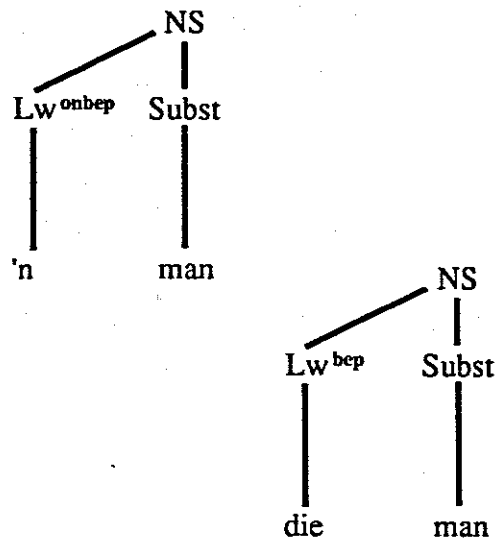
Die kompleksiteitsgraad van drie tipes naamwoordstukke word bespreek, naamlik:

- naamwoordstukke met substantiewe as kern
- naamwoordstukke met name as kern
- naamwoordstukke met voornaamwoorde as kern.

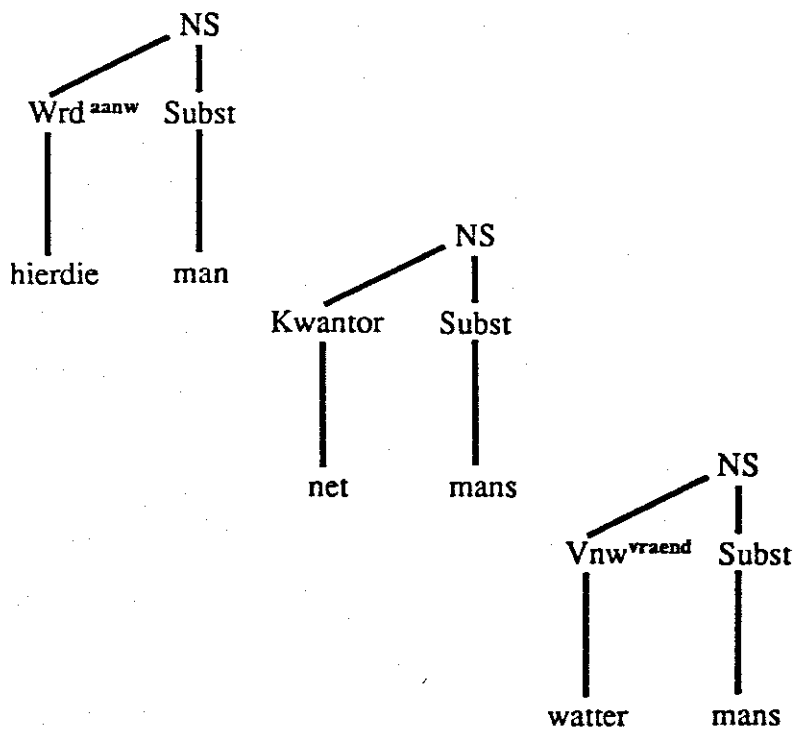
Die bogenoemde kompleksiteitsgrade word vervolgens aan die hand van substantiefstukke uiteengesit, maar geld ook vir naamstukke en voornaamwoordstukke.

Drie grade van kompleksiteit word onderskei:

1. 'n naamwoordstuk wat deur 'n onbepaalde of bepaalde lidwoord voorafgegaan word en wat gevolglik net vir bepaaldheid of onbepaaldheid semanties gemarkeer is, soos:

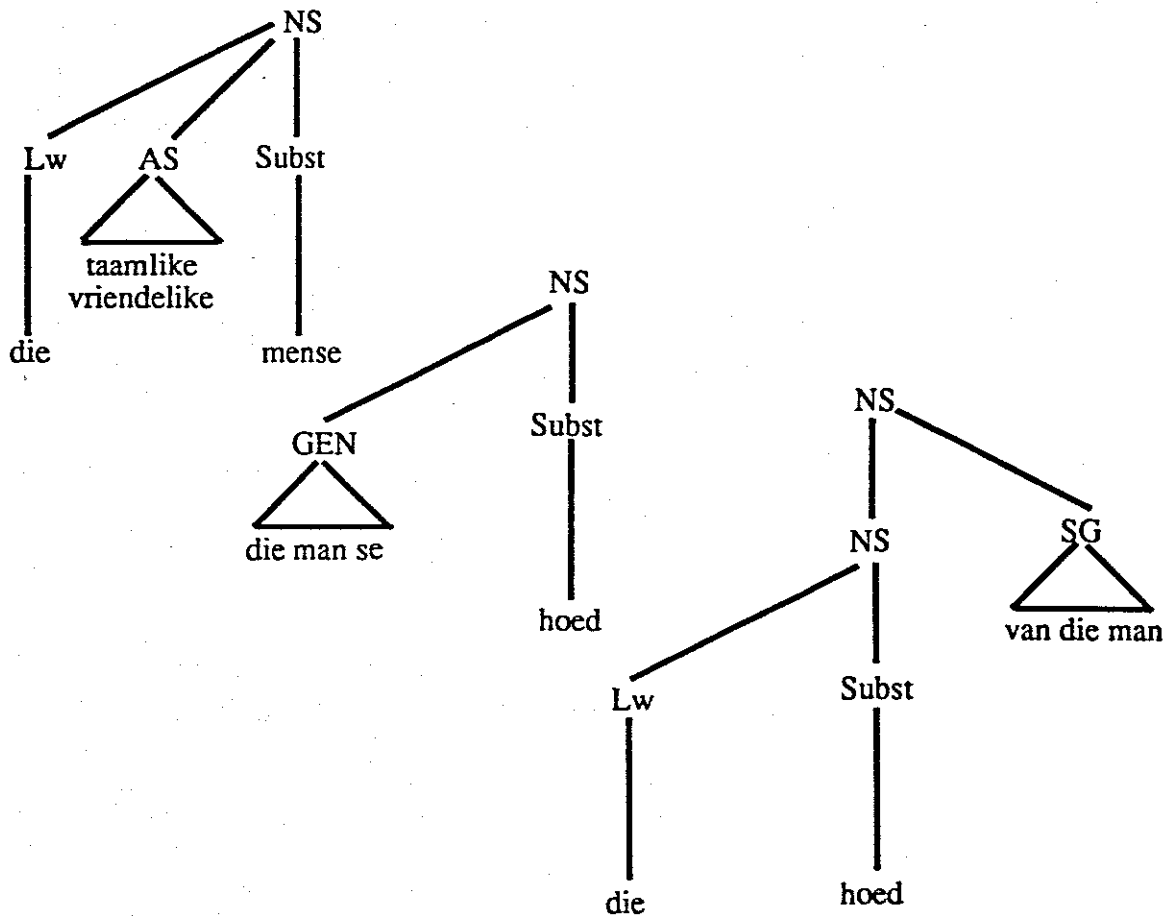
2. 'n naamwoordstuk wat deur 'n paradigma of kombinasie van paradigmas soos 'n aanwysende woord, kwantor, vraende voornaamwoord of adjektief voorafgegaan word en wat as 'n kernnaamwoordstuk getipeer kan word, soos:

Hoewel paradigmas soos aanwysende woorde, kwantors, telwoorde en adjektiewe nie aanleiding gee tot sintagmaties kompleksere naamwoordstukke as 'n naamwoordstuk soos *die*

man nie, is hulle semanties meer gemarkeerd omdat 'n aanwysende woord soos *hierdie*, byvoorbeeld, benewens die semantiese kenmerk [+bekend], ook nog die kenmerk [+naby] of die kenmerk [+voorkeur] kan hê. Naamwoordstukke met hierdie graad van kompleksiteit word dus op grond van hulle groter semantiese geladenheid as meer kompleks gereken as dié van die eerste graad van kompleksiteit.

3. Die mees komplekse naamwoordstuk is een waar die naamwoord in die kern van die konstruksie deur 'n kombinasie van paradigmas en sintagmas voorafgaan word, of voorafgegaan en gevolg word, soos:

6.3.3 Register- en stylfaktore by die bepaling van kompleksiteitsgrade

Daar is reeds vroeër in hierdie ondersoek verwys na register- en stylfaktore (vgl. hoofstuk 3), asook na Du Plessis (Van Rensburg 1984:175) se siening dat die bespreking van

sintaktiese kompleksiteit, met verwysing na die mondelinge vertellinge teenoor geskrewe Afrikaans bloot 'n aanduiding is van sintaktiese kompleksiteit as register- of stylverskynsel.

In hoofstuk 3 is gewys op die verband tussen "register" en "styl". Du Plessis (1987b:19-22) verwys na 'n uiteensetting van styl as 'n skaal van formaliteit wat op elke formaliteitsvlak korreleer met sistematiese fonologiese, grammatiese en leksikale verskille. Hy onderskei vyf style (of grade van formaliteit), naamlik intieme, kasuele, konsultatiewe, formele en kil style. Hierdie vlakke van formaliteit hou weer verband met die verhouding tussen gespreksgenote.

Volgens Du Plessis (Van Rensburg 1984:22) verwys register na die aard van die sosiale situasie, soos die beroepsvlak van 'n taalgebruiker, terwyl kodewisseling verband hou met die wisseling wat een spreker in 'n gesprek toepas tussen variëteite van dieselfde taal.

Daar is ook in hoofstuk 3 verwys na Webb (in Botha e.a. 1989:429-430) se onderskeiding tussen 'n formele en informele styl; Webb wys daarop dat ook gepraat word van 'n bevrore styl, onderhoudstyl, intieme styl, ens. 'n Formele styl impliseer dat die spreker sy eie taalgebruik monitor en praat volgens die eise van "korrekte" taalgebruik, terwyl hierdie selfmonitering by 'n informele styl afwesig is, sodat laasgenoemde morfologies en sintakties gekenmerk sal word deur minder komplekse vorme. Volgens Webb is styl 'n variëteit wat met 'n bepaalde situasie gekoppel geraak het, en register 'n variëteit wat met 'n bepaalde, gespesialiseerde aktiwiteit geassosieer geraak het, soos kanseltaal of bendetaal.

Sowel 'n stuk geskrewe Afrikaans as gesproke taalgebruik kan na aanleiding van Du Plessis en Webb se sieninge as formeel gekenmerk word. As gevolg hiervan is vir die bepaling van die kompleksiteitsgraad van naamwoordstukke slegs transkripsies of gedeeltes van transkripsies gebruik wat as informeel getipeer kan word.

6.3.4 Die stel van 'n hipotese oor die kompleksiteitsgraad van naamwoordstukke in Griekwa-Afrikaans

Aan die hand van die kriteria hierbo uiteengesit, word die volgende hipotese in hierdie afdeling getoets:

Griekwa-Afrikaans toon as gesproke vernakulervorm van Afrikaans minder komplekse sintaktiese patrone as die gesproke koine en geskrewe Afrikaans.

6.3.5 Die geselekteerde tekste

Die geldigheid van hierdie hipotese word getoets deur middel van 'n vergelykende ontleding van die kompleksiteitsgraad van naamwoordstukke wat in dieselfde stylarde gebruik is deur sprekers van onderskeidelik Griekwa-Afrikaans, koine Afrikaans en Kaapse-Vernakuler Afrikaans.

Verder word 'n gedeelte van die bekroonde Afrikaanse roman Toorberg (Van Heerden 1986) vir kontroledoeleindes ontleed, omdat dit as geskrewe Standaardafrikaans 'n formeler register as die drie gesproke tekste verteenwoordig. Die kompleksiteitsgraad van naamwoordstukke daarin vervat, behoort aan die lig te bring hoe vergelykbaar die data van gesproke teksgedeeltes werklik is.

6.3.6 Die databasis wat uit die teksgedeeltes geëkserpeer is

Die databasisse vir ontleding is soos volg opgestel:

- 'n getranskribeerde teks van gesproke taal in Griekwa-Afrikaans,
- 'n getranskribeerde teks van gesproke taal in koine Afrikaans,
- 'n getranskribeerde teks van gesproke taal in Kaapse-Vernakuler Afrikaans,
- 'n geskrewe teks in Standaardafrikaans.

6.3.7 Werkswyse

Die ontleding van die naamwoordstukke in die teksgedeeltes behels dat alle naamwoordstukke wat daarin voorkom, geïdentifiseer en volgens die eerste, tweede en derde grade van kompleksiteit geklassifiseer is. Daarna is persentasieberekeninge gemaak van die voorkomsvrekwensie van elke graad van kompleksiteit.

6.3.8 Die klassifikasie van naamwoordstukke

(1) Gesproke taal in Griekwa-Afrikaans

Besonderhede van respondent: Willem Adams, 'n Griekwa

Ouderdom: 77 jaar

Sosiale stand: laerklas

Opvoedingspeil: ongeskoold

Omgewing: Philippolis

Jaar van opname: 1982 (Van Rensburg 1984:575-577)

Onderwerp: 'n vertelling oor sy eskapades met 'n fiets

Gesprekstyl : spontane spraak.

'n Totaal van 87 naamwoordstukke is opgeteken.

1e graad van kompleksiteit:

'n ding

'n ding

'n hoenner

'n gat

'n koei

'n verannering

'n spenner

die hoenner

die hoennerhaan

die hoennerhaan

die hoenner

die hoenner

die hoenner

die hoenner

die hoenner

die hoenner

die hoenner

die hoenner

die hoenner

die hoenner

die hoenner

die hoenner

die hoenner

die hoenner

die grond

die nooi

die nooi

die nooi

die nooi
die nooi
die nooi
die miesies
die miesies
die miesies
die wiel
die ding
die dinges
die hok
die straat
die baaisiekelliksens
die hys
die vrou
die vrou
die mense
die sak
die baaisiekel
die gang
die bilt
die koei
die koei
die koei
die bees
die bees
die ding
die ding
die mis
die wind

58 uit 87 = 65% van al die naamwoordstukke

2e graad van kompleksiteit:

sy kop
sy nek
sy tiolet
sy plek
my oë

my nek
 jou hoenners
 'n lelike ding
 'n treespied baaisiekel
 die een pond
 die een pond tien
 die een pond tien
 een pond tien
 die selle plek
 een pond tien
 daai tyd
 daai sak
 daai Blouberg
 daai knop
 daai knop

20 uit 87 = 26% van al die naamwoordstukke

3e graad van kompleksiteit:

'n spanner van my baaisiekel
die hoenner se bek
die hoenner se nek
die miesies op dieselle plek
jou hoenner in die hok
'n dood geryde hoenner
'n gat regdeerie bees
die bees se kernaaitjiederm

8 uit 87 = 9% van al die naamwoordstukke

(2) Gesproke taal in koine-Afrikaans

Besonderhede van respondent: blanke vrou

Ouderdom: laat dertigerjare

Sosiale stand: middelklas

Opvoedingspeil: BA en onderwysdiploma, onderwyseres van beroep

Omgewing: Bellville (naby Kaapstad)

Jaar van opname: 1982

Onderwerp: haar reaksie op 'n ongeluk waarin haar seun betrokke was.

Gesprekstyl : spontane spraak

'n Totaal van 42 naamwoordstukke is opgeteken.

1e graad van kompleksiteit:

'n ongeluk
'n fratsongeluk
'n tandarts
die huis
die tafel
die deureklok
die bure
die skool
die robots
die robot
die tande
die grootste
die kind
die robots
die ambulans
die hospitaal
die wonde
die wonde
die tande
die tandarts
die tandarts
die mond
die mond
die tande
die verkeerskonstabel
die kind

26 uit 42 = 62% van al die naamwoordstukke

2e graad van kompleksiteit:

so eenuur
sy kos
haar ma
al die tande

die ou dokter
Tygerberg hospitaal
net die wonde
sy gesig
sy mond
die hele klomp
die een kind
die twee fietse

12 uit 42 = 33% van al die naamwoordstukke

3e graad van kompleksiteit:

die bure oorkant se dogtertjie

1 uit 42 = 2% van al die naamwoordstukke

(3) Gesproke taal in Kaapse Vernakuler-Afrikaans

Besonderhede van respondente: Twee Maleiers

Ouderdom: onderskeidelik laat vyftiger- en vroeë sestigerjare

Sosiale stand: middelklas

Opvoedingspeil: tersiëre diplomas; onderskeidelik 'n skoolhoof en universiteitsbibliotekaris van beroep

Omgewing: Kaapstad

Jaar van opname: 1981 (Klopper 1983:43)

Onderwerp: 'n gesprek oor die gevare verbonde aan "te maklik praat" in sekere omstandighede, in die lig van die politieke klimaat van die tyd.

Gesprekstyl : spontane spraak.

'n Totaal van 42 naamwoordstukke is opgeteken.

1e graad van kompleksiteit:

'n man
'n tyd
'n outjie
die outjie
die ouens
die dinge
die agterbank
die barber

die burokrasie

die ding

die ding

11 uit 42 = 26% van al die naamwoordstukke

2e graad van kompleksiteit:

die bleddie ding

daai nonsens

daai barber

daai een barber

daai term

jou lip

'n wit ou

daai manier

daai X en Y (persone se name)

Kaapmalai-taal

university students

daai barber

watter barber

daai Slamse outjie

Sheg Z (naam van Arabiese voorsanger)

ou X

een naweek

twee weke

daai een dag

sy hare

'n Slamse outjie

'n klomp nonsens

daai ou

daai ou

daai ding

daai ou

wie de hel

die bleddie ding

28 uit 42 = 67% van al die naamwoordstukke

3e graad van kompleksiteit:

Sheg Z se masjiet

'n wit ou *innie agterbank*
eens op 'n tyd *wat die ouens..*

3 uit 42 = 7% van al die naamwoordstukke

(4) Geskrewe teks in Standaardafrikaans

Die ontleding van 'n geskrewe teks berus op die naamwoordstukke vervat op p. 76 van Etienne van Heerden se Toorberg.

Styl: formeel.

'n Totaal van 85 naamwoordstukke is opgeteken.

1e graad van kompleksiteit:

'n bok
'n digter
'n dromer
'n kalf
'n knypbrillettjie
'n perd
'n skermutseling
'n toga
'n windbal
die Bybel
die Engelse Ryk
die Kamdeboo
die Kolonie
die Oog
die Kolonie
die Volksraad
die berg
die boeke
die boeke
die doodstraf
die Engelse
die Engelse
die Engelse

die gesprek
die geweerkolf
die grot
die hande
die Hollanders
die jongmanne
die Kakies
die kunste
die rebel
die rebellie
die regering
die skaduwee
die skouerspier
die skuld
die sonde
die stad
die stad
die stad
die tokkelos
die vloer
die wapen
die wilde-turksvy

45 uit 85 = 54% van al die naamwoordstukke

2e graad van kompleksiteit:

Ouma Magtilt
'n Engelse patrollie
'n goue horlosie
die Tien Gebooie
die Twaalf Artikels
die vreemde idees
die hele Britse Ryk
hul agterhoede
hul broeke
sy makkers
sy partuurs
sy pa

sy studeerkamer
beroerde krygskennis
eie grond
lang ryme
slap gewrigte
welsprekende advokaat

18 uit 85 = 21% van al die naamwoordstukke

3e graad van kompleksiteit:

Soois die rebel
al die vet bokvleis
die Kakies se swart spoorsnyers
die stad se vroumense
Stamabel se teleskoop
sy pa se koppigheid
Toorberg se studeerkamer
ballades oor die Engelse Ryk
die rebellie in die Kolonie
die tantes in die skaduwee
'n klomp van sy partuurs
die hart van 'n bok
die kranse van Toorberg
die rûe van die boeke
die skop van die geweerkolf
die wêreld van die sonde
sy kop wat wemel van gedagtes
Andreas wat gedigte gaan skryf het
Ou Abel, wat baie van sy pa se koppigheid geërf het
Ouma Magtilt, wat stilswyend geluister het
Soois, wat so teen die Engelse gerebeleer het

21 uit 85 = 25% van al die naamwoordstukke

(5) Resultate

Die kompleksiteitsgrade van die gesprek- en teksgedeeltes wat ontleed is, is soos volg:

Kompleksiteitgrade (%)

	Laag	Gemiddeld	Hoog
Griekwa-Afrikaans	65	26	9
Koine Afrikaans	62	33	2
Kaapse Vernakuler-Afrikaans	26	67	7
Gemiddelde %	51	42	6
<u>Toorberg-tek</u> s	54	21	25

6.3.9 Gevolgtrekkings oor die kompleksiteitsgrade van Griekwa-Afrikaans

Na aanleiding van die berekeninge wat gemaak is, word die volgende gevolgtrekkings gemaak:

1. Drie grade van naamwoordstukk kompleksiteit kom voor in die gesproke sowel as die geskrewe teksgedeeltes en nie onverwags nie, word naamwoordstukke met lae en gemiddelde kompleksiteitsgrade in alle gevalle veel meer gebruik as naamwoordstukke met die hoogste kompleksiteitsgraad.
2. Daar bestaan nie 'n beduidende verskil tussen die gesproke teksgedeeltes (51%) en die geskrewe teksgedeelte (54%) wat naamwoordstukke met 'n lae kompleksiteitsgraad betref nie. Ten opsigte van die gemiddelde kompleksiteitsgraad bestaan daar egter wel beduidende verskille tussen die gesproke teksgedeeltes (42%) en die geskrewe teksgedeelte (21%), asook ten opsigte van die hoë kompleksiteitsgrade (6% en 25% onderskeidelik).

Dié resultate, met 'n meer genuanseerde benadering tot kompleksiteit as vertrekpunt, bevestig dus Du Plessis se waarneming dat daar beduidende verskille in kompleksiteitsgraad onderskei kan word vir gesproke en geskrewe taalgebruik, en sluit aan by Webb se siening (Botha e.a. 1989:429) dat 'n informele styl morfologies en sintakties gekenmerk word deur minder komplekse vorme.

3. Die taalgebruik van die sprekers van Griekwa-Afrikaans sowel as dié van die twee sprekers van Kaapse Vernakuler-Afrikaans, word teen die verwagting in gekenmerk deur 'n groter aantal hoogs komplekse naamwoordstukke in vergelyking met die spreker van koine-Afrikaans.

Dié gevolgtrekking plaas 'n vraagteken oor die siening dat ongestandaardiseerde variëteite van 'n taal noodwendig 'n laer graad van kompleksiteit sou vertoon as byvoorbeeld die

koine, wat aan 'n veel hoër mate van standaardisering onderworpe is (vgl. Van den Broeck se siening (Van Rensburg 1984:97) dat *the lower social classes use more simple, the upper more complex syntactic structures*). Na aanleiding van hierdie gevolgtrekking kan die eerste gedeelte van die hipotese, naamlik dat Griekwa-Afrikaans as vernakulervorm van Afrikaans minder komplekse sintaktiese patrone vertoon as die koiné, voorlopig as ongeldig beskou word.

Daarenteen kan die tweede gedeelte van die hipotese, naamlik dat Griekwa-Afrikaans as vernakulervorm van Afrikaans minder komplekse sintaktiese patrone as geskrewe Standaardafrikaans vertoon, voorlopig as geldig beskou word.

Weens die beperkte omvang van die ontlede teksgedeeltes verg hierdie gevolgtrekkings egter 'n omvattender verdere ondersoek.

6.4 INHERENTE VARIASIE EN DIE GEOGRAFIESE TIPERING VAN GRIEKWA-AFRIKAANS

6.4.1 'n Agtergrondsperspektief oor variasie in taalgebruik

Die aanvanklike ondersoeke na die variasietaalkunde (vgl. Labov 1966, Sankoff 1978, Feagin 1979) het onder die naam Sociolinguistiek ingegaan op die sistematiese kovariasie van taalgebruikspatrone en maatskaplike verskynsels. In dié ondersoeke is gepoog om te bepaal of faktore soos sprekers se geslag, ouderdom, geloofsverband, etniese lidmaatskap, ens. taalgebruik beïnvloed of ten minste daarin weerspieël word. Die vertrekpunt van die ondersoeke was die idiolek, omdat variante van 'n bepaalde struktuurvorm sonder betekenisverandering afwisselend naas mekaar op patroonmatige wyse deur dieselfde spreker gebruik word. Soortgelyke ondersoeke hier te lande is dié van Klopper 1976 en 1983, Webb 1979 en Kotzé 1983. Dié bydraes het bowenal aan die lig gebring dat inherente variasie só patroonmatig is en só sterk met bogenoemde sosiale faktore korreleer dat groepe sprekers se taalgebruik as sosiolekte (sosiale dialekte) getipeer kan word.

Vanuit 'n taalsosiologiese perspektief lê ook Bernstein 1967 'n verband tussen taal en sosiale verskynsels in die formulering van sy sogenaamde agterstandshipotese ("deficit hypothesis"). Waar daar in die aanvanklike sociolinguistiek en die latere variasietaalkunde van die standpunt uitgegaan word dat alle sosiolekte en dialekte oor gelykwaardige kommunikasiepotensiaal beskik, kom Bernstein daarenteen (toespelend op Whorf 1956) tot

die gevolgtrekking dat sprekers van die werkersklas en laer middelklas weens hulle maatskaplike omstandighede konseptualiseringsprobleme ondervind wat in hulle taalbeheersing neerslag vind, en dat sprekers van die hoër middelklas vergelykenderwys oor 'n meer ontwikkelde taalbeheersing beskik as dié van die laerklasse. Vir 'n volledige kritiese vergelyking van Bernstein se agterstandshipotese en die variasietaalkunde kan Dittmar 1976 geraadpleeg word.

In ooreenstemming met die voorafgaande standpunt, beroep (H.G.W.) Du Plessis hom in die Van Rensburg-verslag (1984:97-98) op "Bernstein se kodeteorie" en Van den Broeck 1983 vir sy formulering van die kompensasiëbeginsel. Hiervolgens word gepostuleer dat die taalgebruik van laerklasssprekers sintakties minder kompleks (of eenvoudiger) is as dié van hoërklasssprekers (vgl. afdeling 6.3.1.) Terme wat in die Afrikaanse taalkunde *sine qua non* aanvaar word soos "algemeen beskaafd", "substandaard", "afwykend", "minderwaardig", deel dieselfde bedenkbare aannames as Bernstein se agterstandshipotese en word vermy in hierdie ondersoek.

6.4.2 Die begrip inherente variasie soos in hierdie ondersoek vervat

As gevolg van die beperkinge van die Van Rensburg-verslag as databasis met betrekking tot vergelykbare styl- en registerdifferensiasie by verskillende respondente, asook die beperkte omvang van individuele response, is dit nie moontlik om 'n grootskaalse variasie-ondersoek te onderneem wat op 'n omvattende kwantitatiewe ontleding van 'n verskeidenheid sprekers se taalgebruik berus nie. Daar word derhalwe 'n meer beperkte doelwit gestel, naamlik om drie spesifieke gebruiksvorme in die naamwoordkonstruksie in die taalgebruik van 'n aantal sprekers te ontleed om te bepaal of inherente variasie wel op idiolektiese vlak by elk van hulle voorkom of nie.

6.4.3 Die hipotese oor inherente variasie in Griekwa-Afrikaans

Die voorkoms van inherente variasie in Griekwa-Afrikaans word aan die hand van die volgende hipotese getoets:

Die gebruik van voornaamwoorde in Griekwa-Afrikaans word gekenmerk deur inherente variasie ten opsigte van drie gebruikspatrone:

- die goed-konstruksie, soos in *pa/ pa-goed*;
- vroulike geslagsonderskeid, soos in *hyl sy is my ma*;
- die besitlike konstruksie, soos in *sy goed/ hy se goed/ hom goed..*

Aan die hand van die data wat bekom is, word die volgende hipotese ook getoets:

Afsonderlike spraakgebiede kan in Griekwa-Afrikaans onderskei word.

6.4.4 Die selekteer van respondente

As gevolg van die beperkinge van die databasis, waarna reeds verwys is, is teksgedeeltes gekies waarin die styl van die sprekers vergelykbaar is en response oënskynlik in dieselfde register voorkom.

Daar is egter gevind dat 'n redelik komplekse reeks faktore, soos onder andere verskillende geografiese gebiede en verskillende opvoedingspeile van respondente, 'n invloed het op response wanneer soortgelyke vrae aan respondente gestel word. Aan twee respondente, een uit die Kokstad-omgewing (Griekwaland-Oos) en die ander uit die Campbell-omgewing (Griekwaland-Wes), word 'n vraag gestel oor hulle kinders, waarop hulle soos volg antwoord:

Respondent uit Campbell ('n arbeider van beroep):

"...mei vrou...ek het by hom gehet vier kjenners bas, ...een mannetjie, drie meisiekjenners - in al vier het gasterwe. ...banje mense het van affelmasie gasterwe, siek gaword en gasterwe. Hier in Kjemel bas." (p. 250)

Respondent uit Kokstad ('n onderwyser van beroep):

"meneer...my oudste dogter woon hier plaaslik...haar man het twee hiermotors...my tweede dogter, die is te Umtata. Sei is daar bestuúnderes - onder-bestuurderes vannie Russels Meubelfabriek, e...meubelwinkel. in sy spog daarmee dat sy een vannie..be..e..vroumense hier rond is wat die beste betaal word. Sy't dit ver in haar bedryf gebring." (p.54)

As gevolg van die tipe response deur die verskillende sprekers is dit nie moontlik om inherente variasie te korreleer met stylvariasie nie, en kan 'n mens derhalwe net die mees tentatiewe afleidings maak oor korrelasie tussen sprekers se opvoedingspeil en inherente variasie in hulle taalgebruik.

6.4.5 Werkswyse

Die ontleding van die teksgedeeltes behels die volgende:

1. Elke respondent se gebruik van die *goed*-vorm, voornaamwoordelike geslagsonderskeid en die *se*-konstruksie in die ontlede teksgedeeltes is geïdentifiseer.
2. Die respondente word aangedui deur middel van die nommer wat aan elkeen toegewys is, en die aantal kere wat 'n besondere vorm gebruik is, word aangetoon.
3. Daar word aangedui of bepaalde sprekers dié vorme sistematies en afwisselend gebruik, en of dit gekenmerk word deur kategoriale vermyding van die Griekwa-Afrikaanse vernakulervorm.
4. Daar word gekyk of bepaalde taalgebruikspatrone verband hou met die streek waarin die spreker woon.

6.4.6 Die databasis wat uit die teksgedeeltes geëkserpeer is

Die databasis is opgestel uit gesprekke gevoer met die volgende respondente:

Griekwaland-Oos

Groep 1: Kokstad en omgewing

- 1 Adam Johannes Booysen (90 jr), ambagsman
- 2 Cecil George de Bruyn (66 jr), onderwyser
- 3 Isaac Rose (71 jr), afgetrede beesboer
- 4 Mev De Bruyn, onderwyseres
- 5 Maria Minnies (ongeveer 60 jr), dogter van plaasvoorman
- 6 Betta Mabel Jansen (74 jr), St. 6 geslaag

Griekwaland-Wes

Groep 2: Philippolis en omgewing

- 1 Hendrik Lawerlot, bejaarde ongeskoolde werker
- 2 Hendrik Mories, bejaarde veewagter
- 3 Sampie Rolls (65 jr), ongeskoolde winkelassistent
- 4 Roos Visser, bejaarde ongeskoolde huisvrou
- 5 Kammies van Wyk (95 jr), afgetrede ongeskoolde loswerker
- 6 Willem Adams (75 jr), afgetrede ongeskoolde dambouer

Groep 3: Campbell en omgewing

- 1 Klaas van der Westhuizen (65-80 jr)
- 2 Piet van der Westhuizen (10 jr jonger as Klaas)
- 3 Gert Maarman (bejaard).

6.4.7 Die goed-konstruksie

Waar die *goed*-konstruksie in die koine as 'n versamelingsaanduiding gebruik word, soos *etgoed*, *lapgoed*, *breekgoed*, word dit in Griekwa-Afrikaans deur sommige sprekers, benewens die meervoudsbetekenis soos "daar wat *meneer-goed* gebly het", en "wie is *meneer-hulle?*", ook met enkelvoudsbetekenis gebruik. *Pa-goed* en *pa*, byvoorbeeld, kan na 'n enkele persoon verwys en nie na "my pa-hulle", of "my pa en sy mense" nie. In die besprekings wat volg word *pa* en *pa-goed* as tiperend van die *goed*-konstruksie geag en sluit vorme soos *oompie-goed* en *ta-goed* in.

Tabel 1

Groep 1: Kokstad en omgewing							
Bladsynommers	36-41	50-54	56-62	62-64	66-72	81-92	Totaal
Respondente	1	2	3	4	5	6	
-goed	-	-	-	-	-	-	-

Tabel 2

Groep 2: Philippolis en omgewing							
Bladsynommers	6-8	16-20	22-26	28-29	31-34	415-430	Totaal
Respondente	1	2	3	4	5	6	
-goed	-	-	-	-	-	-	-

Tabel 3

Groep 3: Campbell en omgewing							
Bladsynommers	36-41	291-305	378-398	geen	geen	geen	Totaal
Respondente	1	2	3	respon-	respon-	respon-	

<i>(pa)-goed</i>	4	3	-	dente	dente	dente	7
<i>ma/pa</i>	7	5	-				12

OPSOMMING:

Die volgende gebruikspatrone is in elke groep geïdentifiseer:

Groep 1 (Kokstad en omgewing):

Geen voorbeelde van die *goed*-konstruksie nie, wat dui op kategoriale vermyding van die Griekwa-Afrikaanse vernakulervorm.

Groep 2 (Philippolis en omgewing):

Geen voorbeelde van die *goed*-konstruksie nie, wat dui op kategoriale vermyding van die Griekwa-Afrikaanse vernakulervorm.

Groep 3 (Campbell en omgewing):

Respondent 1:

Uit 11 verwysings gebruik die respondent die *goed*-konstruksie 4 keer, in afwisseling naas die vorm soos dit in die koine voorkom (7 keer), byvoorbeeld:

onse *pagoed* ok, het van hom gahou

dis my *pagoed*

onse *pagoed*..

my *pa* het die taal plein gepraat

my *pa* het mooi gladde hare

my *oupa*..

my *magoed* ken hom

my *ma se pa*

my *oompie-goed*

Respondent 2:

Uit 8 verwysings gebruik die respondent die *goed*-konstruksie 3 keer, in afwisseling naas ander vorme, byvoorbeeld:

die *basgoed*

sy tagoed
my pa
my ta
my ma se ta-hulle
my vader..
die basgoed met die kameras
dag my baas

Respondent 3:

Geen voorbeelde van die *goed*-konstruksie nie. Die respondent se taalgebruik toon kategoriale vermyding van die Griekwa-Afrikaanse vernakulervorm.

Dit blyk uit die ontledings dat daar op streeksgrondslag 'n kategoriale vermyding van die *goed*-konstruksie is, aangesien Groepe 1 en 2 dié konstruksie glad nie gebruik nie, terwyl dit wel voorkom in Groep 3. Twee sprekers uit hierdie groep se taalgebruik toon inherente variasie.

6.4.8 Voornaamwoordelike geslagsonderskeid

In die koine is daar twee onderskeidings vir die voornaamwoordelike aanduiding van vroulike geslag, naamlik die gebruik van die vroulike subjekvorm *sy*, soos in "*sy* is my ma", en die vroulike besitlike vorm, soos in "*ek* is *haar* kind". Eersgenoemde word deur sommige sprekers van Griekwa-Afrikaans opgehef ten gunste van die manlike *hy*, soos in "*hy* is my ma", en laasgenoemde deur sommige sprekers ten gunste van die manlike besitlike vorm "*ek* is *sy* kind". Die vroulike objeksvorm "*ek* help *haar*" word ook soms opgehef ten gunste van manlike vorm "*ek* help *hom*".

Tabel 1

Groep 1: Kokstad en omgewing							
Bladsynommers	36-41	50-54	56-62	62-64	66-72	81-92	Totaal
Respondente	1	2	3	4	5	6	
<i>Sy</i> is my ma	1	4	2	-	10	2	19
<i>Hy</i> is my ma	-	-	-	-	-	-	-
<i>Haar</i> kind	-	2	1	-	1	1	5

Sy kind	-	-	-	-	-	-	-
Hy se kind	-	-	-	-	-	-	-
Sê vir haar	-	-	-	-	-	-	-
Sê vir hom	-	-	-	-	-	-	-

Tabel 2

Groep 2: Philippolis en omgewing							
Bladsynommers	6-8	16-20	22-26	28-29	31-34	415-430	Totaal
Respondente	1	2	3	4	5	6	
Sy is my ma	-	1	-	2	-	9	12
hy is my ma	-	-	-	-	-	5	5
haar kind	-	-	-	-	-	1	1
sy kind	-	-	-	-	-	3	3
hy se kind	-	-	-	-	-	-	-
sê vir haar	-	-	-	-	-	1	1
sê vir hom	-	-	-	-	-	-	-

Tabel 3

Groep 3: Campbell en omgewing							
Bladsynommers	245-183	291-305	378-398	geen	geen	geen	Totaal
Respondente	1	2	3	respon-	respon-	respon-	
sy is my ma	1	2	4	dente	dente	dente	7
hy is my ma	3	6	2				11
haar kind	-	-	2				2
sy kind	1	5	3				9
hy se kind	-	-	1				1
sê vir haar	-	-	1				1
sê vir hom	1	-	-				1

OPSOMMING:

Die volgende gebruikspatrone is in elke groep geïdentifiseer:

Groep 1 (Kokstad en omgewing):

Die respondente se taalgebruik toon kategoriale vermyding van die Grickwa-Afrikaanse vernakulervorm.

Groep 2 (Philippolis en omgewing):

Respondente 1 tot 5 se taalgebruik toon kategoriale vermyding van die Griekwa-Afrikaanse vernakulervorm.

Respondent 6:

Gebruik beide die Griekwa-Afrikaanse vernakulervorm en die vorm wat in die koine voorkom. Hierdie is voorbeelde van inherente variasie:

Hy (Let Pampier) praat die taal
gaan saam met *sy* (haar) ma dorp toe
Hy (*sy*) en *sy* (haar) ma..
kan hoor aan *haar* taal..
sy is 'n Griekwa..

Groep 3 (Campbell):

Ook by hierdie groep is daar verskille in die sprekers se gebruik van vorme wat voornaamwoordelike geslagsonderskeid aandui:

Respondente 1 tot 3 gebruik beide die Griekwa-Afrikaanse vernakulervorme en die vorme wat in die koine voorkom. Hierdie is voorbeelde van inherente variasie:

Hy's 'n wedevrou
Hy (die vrou) het 'n Bantoe getrou..
Hy had manne gehad..
Hy, die vrou..
..jong vrou.. *sy* is bas
Sy's 'n Griekwa
die groot dogter het nog *sy* man..
ek het by *hom* (haar) vier kinders gehad..

Respondent 3 gebruik aldrie vorme van *haar/sy/hy* se kind, terwyl die ander twee respondente slegs die vorm "sy kind" gebruik - respondent 3 se taalgebruik toon inherente variasie.

Respondente 1 en 3 se taalgebruik toon kategoriale vermyding van òf die een vorm (sê vir *haar*) òf die ander vorm (sê vir *hom*).

6.4.9 Besitlike vorme

Die attributiewe besitlike voornaamwoorde, as teenhanger van die persoonlike voornaamwoorde, word in die koine gebruik as "sy boek", of "ons boek". In Griekwa-Afrikaans word hierdie vorme deur sommige sprekers vervang met die *se*-konstruksie, soos in "hy *se* kind", of "ons *se* kind", d.i. besitlike voornaamwoord + naamwoord, in variasie met persoonlike voornaamwoord + *se* + naamwoord.

Tabel 1

Groep 1: Kokstad en omgewing							
Bladsynommers	36-41	50-54	56-62	62-64	66-72	81-92	Totaal
Respondente	1	2	3	4	5	6	
sy kind	3	4	-	6	4	1	18
hy se kind	5	-	-	-	2	-	7
hom kind	-	-	-	-	2	1	3
hulle goed	1	1	-	-	1	4	7
hulle se goed	3	-	1	-	3	-	7
ons goed	-	5	-	-	-	3	8
ons se goed	1	-	2	-	4	11	18

Tabel 2

Groep 2: Philippolis en omgewing							
Bladsynommers	6-8	16-20	22-26	28-29	31-34	415-430	Totaal
Respondente	1	2	3	4	5	6	
sy kind	3	8	2	2	-	7	22
hy se kind	-	-	-	-	-	-	-
hom kind	-	-	-	-	-	-	-
hulle goed	-	1	-	-	-	-	1
hulle se goed	1	-	-	-	-	5	6

<i>ons</i> goed	-	-	-	-	-	-	-
<i>ons se</i> goed	-	2	-	-	-	-	2

Tabel 3

Groep 3: Campbell en omgewing							
Bladsynommers	245-283	291-305	378-398	geen	geen	geen	Totaal
Respondente	1	2	3	respon-	respon-	respon-	
<i>sy</i> kind	6	3	8	te	te	te	17
<i>hy se</i> kind	3	1	2				6
<i>hom</i> kind	-	-	-				-
<i>hulle</i> goed	-	-	3				3
<i>hulle se</i> goed	-	1	-				1
<i>ons</i> goed	-	-	-				-
<i>ons se</i> goed	6	-	-				6

OPSOMMING:

Die volgende gebruikspatrone is in elke groep geïdentifiseer:

Groep 1 (Kokstad en omgewing):

Respondente 1, 5 en 6 gebruik beide die Griekwa-Afrikaanse vernakulervorme en die vorme wat in die koine voorkom van "*sy/ hy* is my ma" - hierdie is voorbeelde van inherente variasie.

Die ander respondente se taalgebruik vertoon kategoriale vermyding van of die een vorm of die ander vorm ("*hulle/ hulle se* goed, *ons/ ons se* goed").

Groep 2 (Philippolis en omgewing):

Vyf van die respondente se taalgebruik vertoon kategoriale vermyding van die Griekwa-Afrikaans vernakulervorm "*hy sel hom* kind".

Drie van die respondente se taalgebruik vertoon kategoriale vermyding van òf die een vorm òf die ander vorm ("*hulle/ hulle se goed*").

Slegs een respondent gebruik die Griekwa-Afrikaanse vernakulervorm "*ons se goed*".

Groep 3 (Campbell en omgewing):

Respondente 1 tot 3 gebruik beide die Griekwa-Afrikaanse vernakulervorm en die vorm wat in die koine voorkom (*sy/ hy se kind*).

By die ander gebruiksvorme word òf die een vorm òf die ander vorm gebruik.

6.4.10 Gevolgtrekkings oor inherente variasie en die geografiese tipering van Griekwa-Afrikaans

In teenstelling met die objektiewe navorsingsmetode wat in hierdie ondersoek gebruik is om bepaalde hipoteses te toets deur teenbewyse daarvoor te probeer vind, lyk dit asof daar in die Van Rensburg-verslag, steunende op Bernstein 1967 en Van den Broeck 1983, 'n versweë hipotese is wat nie op objektiwiteit berus of deur middel van deduktiewe navorsingshipoteses getoets is nie, en wat die navorsers as geldig probeer bewys.

As gevolg van die navorsingsmetode wat hier gevolg is, is dit moontlik om op grond van teenbewysvoering die volgende afleidings te maak:

1. Uit die berekeninge wat gemaak is, kan die eerste hipotese, naamlik dat die gebruik van voornaamwoorde in Griekwa-Afrikaans deur inherente variasie ten opsigte van sekere gebruikspatrone gekenmerk word, voorlopig as slegs gedeeltelik geldig beskou word, aangesien sommige sprekers se taalgebruik inherente variasie vertoon en ander s'n nie.
2. Uit dieselfde berekeninge blyk die tweede hipotese voorlopig geldig te wees, naamlik dat die Kokstad-gebied, die Philippolis-gebied en die Campbell-gebied as afsonderlike spraakgemeenskappe beskou kan word op grond van die sprekers se voornaamwoordelike gebruikspatrone. Hierdie afleidings bevestig daarby die voorlopige aannames wat in

afdelings 2.4 en 4.2 gemaak is en wat in die Van Rensburg-verslag pertinent gestel word (1984:48, 670, 749), naamlik:

- dat die Griekwas nie 'n homogene taalgemeenskap of geografiese groep is nie;
- dat verskille in gebruiksvorkomste van sekere voornaamwoordelike patrone toegeskryf kan word aan faktore soos skoolopleiding, opvoedingspeil en sosiale kontak.

3. In aansluiting by Nieuwoudt (1992:166) word 'n verdere afleiding gemaak, naamlik dat nie al die variante wat in Griekwa-Afrikaans geïdentifiseer is, aan sosiale faktore toegeskryf kan word nie, aangesien geografiese geïsoleerdheid daartoe bygedra dat verouderde vorme behoue gebly het, en verder dat taalkontak (taalbeïnvloeding) ook 'n belangrike rol speel.

Ten spyte van die bevindinge wat in hierdie ondersoek gemaak is, moet daar in gedagte gehou word dat die aantal voorbeelde in elke respondent se taalgebruik te gering is om vaste afleidings oor inherente variasie te maak. Die bevindinge in dié verband kan dus slegs as tentatief beskou word.

GEVOLGTREKKINGS

7.1 SAMEVATTING

7.2 BESLUIT

7.3 BEGRENsing

7.1 SAMEVATTING

In hierdie verhandeling is bepaalde aspekte beskryf van die naamwoordkonstruksie in Griekwa-Afrikaans, 'n vername niestandaarddialek van Afrikaans waaraan daar nog min gewerk is. Die ontledings berus op ortografiese transkripsies van die dialek soos vervat in die Van Rensburg-verslag en is bedoel as 'n bydrae tot 'n ewewigtiger benadering waarvolgens alle variëteite van Afrikaans as taalkundig gelykwaardig beskou word.

Die taalkundige gegewens wat bekom is, is eerstens gebruik om bepaalde aspekte van die naamwoordkonstruksie in Griekwa-Afrikaans taalkundig te beskryf, en tweedens om 'n aantal hipoteses oor die verwantskap tussen Griekwa-Afrikaans en die koine hipoteties-deduktief te toets.

Nadat die motivering vir die ondersoek in die eerste hoofstuk aangebied is, is daar in die tweede hoofstuk 'n oorsig gegee van die kultuurhistoriese agtergrond tot Griekwa-Afrikaans.

In die derde hoofstuk is die semantiese kenmerke van naamwoorde waarop hierdie ontleding berus, uiteengesit, asook die nie-linguistiese faktore wat by die ontledings betrek is.

In die vierde hoofstuk is die voornaamwoordelike sisteem van Griekwa-Afrikaans ontleed aan die hand van die semantiese kriteria wat in hoofstuk drie uiteengesit is. Die databasisse wat uit die Van Rensburg-verslag geëkserepeer is vir die taalkundige beskrywings in dié en ander hoofstukke is vir kontrole-doeleindes as addenda 1 en 2 vervat.

In die vyfde hoofstuk is die sintagmatiese bou van die naamwoordstuk in Griekwa-Afrikaans beskryf.

In hoofstuk ses is 'n aantal hipoteses getoets oor die verwantskap tussen Griekwa-Afrikaans en die koine. Daar is eerstens tot die gevolgtrekking gekom dat daar by die

naamwoordkonstruksie oorweldigende ooreenkomste op sowel leksikale as sintagmatiese vlak tussen Griekwa-Afrikaans en die koine voorkom sonder dat daar beduidende verskille is. Tweedens is gevind dat die taalgebruik van die sprekers van Griekwa-Afrikaans teen die verwagting in gekenmerk word deur 'n groot aantal hoogs komplekse naamwoordstukke. Dié gevolgtrekking plaas 'n vraagteken oor die siening dat die ongestandaardiseerde variëteite van 'n taal noodwendig 'n laer graad van kompleksiteit sou vertoon as byvoorbeeld die koine wat aan 'n hoër mate van standaardisering onderworpe is. Verder is gevind dat sommige sprekers se taalgebruik inherente variasie vertoon en ander s'n nie. Laastens is gevind dat die Kokstad-gebied, die Philippolis-gebied en die Campbell-gebied as afsonderlike spraakgemeenskappe beskou kan word op grond van die sprekers se voornaamwoordelike gebruikspatrone.

7.2 BESLUIT

Inaggenome die relatiewe geringe verskille wat in hierdie ondersoek by die naamwoordkonstruksie in Griekwa-Afrikaans en die koine aan die lig gekom het, is dit 'n ope vraag of daar in die geval van Griekwa-Afrikaans en die koine van twee afsonderlike dialekte gepraat kan word - wat impliseer dat die aard van die koine noulettende verdere ondersoek regverdig, aangesien hy benewens sy Dietse kenmerke, klaarblyklik meer "inheemse" kenmerke vertoon as wat algemeen aanvaar word.

7.3 BEGRENsing

Weens die beperkte omvang van die ontlede teksgedeeltes in die Van Rensburg-verslag behoort algemene gevolgtrekkings oor Griekwa-Afrikaans, en oor die verwantskap tussen Griekwa-Afrikaans en die koine met omsigtigheid gemaak te word.

Aangesien die segspersone in die Van Rensburg-verslag almal van die ouer geslag is, kan die gevolgtrekkings wat gemaak is, nie as tiperend van alle sprekers van Griekwa-Afrikaans beskou word nie. Sprekers van die jonger geslag se taalgebruik kom waarskynlik as gevolg van skoolbywoning en die invloed van die massamedia nog meer ooreen met die koine as dié van die ouer geslag (vgl. die besprekings in afdelings 2.4 en 4.3.2).

BIBLIOGRAFIE

- Badenhorst, P.J. 1985. *Voorbepalers in Afrikaans: Volgorde en funksie*. In: Kongresreferate van die Linguistevereniging van Suider-Afrika. Julie 1985.
- Bailey, N. & Shuy, R. 1974. New ways of analyzing variation in English. Washington DC: Georgetown University Press.
- Bernstein, B. 1967. Everyday problems and the child with learning difficulties. New York: J. Day & Co.
- Bernstein, B. & Henderson, D. 1972. *Social class differences in the relevance of language to socialization*. In: Fishman, J.A. Advances in the sociology of Language II. The Hague: Mouton.
- Beukes, E.M.M. 1981. Die valensie van adjektiewe vir graadwoorde in Afrikaans. Ongepubliseerde M.A.-verhandeling. Universiteit van Stellenbosch.
- Bosman, D.B., Van der Merwe, I.W. & Hiemstra, M.A. 1984. Tweetalige woordeboek. Kaapstad: Tafelberg Uitgewers.
- Botha, T.J.R. (Red.). 1989. Inleiding tot die Afrikaanse Taalkunde. Pretoria: Academica.
- Botha, W.J. & Odendal, F.F. 1989. *Hierdie DIE*. In: Suid-Afrikaanse Tydskrif vir Taalkunde. Vol. 7, no. 4.
- Brink, A.P. 1991. *Monitor*. S.A.U.K. radio-onderhoud. 15 Mei 1991.
- Carstens, W.A.M. 1981. *Oor taalkundige verwysing*. In: Kongresreferate van die Linguistevereniging van Suider-Afrika. 17e Nasionale Kongres. Bellville: Universiteit van Wes-Kaapland.
- Carstens, W.A.M. 1985a. *Verwysing, bepaalde voornaamwoorde en die konteks*. In: Kongresreferate van die Linguistevereniging van Suider-Afrika. 21e Nasionale Kongres. Pietermaritzburg: Universiteit van Natal.

- Carstens, W.A.M. 1985b. *Pragmaties beheerde anafore*. In: Tydskrif vir Taalkunde. Jaargang 3, no. 2.
- Cheshire, J. 1982. Variation in an English dialect. Cambridge: Cambridge University Press.
- Claassen, G.N. & Van Rensburg, M.C.J. 1983. Taalverskeidenheid. Pretoria: Academica.
- Coetzee, A.E. 1981. *Variasie by nasalering in Afrikaans*. In: Kongresreferate van die Linguistevereniging van Suider-Afrika. Bellville: Universiteit van Wes-Kaapland.
- Combrink, J. 1989. *Afrikaanse morfologie: 'n oorsig*. In: Botha, T.J.R. (Red.) Inleiding tot die Afrikaanse Taalkunde. Kaapstad: Academica.
- Combrink, J.G.H. 1990. Afrikaanse Morfologie. Pretoria: Academica.
- Conradie, C.J. 1986. Taalgeskiedenis. Pretoria: Academica.
- Davenport, T.R.H. 1987. South Africa: A modern history. Johannesburg: MacMillan South Africa.
- Davids, Achmat. 1990. *Words the Cape slaves made: A socio-historical-linguistic study*. In: Suid-Afrikaanse Tydskrif vir Taalkunde. Vol. 8, no. 1.
- De Klerk, W.J. 1978. Inleiding tot die semantiek. Durban: Butterworth.
- De Klerk, G.J. 1982. *Die morfologie van Afrikaans*. In: Van der Merwe, H.J.J.M. (Red.) Afrikaans sy aard en ontwikkeling. Pretoria: Van Schaik.
- Den Besten, H. 1978. *Cases of possible syntactic interference in the development of Afrikaans*. In: Amsterdam Creole Studies. No. 20, November 1978. Universiteit van Amsterdam: Nederland.
- Den Besten, H. 1987. *Einführung in Geshichte und des Afrikaans by Edith Raidt*. In: Journal of Pidgin and Creole. Vol. 2, no. 1.

- De Stadler, L.G. 1982. Oor die struktuur van die naamwoordstuk in Afrikaans. Ongepubliseerde proefskrif. Universiteit van Stellenbosch.
- De Villiers, M. 1987. Afrikaanse Klankleer. Kaapstad: Tafelberg Uitgewers Beperk.
- De Wet, A.S. 1984. *Die organisasie van die navorsingsprojek oor die Afrikaans van die Griekwas*. In: Van Rensburg, M.C.J. (Red.) Die Afrikaans van die Griekwas van die Tagtigerjare. p. 678-704.
- Dittmar, N. 1976. Sociolinguistics. Edward Arnold.
- Du Plessis, C. 1985. *Is dit nou HY of is dit nou SY?* In: Linguistevereniging van Suider-Afrika. Vol. 3, no. 3.
- Du Plessis, H.G.W. 1984. *Sintaksis*. In: Van Rensburg M.C.J. (Red.) Die Afrikaans van die Griekwas van die Tagtigerjare. p. 35-195.
- Du Plessis, H.G.W. 1985. *Afrikaans as 'imposed' of 'colonial' in SAW/Namibië*. In: Tydskrif vir Taalkunde. Vol. 3, no. 1, Januarie 1985.
- Du Plessis, H.G.W. 1987a. Aspekte van Suidwes-Afrikaans met spesiale verwysing na die Afrikaans van die Van der Merwes. Potchefstroom: Potchefstroomse Universiteit vir Christelike Hoër Onderwys.
- Du Plessis, H.G.W. 1987b. Variasietaalkunde. Pretoria: Serva-uitgewers.
- Du Plessis, H. & Fourie, J.J. 1987. *Aspekte van die Afrikaans van die Riemvasmakers*. In: Suid-Afrikaanse Tydskrif vir Taalkunde. Vol. 5, no. 2.
- Du Plessis, H.G.W. 1989. *Die Afrikaanse taalgemeenskap*. In: Botha, T.J.R. (Red.) Inleiding tot die Afrikaanse Taalkunde. Pretoria: Academica.
- Du Plessis, L.T. 1984. *Die Afrikaans van die Griekwas - 'n gevallestudie vir taalbeplanners*. In: Van Rensburg, M.C.J. (Red.) Die Afrikaans van die Griekwas van die Tagtigerjare. p. 395-512.

- Eksteen, L. & Pretorius, R. (Reds.) 1983. Afrikaans: objek en metode. Pretoria: Van Schaik.
- Elphick, R. 1977. Kraal and Castle: Khoikhoi and the founding of white South Africa. Londen: New Haven.
- Feagin, C. 1979. Variation and Change in Alabama English. Washington DC: Georgetown University Press.
- Feinauer, A.E. 1989. *Plasing in Afrikaanse afhanklike sinne*. In: Suid-Afrikaanse Tydskrif vir Taalkunde. Vol. 7, no. 1.
- Feinauer, A.E. 1990a. *Tekstuele binding in gesproke Afrikaans*. In: Suid-Afrikaanse Tydskrif vir Taalkunde. Vol. 8, no. 2.
- Feinauer, A.E. 1990b. *Skoon afhanklike sinne in Afrikaanse spreektaal*. In: Suid-Afrikaanse Tydskrif vir Taalkunde. Vol. 8, no.3.
- Fourie, J.J. 1986. Aspekte van die Afrikaans van die Riemvasmakers. Ongepubliseerde verhandeling. Potchefstroom: Potchefstroomse Universiteit vir Christelike Hoër Onderwys.
- Fourie, J.J. & Du Plessis, H. 1987. *Aspekte van die Afrikaans van die Riemvasmakers*. In: Linguistevereniging van Suider-Afrika. Vol. 5, no. 2.
- Gouws, R.H. 1989. *Leksikale Semantiek*. In: Botha, T.J.R. (Red.) Inleiding tot die Afrikaanse Taalkunde. Kaapstad: Academica.
- Giliomee, H. & Elphick, R. 1982. 'n Samelewing in wording: Suid-Afrika 1652-1820. Kaapstad: Blackshaws.
- Grobbelaar, J. e.a. 1984. *'n Sosio-demografiese ondersoek van die Kleurling /Griekwagemeenskap in Kokstad en die omliggende platteland*. In: Van Rensburg, M.C.J. (Red.) Die Afrikaans van die Griekwas van die Tagtigerjare. p. 705-798.
- Hugo, D.J. 1984. *Griekwa-Afrikaans in die Afrikaanse Letterkunde*. In: Van Rensburg, M.C.J. (Red.) Die Afrikaans van die Griekwas van die Tagtigerjare. p. 585-619.

- Jenkinson, A.G. 1984. *Morfologie*. In: Van Rensburg, M.C.J. (Red.) Die Afrikaans van die Griekwas van die Tagtigerjare. p. 229-253.
- Kempen, W. 1969. Samestelling, afleiding en woordsoortelike meerfunksionaliteit in Afrikaans. Kaapstad: Nasionale Boekhandel.
- Klopper, R.M. 1976. Sosiaal gestratifiseerde taalgebruik in die Kaapstadse Kleurlinggemeenskap - 'n fonologiese ondersoek. Ongepubliseerde MA-verhandeling. Universiteit van Stellenbosch.
- Klopper, R.M. 1983. Kaapse Afrikaans. Ongepubliseerde proefskrif. Universiteit van Pretoria.
- Klopper, R.M. 1987. *Fonologiese variasie*. Klasnotas vir honneursstudente. Umlazi Kampus: Universiteit van Zululand.
- Klopper, R.M. 1989. *Attributiewe adjektiewe in Afrikaans*. In: Suid-Afrikaanse Tydskrif vir Taalkunde. Vol. 7, no. 3.
- Kotzé, E.F. 1983. Variasiepatrone in Maleier-Afrikaans. Ongepubliseerde proefskrif. Johannesburg: Universiteit van die Witwatersrand.
- Kritzing, M.S.B. e.a. 1977. Verklarende Afrikaanse Woordeboek. Pretoria: Van Schaik.
- Kruger, T.A. 1977. 'n Perspektief op die bestudering van die sosiale aspek van taal. Ongepubliseerde M.A.-verhandeling. Universiteit van Pretoria.
- Labov, W. 1966. The social stratification of English in New York City. Washington DC: Center for Applied Linguistics.
- Labov, W. 1971. Sociolinguistic patterns. Philadelphia: University of Philadelphia Press.
- Le Roux, T.J. & Le Roux, J.J. 1967. Middel-nederlandse Grammatika. Pretoria: Van Schaik.
- Links, T.H. 1983. Die Afrikaans van die Kharkams. Ongepubliseerde proefskrif. Bellville: Universiteit van Wes-Kaapland.

- Links, T.H. 1989. So praat ons Namakwalanders. Kaapstad: Tafelberg Uitgewers
- Louw, S.A. 1941. Taalgeografie. Pretoria: Van Schaik.
- Louw, S.A. 1948. Dialekvermenging en taalontwikkeling. Kaapstad: A.A. Balkema.
- Louw, S.A. 1959. Afrikaanse Taalatlas. Universiteit van Pretoria.
- Lyons, J. 1977. Semantics. Volumes I & II. Londen: Cambridge University Press.
- Nienaber, G.S. 1953. Oor Afrikaans. Tweede Deel. Kaapstad: Afrikaanse Pers Boekhandel.
- Nienaber, G.S. 1984. *Griekwa-plekname*. In: Van Rensburg, M.C.J. (Red.) Die Afrikaans van die Griekwas van die Tagtigerjare. p. 254-271.
- Nieuwoudt, H.P. 1990. Variasie binne Oranjerivierafrikaans. Ongepubliseerde proefskrif. Potchefstroom: Potchefstroomse Universiteit vir Christelike Hoër Onderwys.
- Nieuwoudt, H.P. 1992. *Oranjerivierafrikaans: Oos-Wes*. In: Suid-Afrikaanse Tydskrif vir Taalkunde. Vol. 10, no. 3.
- Odendal, F.F. 1983. Aspekte van taal. Goodwood: Nasionale Opvoedkundige Uitgewery Beperk.
- Odendal, F.F. e.a. 1985. Verklarende handwoordeboek van die Afrikaanse Taal. (HAT) Johannesburg: Perskor.
- Odendaal, G. 1991. *Hy's gebek vir elke gesprek*. In: Insig, Augustus 1991, p. 16.
- Paardekoper, P.C. 1990. *Een voegwoordraadsel: LAT 'dar'*. In: Suid-Afrikaanse Tydskrif vir Taalkunde. Vol. 8, no.4.
- Pokpas, L. 1991. *Meer ruimte vir dialekte gevra*. In: Rapport. 1991:04:14, p. 13.
- Ponelis, F.A. 1968. Grondtrekke van die Afrikaanse sintaksis. Pretoria: Van Schaik.

- Ponelis, F.A. 1979. Afrikaanse sintaksis. Pretoria: Van Schaik.
- Ponelis, F.A. 1989. *Sintaksis*. In: Botha, T.J.R. (Red.) Inleiding tot die Afrikaanse Taalkunde. Pretoria: Academica.
- Ponelis, F.A. 1989. *Die aard en die bestudering van die Afrikaanse taal*. In: Botha, T.J.R. (Red.) Inleiding tot die Afrikaanse Taalkunde. Pretoria: Academica.
- Prinsloo, S. 1991. *Anaforiek in substandaardafrikaans*. In: Tydskrif vir Taalkunde. Vol. 9, no. 3.
- Quirk, R. e.a. 1972. A grammar of contemporary English. Londen: Longman.
- Quirk, R. & Greenbaum, S. 1973. A university grammar of English. London: Longman.
- Rademeyer, J.H. 1938. Kleurling-Afrikaans. Amsterdam: N.V. Swets & Zeitlinger.
- Ross, R. 1976. Adam Kok's Griquas. Cambridge: Cambridge University Press.
- Sankoff, D. 1978. Linguistic Variation. New York: Academic Press.
- Schoonees, P.C. (Hoofred.) 1961. Woordeboek van die Afrikaanse Taal (WAT). Pretoria: Staatsdrukker.
- Todd, L. 1974. Pidgins and Creoles. London en Boston: Routledge & Kegan Paul.
- Van den Broeck, F.E.F. 1983. *Class differences in syntactic complexity in the Flemish town of Maaseik*. In: Language in Society. No. 6.
- Van der Merwe, H.J.J.M. (Red.). 1982. Afrikaans: sy aard en ontwikkeling. Pretoria: Van Schaik.
- Van der Merwe, G.S. 1989. *Stopelemente in Afrikaanse gesprekstal*. In: Suid-Afrikaanse Tydskrif vir Taalkunde. Vol. 7, no. 2.

- Van der Merwe, H.J.J.M. (Red.) 1982. Afrikaans sy aard en sy ontwikkeling. Pretoria: Van Schaik.
- Van Heerden, Etienne. 1986. Toorberg. Kaapstad: Tafelberg Uitgewers.
- Van Heerden, Etienne. 1991. *Skuins voor Maandag*. In: Tydskrif-Rapport, 24 Maart 1991, p. 3.
- Van Jaarsveld, G.J. 1985. Semantiek. Kaapstad: Academica.
- Van Jaarsveld, G.J. (Red.) 1987. Wat bedoel jy? Pretoria: Serva.
- Van Rensburg, M.C.J. (Red.) 1984. Die Afrikaans van die Griekwas van die Tagtigerjare. RGN-verslag. Bloemfontein: Universiteit van die Oranje-Vrystaat.
- Van Rensburg, M.C.J. 1984. *Oranjerivier-Afrikaans*. In: Van Rensburg, M.C.J. (Red.) Die Afrikaans van die Griekwas van die Tagtigerjare. p. 513-516.
- Van Rensburg, M.C.J. 1989. *Soorte Afrikaans*. In: Botha, T.J.R. (Red.) Inleiding tot die Afrikaanse Taalkunde. Pretoria: Academica.
- Van Rensburg, M.C.J. 1992. *Inklusiewe Afrikaans kan sy status behou*. In: Rapport 1992:05:16, p. 21.
- Vink, M. 1985. Die orde van attributiewe adjektiewe in Afrikaans. Ongepubliseerde proefskrif. Universiteit van Stellenbosch.
- Von Wielligh, G.R. 1925. Ons geselstaal. Pretoria: Van Schaik.
- Webb, V.N. 1979. *Language Attitudes in a segregated society: the Afrikaans Coloured community of Port Elizabeth, South Africa*. Sociologica Internationales.
- Webb, V.N. 1983. *Veldwerk vir 'n gemeenskapsgrammatika*. In: Taalverskeidenheid. Pretoria: Academica.

Webb, V.N. & De Villiers, A. 1985. *Standaardafrikaans: Chomskities of Laboviaans?* In: Kongresreferate van die Linguistevereniging van Suider-Afrika. Pietermaritzburg: Universiteit van Natal.

Webb, V.N. 1989. *Die Afrikaanse variasietaalkunde*. In: Botha, T.J.R. (Red.) Inleiding tot die Afrikaanse Taalkunde. Pretoria: Academica.

Whorf, B.L. 1956. Language, thought and reality. Cambridge: Technology Press.

Wissing, D. 1987. *Die Klanksisteem van Vandermerweafrikaans*. In: Linguistevereniging van Suider-Afrika, Vol. 5, no. 4.

**NASLAANWERKE EN KOERANTPUBLIKASIES WAAR GEEN ENKELE
OUTEUR AANGEDUI WORD NIE:**

Afrikaanse Woordelys en Spelreëls (AWS). 1991. Saamgestel deur die Taalkommissie van die Suid-Afrikaanse Akademie vir Wetenskap en Kuns.

Sunday Times. 1991. *Dutch varsities want ties renewed*. 28 April, 1991. p. 15.

ADDENDUM 1

VOORNAAMWOORDE

Respondente van Philippolis

A1 Hendrik Lawerlot

A2 Hendrik Mories

A3 SampieRolls

A4 Roos Visser

A5 Kammies van Wyk

A6 Willem Adams

B1 Cornelia Petronella Phillips

Respondente van Kokstad

C1 Adam Johannes Booysen

C2 Cecil George de Bruyn

C3 Isaac Rose

C4 Mev. De Bruyn

C5 Maria Minnies

C6 Betta Mabel Jansen

Respondente van Campbell

D1 Klaas van der Westhuizen

D2 Piet van der Westhuizen

D3 Gert Maarman

A1. Hendrik Lawerlot,

Philippolis (p. 6-8)

1a ek dink HL

1a ek het HL

1a ek het HL

1a ek HL

1a ek was HL

1a wat ek HL

1b jy ('n mens) HL

1b jy ('n mens) HL

1b jy (die werker) moet HL

1b jy (ek en die ander wat werk) HL

1c dit (die baas) HL

1c hy ('n Griekwa) HL

1c hy (Adam Kok) HL

1c hy (Adam Kok) HL

1c hy (die baas) HL

1c hy (die baas) slaat HL

1c hy (die eienaar) HL

1c hy (die kerk) HL

1c hy (my kind) HL

1c hy (my pa) HL

1c hy (my pa) HL

1c hy (my pa) HL

1c hy (my vader) HL

1c hy (winkel-eienaar) HL

1c hy is HL

1c hyt (die baas) HL

1d (as) onse (die ou Griekwas) 'n skool

kon gekry HL

1d ons (die familie) HL

1d ons (die Griekwas) HL

1d ons (die Griekwas) HL

1d ons (die ou Griekwas) HL

1d ons (die ou Griekwas) HL

1d ons (die ou Griekwas) HL

1d ons (die wat die kerkgebou het) HL

1d ons (die werkers moet) HL

1d ons (die werkers) HL

1d ons (die werkers) HL 7

1d ons (ek en my vrou) HL

1d ons (gesin) HL

1d ons (gesin) HL

1d ons (wat hier woon) HL

1f hulle (die baas) HL

1f hulle (die ounense) HL

1f hulle (die plaasboer/baas) HL

1f hulle (die wat dood is) HL

1f hulle (my ouers) HL

1f hulle (my ouers) HL

1f hulle (ou boere) HL 8

3c - (DIT weggelaat) is bitterlike jare HL

3c - (DIT weggelaat) is Parkert HL

3c - (dit weggelaat) washy HL

3c dit (Adam Kok) HL

3c dit (die baas) HL

3c dit (die beplanning) HL

3c dit (is jare gelede) HL

3c dit (ore) HL

3c dit (ore) HL

3c dit (was lank gelede) HL

3c dit is (hy) HL

3c dit is (my seun) HL

3c dit is (seuns) HL

3c dit is (vyf seuns) HL

3c dit is dit klaar HL

3c is - (DIT weggelaat) daar waar jy HL

bb jou verdorde ding HL

g1 (vir) my HL

g1 ken my HL

g1 my taal HL

g1 vir my HL

h2 vir baas (u) HL

i3 dit (die taal) HL

j1 (vir) ons (die werkers) HL

j1 (vir) ons (die werkers) HL

j1 vir ons (kinders) HL

k1 baas-hulle (julle) HL

l3 daarteen hulle (die base) HL

t1 my ma HL

t1 my naam HL

t1 my naam HL 6

t1 my pa HL

t1 my pa HL	1a ek praat HM	1c hy (die baas) kom HM
t1 my vader HL	1a ek praat HM	1c hy (die boemelaar) kom HM
v1 sy (Adam) HL	1a ek sal HM	1c hy (die ghoera) speel HM
v1 sy (woonplek) HL	1a ek sal HM	1c hy (die instrument) HM
v1 sy winkel HL	1a ek s- HM	1c hy (die kar) het HM
y1 hulle se (die oumense) HL	1a ek trou HM	1c hy (die kar) maak niks HM
z1 mynes (my kinders) HL	1a ek vat HM	1c hy (die man) moet HM
	1a ek was HM	1c hy (die man) moet HM
A2. Hendrik Mories,	1a ek was HM	1c hy (die mannetjies - mv) sit HM
Philippolis (p.16-20)	1a ek weet HM	1c hy (die oubaas) bly HM
13 hulle (die bokke) HM	1a ek weet HM	1c hy (die oubaas) het HM
1a ek HM	1a ek wil HM	1c hy (die oubaas) verstaan HM
1a ek bly HM	1a ek wil HM	1c hy (hierdie wêreld) lewe(r) mielies HM
1a ek bly HM	1a ek wil HM 17	1c hy (hulle = mannetjies) kyk HM
1a ek het HM	1a ek wys HM	1c hy (my pa) verkoop HM
1a ek het HM	1a wat ek HM	1c hy (Waterboer) HM
1a ek het HM	1b 'n mens HM	1c hy het (my pa) HM
1a ek het HM	1b (basie) jy moet HM	1c hy het (my pa) HM
1a ek HM	1b as jy ('n mens) HM	1c hy het HM
1a ek HM	1b jy ('n mens) HM	1c hy't (my pa) HM
1a ek HM	1b jy ('n mens) dryf mooi HM	1c sy (die ding - hy) HM
1a ek HM 19	1b jy ('n mens) HM	1c sy (hy) (die fontein) HM
1a ek HM 20 G	1b jy ('n mens) HM	1c sy (hy) (die fontein) kook HM
1a ek hoor HM	1b jy ('n mens) HM	1d ons (as klein kinders) HM
1a ek is HM	1b jy ('n mens) moet HM	1d ons (die Grick was) sal HM
1a ek is HM	1b jy ('n mens) word HM	1d ons (ek en die boemelaar) eet HM
1a ek kan HM	1b jy (sien vir jy moet verkoop) HM	1d ons (ek en my pa) loop HM
1a ek ken HM	1b jy moenie HM	1d ons (gesin) het HM
1a ek kom HM	1b jy sien HM	1d ons (gesin) is HM
1a ek kom HM	1b so jy ('n mens) gaan tiep HM	1d ons (jongmense) wil HM
1a ek kom HM	1b soos jy ('n mens) HM	1d ons (oumense) het HM
1a ek loop HM	1c as hy (die baas) HM	1d ons (wat ghoeras maak) HM
1a ek loop HM	1c hy ('n mens) HM	1d ons (wat saamgespeel het as kinders)
1a ek los HM	1c hy ('n mens/n boemelaar) HM	was HM
1a ek pas HM	1c hy (Baas Ben) het HM	1c basie-hulle (julle = u) HM
1a ek pas HM	1c hy (Baas Ben) het HM	1c julle (kinders) moet HM

1f hulle (die witmense) HM	aa hy (die ghoeë) speel self HM	t1 my kar HM
1f hulle (Baas Ben-hulle) het HM	g1 (vir) jou (basie) HM	t1 my ma HM
1f hulle (die ander mense) HM	g1 (vir) my gebring HM	t1 my ma HM
1f hulle (di• by die ko"perasie) s• HM	g1 (vir) my HM	t1 my ma-hulle HM
1f hulle (die Ford-karre) HM	g1 (vir) my MH	t1 my mense HM
1f hulle (die Griekwas) HM	g1 my gehelp HM	t1 my ouma HM
1f hulle (die grootmense) HM	g1 my suur HM	t1 my oupa HM
1f hulle (die mannetjies) maak HM	g1 van my HM	t1 my pa HM
1f hulle (die mense) HM	g1 wat my (HM)	t1 my pa HM
1f hulle (die ou Griekwas) HM	h1 (vir basie) jou HM	t1 my pa HM
1f hulle (die ou Griekwas) HM	h1 (vir) jou HM	t1 my vingers HM
1f hulle (die oumense) draai om HM	h1 (vir) jou HM	t1 my vrou HM
1f hulle (die oumense) praat HM	h1 jou (n mens) HM	t1 ons mammas HM
1f hulle (die oumense) HM	h1 moet jou (n mens) stuur HM	u baas HM
1f hulle (die skroewe) HM	i1 (vir) horn HM	u basie HM
1f hulle (die wat nou hier bly) HM	i1 by bas Ben (horn) HM	u my basie
1f hulle (die witmense) HM	i1 horn (n mens/boemelaar) HM	u my oubas
1f hulle (mense) HM	i1 horn (Adam Kok) HM	u1 jou (n mens) grond HM
1f hulle (my ouers) HM	i1 horn (die bees) HM	u1 jou goed (my) HM (se vir my vat jou
1f hulle (ou Griekwas) HM	i1 horn (die ding) HM	goed) HM
1f hulle (wat baadjies maak) HM	i1 horn (die ghoeë) HM	v1 sy (die bees se) rug HM
1f hulle (wat bymekaar in die dorp gebly	i1 horn (die ghoeë) HM	v1 sy (die boemelaar se) mond HM
het) HM	i1 horn (die stok) HM	v1 sy (die fontein se water) HM
1r (vir) hulle HM	i1 horn (die veer) HM	v1 sy (die instrument) HM
1s ek wil HM	i1 horn (die veer) HM	v1 sy broer HM
1y hulle sinne (die baas s'n) HM	i2 by horn (haar) HM	v1 sy naam is Saaiman HM
2b hy (basie - u) sal HM	i3 dit (witmense) MH HM	v1 sy seuns HM
2b of baas (u) HM	j1 ons (kinders) HM	v1 sy van HM
2c dis (sy = my vrou) HM	j1 van ons (die Griekwas) HM	w1 onse heise HM
3c - (DIT weggelaat) was myne HM	j1 vir ons (die grootmense) HM	w1 onse vroegvroe mense HM
3c dit (die Griekwas) HM	i3 baas-hulle kom HM	y1 hulle (die wat daar loop) mammas HM
3c dit is (die man) HM	i3 horn (hulle = mannetjies) HM	z1 myne HM
3c dit is winter HM	i3 tussen hulle (die mense wat sulke karre	z1 myne HM 19
aa (ek maak) horn (die instrument) self	het) HM	t1 my naam HM 16
HM 20	t1 my eie perde HM	
aa ek speel horn (die ghoeë) self HM	t1 my grond MH	

A3. Sample Rolls, Philippolis (p. 22-26)

13 van hulle (die oumense) SR	1f hulle (die winkels) SR	v1 Dirk de Vos sinne SR
1a - (ek weggelaat) ken hom nie SR	1f hulle (Griekwas) SR	v1 sy (my pa) eie koei SR
1a ek SR 24	1f hulle (Griekwas) SR	v1 sy broers SR
1a ek SR 25	1f hulle (Griekwas) SR	t1 my pa SR 22
1a wat ek SR	1f hulle (in die lokasie) SR	
1c hy (n man) SR	1f hulle (my broers en susters) SR	A4. Roos Visser,
1c hy (n ou inwoner) is SR	1f hulle (my ouers) SR	Philippolis (p. 28-29)
1c hy (n ou inwoner) is SR	1f hulle (my ouers) SR	13 hulle (ander mense) RV
1c hy (broer) SR	1f hulle (my voorgeslagte) het my niks gesê nie SR	13 hulle praat Hollands (?) RV
1c hy (die kerk) SR		13 hulle praat Xhosa (?) RV
1c hy (die man) SR	1f toes hul oor Kokstad (die vroeere mense) SR	1a ek RV
1c hy (die man) SR		1a ek RV
1c hy (die man) SR	1f toes hul ooriede (die ou mense) SR 23	1a ek RV 29
1c hy (die plek) SR	1f toes hulle getrek (die oumense) SR	1b jy (n mens) RV
1c hy (die vleis) SR	2b dan sal baas (i p v u, of julle) SR 26	1b jy (n mens) RV
1c hy (die vleis) SR	3c dit (die vleis)SR	1c hy (die man) RV
1c hy (die winkel) SR	bb wragtig SR	1c hy (die man) RV
1c hy is (die kerk) SR	g1 (vir) my SR	1c hy (vleis) RV
1d ons (die Griekwas op die dorp) SR	g1 saam met my SR	1c hy (vleis) RV
1d ons (gesin) SR	g1 voor my SR	1d ons (arm mense) RV
1d ons (op die dorp) SR	i1 die dak van HOM (die kerk) SR	1d ons (gesin) RV
1d ons (op die dorp) SR	i1 hom (die opnames) SR	1d ons (kinders) RV
1d ons (ou Griekwas) SR 24	i1 hom (die plek) SR	1f hulle sê (die Hottentotte) RV 29
1d ons (wat hier oorgebly het) SR	j1 wat ons (hier op die dorp) SR	1f my ma-hulle RV
1d ons klomp kinders SR	ji ons (toe ons klein was) SR	1f my ma-hulle RV
1f hul (die mense op die dorp) SR 22	t1 my broers SR	2c sy (die vrou) RV
1f hul boer met skape SR 23	t1 my broers SR	2c sy (my ma) RV
1f hul se (begin met die bouery) SR	t1 my dogter SR	3c dit is waar RV
1f hulle (?) SR	t1 my familie SR	i1 hom (die taal) RV
1f hulle (die mense wat huise kan kry) SR	t1 my geskiedenis SR	i1 hom (die taal) RV
1f hulle (die mense) het groot plase gehad SR	t1 my oupa SR	k1 vir julle RV
	t1 my oupa SR	13 hulle (die taal) RV
1f hulle (die onderhoudvoeders) SR	t1 my pa	t1 my deur RV
1f hulle (die ou inwoners) SR	t1 my pa SR	t1 my ma RV
1f hulle (die oumense) SR	t1 my susters SR	t1 my ma RV
1f hulle (die owerheid) SR	t1 my werk SR	t1 my pa RV

t1 my suster RV	1f hulle (die wat Griekwa praat) KW	1c hy (baas Plesie) WA
u my basie RV	1f hulle (mense) KW 32	1c hy (die boeldouster) WA
u my basie RV 28	1f hulle (wat Hollands praat) KW 34	1c hy (die boor) WA
u my kleinmies RV	1f hy (hulle = die kinders) KW	1c hy (die bruggie) WA
u my kleinmies RV 29	g1 (vir) my KW	1c hy (die dinamiet) WA
u my kleinmiesie RV	g1 na my toe KW	1c hy (die Engelsman) WA 415
u my kleinmies RV 28	i1 'n seun van hom KW	1c hy (die hamer) WA
A5. Kammies van Wyk,	i1 hom (die band) KW	1c hy (die man) WA
Philippolis (p. 31-34)	i1 hom (die taal) KW	1c hy (die man) WA
13 agter hulle (die skape) KW 32	i1 hom (die taal) KW	1c hy (die oubaas) sê WA
13 hulle (die Afrikaners) KW	t1 my ma KW	1c hy (die oubaas) WA
13 hulle (die Koks) KW	t1 my pa KW	1c hy (die padskrapeer) WA 430
13 hulle (die Koks) KW	t1 my pa KW	1c hy (die reënwater) WA 427
13 my oma-hulle KW	t1 my twee broers KW	1c hy (die seun) vat WA
13 vir hulle (die mense) KW	u my baas KW	1c hy (die teer) WA
14 my ma-hulle KW	u my baas KW 34R	1c hy (die trekker) WA 429
1a ek KW	v1 sy (die een wat die taal ken) tong KW	1c hy (die water) WA
1a ek KW 31	v1 sy taal KW	1c hy (die water) WA
1b jy (een wat die taal ken) KW	1a ek KW 31	1c hy (my kind) WA
1c hy (die band) KW	A6. Willem Adams,	1c hy (my pa) WA
1c hy (die man) KW	Philippolis (p. 415-430)	1c hy is (die man) WA
1c hy (my seun) KW	13 hulle (die dambouers) WA	1c hy is Dirk WA
1c hy (ou Kok) KW	13 hulle (die kinders) WA	1c hy kan (die man) WA
1d ons (die mense van hier) KW	13 jy sal HULLE kry/jy sal HUL kry WA	1c hy slaat (die horlosie) WA
1d ons (die werkers) KW	1b jonger as JY WA	1c hy't (my pa) WA
1d ons (wat die taal meng) KW	1b jy ('n mens) WA	1c hy't (my pa) WA
1d ons is drie broers KW	1b jy ('n mens) WA	1d ons gaan WA
1e baas-hulle (julle of u) KW	1b jy (kan nie meer werk nie) direk WA	1f Anries van Wyk-hulle WA 423
1f dit (die twee vrouens) KW	1b jy (praat van homself) WA	1f hulle (die kinders) WA
1f hulle (die kinders) KW	1b jy (sal nie werk kry nie) direk WA	1f hulle (die kinders) WA
1f hulle (die kinders) KW 33	1b jy direk WA	1f hulle (die owerheid) WA
1f hulle (die mense van daar) KW	1b JY kan my 'n paar goe (direk) WA	1f hulle (die owerheid) WA
1f hulle (die ou Griekwas) KW	1b jy moet betaal word direk WA	1f hulle (die owerheid) WA
1f hulle (die perde) KW 33	1b jy's te swak direk WA	1f hulle (die sand) lê hier WA
1f hulle (die twee vrouens) KW	1b lat JY my help (direk) WA	1f hulle (my kind en die oubaas) WA
1f hulle (die vrouens) KW	1b wanneer kom JY nou (direk) WA	1f hulle (my kinders) werk WA

If hulle (my ouers) WA	3c DIT is wat ek doen (my werk) WA 416	i1 hom (die keerwal) WA
If hulle (my ouers) WA	3c DIT is wat ek WA	i1 hom (die keerwal) WA
If hulle (my ouers) WA 420	3c DIT kan ek nie sê nie WA	i1 hom (Moos) WA
If hulle is gekreis/hy's gekreis met 'n Baster WA	3c DIT kos my WA	i1 hulle keer HOM (die water) WA
If hulle roep hom (die mense noem hom) WA	3c dit lyk vir my WA	i1 hulle noem HOM (die trekker) WA
If Jam Poetie-hulle WA	3c DIT was voordelig WA	i1 jy hou HOM (die boor) WA
If wat hulle (die dambouers) WA	3c dit was WA	i1 jy pak HOM (die kolwer) WA
Iu dis nie jy (joue) nie WA	3c dit was WA	i1 jy sny HOM (die kolwer) WA
Iv daai man s'n WA	aa ek doen dit self WA	i1 kan DIT nie doen nie WA
Iv daai man sinne WA	aa hulle (my kinders) werk nou self WA	i1 kan DIT onthou WA
2c hy (sy) (Let Pampier) kan die taal nog praat WA	bb he jong WA	i3 hulle kry DIT reg (om te boor) WA
2c hy (sy) (Let Pampier) praat die taal WA	bb jong WA	i3 hy het DIT kom doen WA 422
2c hy (sy) praat die taal WA	bb jong WA	j1 ek en jy (ons) (direk) moet 'n werk doen WA
2c hy (sy) werk WA	bb jong WA	j1 jy kan dit deel vir ONS (direk) WA 426
2c sy (die ma) kry 'n dogter WA 424	bb man WA	i3 hulle (die Boereoorlog) WA 419
2c SY (die ou vrou) kan nie meer WA	bb man WA	t1 by MY oubaas WA
2c sy (die ou vrou) WA	bb man WA	t1 jy kan hoor aan HAAR taal WA
2c sy (die ou vrou) WA	bb nee man WA	t1 my bybie WA
2c sy (Let Pampier) bly daar WA	g1 (vir) MY WA	t1 my dogtertjie WA
2c sy (Let Pampier) praat die taal WA	g1 (vir) my WA	t1 my dogtertjie WA 419
2c sy is 'n Griekwa WA	g1 by MY WA	t1 my kind WA
2c sy is sterker as ek WA	g1 die taal van MY WA	t1 my kind WA
2c sy ken my vrou WA	g1 dit lyk MY WA	t1 my kinders WA 416
3c DIT (die kind) WA	g1 trek vir MY vyf rand WA	t1 my kinders WA 417
3c DIT (die plan) het deurgekom WA	g1 VER my voordelig WA	t1 my lampie WA
3c dit (dopgehou) WA	g1 vir MY WA	t1 my ma (haar) se mense WA
3c dit (is hoe mense water keer) WA	g1 vir MY WA	t1 my ma se pa WA
3c dit (is in Novembermaand) WA	g1 vir my WA	t1 my ma WA
3c DIT gebeur nie WA	h1 by jou (n mense) WA	t1 my ma WA
3c DIT is die roller WA	h1 ek het JOU gesien (direk) WA	t1 my naam WA
3c dit is dinge WA	h1 vir JOU saak WA	t1 my oorle ouma WA
3C DIT is eers Josef WA	i1 by hom (Van der Vyfer) WA	t1 my oorle pa WA
	i1 by SY staal (sy hare) WA 425	t1 my oubaas sê WA
	i1 ek doen DIT ook WA	t1 my oupa WA
	i1 gee HOM die kleinnaampie WA	t1 my pa en my ma WA

t1 my pa en my ma WA	1b wat wil JY weet (met gespreksgenoot)	aa sy eie skape CP
t1 my pa WA	CP	bb man CP
t1 my pa WA	1c daar was HY (die telefoon) CP	g1 het MY CP
t1 my pa WA	1c hy (die man) CP	g1 met MY vinger CP
t1 my vrou WA	1c hy (die man) CP	g1 tante van MY CP
t1 my vrou WA	1c hy (oupa) CP	g1 vir my CP
u1 jou dinge direk WA	1c HY is vernietig (die kerk) CP	g1 vir MY CP
v1 sy kinders WA	1c JULLE (gespreksgenote) CP 11	g1 vir MY CP
v1 sy kleinkind WA	1f hulle (die behoeftiges) CP	h1 ek kan vir JOU (gespreksgenoot) CP
v1 sy mense (die man) WA 420	1f hulle (die inboorlinge?) CP	h1 vir JOU (gespreksgenoot) CP
v1 sy naam is Dirk WA	1f hulle (die man en sy vrou) CP	h1 vir JOU (indirek) CP
v1 sy naam WA	1f hulle (die nuwe stadstrate) CP	i1 in HOM (die kerk) CP
v1 sy vrou WA	1f hulle (Griekwas) CP	i1 na HOM (Adam Kok) CP
v2 saam met SY (haar) ma in die dorp	1f hulle (my grootouers) CP	i1 saam met HOM (die man) CP
WA	1f oupa-hulle CP	i1 van HOM (my oupa) CP
v2 sy (haar) ma WA 418	1v langs syne CP	i2 haar dood CP
vy hy (sy) en sy (haar) ma WA	1y hulle s'n CP	i2 het HAAR (die tante) CP
vy sy (die baas se) wol WA	2b U sal oplet (gespreksgenoot) CP	i2 met HAAR (die suster)
vy sy kinders WA	2c sy (die dogter) CP	i2 vir HAAR (die suster) CP
y1 hulle se bokke WA	2c sy (die suster) CP	i3 DIT (die plek) CP
y1 hulle se dinge WA	2c sy (die suster) het CP	i3 het DIT (die kanonne) CP
y1 hulle se goete WA	2c sy (die suster) kry CP	i3 hulle het DIT vertel (hoe hulle gery
y1 hulle se name WA 428	2c sy (die tante) is oorlede CP	het) CP
y1 hulle se wolle WA	2c SY (die tante) was CP	j1 in ONS dorpie CP
z1 myne (die kind) WA	2c SY (my ouma) CP	j1 ons (die distrik) LPR CP
z1 myne (die kind) WA 417	3 na DIT (daarna) CP	l3 aan HULLE twee CP
z1 myne WA	3c DIT (die monument) CP	l3 het DIT (skoolopleiding) CP
t1 my naam WA 415	3c DIT (die naam) moet ek gaan kyk CP	l3 hulle het hulle van verander CP
B1. Cornelia Petronella Phillips,	3c DIT (die winkel) CP	l3 van HULLE (die inboorlinge) CP
Philippolis (p. 10-13)	3c DIT het goed gegaan CP	t1 my handjie CP
1b as JY (n mens) CP	3c DIT was 'n groot hoedaai CP	t1 my naam CP
1b as JY (gespreksgenoot) CP	3c DIT was 'n portret CP	t1 my ouma CP
1b as JY (gespreksgenoot) CP	3c DIT was Adam Kok se huis CP	t1 my oupagrootjie CP
1b dan sien JY (n mens) CP	3c DIT was die klipkoppie CP 13	t1 my peetvader CP
1b JY moet (indirek) CP	3c DIT was Korannas CP	t1 my twee seuns CP
1b JY weet (gespreksgenoot) CP	aa ek het SELF CP	u1 aan JOU regteckant CP

v1 aan SY (oupa se) dogter CP	1c hy (die man?) skrywe AB	3c DIT was (die preckstoel) AB
v1 gee aan SY (die man se) seun CP	1c hy (Kaptein Kok) AB	3c DIT was die ou laer AB
v1 sy (die man se) dogter CP	1c hy (my grootvader) AB	aa (kan) jy self (dink) AB
v1 sy (die man se) suster CP	1c hy (my oupa) AB	bb appellepie jou blaar AB
v1 sy (dominee se) naam CP	1c hy (my oupa) het AB	g1 (gesels met) my AB
v1 sy dood CP	1c hy (was Douwer is) AB	g1 (het) my (gasê) AB
v1 sy perde CP	1d ons (die Griek was) het AB	g1 (in) my (tyd) AB
v1 SY vader CP 14	1d ons (die Griek was) kan nie AB	g1 (vir) my AB
v2 haar (dogter se) ourna CP	1d ons (die Griek was) was uitgewerk AB	g1 vir MY kerk AB
v2 haar naam (dogter se) CP	1d ons (het baklei) AB	h1 vir JOU (meneer) AB
vi sy vrou CP	1f (hulle) die Griek was AB	i1 (het) hom (de Bruyn) AB
w1 ons (familie se) van CP	1f hul (het hulle) AB	i1 ek ken HOM goed AB
1b wil JY (gesprekgesnoot) CP 10	1f hulle (die Basoetoës) AB 40	i1 hom (die goewerment) AB
C1. Adam Johannes Booyesen, Kokstad (p. 36-40)	1f hulle (die blankes) AB	i3 die wilmense het DIT (die Griek was se onkunde) AB
13 (het) hul (die Griek was) gesê AB	1f hulle (die boere) AB	i3 dit (die prente) AB
1a ek is nie op hoogte van sake nie AB	1f hulle (die Goewerment) het gekies AB	i3 ek dink DIT (die grafskrif) AB
1a ek is siek AB	1f hulle (die Goewerment) het oorgevat AB	i3 met DIT (die bou van die skool) AB 37
1a ekke gaan AB	1f hulle (die Griekwa) AB	k1 ek wil JULLE (meneer-hulle) AB
1a Lieg EK? AB	1f hulle (die Griek was) AB	13 (hul het) hulle AB
1b (meneer wie is) jy nou weer AB	1f hulle (die Kokse) is AB	13 hulle (die prente) AB
1b jy (n mens) moet AB	1f hulle (die mense) AB	13 vir hulle (die boere) AB
1b jy (n mens) sal nog iets regkry AB	1f hulle (die neefs) AB	t1 my (moeder) AB
1b jy (meneer) sal sien AB	1f hulle (die trekkers) AB	t1 my (oupa) AB
1c hy (n kerkman) AB	1f hulle (my mense) AB	t1 my (stal) AB 41
1c hy (Adam Kok) AB	1f hulle (my mense) AB	t1 my geheue AB
1c hy (Blaai) AB	1f hulle (was) AB	t1 my grootvader AB
1c hy (Blaai) skiet AB	1h hulle (van die ou Griek was) AB	t1 my kleinneef AB
1c hy (de Bruyn) het AB	2b (vir) julle (u) AB	t1 my ma AB
1c hy (die dominee) AB	2b u AB	t1 my ma-hulle AB
1c hy (die Engelsman) AB	2c sy (my ma) AB	t1 my oom AB 38
1c hy (die Engelsman) het die mense ge- eksploteet AB	3c (my geheue) HY is so kort AB	t1 my plek AB
1c hy (die Goewerment) AB	3c DIT (die "kommenties") is daar AB	t1 my vader AB
1c hy (die Goewerment) slaan wet AB	3c dit (is nie waar nie) AB	u maneer AB
1c hy (die goewerment) was AB	3c DIT is hoe (hulle skole toegegaan het) AB	u meneer
		u meneer AB

n mister	1a ek wees DB	2b jy (U - of 'n mens) benader die plek DB
u1 jou werk (n mens se) AB	1a ek wys DB	
v1 (die kaptein en) se mense AB	1b JY mag nie (n mens) DB	2b jy (U - of 'n mens) hou verby DB 53
v1 hy se (sy goete) AB 39	1c hy (die leraar) lees DB	2b jy (U - of 'n mens) moet versigtig wees DB
v1 hy se (sy) AB	1c hy (die leraar) probeer DB	
v1 hy se (sy) AB	1c hy (die man) slaan oor in Engels DB	2b kry jy (U - of 'n mens) 'n paadjie DB
v1 hy se (sy) plaas AB	1c hy (die man) was bouer DB	2b soos JY sê (U) DB
v1 sy (die Griekwa se) pype AB	1c hy (die man?) was verbonde DB	2b U draai daar DB
v1 sy (vader) AB	1c hy (die pad) gaan daarheen DB	2b U draai DB
v1 sy burgers AB	1c hy (die pad) hou reg aan DB	2b u draai DB
vi hy se (die Goewerment se) ding AB	1d ons (die Griekwas) was DB	2b U kan ry DB
w1 onse beste AB	1d ons (ek en u) draai hier DB	2b u moet verder DB
y1 hul se (hul) plase AB	1d ons gaan DB	2b U sal DB
y1 hulle (die Griekwas se) skole AB	1d ons gebruik DB	2b U sal DB
y1 hulle se (hul) pitse AB	1d ons het DB	2b u sal nie DB
y1 hulle se (hulle perde) AB	1d ons is DB	2b U wil DB
y1 hulle se plase AB	1d ons is DB	2c sy (my dogter) het dit ver gebting DB
y1 sy (die mense = hulle) vee AB	1d ONS kan opdraai (ek en u) DB	2c sy (my dogter) is bestuurderes DB
t1 my naam AB 36	1d ons probeer DB	2c sy (my dogter) is een van die vroumense DB
CZ. Cecil George de Bruyn, Kokstad (p. 50-54)	1d ons sing DB	2c sy (my dogter) spog daarmee DB
13 sê hul (die mense) DB	1d ons verkry dinge DB	3c dit (die taal) DB
13 van meneer-hulle DB	1d wat ONS gedruk word DB	3c dit (is die waarheid) DB 51
13 wat hulle (die oumense) DB	1f hulle (die Griekwas daar) is veeboere DB	3c DIT is 'n goeie pad
1a 1c hy (die ou man) wil DB	1f hulle (die Griekwas) DB	3c DIT is die eerste gebou DB
1a ek behoort DB	1f hulle (die Griekwas) verbou mielies DB	3c DIT is die gevoel DB
1a ek betreur DB	1f hulle (die heel ou mense) DB	3c dit is eers later DB
1a ek het gepraat DB	1f hulle (die mense daar) sal DB	3c DIT is hierlangs DB
1a ek is DB	1f hulle (die mense) het genoem DB	3c DIT is in daardie pad DB
1a ek is verbonde DB	1f hulle (die mense) noem DB	3c DIT is nie net hier nie DB
1a ek kan DB	1f hulle (die mense) wou DB	3c dit is peuselboerdery DB
1a ek kan DB	1f hulle (die ou mense) DB	3c DIT is so neergelê DB
1a ek moes DB	1f hulle (die wumense) DB	3c DIT is waar hulle hul knak gekry het DB
1a ek sal DB	1f hulle voertaal DB	
1a ek kan DB		3c DIT laat nie 'n lekker smaak in jou mond nie DB
1a ek voel DB		

3c hy (die boek) was DB	v2 haar bedryf DB	3c dit is so IR 59
3c HY (die motor) draai DB	v2 haar man DB	3c DIT moet 62 wees IR
bb O! DB	w1 aan ONS kant DB	3c dit reën IR
ek kan byval DB	w1 ons predikasies DB	3c hy (die kerk - DIT) staan lank IR
h2 ek laat U DB	w1 van ONS onderwysers DB	3c hy (DIT) reën Kersfees IR
h2 ek wys U DB	1a ek het DB 50	3c hy's (die broeke) duur IR
h2 laat U opdraai DB	C3. Isaac Rose,	3c hy's mooi (DIT - die kool) IR 57
h2 vir U DB	Kokstad (p. 56 - 59)	3c tot hy (die deeg - DIT) klaar is IR
h2 vir U DB	1a ek loop slaap IR	61 hulle se mans IR
h2 vir U kan wys DB	1a ek weet nou nie IR	bb Ja "well" IR
i1 aan hom (die man) DB	1a toe bote ekke IR	bb o maneer, mooi maneer IR
i1 hom (die man) DB	1b jy (n mens) IR	bb o! o! maneer IR
i1 van hom (die man) DB	1b jy (n mens) IR	bb o! o! o! dis baie koud IR
i3 dit verstaan (die feit dat hulle kon skryf) DB	1b jy (n mens) is nou en dan Afrikaans IR	bb o! o! o! IR
i3 noem DIT so DB	1c dit was 'n sieklike ou man (HY) IR	bb oe maneer! IR
j1 ons (kinders) DB	1c hy (die magistraatshof) gee IR	g1 gee MY IR
j1 van ONS mense is Afrikaans DB	1c hy (my pa?) IR	g1 met MY saam IR
j1 vir ONS mense DB	1c hy het nie gedrink IR	i3 met DIT (die trek) IR
i3 vir HULLE (die ou Griekwas) DB	1c hy het nie gerook IR	i3 van DIT (die trek) IR
m1 ek is nie op my hoede nie DB 54	1c hy kry 'n bors IR	i3 van DIT (die trek) IR
m1 ek verstout my DB	1d ons (Griekwas) praat net Afrikaans IR	j1 vir ONS (kinders) IR
o1 hy beywer hom (my oupa) DB	1d ons (oumense) sukkel IR	i3 van hulle (die grootouers) nie IR
o1 hy hou hom besig daarmee DB	1d ons (oumense) vat die kar IR	t1 my broer IR
r1 hulle het hul knak daar gekry DB	1d ONS is 'n hele klomp IR	t1 my dogtertjie IR
t1 my dogter DB	1d ONS was opgeskote seuns IR	t1 my kinders IR
t1 my dogter DB	1d ons word koud (die plek) IR	t1 my ma IR
t1 my oupa DB	1f hulle (die kinders) IRd	t1 my newe IR
u meneer DB	1f hulle (die oumense) maak kluitjies IR	t1 my ouers IR
u meneer DB	1f hulle (my kinders) IR	t1 my pa IR
u meneer DB	1f hulle (my ouers) IR	t1 my seun IR
v1 sy (die hoofman) uniform DB	1f hulle (my seun en dogter) IR	u die ou tata bo (God) IR
v1 sy boek (die man se) DB	1f hulle (op die plase) IR	u die Oubaas (God) IR
v1 sy naam (die hoofman) DB	1f hulle (van my mense) het geboer IR	u meneer IR
v1 sy voorletters (die hoofman) DB	2c sy (my ma) IR	u meneer IR
	2c sy (my vrou) leef nog IR	v2 haar nooitse van IR
	3c dit (die deeg) IR	w1 onse oorle ouma IR

w1 onse vrouens IR	1d ons (die Griekwas) MDB 64	3c dit is nie wat gebeur nie MB
t1 my naam IR 56	1d ons (die kerkgangers) MDB	3c DIT is nou later van tyd MDB
C4. Mev. De Bruyn, Kokstad (p. 61-64)	1d ons (ek en jy) MDB	3c DIT is nou sekere mense MDB
13 hulle (in die ou dae) MDB	1d ons (ek en jy) MDB	3c DIT is soos hulle in die ou dae MDB
1a dit is myself (ek) MDB	1d ons (Griekwas) MDB	3c DIT is waarom MDB
1a ek dink MDB	1d ons (kerkgangers) MDB	3c DIT is wyle Tom MDB
1a ek gee onderwys MDB	1d ons (mense) roep (noem) dit MDB	3c DIT ontken (Griekwaskap) MDB
1a ek neem oor MDB	1d ons (vrouens) dra ons drag MDB	3c DIT was 1977 MDB
1a ek vertel MDB	1d ons (vrouens) MDB	3c DIT was die eeufoes MDB
1a ek was gebore MDB	1d ons (wat nou hier is) MDB	3c DIT was vroeër eue MDBH
1a ek weet MDB	1f hulle (die feesgangers) MDB	g1 het MY nie opleiding gegee nie MDB
1b ervaring kry JY ('n mens) MDB	1f hulle (die mense) MDB	h2 ek vertel U MDB
1b jy ('n mens) kry	1f hulle (die mense) MDB	h2 u-hulle MDB
1b jy ('n mens) MDB	1f hulle (die oumense) MDB 62	i1 hom (die boek) MDB
1b jy ('n mens) MDB	1f hulle (die skool) MDB	i1 hom (die diaken) MDB
1b jy ('n mens) spel MDB	1f hulle (die voorouers) MDB	i1 is DIT nie? (dat hulle 'n onderwyser gehad het) MDB
1b jy ('n mens, meneer) kan sien MDB	1f hulle (voorouers) MDB	i1 wat help DIT MDB
1b jy (die mense)	1f hulle roep dit (noem dit) MDB	i3 waarom DIT (die spelling) gebeur het MDB
1b jy (meneer) weet MDB	2b u kan MDB	j1 ons (Griekwas) MDB
1b ouer wat JY raak ('n mens) MDB	2b u-hulle MDB	t1 (in) my are MDB
1c hy (De Bryn) MDB	2c sy (my vader) laaste tydstop MDB	t1 my dogter MDB
1c hy (die diaken) MDB	3c DIT (die kappies - 6 x) MDB	t1 my eggenoot MDB
1c hy (die man) MDB	3c DIT (die kappies) MDB	t1 my familie MDB
1c hy (die man) MDB	3c DIT (die liggaam) MDB	t1 my jongste MDB
1c hy (die ou man) MDB	3c dit (die vorm) MDB	t1 my ma MDB
1c hy (die voorvader) MDB	3c dit (mense) MDB	t1 my man MDB
1c hy (my vader) MDB	3c DIT (my van) word gespel MDB	t1 my oorle oups en oma MDB
1c hy (my vader) MDB	3c dit beteken MDB	t1 my oorle pa MDB
1c hy (my vader) MDB	3c DIT het baie deur my gegaan MDB	t1 my oorle vader MDB
1c hy (vader) MDB	3c DIT het sy dood veroorsaak MDB	t1 my oorlede pa MDB
1c soos hy (die kerk) MDB	3c DIT is baie moeie MDB	t1 my opleiding MDB
1d ek en my eggenoot MDB	3c DIT is die kant van die wa MDB	t1 my pa MDB
1d ons (as kinders) MDB	3c DIT is dieselfde MDB 63	t1 my suster MDB
1d ons (as kinders) MDB	3c DIT is met die eeufoes MDB	u1 jou voorvaders MDB
1d ons (die Griekwas) MDB	3c DIT is nur Booyen MDB	

ul trots in JOU aangewakker ('n mens)	1c hy (die pas) het gesê MM	2b meneer-hulle MM
MDB	1c Hy (God) wat die heilige is) MM	2c bruin soos SY MM
v1 sy (die Griekwa se) tradisie MDB	1c hy belowe (die man van binnelandse	2c my suster..SY was MM
v1 sy (die man) broek MDB	sake) MM	2c sy (die dogter) gaan MM
v1 sy dood (die man se) MDB	1c hy en sy vrou MM	2c sy (my kind) is die oudste MM
v1 sy ewewig behou MDB	1c hy is 'n Malcier MM	2c sy (vrou) het 'n moslem-kind MM
v1 sy vader MDB	1c hy is 'n seun MM	2c sy het pikswart hare MM
v3 De Bryn se dogter MDB	1c hy..hulle (die kaart) verklaar MM	2c sy is getroud MM
v3 sy voorouers MDB	1c sy/hy is 'n Kleurling MM	2c sy is verklaar 'n Moslem MM
1a ek is 'n Visasie MDB 61	1d as ons invul MM 69	2c SY lyk nie soos jy MM
C.S. Maria Minnies,	1d die kerk van ONS MM	3c DIT (dan/Pretoria) word vir jou
Kokstad (p.67-72)	1d ek en my man (ons) MM	Kleurlingkaart gestuur MM
1a ek en hy is altwee Gys MM	1d kan ONS (die Griekwas) MM	3c dit (dat party Kleurlinge is) is nie so
1a ek en my man MM	1d ons (die Griekwasvolk) MM	MM
1a ek en my man MM	1d ons (ek en my man) MM	3c DIT (dat sommige Kleurlinge is) het
1a ek hoop nie	1d ons (Griekwas) MM	ons dronkgeslaan MM
1a ek is vergeet MM	1d ons Griekwas weet MM	3c DIT (die rasse-indeling) het ons
1b as JY dood is ('n mens) MM	1d ons is Kleurlinge MM	deurmekaar gehad MM
1b jy ('n mens) is gebore MM	1d wat ONS hom gehet het MM	3c DIT (die wêreldse dinge) MM
1b jy ('n mens) kry Griekwas en	1e julle (meneer-hulle) MM	3c dit (drie rasse-groepe) kan nie MM
Kleurlinge MM	1e julle kan wag (meneer-hulle) MM	3c DIT het gekos vir meneer Hornsby
1b jy ('n mens) moet MM	1e terwyl julle gesels (meneer-hulle) MM	MM
1b jy (wat navraag doen) is 'n Malcier	1f hulle (die eerste Griekwas) MM	3c dit is 'n Griekwa-ma MM
MM	1f hulle (die Goewerment) MM	3c DIT is 'n kleurling MM
1b jy (wat navraag doen) kry 'n kaart MM	1f hulle (die kinders) is Kleurling gemaak	3c DIT is my kind MM
1b JY kom sien ('n mens) MM	MM	3c DIT is my pa MM
1b JY moet jou saak regmaak MM	1f hulle (die ma en pa) MM	3c DIT lyk vir hom MM
1b lyk nie soos JY (die ma) MM	1f hulle (die ma en pa) MM	3c DIT staan op die papier MM
1b soos JY ('n mens) nader stap MM	1f hulle (die magistraat) vra MM	3c ek en my man MM 67
1b vul JY is JY is Griekwa MM	1f hulle (die mense op Kokstad) MM	g1 ..belowe my MM
1b wil jy (aangesprokene buite gesprek)	1f hulle (die owerheid) kan sien MM	g1 die familie van MY MM
opsluit? MM	1f hulle (die owerheid) sien jou gesig MM	g1 het MY belowe MM
1c as HY (die pa) MM	1f hulle (twee blanke manne) MM	g1 het MY gesê MM
1c dit is HY, die kerk MM	1f hulle het die Boesman uitgedryf (Die	g1 sien nou vir MY MM 68
1c hy (die ding) verbeter nog nie MM	Griekas) MM	g1 van MY MM
1c hy (die man) MM	1f hulle is Griekwas MM	h1 DIT gee 'n mens kans MM

h1 dit gee JOU 'n kans MM	t1 my dogter MM	v2 hy probeer SY ID kaart kry MM
h1 vir JOU (wat navraag doen) gestuur MM	t1 my gedagtes MM 71	v2 Marie se .HAAR ID kaart MM
h1 wat vir JOU skiet (n mens) MM	t1 my huis MM	v2 sy moesie MM
h2 ek sal u verwys MM	t1 my kind MM	w1 onse familie se kinnerse MM
h2 kan ek vir U MM	t1 my kinnerse MM	w1 onse kinnerse MM
h2 saam met u kon ry MM	t1 MY kleinste sustertjie MM	w1 onse kinnerse MM
h2 vir u MM	t1 my neef MM	w1 onse siel MM
h2 vir u MM	t1 my ouers MM	y1 hul kaptein MM
i1 aanstoot geneem aan Hom (God) MM	t1 my pa MM	y1 hulle se eerste plek MM
i1 die tweede kind van HOM MM	t1 my pa MM	y1 hulle se kind MM
i1 HOM as 'n sjinees MM	t1 my skoonvader MM	z1 mynes is doodgelukkig MM
i1 HOM gehet as leraar MM	t1 my trouepapier MM	1a ek is MM 66
i1 hy het HOM so sleg gevoel MM	t1 vir MY kind MM	C6. Betta Mabel Jansen, Kokstad (p. 81-92)
i3 ek wys DIT (die papier) MM	u meneer MM	1a ek en my broerse BJ
i3 God het DIT (die moesie) gemaak M	u meneer MM	1a ek myself het geploeg BJ 90
i3 jy moet DIT (God se uur) afwag MM	u meneer Pretorius MM	1a Ek van my oupa BJ 82
i3 ons gaan DIT (die struikelblokke) oor MM	u Mevrouw...vul net in MM	1a ek, oupa Marais se dogter BJ
i3 ons het DIT getel (die myle) MM	u mnr Pretorius MM	1b jy (n mens) haak hom in BJ
i3 stuur DIT (die vorms) MM	u n° Mammie MM	1b JY (n mens) kan BJ
j1 dit maak ONS (die Griekwas) seer MM	u vir meneer Hornsby MM	1b jy (n mens) kry BJ
j1 saam met ONS kerk gegaan MM	u1 is dit JOU dogter? MM	1c ..laat hy (die os) kan ploeg BJ
j1 van ons (wat hier bly) MM	u1 is dit JOU ma ? MM	1c hy (die hek) BJ
l1 vir HULLE (die mense in Engeland) is ges• MM	u1 jou (n mens se) God MM	1c hy (die koue) sak uit BJ
l3 Doring-hulle MM	u1 jou (n mens se) saak MM	1c hy (die land) BJe
l3 sê vir hulle (die owerhede) MM	u1 jou (wat navraag doen) gesig MM	1c hy (die os) draai hotom BJ
n1 hoe gaan jy jouself adresseer MM	u1 jou (wat navraag doen) hare MM	1c hy (die os) draai hotom BJ
n1 jy nou jouself geregistreer het MM	u1 JOU saak regmaak MM	1c hy (die somer) kom BJ 88
p1 verneder ons ons MM	u1 klippe in jou (n mens) se pad MM	1c HY (die voël) wat sit BJ
q1 meneer-hulle sal self sien	u1 vul net JOU vorms in (indirek gerig aan gesprekvoerder) MM	1c hy (die water) BJ
r1 hulle vat hulle se gif (die Boesmans) MM	v1 hom (sy) oupa MM	1c hy (die wêreld) is anders nou BJ
t1 die Heer moes MY lewe gevat het MM	v1 hom vrou MM	1c hy (mnr Price) gaan met ons BJ
t1 dis MY dogter MM	v1 hy se anner kind MM	1c hy (my seun) BJ
	v1 sy (die Kleurling) se pa MM	1c HY het hier grootgeword (die man) BJ
	v1 sy kinnerse MM	1c HY is haar kind, vra vir hom BJ
	v1 van hy se geld af MM 72	1c HY was in die Transkei (die man) BJ
		1d ek en my broers, HUL BJ

1d ons (ek en my broers) BJ	3c tien pond...nie meer as DIT nie BJ	u ja meneer BJ
1d ons (Griekwas) praat Afrikaans	bb is koud MAN BJ	u meneer BJ
1d ons het BJ	bb so wringtigwaar BJ	u meneer BJ
1d onse was nie BJ	bb verduiwels BJ	u meneer La Fleece BJ
1f hulle (die osse) BJ	gl het my vertel BJ	u ons huur vir mnr Price BJ
1f hulle (die oumense) BJ	hl ek stuur JOU (indirekte aanhaling) BJ	u1 hy vlieg in JOU (n mens se) huis BJ
1f HULLE (die wild) is uitgeroep BJ	hl jou (n mens se) perd is vinnig BJ	v1 hoe elkeen aan SY plaas gekom het BJ
1f hulle (veeboere) verkoop BJ	il ek het HOM (die taal) geleer BJ	v1 horn mamma is daar dood MM
1f hulle kom na ons BJ	il ek kan HOM (die taal) skrywe BJ	v2 hy is HAAR kind, die suster se kind BJ
1f Marais-hulle, verkoop hulle stukke grond BJ	il elkeen se plaas wat aan HOM gegee is BJ	w1 daar is nog in ONSE plek BJ
1f my pa-hulle BJ	il HOM (die wild) onderstebo ja BJ	w1 met onse voete BJ
1f waar HULLE (die Boesmans) BJ	il hulle het HOM (die taal) geleer BJ	w1 na onse kant BJ
1w ons s'n (die land) BJ	il ons het met HOM gegaan BJ	w1 ons grotes hier BJ
2b u het u lewe lank BJ 92	il ons kan HOM (die taal) onthou BJ	w1 ons kinders BJ
2c die vroumens - sy BJ	il ons maak HOM (die stampmities) BJ	w1 ons leraar BJ
2c sy (my ouma) was getroud BJ	il trek horn (die hek) vas BJ	w1 onse kerk BJ
2c SY vrou en SY kind is hier BJ	il vra vir HOM, hy is haar kind BJ	w1 onse kinnens BJ
3c - (dit weggelaat) 'n groot plaas BJ	i3 ek niks van DIT nie BJ	w1 onse ma BJ
3c - (dit weggelaat) is een van die plase BJ	i3 ek weet nie wat DIT beteken nie (die woord) BJ 85	w1 onse plek BJ
3c - (dit) was net in die tyd BJ	i3 hulle dra DIT (die water) BJ	w1 onse plek BJ
3c - (dit) was nou weer die djaartiks BJ	i3 hulle noem DIT 'n draadhek BJ	w1 onse tyd BJ 89
3c DIT (die boek) is by my suster BJ	i3 ons noem DIT 'n wenakker (holvoor) BJ	w1 onse voorouers BJ 87
3c dit (die woord) meen BJ	j1 baie kinders van ONS BJ	w1 onse woonplek BJ
3c DIT was die tiende deel van die grond BJ	j1 die kerk van ONS BJ	xx nou s'n BJ
3c DIT was rietbokke BJ	i3 hulle stukke grond BJ	xx outyd s'n BJ
3c DIT was treurig (die droogte) BJ	i3 ons het saam met HULLE (outas) BJ	y1 daars HULLE pik op Kransdraai BJ
3c DIT word onweer BJ	i3 praat Xhosataal met HULLE (bediendes) BJ	y1 hulle bly met HULLE kinnens tesame BJ
3c hy (die woord) meen sware griep BJ	t1 by MY ouma gekry BJ	y1 van hulle grootvaders af BJ
3c hy ryp DIT lyk soos diklaag BJ	t1 my grootjie oupa BJ	z1 mynes (my kinders) is in die dorp BJ
3c hy's 'n pragtige kerk BJ	t1 my medebroer BJ	91
3c hy's koud (die winter) BJ	t1 my ooriende pa BJ	1a ek is Betta Mabel Jansen BJ 81
3c hy's wam, dan's hy weer koud (die weer) BJ	t1 my ouma Hendrina BJ	DL Klaas van der Westhuizen, Campbell (p. 249 - 260, 272)
3c is DIT Hollandse gesange BJ		11 HIERIE pik KVV
		11 HIERIE skienkanon KVV 253

1a ek en my boetie KVV 248	1f hulle (die goedere in die winkel) KVV	So ALMAN (almaal) het hande geklap
1a ek hat 'n skoen KVV	1f HULLE (die kinders) KVV	KVV
1a korter as EK KVV	1f HULLE (die wilmense en Ingelse)	6q daar kom NIKS! (van nie) KVV
1a ouer as EK KVV	maak vrede KVV	bb Jong, wies jy? KVV
1a so groot soos EK KVV	1f soos HULLE (die fabriek) KVV 246	cc DIT smaak my KVV
1a toe ek gebore was KVV	1v Campbell sinne KVV	cc weet baas WAT? KVV
1b dans JY (n mens) so lank soos jou pa	1v die pa sinne KVV	dd DAAI (spanspekke) ronnetjies KVV
KVV	2c hy (Sarie) is van die ou mense KVV	dd DAAI wat hulle sê, die Masannas
1b JY (n mens) oem hom KVV	2c HYs (my vrou) innie Kaap KVV	(roers) KVV
1b JY moet kom (in direkte gesprek met	2c toe gaan HY (my vrou) Kaap toe KVV	dd DARIE (die geprater) het so gebly
buitepersoon) KVV	2c toe is SY (my ma) Kaatjie Trekker	KVV
1b JY sny (n mens) KVV	KVV	dd DARIE mense KVV
1c dan gaan HY (die gras) uit KVV	2c voor HY (my ma) getroud is? KVV	dd een van DAAI manne KVV
1c HY (die dooie bene) kan nie praat nie	2d daai WAT hulle sê, die Masannas(	dd hulle maak DAAI bene weer 'n mens
KVV	roers), is Griekwas KVV	KVV 251
1c hy (die geweer) skuut KVV	2d die kanon WAT so 'n bek het KVV	dd maak DAAI skoene KVV
1c HY (die man) KVV	2d die katel WAT die matras op is KVV	dd na DARIE anner baas toe KVV
1c HY (die sif) KVV 273	2d dis WAT Adam Kok gepraat het KVV	dd Sarie is van DAAI mense KVV
1c hy (die skoene) loop saf KVV	2d hulle (die voormanne) WAT vir ons	gl my vrou het MY weggegooi KVV
1c hy (die smeergoed) trek hom KVV	gekyk het KVV	h1 jy sny JOU leer so KVV
1c HY (die vlag) word opgetrek KVV	2d jy kry (kinders) WAT getroud is KVV	h1 so was JOU (n mens) se opvoeding
1c HY (my pa) het mooi gladde hare	2d mense WAT gerpaat het KVV	KVV
KVV	2d mense WAT van ander plekke kom	h1 soos JOU (n mens) se ma KVV
1c HY (my pa) was 'n Griekwa KVV	KVV 250	h1 soos JOU (n mens) se pa KVV
1c hy (Piet) KVV	2d ons hotnois WAT KVV	il ek kan HOM (die taal) praat KVV
1c HYS (wors) drie twee rand KVV	2d skoene WAVW	il ek maak HOM (die vuurhoutjies) KVV
1d ons (ek en hy) het gespeel KVV	2v die ma sinne KVV	il hy trek HOM (die inflammasie) KVV
1d ONS (ek en my boeties) aard na my	3c as DAT roën is die droogte gebreek	il jy noem HOM (die werker) 'n
ma KVV	KVV 272	landsbouman KVV
1d ONS (my boeties en ek) was kort	3c DIT (die bed) meen kooi KVV 274	il jy roep HOM snoek KVV
KVV	3j WIES jy? (in direkte gesprek met	il jy smeer HOM (die smeergoed) KVV
1d ONS gesin KVV	buitepersoon) KVV 271	il jy sny HOM (die vel) KVV
1d toe pas ONS (my boeties en ek) vee op	4k WAT kos 'n wors? KVV	il jy tel HOM (die sif) op KVV
KVV	5o ALMAL (in die dorp) moet gaan *	il met HOM (die kanon) geskiet KVV
1f dis HULLE (die voormanne) KVV	KVV	il ons gaan by SY (Sarie se) huis verby
1f HULLE (die diere) word vet KVV		KVV

i1 ons het HOM (my pa) begrawe KVV	v1 SY (Piet) se swaer KVV	1f tot HULLE (die man en vrou) sterwe
i1 ons hou van HOM (die kaptein) KVV	v2 my ma het SY pa se naam gehet KVV	PVV
254	w1 onse kerk KVV	1f waar HULLE (die mense) die garing
i1 van HOM gehou (die kaptein) KVV	w1 onse meel KVV	gewek het PVW 283
i2 ek het by HOM (my vrou) kinders	w1 onse pagoed KVV	22 as DIE man nou PVW
gehet KVV	w1 onse pagoed ok, het van hom gahou	22 DIE (man) is in die lokasie PVW
j1 gee (vir) ONS emmer meel KVV 255	KVV	22 DIE (mense) was oorlog toe PVW
j1 vir ons (my broers en susters KVV	w1 onse slagding KVV	22 DIE ding lat hy word kaffer PVW
11 ons roep HOM (die geweer) Griekwas	w1 onse twak KVV	22 DIE kan ek nou nie sê nie PVW
KVV	x1 julle se skool KVV	2c die dogter HYS allenig PVW
13 die meeste van HULLE (die kinders)	1d ons (wat werkers) kry KVV 245	2c die vrou (sy) was 'n wedevrou PVW
KVV	D2. Piet van der Westhuizen	298
t1 een van MY oues (skoene) KVV	Campbell (p. 279-305)	2c hy had manne gehad PVW
t1 my boetie KVV	1a daai man is jonger as EK PVW	2c HY het Bantoe getrou PVW 299
t1 MY broer KVV	1a ekke baas? PVW	2c HY's 'n wedevrou PVW
t1 my ma KVV	1b as 'n mens, as jy sê, kaffer PVW	2c hy, die vrou PVW
t1 my ma se pa KVV 247	1b as jy HOM sê kaffer PVW	2c jong vrou : SY is bas PVW
t1 my magoed ken hom (die taal) KVV	1b hoe oud was JY (aan ander	2c jong vrou : SY's 'n Griekwa PVW
t1 my oupa KVV	gespreksgenoot) PVW	2c toes HY nou getroud PVW
t1 my pa het hom (die taal) plein gepraat	1b jy ('n mens) hou daai vrou PVW	2d die basgoed met die kameras WAT
KVV	1b jy ('n mens) trek netjies aan PVW	gekom het PVW
t1 my pa is KVV	1c 'n Kaffer is 'n wonderlike ding PVW	2d die broeke WAT PVW 292
t1 my pa KVV	1c HY (die kaffer) bly hier PVW	2d die naam WAT hulle gee PVW
t1 my pa KVV 25	1c HY (die kerk) PVW 23	2d die rondgancry WAT ons gewees het
t1 my pagoed KVV	1c HY (die ou man) drink nie PVW 284	PVV
t1 my suster KVV	1c toe HY nou jongkêrel was PVW 288	2d ek weet nie WAT hy waarvandaan
t1 my vrou KVV	1d ONS (die familie) het getrek PVW	kom nie PVW
u bas KVV	1d ONS (gesin) PVW 291	2d hulle WAT uitgestam het PVW 297
u my grothas KVV	1d ons (jongmense) was maar dom PVW	2d nie nou WAT die kinders grootword
v1 die man met SY geweer KVV	1e ry JULLE (gespreksgenote) nou? PVW	nie PVW
v1 hy gebryk SY kop KVV	279	2d paar jaar WAT ons hier is PVW 289
v1 hy se (die predikant) kerk KVV	1f HULLE (die mense) PVW	3c DIT is mos mooi netjies aangetrek
v1 hy se kinders KVV 249	1f HULLE (die mense) sê nou PVW	PVV
v1 Hy se seen KVV	1f HULLE is groot vrouens PVW	3c DIT was 'n vaal hoed PVW
v1 hy sy ticket KVV	1f HULLE was soldate PVW	3c ek het gedra soos DIT moet wees PVW
v1 sy (die kerk se) fondament KVV		

3c is DIT die basgoet met die kameras?	u my baas PVW	1f HULLE (die vrouens) GM
PVW	v1 hyse vader PVW 294	1f HULLE (die Waterboerse) GM
3c toes DIT net die eerste vrou PVW	v1 in SY hart (die kwaad) PVW	1f HULLE het hulle eie regering GM
3c toes DIT net vee werk PVW 290	v1 laat SY (Mollie) oorgooi PVW	1u die onkoste is JOUNE GM 388
3c watter tyd was DIT gewees nie PVW	v1 SY (my vader se) tagoed PVW	22 DIE kan ek nou nie sê nie GM
dd altyd DAAI tyd PVW	v2 die (haar) nooiensvan was Trekker	22 DIE moet daar wees GM
dd DAAI "mine" PVW	gewees PVW	22 DIE sit hulle nou aan (die sluier) GM
dd DAAI dinge is nie soos vroeër nie	v2 die groot dogter het nog SY man PVW	22 DIE soort joppietjie GM
PVW	v2 sy (haar) ta was gewees PVW	22 DIE toppie (hoed) GM
dd DAAI jare het ons swaar gekry PVW	v2 SY (haar) van is oorgesit PVW	2c as SY (my vrou) gelewe het GM
dd DAAI jare PVW	v2 SY huis staan daar PVW	2c dan het SY (my vrou) gelap GM
dd DAAI man is jonger as ek PVW	w1 onse broek PVW 301	2c die dogter die is in Klekrsdorp GM
dd DAAI plekke PVW	w1 onse magoed maak dit PVW 305	2c HY (sy) het enige werk gedoen GM
dd DAAI Skeifontein is lokasie PVW 285	y1 HULLE SE ta was PVW	2c HY was 'n mooi meisie GM
dd DAAI slag PVW	y1 is dit die BASGOET met die kameras?	2c Lena Waterboers, dies (sy is) nog daar
dd DAAI tyd PVW	PVW	GM
dd DAAI tyd se kind PVW	t1 dag MY baas PVW 279	2c my ma en my vrou...HY was opreg
dd hou DAAI vrou PVW	D3. Gert Maarman,	Griekwa GM
g1 ek het nie die tyd op MY nie PVW	Campbell (p. 378 - 390)	2c sy (my ma) is 'n Griekwa GM
h1 hy wil met JOU ('n mens) baklei PVW	11 HIERIE Adam Kok GM 380	2c SY bees GM
i1 het HOM (die man) geskiet PVW	11 HIERIE langs GM	2c SY donkies GM
i1 het HOM begrawe PVW	11 is net HIERIE ene (die kind) GM	2c SY neef se kinders GM
i1 hy dra HOM (die kwaad) in sy hart	11 ons speel met HIERDIE klipbokke GM	2c SY pêre GM
PVW	1a nou lap EKKE GM	2c SY, die ou vrouense, loop voor GM
i1 kan HOM (die hoed) onthou PVW	1c HY (die betaling) GM	2c wat is HY SE naam? GM
i2 sy manhelte PVW	1c hy (die hoed) GM	2d broeke WAT my pa gedra het GM
s1 ek en Kaatjie gevat MEKAAR PVW	1c HY (die kappie) GM	2d die WAT hier uitgaan (mense) GM
t1 by my se kant PVW 300	1c HY (die man) GM	2d dis WAT ons gedoen het (gespeel) GM
t1 my boetie PVW 286	1c HY (die man) is dood GM	2d Griekwas WAT GM
t1 my oge PVW	1c HY (die sluier) GM	2d spelletjies WAT GM
t1 my pa PVW 288	1c HY (my pa) GM	3c die wette, hoe DIT moet wees GM 381
t1 my se ta-hulle PVW	1c HY is 'n kind van die Waterboer GM	3c DIT is die regering GM
t1 my ta PVW	1c HY was hier (die man) GM	3c DIT is vir die moeiligheid GM
t1 my ta het daar gewerk PVW	1d ons (pensioentrekkers) "pay" hier GM	3c DIT was die Boere GM 384
t1 my vader PVW	1f HULLE (die mense) GM	3c DIT was in dae tyd GM
u baas PVW 287	1f HULLE (die Voortrekkers) GM	4k WAT is hy se naam? GM

4k WAT is hy se voornam? GM	v1 ons noem hy se name GM 390
4k WAT is sy straf? GM	v1 tot sy dood GM
4k WAT van haar? GM	v1 wat is HY SE (sy) voornam? GM
5o ALMAN (my kinders) is oorlede GM	v2 sy (die vrou se) werksklere GM
5o ALMAN het daai vere gehat GM	v2 SY sy seun regeer GM
6q daar was NIKSE mense nie GM	v2 Wat is SY straf? GM
6q ek het vandag NIKS (kinders) GM 384	y1 hulle mammas GM 389
aa ek lap self GM	y1 hulle pappas GM
cc dans ek op MY eie GM	1d ons (gesin) GM 378
dd DAARIE (mense) wat daar uitgaan	
GM	
dd DARIE goeterse GM	
dd en DAAI soort joppietjie GM	
dd hulle het DAAI vere gehad GM	
dd in DARIE tyd GM	
g1 die werk van MY GM	
i1 ek ken HOM GM	
i1 gaan met HOM (die broek) kerk toe	
GM	
i1 hulle het HOM (die kerk) GM 383	
i1 wat HOM (die pensioen) betaal GM	
i2 HAAR naam is Biesie GM 393	
i2 HY SE (haar) naam? GM	
i2 wat van HAAR (my ma) GM	
i3 ek het DIT (speletjies) gehad GM	
i3 hulle het HULLE eie regering GM	
t1 die ma (my ma) GM	
t1 MY dogter se kind GM	
t1 my ma (die koning se dogter) GM	
t1 MY myvrou is oorlede GM	
t1 my pa is GM	
t1 MY pa se bokke GM 379	
t1 wat my pa gedre het GM 382	
v1 ek is SY skoonseun GM	
v1 gaan na SY kaptein toe GM 385	
v1 hy hou SY (die slang se) GM	

ADDENDUM 2

NAAMWOORDSTUKKE

Respondente van Philippolis

AW Andries & Kammies van Wyk

WA Willem Adams

Respondente van Kokstad

GM Gert Minnie

JR John & Isaac Rose

Respondente van Campbell

LN Lena Nero

GR Gert Maatman

KW Klaas & Piet v.d. Westhuizen

Respondente van Prieska

PV Prieska-vrouens

Vergelykende ontleding :

Respondente uit Philippolis,

Kokstad, Campbell en Prieska.

AW Andries en Kammies van Wyk,

Philippolis

Dawid Padda aw

Kaptein Kok aw

Salman Rous aw

'n ou Oensons aw

baas Roberge aw

by die Oosteisen, Ockert Oosteise aw4

by hierie Willem aw4

die Roulse aw4

haai man, Andries van Wyk aw4

ken meneer van Jaarsveld, die naam? aw4

ou Andries Oerson aw4

ou Daanie Oosteise aw4

ou Tooti aw4

ou Willem Kammies aw4

Willem Kammies aw4

Willem van Wyk

Jakob van Weik aw4

'n Griek was aw4

'n God aw4

die regte Griek was aw4

innie Vrystaat aw4

die Gruuk was

ons Griek was (ons wat Griek was is)

die Jood

die distrik Fooniesmiet

by die Oosteise

innie Kaap

baas se kaar

Die Jood se land

Die Kaptein se broer

die stam se kant toe

Fouriesmith se Jaarsfontein

dis Le Fleur se span

sei mamas se pa

jillie se oupa-hulle

'n aanner vrou aw4

'n arm geslag aw4

'n bidier aw4

'n bietjie straf aw4

'n hele groep aw4

'n kleinnampie aw4

'n maklike waarheid aw4

'n veranning aw4

'n tweehonnert mense aw4

'n afbreek aw4

'n hele hoop (mense)

'n baas

'n manier

'n twintig jaar oud

'n anner nasie

'n ouste (vannie Griek was)

'n volk

'n oom

daai teit aw4

daanie naam aw4

daai naam aw4

daai rooi kar aw4

daanie klom jare aw4

daai soorte van goete aw4

daanie kind van horn aw4

hierie gemeente

hierie hys aw4

die slag (wat ons da gery het)

hierie gemeente [wat ons nou hier het]

vannie blank mense [wat ik vatore ok so

is]

daanie kind van horn [wat hy het] aw4

die ding [wat die baas vatore gasê het]

aw4

die mense [wat da oener is] aw4

entappels [wat so groot is as ek mei kop is]

kinners [wat vee geken het]

my broers [wat agter my stan] is alman eg

ons was 'n hele hoop [wat ok agter horn

angegaan het]

outjie [- da eit die skool eit is

daai oudjie. [wat die Jood hier horn gestier

hit

sie een [wat iets gevind waar hy kom

sie gemaklikheid [wat vandag is]

soos [wat my pa gasê het]

'n oom [wat by ons gekier hit]

die dinge aw4

die musies aw4

die plaas aw4

die volk aw4

die woord aw4

die wêreld aw4	die blank mense	mei oë oopmaak (toe ek gebore is)
die liefde aw4	ek is amper (-) plaasboer glad aw4	sei skaap aw4
die base aw4	het (-) jong man geword aw4	ons kjerke aw4
die mense aw4	die plaas [met die naam Preezfontein] aw4	my boetie aw4
die werke aw4	soos 'n baas [oppie plaas]	my werk aw4
die pad aw4	vannie rowwe plekke aw4	hille pa
die werkllyn aw4	afgeboer [tot innie grond] aw4	mei heis
die naam	eitgebaster [tussen die Gruikwas] aw4	my werk
nie rowwe plekke (innie)	omtrent seker so haas in nie deisent of	eit 'n anner nasie eit
nie rowwe dinge (vannie)	weedeisent rond aw4	hier oenner in Volstreispoor-hille
die grond	so drie jaar aw4	met die naam van Preezfontein
pie pad (oppie)	solke groot pampoene aw4	die warm vannie droogte
nie blank mense (vannie)	al sy broers	daarie kind van hom
die oumense	ou verkleerdertjies/verkleerlingetjies aw4	die volk van onse oupa
die anner	sie skoen waarheit	die hoofstad van mei oupa-hille
die jaar	vroe jaar aw4	vannie ou dae
die klomp	vroeer tyd	vannie blanke mense wat ek varmore ok
die verskil	anner gemade aw4	so is
die miesies	onse mening	hille is Kleerlinge en die soorte van goete
die goetjies	ons kind	name soos Hoxentotte en die soorte van
die inloop	ons skape	goete
die draadloos	sy naam	WA Willem Adams, Philippolis (p.
op die manier	sy twee seens	544-549, 573-581)
die stam	my ous	die Ouwaas
die soorte [van goete]	sei mamas	die Ouwaas
die warm [vannie droogte]	my kop	die Ouwaas
die hoofstad	jille se oupa-hille	die Ounooi
die ou dae	mei oupa	die menses
die woord (om vir jou die woord te sê)	mei pa	die Ouwaas
die bestuur [vannie plaas]	my broers	die sitters
die wind	my oudste broer	die kar
die kerk	my ousie	die kaar
die ding (wat die baas gasê het)	onse gedagte	die hyse
die slag (wat ons da gery het)	hille pa aw4	die bokke
die een	hy se bees aw4	die bokke
die gemaklikheit	hy se bok aw4	die berg

die grootmense	die deeg	die ding
die anner grootmense	die kenfruitbottel	die grond
die jaart	die sierdeeg (wat my ma woer mee knie)	die grond
die berg	die rak	die miesies
die klip	die dag	die hoenner (wat jy vra) (wat jy vir die hoender vra)
die klip	die tafel	
die mannetjie	die lokasie	die sjelt
die oorle Ounooi	die mense	die hoender se dood
die ouman	die mense	die vleis
die boddél	die goggels	die sak se bek
die Ouwaas	die baas	die een pond tien
die bene	die tyd (wat jy gaan krismisklere koop)	die nooi
die mense	die kerrier	die ding
die sjeld	die fiets	die een pond tien
die ouwaas	die vrou	die hoender
die brod	die kerrier	die hoender
die skottel	die vrou	die hoender
die brood	die sprinkaan	die nooi
die tafel	die tyd	die miesies
die deeg	die winkels	die miesies
die los klip	die yster	die selle pick
die klip	die ding	die nooi
die been	die vrou	die graaf
die fyn beentjies	die kolwer	die hoender
die veld	die kolwers	die hoender
die mannetjie	die baaisiekkel	die grond
die veld	die winkel	die nooi
die hys	die tjeeners	die straat
die dag	die kiere	die gang
die ouman	die kiere	die bilt
die kjeent	die distansies	die koei
die mannetjie	die vrou	die ding
die kole	die kafee	die wind
die rooster	die vrou	die dorp
die roosterkock	die baaisiekkel	die spiet
die rooster	die gebied	die wind

die derm	die oemnerste hotel	die predikant (wat haai wiel gebreek het)
die dorp	die boonste een	hierrie dunbeen Ford kaar (wat vroeër gewees het)
die bees	die boonste hotel	daai tyd (lat jille groot geword het) TOE
die mis	die anner een	daai teerpad se blad
die baaisiekelliksens	die ene sent	die bees se pensvet
die hoennerhaan	die aner keer	die vel se sjelt
die saak	die skottel	wie se baaisiekel
die wegtrek	hulle se geld	'n vroe se hele bedoel
die evangelis	onse speelplek	Adam Kok se agterruiter
die spietkop	nou se kjenners	Wie was die agterruiter se naam?
die spietkop	sy meel	so 'n stukkie van daai brood
die draai	hulle (wat die nou die fout het)	daai goed van daai man
die spietkop	jou oog	so vrek van die hongerte
die kar van hom	sy klere (van hom af)	die sjelt van die bok
die spietkop	twee en twintig Rand	daai hotnotale van julle
die kar (wat verby my gaan)	al ons tools	'n swaar taal, daai Griek wataal
die kafee	sulke stowwe sulke swart peishplokke	bo, bo-op die rooster van daai GM Gert Minnie, Kokstad (p. 989- 1001)
die pad	so 'n man so 'n witperd	G C Minnie
die wereld	so 'n grootte	Durban-goed
die baadjie	so 'n spiet	ene Steenkamp
die wereld	net twee donners	die Adam Kok blandplaas
die baaisiekel	net so 'n uur	Die Griek wa
die wiel	so 'n stukkie bietjie louwater	die Griek wa-taal
die vrou	bietjie meel so 'n bietjie meel	die Kleurling
die deeg	so twee uur	die Kleurlinge
die klippie	so 'n stuk brood	die Koelies
die hiest	'n kort gekalwerde koei	die Suide
die dinges	'n paar tarentale	die Swartmense
die tafel	'n jet (wat deur die lig trek)	die ander oud Xhosa-taal
die ouwaas-hulle	'n ongeluk	die Xhosas
die bytewerke	'n masetsi	die Independent kerk
die ouwaas	hierdie entjie been	elke Griek wa
die stoor	hierie entjie (hiervandaan)	sk"n Griek wa
die goed	sal daais kan kry daai sierpap	
die arme man	hierie daai skottel brood	
al die gif	daai brood daai bottel daai kleidjie	

hierie Biltfontein	die anners	die groot plek
hierie Kleurlinge	die antwoord	DIES {wat nou mors}
Paulsen-hulle	die agtende	hierie Blankes
meneer Paulsen	die berg	hierie jaar
meneer Swarts	die beste	hierie plek
die plaas Biltfontein	die broer	die kalashoe
van die Afrikans, ons moedertaal	die bus	die lammers van
sy Basoetoetaal	die dinge	die skape
next mand Februarie	die geleentheid	die hoenners in goete
'n whitman	die goete	die lammervanger daarie
'n anner	die hare	daarie djakkals en
'n kaart	die jaarliks	daarie anner een
'n leier	die kerk	daarie hoë Afrikaans
'n kraal	die kinders	daarie hoë Engels
'n man	die laerskool	daarie anner diere
'n meid	die land	daarie anner grote
'n skilpadjie	die boys	daai Book of Life
'n stuk	die man	daai grootie
'n verskil	die manne	daarie grot kerk
'n ander kerk	die mense	daai witman
'n goeie ding	die moedertaal	daai Blankes
'n bietjie hoër standerse	die naaste van ons	daai goed
'n vol plaas	die plase	daai tyd
'n eerste vrou	die skool	daarie kerk
(-) goeie klompie boys	die tak	daarie tyd
'n groot storie	die trein	'n ander kerk van ons hier
'n swaar tyd	die waarheid	die Kleurlinge van Oos-Griekwaland
'n anner ene	die hele mense	die Kleurlinge van die Kaap
'n stel kuikentjies	die skape	takke van daarie kerk
daai kuiken daai sterk kuiken	die regte ding	van die geldie van die kerk
die graaf	die baie mense	aan onse kant
die hyse	die drie jaar	by die plase
die land	die regte taal	iet die Griekwa iet
die plekkietjie	die boys	in die portrette
die Griekwa	die wilmense	innie verre berge
die Kaap	die whole lot	met bokke van Kleurlinge

met daai Blankes	onse president	die mense [wat nou gaan na die vergaders
met die wilmense	onse taal	toe]
met hienie Blankes	sy pick	die slag [wat ons daar garei het]
met hienes	ons eie taal	laas jaar [wat meneergoed hier gewas het]
met hienie Kleurlinge	jou eie taal	my broer se broer [wat ene is]
na die hare	pure daai dinge	JR John en Isaac Rose, Kokstad (p.
na die jaarliks toe	dieselfde manier	1025-1042)
na die kerk toe	een ding (dieselfde)	oom Korré
na die vergaders toe	driedysent akkers	die Griekwataal
oor die berg	een bondeltjie	die Griekwas
op een slag	een getuie	die Engelse
stam iet die Griekwa iet	een mens	die Debin se kant (Durban)
tussen die broer se vrou	vier kjenners	die Kleurlinge
van dāie kerk	net wille diere	is okke Griekwa
van die griekwa	wille diere	(van) nie Griekwa
van die Kaap	hele liggaam	virnie Koelies
van die Kleurlinge	alhande gepraeter	(-) Methodist kerk
van die geldte	anner mense	die Rouman Katoliek
van die kerk	baie mense	innie Church
vir die Book of Life	laas jaar	innie Independant
hulle taal	vroer tyd	meneer Swarts
hulle nasie	in agterste tyd	die Ingels
hulle taal	hele nag	die Xhosa
hy se monnemen	bieltjie wysheid	die wenkels
my dogtertjie	aal onse boeke	die dinge
my hare	die broer se vrou	die goete
my pa	my broer se broer	die grond
my pa-hulle	my pa se pa	die anders
my vrou	hulle se boys	die trein
my vrou-hulle	'n man [wat by ons gekuier het]	die bes (bus)
onse moedertaal	anner mense [wat gereed is om te gaan]	die boekie
onse boeke	dāie tyd [wat Adam Kok gewas]	die plek
onse fondse	due Swartes [wat so by die plase bly]	die meeste
onse kant	die hare [wat nou segebasier het]	die vrinde
onse kerk	due maane [wat hy met or die berg gekom	die aners
onse pa en ma	het]	die plekke

die wetmense	en die doppies	haar kinders
die moedertaal	die reent	klein kaffertjies
die nuwe kerk	die motreën	klein kjenners
dieselfde kerk	die stormreën	klein klippe
die leier	die groot reën	groot woorde [wat jy nie weet wat meen dit]
die baie mense	die wolkebreuk	baie plekke
die grond (hulle moet vir ons heeltemal 'n stek teruggee)(1033)	die oubaas die wolke losmak	baie licoens (leus)
die kinnens	innie berg	baie slange
die plekkietjie	so half oor die kop werk nie	elke aand
die plase	waie dinge?	anne plekke
(op) dieselfde manier	iet die plek iet	net in een bonneltjie
al die beste	'n kraal	een slag (weggedra)
die gesels (gaan mos nou klaar)	'n mistake	is ma een mens, ja is ma een mens
innie oggent	'n goeie ding	ane [wat soos bokke uitspring], ja, [wat weld is]
allie woorde (is goet)	'n lidmaat [vannie kerk]	LN Lena Nero, Campbell (p. 701-721)
die wêreld	'n leier	ou Lena Nero
al die goete [wat mens seermaak]	'n man [wat onse kant is]	Die Griekwa gloof
die goete	'n klein hysie	! die almal
willehonne ok [wat die mense gevruet het]	hierie plek (van ons is Griekwaland)	! so elke ene
die eerste mene	haai vroetydse blankes	! ons almal
die wilde goete	daai Soetoe-taal	.&& minste drie weke
die molslang	daai goetslang	.&& so drie keer
die klerie	daai voorlaaiers	.&& so drie keer
die melk	hulle nasie	.&& so twee weke
die kjenners	sy kend	.&& (-) hele nag
die deng	my vrou	.&& dis nou (-) lang tyd [wat ek dit nie gedoen het nie] DAT
die voorlaaiers	sy plek	, hieries
die stok	onse president	, nat mis...hierie bok...bokmis
die vroumense se goete [wat so bierk]	helle se Afferkaans is bietjie baaje hoger	, hierie agterlyf hier
die premie daai	onse grootouers	, " 'n skilpadjie daarie soort skilpadjie
die keiemense	sy rug	, " die drie weke, minste drie weke
die haelgaweer	sy kop	, " die ster, daarie nagster
die koelroer	my skoonpa	, " die water toe, fintein toe
die kryt	helle se kenners	
en die goete	hom kenners	
	sy kenners	

, " nat mis, hierie bokmis	, & die aner so orn	, & & (-) hele liggaam
, % in die blikkies inne	, & die krale	, & & al drie weke
, % innie botteltjies of die blikkies inne	, & die nabassas	, & & allie waters
, % deel van die krale	, & die ouerse	, & & die heel nag
, & 'n poeier	, & die meisies	, & & die drie weke
, & 'n meid	, & die water	, & & die hele dag
, & 'n kamertjie	, & die boegoe	, & & die keer daai
, & 'n meid	, & die speletjie	, & & die rooi klip
, & (-) ('n) veil	, & die beker	, & & die jong vroultjie
, & as hulle nou kan (-) grootmeisie word	, & die boegoe	, & & heel die veil
, & „moet lang dra. (-) Langrok.	, & die boude	, & hele nag
, & moet hulle soos (-) krysband	, & die lute	, & klein finteintjies
, „die keer daai	, & die kryt die bly	, & nuwe klere, als
, & daai minnie	, & die boegowater	, & enige ding
, & daai krale	, & die bossie	, & bietjie boegowater
, & daai more	, & die dag	, & & dis nog maar een baas daai
, & daai aand	, & die deur	, & & is maar een daai (dis dieselfde ding)
, & daai dag	, & die fintein	, & & heel die liggaam (die hele liggaam)
, & daai klip	, & die finteinwater	, & & hy't nou heel die veil (sy is nou met
, & daai oeroe	, & die geloof	die veil toegemaak)
, & daai skilpadjie	, & die gordyn	, (die rivier sinne
, & daai tyd	, & die grooimeisie...die jongmeisie	, (die water se borrel
, & daai tyd	(menstruele siklus)	, (op hulle se tyd
, & daarie nag	, & die huis	, (die meisies se ma
, & daarie bloed	, & die hys	, (die kryt se kant
, & daar tyd [wat hulle gedans]	, & die jongmanne	, (hulle se nael
, & daarie soort skilpadjie	, & die jongmeisie	, (my kiere
, & & daai heel dag	, & die nag	, (haar liggaam
, & & daai selle dag	, & die nag	, (my kiere
, & & daai selle nag	, & die rivier	, (sy veil
, & & daai selle tyd	, & die rivier	, (sy klere (HAAR klere)
, & & daai selle tyd	, & die vaksierne	, (sy oerklere
, & & daai selle tyd	, & die veil	, (net sy oerklere
, & dis hierie [wat jy soes 'n krysband...]	, & die water	, (my gloof
, & die anders mag horn nie eet nie	, & die water	, + maak horn die blikkies vol (maak die
, & die ander an die nek	, & die waterslang	blikkies met dit vol)

,Q allie waters [daar sy soe deergaan (wat sy)	dari kjind van my	Campbell (p. 603-622)
,Q die slang [die daar innie water is]	op der aarde	ou Jakkals
daai klip oppie bossie	die boerman	ou Wolf sinne
GR Gert Maarman, Campbell (p. 692-699)	die meisie	ou Adam Kok
Bellie Venter	die carpentier van dit	Ou Frik
sy ma, Mieta Maarman	die baas	ou Kaatjie Fredericks
Mietie. Mietie Maarman	die mense	ou Wolf
my mense, die Maarmanse	die ouma	Oom Djakkals
baie Maarmanse	die oupa en die ouma	Oom Wolf
'n Maarman	die politiek	oom Nefie
die baas is 'n Hendriks	die pyn	Oom Willem de Plooy
die Kaap	die moeilike	Kaatjie Springbok
die Griekwa	die gesondheid	Dawid Mienie
die Griekwas	die kiekies	Dawid Mielies
haar ounoi Bellie venter	die plek	die Griekwas
Oom Lukas se dogter	die smaak	mirrag suster...mirrag om Broer
vyf en twintig van Desember	die werk	virnie Houtotjie
'n aptieker	die dood (om te sterwe)	die Boeroorlog
'n baie groot man. Baie groot man.	die hok	'n Griekwa
'n houtjie	die eienaar	'n grootmak Boesmantjie, Houtotjie
'n tydjie	sy gjeld	hat di• man se ding gakom
'n draai mak	my kant	skrou hy van di• kant af
(-) hys bou helle vir hom hys	sy ma	anner dag
net 'n week	sy pa	vet skape
'n ounoi	my hele liggaam	ou mak perd
'n week	haar ounoi	lekker rypere
'n paar jaar al	my materse	twee knope
alle draaitjies	sy ouma	een soon
baie sjelt	my been	een oubaas
darie ene	aan my kant	sulleke diep dinge
darie ding	kan nie (-) (mee) getrou word nie	so soveltjie ('n pensioentjie)
daai gjeld	hys nog onder jare	so paar sentjies
daardie een	in die Kaap	so bietjie stikkies
daai kjind van my	die eienaar se gjeld	treurage storie
	KW Kaatjie Springbok, Klaas en Piet	elke more
	van der Westhuizen,	alle beentjies (al die)

djong meisietjie	die mak perd	mossie oudste van hîl,
baie lewe (deenie nag gekry	(-) perd (da hol net perd)	die mannetjies
ou grootmense	die wille perd	die outerdom
'n flytjie, 'n fluit, flytjie... 'n mondflyt	die boer	die oenerste winkel
laas jar, verlede jaar... twee jaar... drie jaar,	die ribbes	die mannetjies
so trig	enne velt	die een oog
alle lokasie se vee, die helfte, hele helfte	issie storie	die oê
619	die ou grootmense	die veëns, ook [die veeëns] en [die
(-) bye (hoekom lat jy bye vir my so	die hotnotjie	veeëns]
steek?)	inne bosvelt	innie velte
(-) mense (hoekom la jy mense my so	innie boswêreld	tenie slote
slat?)	de lou	die ag dae se reen
die kraal	de oubas	die waterse
de oues (ou komberse)	die oubaas	die oukjerel
innie maaine ("mines")	oppie vlaak (vlakke)	'n lou
die watersak	de ou man	'n pan
enne kos	aannie slenger	(-) groot pan
de roer	die ounooi	'n groot vier
die mier	vanne plaas af	'n kort stert
die kjinners	die gaweer	'n lat
sallie water (lop haal)	die kakkiebroek	'n step (byt hy 'n step) ook (byt hy die
die skaap (mv)	die hemp	stek)
die weetmense	die hoet	'n jong perd
die kraal	die skoene	'n klipmierkraal
marie hekkietjie	orie oorele oubaas	'n groot gat
die deentjie	die grot vier	'n bietjie tanne
die hys	die reier	'n mondfluit
die ounense	(-) roer (blaas reier. Siaan reier enjje	'n lang lekker storie
deere skape (deur die skape)	ver)	(-) Lekker storie
die baas	die taal	'n kop (het 'n kop... lat ikkie weet hoe oud
orie hek	die pot	is ikkie)
die berg	die liggaam (is klaar)	is 'n poeletjie, sos 'n poeletjie
die mense	die hanne, die arms is klaar, die bene ok.	nie sommer vir 'n opmors
die bye	Bot gewerk.	daar 'n ses-sewentag
die père	de ou vrinne	'n jaar oud
die jong perd	die omhang (karos)	'n groot rint

'n rikkie (bietjie hebly 'n rikkie)	Die Boeroorlog se tyd	darie wille perd
'n klompie (nog 'n klompie oorgehad, skape en bokke)	daai groot rint se tyd	darie gat
'n paar jaar	die ag dae se reen	darie base (darie base moet hier kom)
die deentjie [wat hy moet yt] waar hy moet uit	alle minse van se lokasie daar is se veeëns	op daai manier
My skoemense is Grukwas [wat oorlede is)	my noom	net daai winkel
onse grootmense [wat allyt vir ons so die taal...gasê het)	sy sambok	daai jare
ou Piet [wat nou die krommeltjies wat nog lewe van die Grukwas)	jou skaap	daai tyd
die ene [wat altyd so ower onse gekyk het)	hy se koers	daai lokasie (toe bly ons daai lokasie)
ek wassie eerste [wat toe nou kitaar gevat het)	jou hoed	daai groot rint se tyd
die helfte vannie kos	jou oghe	daai vleiligte (leegte)
die oubaas word gehouvas VAN die lou (i p v DEUR)	sy oghe	haai jare
toesie taal nou vir ons weer oener ons yt	my sak	daai stelle (het ek altyd gespeel)
sê op de tal (in die taal)	sy vieretjies	darie wet (weet ek nou)
werk hy in die maaine in	ai jou verkoue	daai klere
Waterboer...hy wassie opseg van onse ellend	my skoemense	daai jare, vroeërtyd
yt die voete yt	my nooiensvan	hierie plek
orie oorele oubaas	my kleinbas (vokatief)	PV Groep (ongeïdentifiseerde) vroue uit Prieska (p. 820-825)
teenie ravier	onse ma	, jongmeid ...'n harde jongmeid
oorkant die ravier	onse ouma	,% die hele vleiskant}[van die lammers]
inne middel vanne ravier	sy graaf (graf)	,% (dit weggelaat) (-) is mos [van skelmgeit]].
op 'n aand	onse vaders en moeders	,% by (aan) [die wilmense
die weetmense se hys	my ta (PW)	,% eeder yt die werk yt
die weetmense se skap	onse vee	,% Ek jongmeid geword hier [in {die plaas]
ou Wolf se stert	my oupa-hille se vee	,% in (oor)[die wit bult
Swernoot se kint!	onse merke (op die vee)	,% in (op) [die plase
Possemburg se kant (werk hy in die maaine in)	my oupa-goet-hille (PW)	,% in (op) [die plase
	my oupa (PW)	,% in [die Prieska]] k
	my numa	,% met [die boggeirug
	my antie	,% met [die gedagte
	my orle ta	,% met [die volk]], toet [la'jy hoeners kry]
	ta-goed	,% yt die werk yt
	my ta	,% in [die kral
	hille kijnense	,% in [die stal
	daai ietsietjie	
	daarie beker en daai skottel en daarie soes	

,% tussen [die hanslammertjies	,& die Oubas	,(my kouse en my skoene
,% van die NG kerk] af	,& Die Oubas]	,(my meisie
,% vir [-ie lammers	,& die pad	,(My nek
,% na die lykstasie	,& die pondrif	,(my swart rok
,% om [die middel	,& die smouse	,(my word
,% aan die kant	,& die stert [wat ek hom hier ou]	,(ons rieme
,& al die klein jakkalkies	,& die tjelt	,(sy [haar] eie kjeeners
,& Daai geslag	,& die Woensdag	,(sy Jas
,& dai klomp tjelt	,& die ou jakkals	,(my tweelingmat
,& dai Oubas	,& die hele vleiskant	,(/ die ..Oubas se goed
,& dai rieme]	,& die ander plekkies	,(/ die nooi se kombys
,& dai rok	,& die jakkals	,(/ die wilmense se werk
,& dai speenlammers]	,& die emmer	,(/ hy se hart
,& dai spel	,& ie ouvrou	,(/ hy se oe
,& die ... die kos	,& ie veld	,(/ hy se ou oorn
,& die anner	,& ie vlak (vlakke)	,(/ Julie se vrymanne
,& die anner een	,& mar [dietsse goed	,(/ Julie se tjelt
,& die bors laans	,& die stal	,(/ ma se neef se kjeend
,& die dag	,& die sieklikeid]	,(/ ma se stiefkjeeners?
,& die drom	,& die son	,(/ met die lammertjies se sters
,& die hangkas	,& gooi ek (dit weggelaat) (-) in die toe	,(/ my neef se kjeend
,& die hanslammers	bottel	,(/ ons se hele tjelt)[wat ons kry
,& die hele tjelt	,& een more	,(/ ons se pa
,& die jakkal ..djakkalkies	,& elke aand	,(/ oor ma se ou kromrug neef
,& die jakkals]	,& so bandjies	,(/ soes die nou se kjeend
,& die kjeend][die lou-goed	,& hierie ..jare	,(/ wie se lykstasie
,& die klein jakkalkies	,& Hierie anner twee	,* 'n smous
,& die kleinste	,& hierie pos	,* 'n anner bak
,& die klip.	,& Hierie ou .ou tydse kjeeners	,* 'n Harde jong meid
,& die man	,& Hierie ou meelsakke	,* 'n antwoord
,& die mand	,(hei, jou skelm	,* 'n dier dodmak
,& die manne	,(hel jou skelm	,* die man soek [(-) meisie]
,& die manne	,(jou hanslammers	,* 'n bankie.
,& die man]	,(jou skap	,* so 'n knop op-ie rug
,& Die ou (man)	,(jou werk	,* so 'n man nie
,& die Oubas	,(my hys blink	

„* gee nie my (-) antwoord (gee my nie 'n antwoord nie	„W twee ou persie lamentjies {wat net so vrekgermaak...	!\$ 'n Griekwa a
„* so (-) grot drom	„+ 'n smous ytkom {lat ons kan lekkers kop}	!\$ 'n Griekwa a
„* (-) bietjie tjelt		!\$ 'n Griekwa a
„* (-) klomp tjelt	„+ die ou Griekwawrou {lat hy vir on so rond sit}	!\$ Baas Roberge
„* my ou djakkals {dar (-) stuk		!\$ anner genade a
„- ek onthou {kromrug mense	„+ eens varnmore amper skars hanslammers}{om dinge te eet}	!\$ die Adam Kok-blandplaas j
„- nuwe klere		!\$ die Afrikans
„- nuwe klere	„^ Ou blou sisrokke	!\$ die Griekwa j
„- nuwe rokke	„^ eintlik geel tane	!\$ die Griekwa j
„- op skelm plekke	„^ ou ooie	!\$ die Griekwa-taal j
„- vreeslike kak	„^ so 'n ou sisrok	!\$ die Griekwas a
„- warm water}, dan goi	„^ twee ou persie-lammertjies}{wat net so vrekge...	!\$ die Griekwas a
„- waffel ding		!\$ die Jood a
„& Oubas Jannie Coetzee	„^ my ou kind	!\$ die Jood a
„M by {die Kamnek}}	„^ 'n {ou ... {ou djakkals	!\$ die Jood a
„M die ou Griekwa-ou vrou	I jy kom met ytelatgeit	!\$ die Kaap a
„M die ou Groeka-ou vrou} {lat hy vir ons so rond sit	I so wild soes 'n springbok	!\$ die Kaptein a
„M die Pri-ou Prieska	I soos { 'n ounooi (maak of jy die baas is)	!\$ die Kleurling j
„M ou Sakkie Dyssel	Vergelykende ontleding:	!\$ die Kleurlinge j
„Q 'n ou halfkroontjie {wat 'n mens sê}	Spreekers uit Kokstad, Philippolis en Campbell	!\$ die Kleurlinge j
„Q dan {lyk hy} hy lyk {soes een {wat (-) kind abba}	Gert Minnie, Kokstad (j) (p. 992- 1001)	!\$ die Koelies j
„Q Die dag {wat die man siek word}	Andries en Kammies van Wyk	!\$ die Oosteise
„Q die ding {wat jy so vreet}	Philippolis (a) (p. 859)	!\$ die Oosteise a
„Q die stert {wat ek hom hier hou}	Lena Nero, Campbell (p. 702)	!\$ die Roulse a
„Q hy {wat daar af ygegan het}, {van {die NG kerk} af}	! Dawid Padda a	!\$ die Suide j
„Q jy {wat so oor vreet is}, en so oor steel is	! Durban-goed j	!\$ die Swartes j
„Q jy {wat so vreet hier in die veld}	! Jakob van Wyk a	!\$ die Swartmense j
„Q jy {wat ytelat is as jy yt die werk yt kom}.	! Kaptein Kok a	!\$ die Vrystaat a
„Q ons se hele tjelt {wat ons kry}}	! Salman Rous a	!\$ die Xhosa-taal j
	! Willem Kammies a	!\$ die Xhosas j
	! Willem van Wyk a	!\$ die distrik Fauresmith a
	! die almal	!\$ die regte Griekwa a
	! so elke ene	!\$ elke Griekwa j
	!! ons Griekwas (wat Gr is) a	!\$ haai man, Andries van Wyk a
		!\$ hierie Biltfontein j

!\$ hierie Kleurlinge j	," 'n kaart j	,% in my hys a
!\$ hierie Willem a	," 'n kleimampie a	,% in my werk a
!\$ meneer Paulsen j	," 'n kraal j	,% innie boneltjies of die blikkies inne
!\$ meneer Swarts j	," 'n leier j	,% met DIE naam Preezfontein a
!\$ oom Corrie j	," 'n leier j	,% met boeke van Kleurlinge j
!\$ ou Boet a	," 'n man j	,% met daai Blankes j
!\$ ou Daniel Oosteise a	," 'n manier a	,% met die base a
!\$ ou Tooi a	," 'n meid	,% met die inloop a
!\$ skon Griekwas	," 'n oom a	,% met die wilmense j
!\$\$ 'n ou Oersons a	," 'n ouste a	,% met hierie Blankes j
!\$\$ die amper oud Xhosa-taal j	," 'n skilpadjie	,% met hierie Kleurlinge j
!\$\$ die plaas Biltfontein j	," 'n stuk j	,% moet daai rooi kar a
!\$\$ ou Andries Oerson a	," 'n veranning ('n rat)	,% moet die werke a
!\$\$ ou Andries Oerson a	," 'n verskil j	,% na die hare j
!\$\$ ou Daanie Oosteise a	," 'n volk a	,% na die jaarliks toe j
!\$\$ ou Willem Kammies a	," 'n volk a	,% na die kerk toe j
!% van die Griekwas a	," & 'n ander kerk	,% na die vergaders toe
!% by die Oosteise a	," & 'n anner nasie a	,% oor die berg j
!% in die Kaap a	," & 'n arm geslag a	,% oor die draadloos a
!% in die Vrystaat a	," & 'n bietjie straf a	,% op 'n manier
!% in die distrik Fauresmith a	," & 'n hele groep a	,% op daai manier a
!% tissen die Griekwas yt a	," & 'n hele hoop a	,% op die plaas a
!% van die Afrikaners, ons moedertaal j	," & 'n maklike waarheid a	,% op een slag j
!(sy Basoetoetaal j	," & 'n twintig jaar a	,% oppie pad a
!@ next maand Februarie j	," & 'n vol plaas j	,% oppie werkslyn a
, amper - plaasboer a	," & amper vrou a	,% soos wat my pa my gase het a
, die grond j	,\$ die Kleurlinge j	,% stam iet die Griekwa iet j
, die hoofstad van my oupa-hillie a	,\$\$ ou Andries Oersons a	,% tot in die grond afgevoer a
, het - jongman geword a	,% aan onse kant j	,% tussen die broer se vrou j
, hieries	,% by die plase j	,% van 'n volk a
, met hieries (gesubstantiv) j	,% eie 'n anner nasie eie a	,% van danie kerk j
," 'n God a	,% iet die Griekwa iet j	,% van die Griekwa j
," 'n afbreek a	,% in die blikkies inne	,% van die Kaap j
," 'n anner j	,% in die portrette j	,% van die Kleurlinge j
," 'n baas a	,% in hierie gemeente a	,% van die blanke mense wat ek vanmore
," 'n bidier a	,% in hierie hys a	ok so is a

,% van die geldte j	,& die Kleurling j	,& die geloof
,% van die kerk j	,& die Kleurlinge j	,& die goedjies a
,% van die ou dae a	,& die Kleurlinge j	,& die goete j
,% van die rowwe plekke a	,& die anders j	,& die gordyn
,% vir die Book of Life j	,& die anner a	,& die grond a
,& 'n kamenrjie	,& die antwoord j	,& die grootmeisie...
,& alhande geprater j	,& die baas a	,& die hare j
,& anner mense j	,& die base a	,& die hare j
,& baie mense j	,& die beker	,& die hoofstad a
,& daai Blankes j	,& die berg j	,& die huis
,& daai aand	,& die beste j	,& die hys
,& daai dag	,& die bestuur a	,& die inloop a
,& daai klip	,& die boegoe	,& die jaar a
,& daai manier a	,& die boegoe	,& die jaarliks j
,& daai naam a	,& die boegoe	,& die jongmanne
,& daai oeroe	,& die boegoe	,& die jongmeisie
,& daai ou a	,& die boegoe	,& die jongmeisie (siklus)
,& daai sklipadjie	,& die boegoe	,& die kerk
,& daai soorte a	,& die boegoe	,& die kerk a
,& daai tyd	,& die boegoewater	,& die kerk j
,& daai tyd	,& die bossie	,& die kinders j
,& daai tyd a	,& die broer j	,& die kinders j
,& daai tyd j	,& die bus j	,& die klomp a
,& daai tyd j	,& die dag	,& die laerskool j
,& daai tyd j	,& die deur	,& die land j
,& daarie kind a	,& die dinge a	,& die liefde a
,& daarie nag	,& die dinge j	,& die man j
,& daarie nagster	,& die draadloos a	,& die manne j
,& darie kerk j	,& die droogte a	,& die mense a
,& darie kind a	,& die een a	,& die mense a
,& darie naam a	,& die fintein	,& die mense j
,& darie tyd j	,& die fintein	,& die menses a
,& de plekkietjie j	,& die finteinwater	,& die moedertaal j
,& die Griekwa j	,& die geldte j	,& die moeilikheid a
,& die Griekwa j	,& die geleentheid j	,& die naaste van ons j
,& die Kaap j	,& die geleentheid j	,& die nag

,& die nag	,& die waterslang	,&& daai selle dag
,& die pad a	,& die waterslang	,&& daai selle nag
,& die plaas a	,& die waterslang	,&& daai selle tyd
,& die plaas a	,& die wereld a	,&& daai selle tyd
,& die plaas a	,& die werke a	,&& daai selle tyd
,& die plaas a	,& die werkllyn a	,&& daai se soort skilpadjie
,& die plase j	,& die wind a	,&& daai se klomp jare a
,& die plase j	,& die wilmense j	,&& die baie mense j
,& die portrette j	,& die woord a	,&& die blanke mense a
,& die rivier	,& die woord a	,&& die drie jaar j
,& die rivier	,& dieselfde manier j	,&& die drie weke
,& die skool a	,& een (dieselfde) ding j	,&& die heel nag
,& die skool j	,& een bondeljie j	,&& die hele dag
,& die slag a	,& een getuie j	,&& die keer daai
,& die soorte a	,& een mens j	,&& die ou dae a
,& die soorte a	,& een mens j	,&& die rowwe plekke a
,& die speletjie	,& een slag j	,&& die skoene waarheid a
,& die stam a	,& hele liggaam (die weg)	,&& dis maar een daai (dis dieselfde ding)
,& die ster	,& hele nag	,&& driesent akkers j
,& die tak j	,& hierie Blankes j	,&& heel die liggaam (die hele liggaam)
,& die trein j	,& hierie bokmis	,&& hy's nou heel die veil (sy is nou met die veil toegemaak)
,& die vaksierne	,& hierie gemeente a	,&& minste drie weke
,& die veil	,& hierie gemeente a	,&& so drie jaar a
,& die vergaders	,& hierie hys a	,&& so drie keer
,& die verskil a	,& hierie jaar j	,&& so twee weke
,& die volk a	,& hierie plek j	,&& sulke groot pampoene a
,& die volk a	,& my hys a	, 'n outjie a
,& die waarheid j	,& ou verkleerlingetjies	, (hulle pa a
,& die warm (hitte) a	,& sy kind j	, (hulle nasie j
,& die water	,& viel (n weg)	, (hulle taal j
,& die water	,& vroe jare a	, (hy se bees a
,& die water	,& vroer tyd	, (hy se bok a
,& die water	,&& 'n tweehonnet mense a	, (hy se monnement j
,& die water	,&& al drie weke	, (my boetie a
,& die water	,&& al die waters	, (my broers a
,& die water	,&& daai heel dag	

.(my dogtertjie j	.(Le Fleur se span a	.+ vra vir ons te help om die kerk op te rig
.(my hare j	.(baas se kar a	a (Inf)
.(my kicrie	.(die Jood se land a	. omtrent seker so daar in die deisent of
.(my kop a	.(die Kaptein se broer a	tweedeisent rond a
.(my oe a	.(die broer se vrou j	.- klein finteintjies
.(my oupa a	.(die rivier sinne	.- laas jaar j
.(my oupa a	.(die stam se kant a	.- nat mis,
.(my oupa-hille a	.(die water se borrel	.-- 'n goeie ding j
.(my ous a	.(haar liggaam	.-- bietjie hoer standerdse j
.(my ousie a	.(jille se oupa-hille a	.-- daai hoe Afrikaans j
.(my pa a	.(my broer se broer j	.-- daai hoe Engels j
.(my pa a	.(my pa se pa j	.-- daai rooi kar
.(my pa j	.(sy mamas se oupa a	.-- daarie grot kerk j
.(my pa-hulle j	.(al sy broers a	.-- die hele mense j
.(my vrou j	.(my oudste broer a	.-- die jong vroujie
.(my vrou-hille j	.(sy twee seens a	.-- die regte ding j
.(my werk a	.(ons eie taal j	.-- die regte taal j
.(ons gedagte a	.* 'n ander kerk van ons hier j	.-- die rooi klip
.(ons kerk a	.* 'n ouste vannie Griekwas a	.-- die rowwe dinge a
.(ons kind a	.* daai soorte van goete a	@ die Book of Life j
.(ons moedertaal j	.* daarie kind van hom a	@ die boys j
.(ons skape a	.* die Kleurlinge van Oos Griekwaland j	@ hulle se boys j
.(onse boeke j	.* die Kleurlinge van die Kaap j	.Q 'n hele hoop {wat ok agter hom
.(onse fondse j	.* die bestuur vannie plaas a	angegan het} a
.(onse kant j	.* die soorte van goete a	.Q 'n man {wat aan onse kant is} j
.(onse kerk j	.* die volk van onse oupa a	.Q 'n oom {wat by ons gekuier het} a
.(onse mening a	.* die warm vannie droogte a	.Q 'n outjie {wat daar yt die skool yt is} a
.(onse oupa a	.* en die soorte van goete a	.Q allie waters daar sy soe deergaan (wat
.(onse pa en ma j	.* takke van dante kerk j	sy)
.(onse president j	.* van die geldte van die kerk j	.Q anner mense {wat geroed is om te gaan}
.(onse taal j	.+ lat God kan vir julle 'n God wees a	j
.(op hulle se tyd	.+ lat die wind nie so kom nie a	.Q daai {wat die Jood hier hom gestuer het}
.(sy naam a	.+ maak hom die blikkies vol (maak die	a
.(sy pick j	blikkies met dit vol)	.Q dante kind {wat die baas vernote gase
.(sy skaap a	.+ om 'n volk te word a	het} a
.(sy veil	.+ om vir jou die word te se a	.Q dante tyd {wat Adam Kok gewas } j

.Q die Swartes {wat so by die plase bly} j

.Q die een {wat ygevind het} a

.Q die hare {wat nou ietgebaster het} j

.Q die maane {wat hy met or die berg
gekom het} j

.Q die mense {wat daar oener was} a

.Q die mense {wat nou gaan na die
vergaders toe} j

.Q die moeilikheid {wat vandag is} a

.Q die slag {wat ons daar garei het} a

.Q die slang die daar innie water is

.Q ertappels {wat so groot as ek my kop
is} a

.Q hierie gemeente {wat ons nou hier het}
a

.Q in hierie gemeente {wat ons nou hier
het} a

.Q kinnens {wat vee geken het} a

.Q laas jaar { wat meneergoed hier gewas
het} j

.Q my broer se broer {wat ene is} j

.Q my broers {wat agter my staan} a

.Q van die blanke mense {wat ek vemore
ok so is} a